

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Historia Regni Henrici Septimi, Angliæ Regis. Opus Vere Politicum.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

FRANCISCI
BACONI,
BARONIS
DE
VERVLAMIO,
VICE-COMITIS SANCTI
ALBANI, AC SUMMI ANGLIÆ
CANCELLARII,

HISTORIA REGNI
HENRICI SEPTIMI,
ANGLIÆ REGIS.
OPUS VERE POLITICUM.

Impensis Johannis Baptistæ Schönvvetteri.

Anno clc lbc LXIV.
Vv

Illustrissimo & Excellentissimo PRINCIPĪ
CAROLO,
PRINCIPĪ WALLIÆ, DUCĪ CORNUBIÆ,
COMITI CESTRÆ, &c.

Excell. Princeps!

UT in parte recognoscerem Debitum infinitum, quo Celsitudini vestra obstrictus sum, operam dedi, ut Honorem exhiberem, Memoria Regis illius Angliæ, qui ex Progenitoribus Regis Patris vestri. & Vestri ipsius fuit postremus: Cui Regi utraq; Unio quodammodo attribui possit: Quandoquidem illa Rosarum in ipso consummata fuit, illa vero Regnorum fundata inchoata. Quin etiam, Tempora ejus celebrari merentur. Vir enim Prudens fuit, & Rex Egregius: Tempora nihilominus sua turbata, & Mutationum & Eventuum rariorum plena. Etenim in Temporibus idem usurvant; quod in Viis: ut alia sint magis Aclivis & Declivis, alia vero magis Plana & Equabilia. Quorum alterum Genus Temporum Proventibus commodius, alterum Scribentibus gratius. Neutquam eum assentatione colui, sed Imaginem ejus ad vivum excepi, quantum fieri potuit, stando tam procul, & luce paulo obscuriore. Verum est, Celsitudinem vestram ante oculos habere, Exemplar incomparabile, Regis Jacobi Patris vestri: Attamen, non abs re vobis fuerit, unum ex Antiquioribus etiam Exemplaribus intueri, Deus Opt. Max. Celsitudinem vestram conferret. incolumem,

Celsitudinis vestrae Servus

Humilissimus & Devotissimus

FR. S. ALBAN.

HISTORIA REGNI HENRICI SEPTIMI,
REGIS ANGLIÆ.

*Adpta Bibliothecæ
Roberti Coltoni multum
auctori in
Junilla
confiliandam
hinc hiflori
am ipse pro
fuffit aff
Aug. 1084.*

Postquam Richardus ejus Nominis Tertius, de facto Rex, sed Titulo & Regimine Tyrannus: atque ita hucusque appellatus & habitus, Ultione divina, exulis Expeditione fortunante, in prælio apud Bosworth, victus fuisset & interfectus: successit ei in Regno, Comes Richmondia, exinde Rex, Henricus Septimus appellatus. Rex statim à Victoria, ut qui sub Matre admodum pia, & devota, educatus fuisset atq; Naturæ suæ ductu, Sacris operandis deditus esset; Canticum Te Deum cantari solenniter jussit, toto exercitu præsentem, in Loco ipso, ubi pugnatum fuerat. Ipse autem, magno Applausu, & lætis Acclamationibus, Militari quadam electione, aut Recognitione, Rex est salutat. Interim, Corpus Richardi, post multas Injurias & Contumelias, (quæ pro Commemorationibus Funebribus, & Exequiis, plebi, versus Tyrannos, esse consueverunt) obscure sepultum est. Etenim Rex ipse, qua fuit Nobilitate, Fratris Monasterii de Leicestria mandasset, ut honorifice humaretur, attamen Religiosi ipsi (à Vulgi affectibus haud immunes) hoc facere neglexerunt: Neq; tamè propterea ullius Reprehensionem aut Censuram subierunt: Cum nemo ullum Ignominia aut Contumeliae Genus, in eum Viri injuriosum fuisse existimaret, qui propriis Manibus Henrici Sexti (Principis innocentissimi) Carnifex fuisset; Qui necem etiam Fratris sui Clarentia Ducis procurasset; Qui Nepotes suos, primo Juventutis flore (quorum Alter eo tempore Rex ejus erat Legitimus: Alter quoq; in futuro, si aliquid Fratri humanitus contigisset) occidisset; Qui deniq; gravi infamia laborasset, quod Vxorem suam veneno sustulisset; ut ad Incestuosas cum Nepi sua Nuptias lectum sterneret. Quamquam autem Princeps fuisset in Militari Virtute probatus, atq; Honoris Anglici Assertor strenuus, Legislator item bonus, in Levamen & Solatium Vulgi, tamen omnium Opinione, longe, Virtutibus & Meritis ejus, præponderabant Parricidia & Scelerata; Quin & Opinione Prudentium, ipsæ illæ Virtutes habitæ sunt potius, pro Rebus Affectatis & Fictis, ut Ambitioni suæ velificaret, quam pro Dotibus Naturæ suæ aut Judicio iustis. Itaque notatum

est, a Viris perspicacioribus (qui priora Gesta ejus ad posteriora trahebant) eum, etiam tempore Regni Fratris sui Edwardi Quarti, in hoc callide & secreto incubuisse ut Fratris Regimini Invidiam & Odium conflaret: Cum expectaret, & quasi divinaret, Regem, propter Luxum & Intemperantiam, diu non victurum, sed Filios suos, tenera adhuc ætate, relicturum: Tum vero satis noverat, quam facilis esset Ascensus à fastigio Protectoris, & primi Regii sanguinis Principis, ad ipsam Coronam. Atq; ex hoc Ambitionis profundæ Fonte promanasse, quod, tam sub Tractatum illum Pacis & Fœderis, inter Edwardum, & Ludovicum Undecimum Gallia Regem, icti, & colloquio utriusque Regis apud Pignoneum firmati, quam alias, Richardus tunc Glocestria Dux, Pacem pro viribus impugnasset, & à parte Honoris steterit, Existimationem suam in Fratris contumeliam attollens, oculos omnium (præsertim Nobilium & militum) à Fratre in seipsum convertere cupiens: quasi Rex, vita sua luxuriosa, & minus nobili conjugio, effeminatus factus esset, minusque Honoris sensu, & Republicæ cura, quam Regem deceret, tangeretur. Quatenus vero, ad Leges illas Salubres, & Politicas, quæ ejus tempore introductæ erant & sancitæ, interpretabantur Homines, eas nihil aliud fuisse, quam Tyranni inescantiones, & Lenocinia, quibus se Populo ostentaret, eorumque benevolentiam captaret: cum sibi ipsi conscius esset, quod plane deesset sibi verum Obedientiæ Subditorum Vinculum; Jus scilicet ad Regnum, Legitimum. At Henrico, in Introitu in Regnum suum, & in ipso Momento, quo Corona ad ipsum delata est, occurrit res perplexa profus & nodosa, nec facile solubilis: quæq; posset Regem vel prudentissimum, præsertim in Regni sui Novitate, perturbare, & in diversas partes trahere; Atque eo magis, quod erat hujusmodi Res, quæ moram & Deliberationem non pateretur, verum necesse foret, de ea, simul & deliberare, & statuere. Evenit, ut in ejus Persona, tres Tituli diversi, quibus Regnum sibi vindicare posset, concurrerent. Primus erat Titulus Regine suæ Elizabethæ; Cui etiam accesserat Pactum illud, quo se Proceribus, quorum

quorum auxiliis Regnum adeptus est, obstrinxerat, de Nuptiis cum illa contrahendis, Quod illum in jure ejus regnaturum, haud obscure subinnuebat. Secundus, vetus ille, & tam Jure quam Armis disceptatus Titulus, inter *Familias Lancastriae & Eboraci*; Quarum alteri, *Lancastria* scilicet, ipse se pro Hærederegebat. Postremus erat Titulus *Gladii & Armorum*, quod Victoria sibi aditum fecisset, & quod Rex, qui in possessione Regni fuit, in pugna fuisset occisus. Horum Titulorum Primus, maxime erat favorabilis, quique animos Subditorum sibi potissimum conciliare posset; qui per spatium viginti duorum Annorum, quibus *Edwardus Quartus* regnarat, opinionem penitus imberberant, de Jure *Rosa Alba* sive *Familia Eboracensis*; atque in eam Stirpem, propter benignum & gratiosum ejusdem *Edwardi*, præcipue posterioribus vitæ suæ Annis, Regimen, propendebatur. Attamen observabatur ei ante oculos cogitatio illa, quod sibi huic Titulo inmitteretur precario fere Rex futurus fuisset, atque Matrimoniali potius Jure, quam vere Regio imperaturus; Jure Regni in Persona *Reginae* suæ permanente: que si decessisset, vel Prole relicta, vel sine Liberis, necesse illi fuisset Regno cedere, & in Fortunam privatam redigi. Et licet magna Spes subesset, quod Comitiorum suffragiis, Regnum in Persona sua, durante Vita sua, continuare, & stabilire posset: Attamen reputabat secum Rex prudentissimus, haud parum interesse, si quis Actorum Civilium Auctoritate, in Regnum ascitus esset, & si quis Regnum Jure naturali, & Jure Sanguinis, obtineret. Neque defuerunt, eo tempore, Rumores & Susurri secreti (qui postea vires nacti sunt validas, & magnas perturbationes pepererunt) quod scilicet, duo illi *Edwardi Quarti* Filii, (aut saltem ex illis Alter) qui in Turri Londinensi dicebantur esse sublati, revera Mortui non essent, sed clanculum à Custodia emissi, & adhuc viverent. Quod si verum fuisset, actum esset de Titulo *Uxoribus* suæ *Elizabethe*. Ex altera parte, si Juri proprio & in Persona sua inherenti, tanquam *Hæredis Familiae Lancastrensis*, insistere, satis sciebat, Titulum illum, à Comitibus Parlamentariis, jam pridem damnatum fuisse, & totius Populi præjudicio exclusum: Quodque hæc Res ad Exheredationem *Familie Eboracensis*, tunc pro indubitatis Regni Hæredibus habitæ, manifesto tendebat: Animoque providebat fore, ut si nullos ex *Elizabethe* Liberos progigneret, in quibus Jura utriusque *Familie* coalescerent, tunc veteres illæ Discordiarum & Bellorum intestinorum Flammæ & Incendia, iterum redire, & redivivæ factæ, per omnia grassari possent. Quatenus vero ad Jus *Victorie* & *Armorum*, quamvis *Guilielmus Stanlejus*, post Militum à prælio Acclamationes, *Coronam* (non imperialem illam, sed quam Ornamenti & Ominis causa, *Richardus* secum in bellum attulerat,) tunc forte inter Spolia repertam, Capiti *Henrici* imposuisset, ac si Jure Belli Regno potitus esset, haud tamè oblitus erat, quibus Pactis & Legibus ad imperium vocatus esset; Quodque si Jure *Armorum* regnare se prædicasset, non minus suæ Factionis Homines, quam alios omnes, in magnos metus conjecturus fuisset; Ut pote quod ei potestatem fecisset, Leges, pro libitu suo, abrogandi, & de Fortunis ac Opibus omnium statuendi, & cæterarum Rerum quæ abfoluti sunt Imperii. Quæ Res tam asperæ & odiosæ vitæ sunt, ipsi *Guilielmo Normanno*, *Angliæ Regi*,

(quem vulgo vocant *Conquestorem*) ut licet *Victoria* Jura re ipsa exercebat, ad *Normannos* scilicet suos renumerandos, verbo tamen abstinerit: Neque hoc jure se regnum tenere unquam professus sit, sed illud titulari quodam Prætextu velaverit, in Testamento, & Designatione *Edwardi Confessoris* fundato.

Verum Rex, pro Animi sui Magnitudine, Aleam statim jecit: Et incommodis se ex omni parte proidentibus, recte appensis: & satis gnarus, inter regnum aut Tituli suspensionem, Leges Regni non permittit; sive Amori erga Familiam suam reliqua post habens: Sive Titulum illam præoptans, qui sese listeret maxime liberum, & independentem: Quin & Natura, atque Animi Constitutione, minime in longum prospicere solitus, sed veluti Fortunam, ut apud se per diem mereretur, conducere: Titulo *Lancastriae* tanquam Principali niti decrevit: Reliquis autem duobus, (videlicet *Nuptiarum* & *Armorum*) pro Adminiculis tantummodo uti: Priore, ad secretam Invidiam leniendam, Postiore, ad Murmura & Contradictiones apertas compescendas: Minime oblitus, ipsum illum Titulum *Lancastriae*, per tres continuas Regnum Successiones valuisse, atque plane perpetuari potuisse, nisi per Judicii Debilitatem, in Principe postremo regnante, defecisset. Unde ipso Prælii Die, qui fuit *Augusti* vicefimus secundus, suo nomine, nulla facta Uxoribus mentione, Regnum assumpsit. In quo consilio, ad extremum usque perstitit, quod multarum ei Seditionum & Turbarum telam quandam texuit.

Rex harum Cogitationum plenus, ante suum à *Leicestria* Discessum, *Robertum Willoughbejum* Equitem Auratum, ad Castrum de *Sberry Hutton*, in Comitatu *Eboracensi*, misit, ubi in salva custodia, jussu *Richardi*, detinebantur, tam Domina *Elizabethe* Regis *Edwardi* Filia, ad nuptias *Henrici* destinata, quam *Edwardus Plantagenista*, Filius & Hæres *Georgii* nuper *Clarentie Ducis*. *Edwardus* iste, traditus fuit à Castris Præfecto, per Mandatum Regis expressum, in Manus *Roberti Willoughbeji*; Et per eum, magna cura & diligentia, Turri Londinensi inclusus, ubi in arcta custodia servatus est. Quod Factum Regis (Imperio mero, & Politicis Rationibus tantummodo subnixum) non ex eo proveeniebat, quod Rex alicujus momenti putarat esse Fabulam illam, quam *Doctor Schavvus*, ad *Crucem D. Pauli*, in concione publicavit, de Natalibus illegitimis Liberorum Regis *Edwardi*, in quo casu *Edwardus* iste proximus fuisset Regni Hæres, (illa enim Fabula jam pridem explosa fuit) sed quod in Animo fixum & constitutum apud se haberet, Personas quascunque eminentiores, ex Linea *Eboracensi* oriundas, deprimere. In quo instituto, Rex perpetuo, sive Affectus sui pertinacia, sive ex Judicii imbecillitate, potius se Partibus addictum præbuit, quam Regii Decoris memorem.

Quatenus ad Sponsam *Elizabetham*, Literas ad eam misit, ut quam primùm *Londinum* se conferret, ibique cum Regina vidua, Matre sua maneret. Quod paulo post illa præstitit, multis ex Proceribus & Fœminis Nobilioribus, comitata. Interea Rex itineribus exiguis *Londinum* versus contendit, Populi Plausibus & Acclamationibus eum ubique deducens, quæ proculdubio fuerunt sinceræ, & minime simulata: Quod in eo cernere erat, quia tanta Alacritate, & impetu fundebantur. Recipiebant enim

eum, veluti Principem cœlitus demissum, qui inveteratis, inter duas illas *Familias*, Discordiis finem imponeret; Quæ, licet temporibus *Henrici Quarti*, *Henrici Quinti*, & aliquibus Annis *Henrici Sexti*, ex una parte, & *Edwardsi Quarti* ex altera, lucidis Intervallis, & felicibus Cessationibus, gavisæ essent: nihilominus perpetuo, veluti Nubes procellosæ, Regno imminebant, novos Motus & Calamitates minantes. Et sicut ex *Victoria* ejus, flexa sunt Hominum Genua, ita ex *Nuptiis Elizabethæ* destinatis, etiam & Corda.

Ipsæ interim, pro summa sua prudentia, (Affectuum & metuum populi non ignarus) ut Opinione & Terrorem de Regno debellato dissiparet, præceperat, ut Profectio sua nihil Profectionis Militaris simile haberet, sed potius Itineris pacifici, quali Reges, Animi causa Provincias suas peragrantes, uti solent.

Civitatem *Londini* Die Saturni ingressus est, sicut & in Die Saturni Victoriam obtinuerat: Quem Diem Septimanæ, primum, ex Observatione Eventuum, dein ex Memoria & Opinione, præ cæteris, tanquam sibi faustum & prosperum subinde delegit.

Major Londinensis, Comitatus Fraternalitibus Civitatis, solenni pompa, apud *Shore-ditch*, eum recepit: Ex quo loco, magna Procerum & Virorum primariorum caterva stipatus, Urbem ingressus est: Ipse, non Equo, aut aperto aliqua Sella, aut Throno, sed Curru clauso vectus est, utpote qui Regni universi quondam Hostis publicatus, & Proscriptus, fatius sibi duxit, Majestatem suam tueri, & Reverentiam sui Populo incutere, quam Favorem ejus ullatenus aucupari.

Primum omnium Templum *D. Pauli* adiit; ubi minime volens populum citius, quam oportebat, oblivisci, ipsum Prælio Regnum adeptum, Vexillum suum in Templo obtulit, & reposuit, precibusque pro more solennibus interfuit, Hymnumque *Ti Deum*, iterum cantari fecit: Deinde, ad Palatium Episcopi *Londinensis*, ubi Hospitium ei paratum erat, se contulit, atque illic per aliquot dies mansit.

Dum ibi moraretur, Sanctius Consilium suum, adhibitis etiam aliis magnæ Dignitatis Viris, convocavit, in quorum præsentia Pactum suum, de in eundo cum *Elizabetha* Matrimonio, renovavit. Quod ut faceret, illud cum maxime impulit, quia sub discessum suum è *Britannia*, spem nonnullam summo cum artificio injecerat, (prout tunc Res sue postulabant) se, si in Regno Angliæ obtinendo sibi Res feliciter cederent, *Annam Ducatus Britannicæ* Hæredem, (quæ paulo post *Carolo Octavo Franciæ* nupsit) in Uxorem ducturum. Itaque suspicio nonnulla oborta est, cum minus sincere aut minus constanter se gerere, in Tractatu Matrimonii cum *Elizabetha*, omnium votis vehementer expetiti: Quæ etiam Fama, licet Sermonibus tantum Hominum jactata, miseram *Elizabetham* miris modis affligerat. Verum ille, optima fide agebat; Quin & hoc ab omnibus credi expetebat (ut hoc modo, Invidiam & Contradictiones, ad ea quæ animoolvebat, facilius restingueret) cum tamen apud se secreto statuisset, ad Consummationem Matrimonii non procedere, donec solennis sua inauguratio, & Comitium Parliamentaria, celebrata essent. Quorum primum eo spectabat, ne Coronatio Sui ipsius, & Regiæ conjunctim (ut par erat) facta, speciem aliquam participationis in Jure Regni, præ se ferret;

Alterum, ne in Jure Coronæ stabiliendo, in persona sua, (id quod Comitiorum Auctoritate se consecuturum confidebat) vota Ordinum ullatenus in *Elizabetham* reflecterent.

Circa hoc tempus, in *Autumno*, versus Finem *Septembris*, grassari cepit, tum in ipsa urbe *Londini*, tum in aliis Regni Partibus, Morbus quidam Epidemicus, tunc temporis, novus: Cui, ex natura & Symptomatibus ejus, Febris Sudorificæ nomen indiderunt. Morbus iste, breves tortitus est Periodos, tam in Morbi ipsius Crisi, quam in Tempore Durationis ipsius: Quippe, qui eodē correpti erant, si intra spatium viginti quatuor Horarum non morerentur, securi fere & sine metu erant. At quoad spatium temporis, per quod Malitia Morbi duravit, incepit quidem circa viceesimum primum *Septembris* diem, cessavit autem sub finem *Octobris* sequentis: A deo ut Festum Regiæ Coronationis, quod celebratum est ultimo *Octobris*, nequiquam procrastinaverit aut impediverit: Neque itidem Comitium Parliamentaria, quæ intra septem à Coronatione dies successerunt. Fuit iste Morbus, Febris pestilentis genus quoddam; Neque tamen (ut videtur) in Venis aut Humoribus sedem occupans, cum non Pustulæ, non purpuræ aut lividæ Maculæ sequerentur, (Malla scilicet Corporis intacta:) Tantum malignus quidam Vapor, & Aura, ad Cor advolavit, Spiritusque Vitales petebat & occupabat; unde Natura excitabatur ad eundem per Sudores emittendum & exhalandum, Patuit autem per Experimentiam, quod Morbus iste, Naturæ potius insidiator erat, eamque imparatam opprimebat, quam adversus Remedia oblitinatus, si in tempore subventum foret. Etenim si Ægrotus, in æquabili temperamento, quoad Vestes, & Focum, detentus esset, tepidum que bibisset, & Cordialia etiam temperata sumpisset, unde Naturæ ipsius Opus, nec Calore irritaretur, nec Frigore repelleretur, plerumque Sanitas sequebatur. Verum innumeri Homines ex eo subito occubuerunt, antequam Curationis Modus, & Regimen Ægroti innotesceret. Opinio erat, Morbum istum, nequiquam ex Epidemicis illis, qui simul contagiosi sunt, & de Corpore in Corpus fluunt, fuisse: sed à malignitate quadam, in ipso Aëre: ex Prædispositione Tempestatum, & Mutationibus Cæli crebris & insalubribus, impressa, manasse: Atque brevis ejus Mora hoc ipsum indicabat.

In Vigilia Sanctorum *Simonis & Judæ*, pransus est Rex, apud *Edes Thomæ Bourchieri*, Archiepiscopi *Cantuarie*, & Cardinalis: Et à *Lambetha*, per Præfectum est, (Pontem transiens,) ad *Turrim Londinensem*: Ubi die sequenti duodecim Equites Vexillarios (quos vocant *Banarretos*) creavit. At Creationes Nobilium parca manu dispensavit: Etenim, licet Prælium nuper commissum fuisset, & Coronationis Celebritas prope instaret, tres tantum evexit. *Jaspas Comes Pembrochiæ*, Regis Avunculus, promotus est in Ducem *Bedfordiæ*, *Thomas Baro Stanlejus*, Regis Socer, factus est Comes *Derbiæ*, *Edwardsus* autem *Courtnejus*, *Devoniæ*. Quamvis Rex etiam tunc apud se statuisset, tempore Comitiorum, in plures Nobilitatis gradum conferre; Ita rem distribuens, ut civiliter admodum & decore, hujusmodi Magnificentis, partim Festum Coronationis suæ, partim Conventum Comitiorum, ornaret.

Sequuta post biddenum Coronatio ipsa, tricesimo die *Octobris*, Anno Salutis 1485. Quo tempore, sedit

ledit Innocentius Octavus Papa Romanus; Fredericus Tertius, Imperator Alemannia; fuit Maximilianus autem Filius eius nuper electus in Regem Romanorum, Carolus Octavus in Gallis regnavit; Ferdinandus & Isabella Hispanis imperarunt; Jacobus Tertius Scotiae Regnum tenuit; Inter quos omnes Principes, & Regem, Pax & Amicitia, eo tempore intercessit. Quo in super die (quasi Corona Capiti inposita, etiam Formidines Animo instillasset) instituit, ad maiorem Securitatem, Cohortem quinquaginta Sagittariorum, sub Praefecti Regimine, qui corpus eius stiparent, per Nomen Satellitum Inferioris. Veruntamen, ut hoc se fecisse putaretur, potius Majestatis suae augenda gratia, atque imitatione Moris illius, quem in Partibus transmarinis observaverat, quam metui, quasi rebus suis diffideret, ordinavit hoc pro institutione non temporaneae, sed quod etiam apud Successores suos retineretur. *Imp. Lud. 6. 601*

Septimo Novembris, Rex Comitibus Regni sui inchoavit, quae immediate post adventum suum Londinum summoverat fecit. Consilia ejus & Fines, in Comitibus tam prope convocandis, fuerunt praecipue tres. Primus, ut Regnum in persona sua, Suffragiis Ordinibus, stabiliretur. Secundus, ut Condemnationes & Proscriptiones eorum, qui a partibus suis steterant (quae fuerunt plurimae) rescinderentur; & facta quaecumque Hostilia, quae ab illis, in causa ejus, fuerant perpetrata, a poena eximerentur, plenaque ius venia fieret: Atque ex altera parte, ut praecipui ex Hostibus suis, & potentissimi, iudicio Ordinum damnarentur. Tertius, ut inferioris Conditionis Homines, qui Richardo adhererant, (ne forte novis Motibus materiam praerberet) Remissionem generalem, qualis in fine Comitiorum a Rege emanare solet, consequerentur: Haud immemor, quantum Rege periculi immineret a Subditis suis, cum maxima pars eorum sibi conscia sit, periculum sibi imminere a Rege. Accedebat & alia causa Comitiorum non parva. Nimirum quod ipse, tanquam Princeps Prudens & Moderatus, secum reputabat, rebus suis convenire, ut mora omnia, manifestum Populo suo fieret, sibi in animo esse, ex Norma Legum suarum regnare, licet in ore Gladii ingressus esset. Nec minus, ut assuesceret Subditos, pro Rege eum venerari & recognoscere, quem modo pro Hoste & Exule ducebant. Quod ad stabilitamentum Corona, praeterquam quod illud mordicus tenebat, ne sponte sua ulla prorsus fieret mentio (imo nec quod minimum erat permittens, *Pr. Liberi ex ea suscepti primi ante omnes succederent*) alias magna prudentia & moderatione, rem tractavit. Neque enim illud urgebat, ut per viam Declarationis, aut Recognitionis Juris sui, Statutum perferberetur. Sicut ex altera parte, ut tanquam Lex nova sanciretur, minime volebat; Sed potius media via instituit, simplicis scilicet stabilitamenti, idque verbis rectis & utrinque nutantibus; His scilicet, *Pr. Hereditas Corona resideret, remaneret, & continueretur in Rege, &c.* Quae verba, in utrumque sensum trahi poterant: Illud commune habentia, ut scilicet Corona in eo stabiliretur; Sed, utrum hoc ex Jure praexistente, (quod in dubio vocabatur) an quod de Facto, in possessione Corona erat, (quod nemo negabat) in medio relinqueretur, ut utramlibet Interpretationem reciperet Quintenam in Propaginis, quae ad Successionem admittebatur, limitatione, eam non ultra personam suam, & Haeredes ex Corpore suo,

extendi volebat: omnia Haeredum Generalium mentione, sed illud Legis Decisioni, qualis ex verbis antedictis elici poterat, subiciebat. Ita ut Stabilitamentum istud, potius gratiam personalem sibi, & Liberis suis factam, quam Familiae Eboracensis Exheredationem totalem, saperet. Atque tali temperamento Lex condita & sancita est: Quam legem Bulla Papali, proximo Anno, muniri procuravit; Mentione nihilominus facta per vitam Recitationis, Reliquorum titulorum, tam Sanguinis, quam Victoriae. Ita ut jam Triplex ille Titulus suus factus esset Quintuplex: Addita scilicet tribus illis, quibus initio nitebatur, Auctoritate Papali, & Parlamentaria.

In iisdem quoque Comitibus, Rex, in rescindendis eorum, qui a partibus ejus steterant, Convictionibus, iisdemque ab omnibus Criminibus, & poenis, propter ea quae in sua causa commiserant, eximendis, quod voluit, obtinuit: Sancitaeque sunt Statuta in eam sententiam. Cum vero Statutum illud esset sub Incude, intervenit Quaestio Juris satis subtilis. Dubitatum est enim, utrum Suffragia Complurium, in inferiori Confessu tunc existentium, valida essent & legitima, eo quod, Proditionis, tempore Richardi, damnati fuissent: Unde incapaces, & inhabiles redditi essent, in summo gradu. Incongruum enim quiddam videbatur, ut illi Leges conderent, qui ipsi Ex-leges essent. Sic autem se res habuit, Plurimi ex illis, qui temporibus Richardi, in Regis Henrici partes, maxime inclinarant, pro Equitibus & Burgensibus Parlamenti, electi & delegati fuerant: sive hoc Rex secreto procuraverit, sive ex mero Populi Affectu processerit: Quorum plerique, temporibus Richardi, damnati fuerant, & proscripti. Rex Quaestione ista non nihil commotus est. Est enim gravi & specioso praetextui inniteretur, Regis tamen partes haud obscure perstrangebatur. Sed prudenti admodum consilio se reprimens, Quaestioni illi satis aequum se praebuit, quasi nihil aliud esset, quam Controversia quaedam de Apicibus Juris. Ideoque Judices de ea consulabant, qui in eum finem Saccharii Camera (ubi haberi solet Judicum Concilium) convenerunt. Illi autem, re maturius deliberata, gravem & sobriam Sententiam tulerunt, ex Legum Norma, & Aequitate Naturali temperatam: Pronunciaverunt enim, ut Equites & Burgenses illi damnati & proscripti, a Conventu Parlamentario abstinerent, donec perlata esset Lex, de Convictionibus eorum revocandis.

Eodem quoque tempore, mota forte erat Quaestio, inter Judices (dum de priora Quaestione consultarent, quid fieri deberet circa Regem ipsum, qui, ut ceteri, condemnationem subierat. Sed fuit unanimi Judicium consensu conclusum & firmatum; Coronam ipsam omnes Sanguinis Oppilationes, quae Descensum Corona ullatenus impediunt, deobstruere, Itaque a quo tempore Rex Coronam assumpserat, Fontem Sanguinis fuisse expurgatum; Omnesque Sanguinis Corruptiones & Impuritates sublatas, ut Regi opera Parlamentaria non fuisset opus. Veruntamen, Honoris causa, ab Ordinibus Regni tunc mandatum est: ut quaecumque Archiva, & Memoriae, Condemnationis Regis, aliquam facerent mentionem, obliterarentur, cancellarentur, & penitus abolerentur.

Ex parte autem hostium Regis; Parlamento condemnati sunt, nuper Dux Glocestriae, Richardum Tertium se appellans; Dux Norfolkiae, Comes Surriae

Viccomes Lovellus; Baro Ferrerius; Baro Zouchus; Richardus Ratcliffus; Guilielmus Catesbeus; Et alii complures eminentioris conditionis Homines. In quibus Statutis Condemnatoriis, complures insertæ sunt Clausulæ, justæ admodum & temperatæ Reservationis, & Limitationis, liquido indicantes & præmonstrantes, qualis esset prudentia Regis, qualis temperantia & moderatio ejus; quæ spem etiam in futurum facere poterant, Imperii Equabilis & Mansueti. Quatenus vero ad cõdonationem generalem, quæ cæteris, qui contra Regem Arma tulerat, indulgere in animo habebat, Rex secundis usus cõgitationibus, minus convenire putabat, ut à Parliamentaria Auctoritate promanaret: Sed potius, ut cum esset Res gratiosa & honorifica, integrâ Beneficii gratiam in seipsum transferret: Usus tantum opportunitate concessus Parlamenti, quo melius in Venas universi Regni, Fama rei spargeretur. Itaque durante adhuc Parlamento, *Edictum Regium* promulgavit: Veniam præteritorum, & Restitutionem Fortunarum, impertiendo iis, qui contra eum Arma tulerant, aut Hostilia machinati erant, modo, intra Diem præfixum, Misericordiam suam se submitterent, & Juramentum fidelitatis susciperent. Unde multi ex *Asylis* emigrarunt. Plures autem ex Metu, non minus nocentes, quam ii, qui intra septa *Asylorum* se receperant.

Quod vero ad Pecunias attinet, judicavit Rex tempestivum non esse, & minus convenire, ut ab ordinibus, his comitiis, aliquas postularet; Tam quia in Rebus tanti momenti, Subditi ejus sibi gratificati erant, Quam etiam, quod eos remunerare nequiverat Remissione generali; (qualis in Parlamenti concedi solet) quia hanc Munificentiam sibi præripuerat similis remissio, quæ sub coronatione ejus paulo ante, de more exiit: Maxime autem, quia ante oculos omnium observabatur, quantas foris facturas & Confiscationes tunc temporis obtinuerat, quæ thesauris suis replendis sufficeret: Unde Casualia illa Coronæ, merito possent contributionibus subditorum parere, tempore præsertim, quo pacem cum omnibus Principibus Vicinis coleret. Pauca admodum Leges in iis Comitiis latæ sunt, quasi pro Forma tantum: Inter quas, una fuit, ut Exteri, licet civitate donati, nihilominus Vestigialia, qualia imponi solent meris Exteris, solverent: Altera, ut Multæ Mercatorum *Italorum*, propter Pecunias, quæ proveniebant ex Mercibus suis venundatis, in Nativas Regni Merces non impensas, Fisco Regio applicarentur. Utraque Lex ad Pecunias corrogandas spectabat, Cujus rei, jam à principio Regni sui, Rex immemor non erat, atque ad finem Regni felicitus ei cessisset, si Providentia ista matutina (quæ ab Indigentia omni, propter quam necesse haberet subditos suos gravare, eum muniebat) potuisset una Ingenium ejus, in hac parte, frenare & temperare. Durante tempore Comitiorum, addidit & alias creationes Nobilium, ut supra innuimus. *Baro Chandos de Britannia* factus est Comes *Bathonia* *Agidius Daubenejus* Eques Auratus, factus est *Baro Daubenejus*: & *Roberius Willoughbejus*, Eques itidem Auratus, *Baro Brokus*.

Præterea Rex, summa cum Magnanimitate & Munificentia, (quæ Virtutes adhuc per vices in eo valebant) *Edvardum Staffordum*, (Filium Primogenitum *Henrici Ducis Buckinghamia*, tempore *Richardii* condemnati) restituit, non solum Hono-

ribus & Dignitatibus Paternis, verum etiam fortunis & possessionibus, quæ amplissima fuerunt. Ad quam Rem, summæ certe Liberalitatis & decoris, inter cætera eum movit, grati & generosi animi sensus quidam, quod præfatus *Dux* is fuisset, qui primum Lapidem contra tyrannidem *Richardii* moverat, Et revera, pontem Regi ad Regnum super *Rujinas* proprias intraverat. Atque his peractis Comitibus Parliamentaria soluta sunt.

Solutis Comitibus, Rex confestim pecunias misit, ad *Marchionem Dorcestriae*, & *Johannem Barchierum* Equitem Auratum, redimendos: quos pignori loco *Parisis* reliquerat, pro pecuniis quas mutuo sumplerat; cum Expeditionem in *Angliam* susceperat. Atque hac occasione arrepta, Literas misit ad *Majorum*, & *Cives Londinenses*, per manus *Domini Thesaurarii*, & *Magistri Bravi*, (quem Consiliarii loco habuit) quibus petebat, ut ab iis mutuariet. Summam quatuor mille Librarum. Cujus Summæ, post varios sermones utrinque habitos, Dimidium tantum impetrare potuit. Quod tamen eorum Responsum, Rex in bonam partem accepit, ut fasere solent, qui Pecunias mutuantur, antequam eos premat necessitas. Sub hoc tempus, Rex in Concilium suum sanctius accivit, *Johannem Mortonum*, & *Richardum Foxum*, alterum *Eliensem*, alterum *Exoniensem Episcopum*, Homines exornes, & multi silentii, quique una cum eo, excubias quasdam agebant, in altos omnes. Uterque Negotiis suis admotus fuerat, antequam ad Regnum ascendisset, & Fortunæ illius adveras participes. *Mortonum* istum, paulo post dicem suum obeunte *Barchiero*, ad *Episcopatum Cantuariensem* exivit. *Foxum* autem *Custodem privatis sui Sigilli* constituit, Et postea, gradatim eum transtulit, à sede *Exoniensi* ad *Bathoniensem*, dein ad *Dunelmensem*, & postremo ad *Wintoniensem*. Et si enim Rex, ad Negotia sua tractanda, consueverat *Episcoporum* opera uti, quia cum magnis Reditibus gauderent, Præmia sua secum portabant: attamen per Gradus hoc facere amabat, ut *Primitias Episcopatum* sibi accumularet, quæ per hanc graduum seriem multiplicabantur. Licet enim tunc temporis *Reditus* ille ex *Primitiis, Redibus Regis* non fuisset annexus, sed *Tributo Papali* cesserat: Attamen, ipse ita cum *Collectoribus Papa* se gerere solebat, ut haud parvum inde commodum sibi redundaret.

Verum tandem aliquando, Decimo Octavo die *Januarii*, secute sunt Nuptiæ, tam diu expectatæ & expectatæ, inter Regem, & *Dominam Elizabetham* ei antea desponsatam. Qui quidem Dies *Nuptiarum*, majori populi favore, & Latitia celebratus est, quam fuerant aut *Regis* in civitatem ingressus, aut ejusdem coronatio: Quod Rex notavit potius quam probavit. Verissimum enim est, quod per totâ deinceps vitam suam, quamdiu *Regina* in vivis esset (nam illa prior diem suum obiit) haud quaquam se pro marito nimis indulgente gessit, licet illa forma amabilis, obsequio facilis, & Puerperis insignis fuisset. Verum pertinax illa sua, à *Familia Eboracensi*, animi Abalienatio, tantum apud eum poterat, ut locum reperiret, non solum in Bellis suis, & consiliis, verum etiam in cubili & Thoro.

Jam autem Rex fiducia plenus, ut Princeps qui Prælio Victor fuisset. Neque à Comitibus suis ullam omnino repulsam tulisset: Quemque adhuc Acclamationes & plausus populi recentes circumtrebant. Impe-

Imperium suum in futurum, nihil aliud nisi Ludum fore, & Regni tantummodo Fruitionem sine molestiis, pro certo sibi persuaserat. Nihilominus, ut Princeps Cautus & Vigilans, constitutum apud se habebat, nihil omittere eorum, quæ ad Præsidium & Securitatem suam pertinerent: Cum ea tamen opinione, quod in posterum, Administrationem Regni sui potius cum Voluptate & Alacritate, quam Labore & Anxietate, exercere posset. Itaque iudicii, certis edoctus, Partes Regni sui Septentrionales, non tantum affectu in Familiam Eboracensem propensas esse, sed etiam Memoriam ipsius Richardi Regis devotissimas, cogitabat Ætatem proximam melius infumi non posse, quam si Provincias illas ipse perlustraret, Præsentiaq; sua, & Majestate simul ac Comitatu, Populi illarum Partium Animos sanaret. Verum Rex in Fortunæ suæ Supputatione & Calculis, iudicio suo magnopere falsus est, quæ, per multos annos continuos, variis fluctibus & tempestatibus agitata est & quassata. Quamprimum enim Lincolniam venit (ubi Festum Paschatis celebravit) certior factus est, Baronem Lovellum, Humphredum & Thomam Staffordos (qui antea apud Colcestriam, Asyli privilegio se muniverant) ex Asylo erepsisse; sed quem locum petiissent, neminem scire. Quem Nuncium Rex aspernatus est, & Eboracum usque iter perrexit. Eboraci cum esset, recentior & certior accurrit Nuncius, Baronem Lovellum, cum Copiis magnis, prope adesse. Staffordos autem in Comitatu Wigorniesi Arma cepisse, & ad Urbem Wigorniam prope accessisse, eamque oppugnare in animo habere. Rex utpote Princeps magni & profundi iudicii, non multum his Nunciis commotus est: Putabat enim, illas Copias, Prælii apud Bosworthum reliquias quasdam esse, neque ad Causam Familiæ Eboracensis quicquam pertinere. Magis autem sollicitum eum habuit Copiarum Delectus, quibus resisteret Rebellibus, quam ipsorum Rebellium Debellatio, cum in medio Populi sibi suspecti veluti obfessus esset. Sed cum Res moram non pateretur, magna celebritate Copias coegit (quæ contra Lovellum mitterentur) ad tria Millia, male armatas, sed bene animatas (Paucis eorum ex ipsius Aula & Comitatu delectis, Reliquis vero ex Colonis & Famulis illorum, quos sibi fidos expertus est) sub ductu Bedfordia Ducis; Et pro more suo, quo veniam & gratiam, potius ante Pugnam quam post, impertire solebat, eidem Duci potestatem dedit, Condonationem præteritorum promulgandi, iis qui statim Arma deponerent, & se dederent: Quod Dux, quamprimum ad Castra Lovelli appropinquasset, præstitit. Nec Regem sefellit expectatio sua, Heraldus enim pro Tormentis Bellicis erant. Siquidem Baro Lovellus, hac re percussus, & Militibus suis diffusus, in Comitatu Lancastria fugam cepit; & ad tempus apud Thomam Broughtonum Equitem Auratum latitans, in Flandriam ad Ducem Burgundiam Margaretam, post trajecit. Milites autem ejus, à Duce suo deserti, confestim Duci Bedfordie se submiserunt. Staffordos quoque, & eorum Copias, audito quo loco Res Lovelli essent, (in cuius successu spem maximam collocarant) etiam ipsi plane desperarunt, & fugam capessiverunt: Fratribus duobus ad Colhamiam, Oppidulum prope Abingtoniam, in Asylum se recipientibus: Sed inspecta ejus loci Charta Privilegii, per Judi-

ces de Banco Regis, atque ad Proditores minime extendere iudicata, Humphredus apud Patibulum de Tiburne, supplicio affectus est: Thoma autem, utpote à Fratre natu majore allecto, ignotum est. Sicque Rebellio hæc, ut Nubecula quædam transiit: Atque Rex, Fœcibus & fermento Partium Septentrionalium aliquantum expurgatis, quæ prius in eum non bene animatae erant, Londinam rediit.

Septembri sequenti, Regina Filium suum Primogenitum peperit; cui Rex (in Honorem Stirpis veterum Brittonum, à qua ipse erat oriundus) Arthuri Nomen indidit; Prænomen secutus illius præsci Regis Brittonum; In cuius Rebus gestis asserendis, satis invenitur in Historia vera, & Monumentis antiquis, quod illum, demptis Fabulis, magna gloria regnasse testetur. Infans robustus erat, & corpore validus, licet octavo Mense editus esset, de quo Medici & Astrologi male ominantur.

Secutum est hoc Anno, qui erat Regis secundus, mirum quoddam Facinus, & audacia plenum; quodque Statum Regis & Regni vehementer perturbavit: De quo, Narrationes, quas in manibus habemus, adeo nuda sunt & jejuna, ut rem relinquunt vix credibilem: Non tam, ob Eventus naturam (Ejusmodi enim Accidentia in Rerum Memoria non raro reperiuntur,) sed propter peculiaris quædam Rei circumstantias; præsertim sub initio. Iudicium igitur faciemus, de hoc Negotio, ex Rebus ipsis, quatenus sibi invicem Lucem præbeant, Veritatem tanquam ex Minera effodientes. Rex in Regno suo novus erat, contraque opinionem suam, etiam & meritum, magna apud populum Invidia, & Odio, flagrabat. Radix hujus Invidiæ plane erat, sedula ejus & continua Familiæ Eboracensis Depressio, quam Corpus totius Regni favore adhuc prosequabatur. Hoc animos Populi indies à Rege magis magisque avertebat; præsertim cum viderent, Regem, post Nuptias suas, & Filium ex illis Nuptiis natum, nihilominus Coronationem Reginae suæ (quæ conjunctim cum Coronatione propria ab omnibus prima erat expectata) adhuc distulisse; ne Matrimonialis quidem Coronæ Honore eam dignatum. Neque enim secuta est Coronatio Reginae, nisi post duos Annos; postquam scilicet Pericula Regi pro Præceptis fuerunt, quid agendum sibi esset, edocentia. Invaluerat autem Invidia multo magis, postquam rumor increbuerat (sive casu volitans, sive Malitia Hominum male animatorum sparsus) Regem constituisse Edwardum Plantagenisiam, clanculum, in Turri Londinensi, necare: Cujus casus tantam habebat, cum casu Liberorum Regis Edwardi, similitudinem; cum Sanguinis ipsius Propinquitas, par Ætas, Locisque ipse Turris, illius crudelitatis Memoriam refricarent, ut in Regem, odiosissimam quandam Opinionem, & Famam concitaret, ac si ipse alter Rex Richardus futurus fuisset. Etiam illud Murrur, adhuc sopitum non erat, ex Regis Edwardi Filiis saltem alteram superstitem esse. Qui quidem Rumor, ab iis qui rebus novis studebant, artificiose & occulto fovebatur. Neque vero in Regis Ingenio & Moribus inerat aliquid ad dissipandas istiusmodi Caligines commodum, verum e contra, ita se gerere consueverat, ut Dubitationes potius injiceret, quam comperceret. Atque ex his, Fomes præparatus est Scintillæ. Quæ quidem tan-

tum rerum omnium datura Incendium, ab initio despicabilis fuit.

In *Oxonia* vivebat Sacerdos quidam, astutus & valde. *Richardus Simon* vocatus, cui erat Pupillus, pictoris Filius, dictus *Lambertus Simmiellus*, Aetatis circiter quindecim annorum: Puer quasi venerabilis, multum in Ore & Aspectu præ se ferens Majestatis, & Decoris. Sacerdos iste in Cogitationem quandam male-sanam incidit, dum Sermones Hominum avidè imbiberet, & in Episcopatum aliquè amplius se promotum iri speraret, ut Adolescentulum illum, ad Filium Secundi Regis *Edvardi* (de quo opinio erat eum in Turri fuisse trucidatum) personam induendam & simulandam, subornaret; Et paulo post (nam inter Rem agendam, Consilium suum, quatenus ad Personam, mutavit) ad *Edvardi Plantagenista*, tum in Turri detenti, Personam representandam: Et in omnibus, quæ ad fidem faciendam conducere, eum egregiè instruxit. Hoc erat illud incredibile, de quo prius diximus: Non quod fictarum Personarum Ludibria, ad Regnum adipiscendum subornarentur; (Etenim Temporibus antiquis, & recentioribus, hoc interdum contigerat) Neque quod in Mentem venire potuisset, Homini tam vili & abjecto, ut tantam Rem suscipere, & amplecteretur; (Etenim magnæ Cogitationes, & sublimes quandoque in infimæ Conditionis, Homines influunt, præsertim quando inebritati fuerint Vulgi sermonibus.) Sed hoc (inquam) illud est, quod minime videtur probabile; Sacerdotem istum, cui omnino ignota erat Persona vera, ad cuius exemplar Persona falsa efformanda esset, ullo modo in Animum inducere potuisse, ut Actorem Fabulae suæ edocere speraret, vel Gestu externo; vel in præteritis Vitae suæ & Educationis Actibus & Accidentibus recensendis; vel in idoneis Responsis ad Questiones, quas versimile erat ei propositas fore; vel similibus; ulla ex parte, ad vivum, Imaginem ejus, quem personandum susceperat, commode exprimere. Etenim Puer isti, personare non contigit eum, qui è Cunabulis diu ante subreptus fuerat, aut in prima Infantia asportatus; verum Adolescentulum talem, qui usq; ad Aetatem decem fere annorum, perpetuo in Aula Regia fuerat educatus, ubi Oculi innumeri eum conspexissent. Rex enim *Edvardus*, Cædis Fratris sui *Ducis Clarentie* conscientia mortuus, Filium ejus (de quo nunc loquimur) in integrum restituere sane noluit, ut *Dux Clarentie* esset, sed tamen eum Comitem *Warwici* creavit; Honore, qui ex parte *Matris* ad eum pertinebat, resuscitavit: Eumq; dum vixit, honorifice admodum tractavit; Licet *Richardus Tertius* eum postea in Custodia haberet. Adeo ut plane fieri nequiverit, quin aliqua Persona ex Eminentioribus, cui *Edvardus Plantagenista* specialiter & familiariter notus fuisset, negotio præsideret, à qua Sacerdos Mandata reciperet. Quod vero maxime probabile est, (si quis ex Actibus præcedentibus & subsequenter Rem rectè æstimet) huc redit, ut Persona quæ telam illam ordiretur & texeret, statim sit *Regina Vidua*, Fœmina Negotiatrix, & Pragmatica, quæq; Civilibus rebus tractandis inflecta erat. Sane in illius Conclavi, felix illa Conjunctio in *Richardum Tertium*, pro Rege *HENRICO*, inita, tracta; & agitata est; (Id quod Rex optime noverat, & fortasse nimis alte recôsiderat.) Illa etiam, hoc tempore, Regi erat

infensissima, eo nomine, quod putaret Filiam suam (ea qua Rex insisteret via) non promotam, sed depressam. Nemo autem proculdubio, tanta cum rerum notitia, leenam istam totam ornare, æq; ac illa, poterat. Neq; tamen Consilium ejus erat, nec etiam cæterorum ex prudentioribus, qui huic Machinationi, favebant, & vires subministrabant, ut Idolum istud revera Corona potiretur, sed illius periculo, viam ad ruinam Regis aperire: Quo peracto, singuli diversas intra se spes & Consilia fovebant. Huic conjecturæ maxime illud suffragatur, quod quamprimum Conjunctio ista maturuerat, & eruperat, Rex ita afflictebatur, ut *Reginam* illam repente in Monasterio de *Bermondsey* conclusisset; omnesque Fortunas ejus & Reditus Fisco applicavit; Hocque ordinavit, per Concilium & Conventum quandam, ostiis clausis habitum, absq; Processu aliquo legali, exili admodum & longe petico usus Prætextus; Quod nempe *Filias suas*, ex Asylo, in potestatem Regi *RICHARDO*, contra promissum suum, tradidisset. Ex quo genere procedendi, etiam à principio, pro nimis se vero, & plane irregulari habito, tam quoad materiam, quam quoad formam, valde probabiliter concludi possit, Accusationes graves contra illam *Reginam* produsse, quas Rex, propter Rationes Status, & ad vitandam Invidiam, publicare noluit. Non levi etiam Argumento fuit, Secreti aliquod latuisse, & Examinationes suppressas & cohibitatas fuisse, quod Sacerdos ipse *Simon*, postquam comprehensus esset, ad supplicium nunquam palam productus fuisset, imo nec in publicam Judicium tractus, (sicut complaribus ex clero, ob prodiciones minus atroces, contigerat) sed tantum in Gurgustio quodam incarceratus mansisset. Accedit, quod post mortem *Comitis Lincolnie* (ex Familia *Eboracensi* Viri principalis) qui in prælio *Stokens* occisus fuerat, Rex hoc Pectoris sui Arcanum, quibusdam ex Consiliariis suis, aperuit; Se mortè *Comitis* ægre ferere, quod ab illo, si vixisset, Intima Periculi sui, & Conjurationis contra, se factæ reseire potuisset.

Verù ut ad Narrationem Rei ipsius revertamur, Primo *Simon*, ut diximus, Discipulum suum edocuit, Personam *RICHARDI Ducis Eboracensis*, imitari: Hoc verò factum est, sub idem tempus, quo Fama illa sparsa est; Quod Rex constituerat, *Edvardum Plantagenistam*, tum in turri detentum, neci tradere: Quo divulgato, magnum secutum est Populi Murmur. Sed non multo post, diverso Ramore ingruente, quod nimirum *Edvardus* ille *Plantagenista*, è Turri aufugisset; Atq; simul Callidus iste Sacerdos, audiens, illum charum vulgo fuisse, tantamque ob ejus Periculi depulsionem, latitiã, conceptam, Personam Larvæ suæ mutavit, & in personam *Plantagenista*, tanquam magis idoneam, transformavit; Quippe qui in ore Populi magis erat, & Sermonibus tum præcipue jactatus: Simul concinnius erat, ut post famam Fugæ *Edvardi*, hoc quod struebat subsequeretur. Attamen, cum secum reputaret, minus sibi tutum futurum, & Hominum Curiositati & Inquisitioni magis obnoxium, si Fabulam istam hic in *Anglia* egisset, consultius fore putavit, si more Scenarum, in Tragediis & similibus, magis è longinquo Rem ostentaret: Itaque cum Discipulo suo in *Hiberniam* transtretavit, ubi Favor erga *Familiam Eboracensem*, majorem in modum, fervebat. Rex sane, in Rebus *Hibernie* constituendis, minus impiger & providus fuerat; neque Magistratus & Con-

Confiliarios suos, in illo regno, mutaverat, aut alios sibi probatos & fidos ceteris immiscuerat, ut facere debuerat; Præsertim cum Inclinationem ejus populi, erga *Familiam Eboracensem*, satis nosset: Quamque etiam lubricus esset ejus Regni status, & ad res novas amplectendas pronus, magis multo quam ipsa *Anglia*: Sed Victorii suis, & Successibus in *Anglia* confusus, per otium Res *Hibernia*, in ordinem se redacturum, minime dubitabat.

Quamobrem hac Regis locordia factum est, ut sub adventum *Simonis*, cum falso suo *Plantagenista*, in *Hiberniam*, omnia ad Defectionem & Seditio-nem parata invenirentur, ac si ex composito fere Res transacta fuisset. Primo omnium, adit *Simon Thomam Fitz, Gerardum Comitem Kildariae, & Hibernia tum Præsidentem*; Cujus oculos tanta caligine perstrinxit (partim Sermonum suorum vi & insinuatione partim Habitu & Gestu Pupilli sui, cujus etiam ori Majestas quadam Regia infidebat) ut illecebræ illæ, Fumis fortasse quibusdam Ambitionis adjunctæ, ita *Comitem* affecerint, ut persuasissimū ei esset, verum prorsus illum *Plantagenistam* fuisse. Comes negotium statim communicavit cum proceribus nonnullis, & aliis; Primo quidem, occulto. Eos autem similiter secum affectos perspiciens, de industria rem in publicum exire & spargi permisit; veritus, id quod destinaverat, patefacere, priusquam Populi animos tentasset. Sed si Potentiores alacriter, certe Plebs furiose agebat; Aërium istud Phantasma, incredibili Gaudio & Favore excipiens; partim quod esset in *Familiam Eboracensem* propensissimū; partim ex Gentis ipsius Superbia; ut Regem *Anglia Regno* dedisset & impo-suisse viderentur. Neq; vero Scrupulus ille, de Damnatione *Georgii Ducis Clarentiæ*, istius *Edvardi* Patris, apud eos quicquam valebat; Cum nuper Regis *HENRICI* exemplo didicissent, Damnationes illas legales, Titulo & Prætensionem ad Coronæ fastigium, nullo modo officere. Quatenus vero ad *Edvardi Quarti Filium*, facile innitebantur Repulsæ quam à *Rege Richardo*, Hereditate Regni summotæ, tulissent; Etque etiam, tanquam *HENRICI* factionis portionem quandam, aestimabant, cum in ejus Manu omnino essent. Adeo ut mirabili consensu, & plausu, & magna omnium ordinum frequentia, *Plantagenista* iste Fictitius, ad *Castrum Dublinense* adductus esset, atq; sibi tanquam Rex salutatus, stipatus, & honoratus; Puero satis decore se gerente, nihilque committente, quod Ignobilitatem Generis sui argueret. Quin & paucis diebus elapsis, Rex proclamatus est, per Nomen *Edvardi Sexti*, ne Gladio quidem uno, pro Causa Regis *HENRICI*, evaginato.

Rex nunciis perlatis de Rebellionem ista, tam repentina & inexpectata, plurimum commotus est, duas præcipue ob causas: Prima erat, quod Motus iste illud tentabat, à quo sibi maxime metuebat; Tituli scilicet *Eboracensis Familiae* Resuscitatione: Secunda, quod Motus idem contigerat tali loco, quo tuto Personam suam transferre non poterat. Nam partim ex Fortitudiue innata, partim ex Suspitione quadam universali, (Nescius & hæsitans cui fidere secure posset;) Personam suam propriam, ad omnes Motus reprimendos, transferre amabat. Rex igitur Concilium suum convocavit, apud *Cænobium Carthusianorum* ad *Shinam*. Quod quidem Concilium admodum secreto habitum est;

At decreta ejus, quæ in publicum statim prodierunt, tria fuerunt.

Primum erat, ut *Regina Vidua* (sicut antea obiter dictum est) eo quod contra Pactum, & Fidem suam iis præstitam, qui cum ea, de Matrimonio Filia suæ *Elizabethæ* cum *HENRICO* ineundo, contraxerant, eam nihilominus ex Asylo in manus *Regis Richardi* tradidisset, *Cænobio Monialium de Bermondsey* includeretur, utque Fortunæ & Reditus ejus omnes Filco cederent.

Secundum erat, ut *Edvardus Plantagenista*, tunc temporis in Custodia Turris arctahabitus, modis omnibus, qui excogitari poterant, maxime publicis & notoriis, Populo monstraretur. Hoc eo spectabat, partim ut Rex illa, quam apud Populum subierat, Invidia exoneraretur, de nece clandestina *Edvardi*: Sed præcipue, ut omnibus liquido detegerentur, eorum quæ in *Hibernia* acta sunt, Levitas & Impostura; quodque revera *Plantagenista* quem colebant, Idolum & Res Ficticia tantummodo esset.

Tertium erat, ut denuo publicaretur *Remissio Generalis Anteaكتورum*, iis, qui intra diem præfixum, delicta sua revelare vellent, & se *Regie Clementiæ* submitterent: Utque *Diploma Remissionis*, verbis tam largis & amplis percriberetur, ut nullum prorsus Genus Alæ Proditionis (vel in *Regis* ipsius Personam) exciperetur. Quod licet mirum videri posset, attamen *Regi* prudenti & sagaci probabatur; Qui satis sciret, maxima sibi Pericula, non à Proditionibus levioribus, sed ab atrocioribus imminere. Ita vero *Regis & Concilii* sui Decreta, statim executioni mandata sunt. Ac primo *Regina Vidua*, in *Cænobio Monialium* apud *Bermondsey* conclusa erat, & Fortunis omnibus exuta. Quod res mirabilis Populo visa est: Fœminam infirmam & calamitosam, quod Tyranni Minis & Promissis succubisset, idque post tantum temporis spatium elapsam, (quo Rex nullum Offensæ, aut Animi exulcerati Signum ostendisset) multo autem magis, post tam felix Matrimonium inter *Regem & Filiam* suam, cum Prole Masculina suscepta, è Rege tam subito mutato, aut tam tarde Sensus suos aperiente, tanta cum severitate tractari.

Regina ista, inter Exempla Fortunæ insigniter inconstantis, & Adversa cum Prosperis sæpe alternantis, reponi possit. Primo à Supplici afflictæ, & Vidua desolata, assumpta est in Thorum *Regis, Regis*, inquam, *Calibis*, qui que inter viros *Ætatis* suæ fuerat pulcherrimus. Etiam, in ipso *Regni Edvardi* Curriculo, miseram subiecit Fortunæ aleam, & Felicitatis suæ Eclipsim, ex Fuga *Regis*, & Coronæ suæ amissione temporaria. Insuper, eo nomine fortunata censeretur posset, quod Prolem ei pulcherrimam egregia cum fœcunditate peperit, atque Amorem ejus Maritalem (Patientia, & Obsequio, & Amorum *Regis* Dissimulatione, aliquantulum adjuncta) usque ad finem retinuit. In Cognatos suos, & Sanguinis propinquitate conjunctos, etiam ad Factionem usq; propensa fuit: Quæ res apud Proceres ex parte *Regis*, qui *Regium Sanguinem* mixtura illa quasi pollui existimabant, magnam ei Invidiam conflaverat: Quibus Proceribus *Regis Sanguinis*, se adjunxerat *Dominus Hastings*, magna apud *Regem* Gratia florens, qui licet *Regi* tam charus esset, putabatur pervices, Malitia & Artibus hujus *Reginæ*, non absque periculo Ruinæ vixisse.

Post

Post Mortem Regis Mariti sui, veluti Subiectū ali-
quod Tragediæ facta est; Cum vitam coufque; pro-
duxisset, ut videret Fratri suo caput amputatum;
Utrosque; Filios suos Regno privados, Spurijs de-
claratos, & crudeliter interfectos. Attamen inter
has tam acerbas Calamitates, Libertate sua dignita-
te, & Fortunis fruebatur. Verum postea demū, Ro-
ta aliquantulum in prosperum versa, cum Regem in
Generum nacta esset, & facta Avia Nepotis Mas-
culi. Nihilominus (ob Causas obscuras & incog-
nitas, & sub Prætextibus non minus admirandis)
præcipitata est, & mundo exulavit, in Monasterio
clausa, ubi periculosum pene erat eam invisere. In
quo paulo post vitam finivit. Regis tamen iussu,
iuxta Regem Maritum suum, *Windsorise* honori-
fice sepulta fuit. Collegium Reginale apud *Cantabri-
giam* fundavit. Hoc rigore, Rex magna apud po-
pulum suum incurrit obloquia; Quæ tamen, tam
ob Rationes status, quam ob Confiscationem tam
amplam, ei reddita sunt dulciora.

Sub idem tempus, *Edvardus Plantagenista* ver-
sus, in die Dominico, per universas *Londini* Plateas
principales, ductus est, ut à Populo spectaretur. Et
post Spectaculum Populi in Plateis, solenni Pro-
cessionem Templum *D. Pauli* ingressus est, ubi &
frequens Populi Multitudo convenerat. Atque simul
apposite & decore provisum est, ut complures ex
Nobilitate, & alii Gradus Eminentioris (maxime
ex iis qui Regi suspecti essent, quique Speciem &
Personam *Plantagenista* optime possent) Sermo-
nes cum Adolescente, inter eundem, familiariter
conferrent. Atque hoc Regis prudentissimum Re-
medium, Malum illud *Hiberniæ* plane discussit,
apud Populum *Angliæ*; Præsertim eam Populi par-
tem, quæ errore, non Malitia, Toxicum illud hau-
ferat; In *Hibernia* tamen, ubi non dabatur à Facino-
re in tantum aucto Receptus, parum aut nihil va-
luit: Sed contra, ultro Imposituram totam in Regem
retorserunt; Et sermones ferebant, Regem, ut ve-
rum Regni Hæredem depelleret, & Mundo Fu-
cum faceret, & Hominum imperitorum Oculos
fascinaret, Adolescentulum supposititiū, in simili-
tudinem *Edvardi Plantagenista*, ornasse, eumque
Populo monstrasse, ne abstinendo quidem à sacris
Processionis Ritibus, quo majorem Fabulæ fidem
conciliaret. Circa idem quoque tempus, Edictum de
Remissione Generali promulgatum est: Simul etiam
Rex multā adhibuit diligentiam, ut Portus Regni
clauderentur, ne Fugitivi, Rebus præsentibus in-
fensi, aut suspecti, Mare trajicerent, in *Hiberniam*
aut *Flandriam*.

Interim Rebelles *Hiberniæ*, nuncios, tam in *Ang-
liam*, quam *Flandriam* clam miserant, qui utrobique;
loci res haud parvi Momenti transegerant. In *Ang-
liæ* enim, in partes suas pertraxerant, *Joannem Com-
item Lincolniæ*, *Joannem Poli Ducis Suffolciæ* Filiū,
ex *Elizabetha Edvardi Quarti* Sorore, Comes iste
Spiritus altos & elatos gerebat, simulque strenuus
erat & ingenio pollens, & sublimibus jam pridem
Cogitationibus infueverat. *Richardo* enim *Tertio*
constitutum erat, odio Fratris ejus utriusque, *Re-
gis Edvardi*, & *Clarentiæ Ducis*, atque eorum Stir-
pis (cum scilicet Sanguine amborum Manus suas
imbuisset) Posteros eorum, sub variis & falsis Præ-
textibus (de quibus antea diximus) Successione in
Regnum privare, atque Comitem istum (siiple sine
Liberis discederet) in Regem destinare. Neque hoc

Regem latuerat, qui propterea Actiones ejus secre-
to observabat. Verum cum Populi Invidiam, ob
Incarcerationem *Edvardi Plantagenista*, jam de-
gustaverat, consultum non putabat, hujusmodi In-
vidiam accumulare, per Incarcerationem *Comitis
Lincolniæ*; Quin & rebus suis conducere putabat,
illum tanquam alterius Rivalem conservare. Co-
mes autem *Lincolniæ*, *Rebellionis Hiberniæ* ut par-
ticeps fieret, movebatur, non quod leviter innite-
retur iis, quæ ibi gesta erant, instar Bullæ fragilis
evanida, sed Literis à *Margareta de Burgundia* re-
ceptis; In cujus Suppetiis auxiliariibus, atque ipsa De-
claratione, quod in partes descendisset, plus longe
Ponderis erat, tum quoad Famam, tum quoad vi-
res ipsas. Neque Comes Negotium repulit, quod sciret
præsentem *Plantagenistam* Idolum merum, &
nihil amplius esse: Sed contra lætatur, cum falsum
potius, quam verum *Plantagenistam* fuisse: Quod
cum satis sciret falsum *Plantagenistam* sponte in Fu-
mos abiturum, verū autem Regis Consilii pessum
iri, secum reputaret, aditū sibi ad Regnum proprio
Titulo & Jure pateferi posse. Hæc animo agitas,
secreto in *Flandriam* transfretavit, quo paulo ante
appulerat *Dominus Lovellus*, qui Consiliorum suo-
rū veluti Procuratorem in *Angliæ* reliquerat *Tho-
mam Broughtonum*, Equitem Auratum, qui in *Com-
itatu Lancastriæ* magnas Clientelas, & multos
Sequaces habebat. Nam paulo ante (ut supra dixi-
mus) cum præsentem *Plantagenistam* primo in *Hiber-
niam* receptus fuisset, Nunciū clandestini ad *Marg-
aretam* missi fuerant, eam de Rebus jam in *Hiber-
niæ* gestis certiores facientes; ejus Auxiliū in
Causa (ut ipsi dicebant) tam pia & justa, & cujus
initis Deus tam manifeste affuisset, implorantes;
Cum promissis & Protectione, omnia deinceps
Arbitrio ejus permittenda fore, tanquam supremæ ejus
Actionis Patronæ & Protectricis. *Margareta*, *Ed-
vardo Quarto* Soror fuit secunda; Etiam *Carolo
Burgundiæ* Duci, *Strenuo* Cognominato, secunda
Uxor; Ex quo cum nullos Liberos suscepisset, ma-
gnam curam, cum insigni Benevolentia Affectu,
Philippi & Margareta (prioris Mariti Nepotum)
Educatione impendit. Id quod magnum ei Amo-
rem & Auctoritatem apud Belgas conciliavit. Prin-
ceps hæc Animo virili, Malitia autem Muliebri,
prædita; Thesaurus quoque non exiguis affluens,
propter Dotis suæ Amplitudinem, providamque
ejus Dispensationem: Et ipsa Liberos exors cu-
risque aliis fere soluta; pro fine Consiliorum suo-
rum sibi proposuerat, ut videret in Solio Regni *Ang-
liæ* Familiam suam iterum collocatam; *HENRI-*
cum autem, tanquam Metam sibi posuerat, ad cu-
jus Ruinam, omnes Actiones suæ tenderent, & col-
limarent: Adeo ut ex ejus Consiliis, (tanquam ex
pharetra,) Turbæ per multos Annos excitatæ in
Regem, emissæ fuerint. Tanto autem flagrabat, ad-
versus Familiam *Lancastriæ*, & præcipue in Regis
Personam, odio, ut ne utique per Familiarem, in
Nepti sua, tam Honorificam Conjunctionem, mi-
tigaretur; Sed contra, ipsam Neptem suam odio
haberet, quod suis Nuptiis, Regi ad Regnum adipi-
scendum, & in se stabilendum, aditum patefecisset.
Magno igitur & vehementi Animi Impetu, ob-
latam à Rebilibus Occasionem arripuit, eorum-
que Postulatis annuit: Et Consilio habito cum *Com-
ite Lincolniæ*, & *Domino Lovello*, & aliis, decretum
est, ut Proceres illi duo, cum Cohorte bis Mille
Ger-

Germanorum, (qui omnes erant Veterani,) sub du-
 ctu *Martini Szwarti* (Duce forti & in Militia ex-
 perto) in *Hiberniam* se conferrent, ad novū Regem
 Magna siquidem in spe erant, quando Actio illa
 Regalitatē planā constitutā & fixā speciem ha-
 buisset, & *Comitis Lincolnia*, veluti Secundæ Per-
 sonæ, nec non Copiarum exterarum in auxilium
 submissarum, reputatione aucta esset, fore ut harū
 rerū fama animos adderet illis, qui in *Anglia* parti-
 bus suis favebant, ut præsto essent cū Auxiliis, quo
 tempore Exercitus in *Angliam* transvectus esset.
 Insuper, & de hoc decretum est, ut si res successisset,
 Supposititius ille *Plantagenista* deponeretur, & ve-
 rus reciperetur. In qua tamen Actionis Periodo,
Comes Lincolnia privatas suas spes fovebat. Post-
 quam Copia ista, ex *Flandria* in *Hiberniam* venis-
 sent, & Partium Confidentialia, ex conspectu mutuo,
 & Exercitus iusti jam in unum Corpus coacti fa-
 cie, mirum in modum crevisset, de Successu mini-
 me dubii, sibi magna pollicebantur, ac secum Ser-
 monibus & Colloquiis jactabant, se copiis multo
 majoribus instructos, ad Regnum *HENRICI* sub-
 vertendum proficisci, quam idem *HENRICUS*, ad
Regis Richardi Regnum subvertendum sub-
 fecisset: Quodque, si nullus adversus se Gla-
 dius strictus esset in *Hibernia*, Conjectura ex eo
 recte capi posset, Gladios etiam in *Anglia* cito aut
 vaginis conditos, aut repullos fore. Primo autem
 jactantia quadam, ob tantas copiarum Accessiones,
 Regem suum novum, in *Ecclesia Cathedrali Dubli-
 nensis*, coronaverunt; qui antea Proclamatione tan-
 tum Rex declaratus erat; Tum vero Concilium
 habuerunt de iis quæ ulterius agenda erant. In quo
 Concilio, etsi opinabantur nonnulli, quod Consul-
 tissimum foret, res in *Hibernia* primum constituere,
 illamque Regionē pro belli Sede deligere, eoque
 Regem ipsum *HENRICUM*, necessitate Belli compul-
 sum, pertrahere; (Ex cujus absentia sperabant,
 haud parvos Motus & Mutationes in *Anglia* secu-
 turos; nihilominus, quia Regnum *Hibernia* ino-
 pia laborabat, unde Exercitum alere, & Militibus
Germanis Stipendia solvere, nullo modo possent;
 Quia etiam studia & Vota *Hibernicorum* atque ge-
 neraliter militum (Qui in statu rerum tumultua-
 rio, potius Duces suos regere, quam ab illis regi
 consueverunt) magno impetu & cupiditate multa
 ferebantur, Spolis Regni *Anglia* se ditandi; in eam
 sententiam itum est, ut Copias suas, quanta fieri
 posset celeritate in *Angliam* transferrent. Rex inter-
 im, qui cum primum audierat, quid in *Hibernia*
 gestum esset, haud multum commotus est, sed spe-
 rabat se nullo negotio Copias *Hibernicas* (tanquā
 Avium gregem) Lapidis jactu dispersurum, atque
 Examen istud Apum, cum Rege suo, veluti Tinnitu
 & Cymbalis abacturum; Cum postea certior fa-
 ctus esset, *Comitem Lincolnia* se partibus adjunxis-
 se, atque *Ducissam Margaretam* Factioni præside-
 re, periculum vere æstimare cœpit; atque tanquam
 ea, quæ oculis cernuntur, prospiciebat, Regnum
 suum iterum in Discrimen venturum, Sibi que ne-
 cesse fore rursus de eo dimicare. Ac primo, ante-
 quam audisset *Comitem Lincolnia*, & *Flandria* in
Hiberniam profectum, conjiciebat fore, ut à dua-
 bus simul Regni partibus oppugnaretur: videlicet
 ad Orientalem *Anglia* Plagam, facta Invasione à
 copiis & *Flandria*; atque ad Occidentalem Plagam
 versus Septentrionem, à Copiis ex *Hibernia*. Itaq;

postquam mandasset, ut Delectus Militum in utri-
 usque Partibus haberentur, & duos constituisset
 Strategos, *Asparum Ducem Bedfordia*, & *Joannem*
Comitem Oxonia, (in Animo habens, etiam in pro-
 pria Persona adesse, ubi Occasiones ejus præsen-
 tiam maxime requirerent) nullam tamen eo ipso
 tempore Invasionem expectans (cum Hyems jam
 adulta esset) iter suum instituit versus *Suffolciam*
 & *Norfolciam*, ut eas Provincias confirmaret. Post-
 quam autem ad *Sancti Edmundi Burgum* venisset,
 accepit, *Thomam Marchionem Dorcestria* (qui
 unus ex Pignoribus fuerat in *Gallia*) ad ipsum pro-
 perare, ut se à quibusdam Accusationibus, contra
 se exhibitis, purgaret. At licet Rex Aurem ei beni-
 gnā reservaret, erat tamen Condicio Temporis
 tam periculosa, ut statim miserit *Comitem Oxonia*,
 qui obviam ei factus, ad *Turrim Londinensem* il-
 lum perduceret: Verbis tamen gratiosis eum per-
 mulceret, & postularet, ut Ignominiam illam non
 ægre ferret, quia nihil à Rege periculi ei immine-
 bat; Quin & hanc rem ei præsidio fore, ut nec Re-
 bus Regis, nec Fortunis propriis quicquam nocere
 posset: Et quod in Regis Manu semper futu-
 rum esset (postquam ab iis, de quibus in-
 simulabatur, se purgasset) Honorem ejus re-
 sarcire.

A *Burgo Sancti Edmundi*, ad Civitatem *Nor-
 wici* perrexit. Inde tanquam in Peregrinatione
 quadam sacra *Walsinghamia* Templum, *Virginis*
Maria dicatum, & multis miraculis celebre, visita-
 vit; & vota pro Salute sua nuncupavit: Atque inde,
 per *Cantabrigiam*, *Londinum* reversus est. Post pau-
 cos dies, Rebelles *Hibernici* cum Rege suo (sub du-
 ctu *Comitis Lincolnia*, *Comitis Kildaria*, *Domini Lo-
 velli*, & *Szwarti* Præfecti Cohortis) ad *Fouldriam*
 in Comitatu *Lancastria*, appulerunt; Ad quos sta-
 tim se contulit *Thomas Broughtonus* Eques Auro-
 tus, cum exigua admodum Manu *Anglorum*. Rex
 per hoc jam certus, Procellam istam non diru-
 ptam iri, sed in unum Locum casuram, Copias fa-
 tis amplas coegerat; Atque ipse, assumptis etiam du-
 obus quos delegerat, Strategis, (nempe *Duce Bed-
 fordia*, & *Comite Oxonia*) *Conventriam* usque; manum
 cum iis conferturus, advenerat, Unde turmam E-
 quitum, ad Hostium res explorandas, emisit, utque
 simul aliquos ex Exercitu eorum palantes interci-
 peret, ex quibus melius scire posset, eorum & Pro-
 gressus, & Consilia; Quod & factum est. Etsi Regi,
 in ipso Rebellium Exercitu, Exploratores non de-
 essent.

Rebelles versus *Eboracum* iter ceperunt, vastatione
 Agrorum, & alia violentia Hostili, ab-
 stinentes, ut melius in gratiam Populi se in-
 sinuarent, & Regis sui decus tuerentur; Qui
 scilicet, ex vero sensu Animi Regii, calamita-
 tibus Subditorum indoleret. Verum Globulus
 iste Nivalis, inter volvendum, augmenta nulla sus-
 cepiebat. Neque enim Populus ad illos, ex ulla
 parte confluerat; Neque etiam, in aliis Regni
 partibus, Motus ullus in eorum favorem fa-
 ctus est; Cui rei in causa erat, partim Ex-
 perimentum, quod jam exhibuerat Rex, mode-
 rati Regiminis sui, cum opinione Felicitatis con-
 junctum; Partim, quod odiosa admodum res esset
 Populo, *Anglia*, Regem accipere, humeris *Hiberno-
 rum* & *Germanorum* gestatum, & introductum,
 Ex quibus Nationibus, maxima pars Copiarum
 Rebel-

Rebellium erat conflata. Neque ab ipsis Rebellibus satis prudenter factum est, ut primo in partes Boreales Exercitum suum ducerent; Nam licet, præteritis temporibus, fuissent illæ Regionēs amicorum suorum Altrices; Tamen iisdem locis Exercitus *Domini Lovelli* dispersus fuit; Atque ibidem, *Rex* ipse præsentia sua, Populi Animos paulo ante leniverat. At *Comes Lincolnia* spe sua frustratus, (Populum enim ad se certatim conflaturum sibi promiserat, in quo casu in animo ei erat Bellum protrahere) remque jam sine receptu esse satis sciens, decreverat cum *Regis* Copiis, quæ poterat celeritate, configere; Itaque versus Oppidum *Neuvarci* Exercitum duxit, Oppidum sperans se, subito suo adventu, in potestatem suam redacturum. Sed *Rex* paulo ante *Notinghamiam* venerat, ubi Concilium *Caltrense* convocavit; In quo deliberatum est, an tempus protelare, aut Hostes statim odoriri oporteret? In quo Concilio, *Rex* ipse (qui multas Animo Suspicionēs agitabat, quarum Nemo conscius esset) manifesto in eam sententiam propendebat, ut prælio quamprimum decertarent. Verum hanc Dubitationem repente eximerunt magna auxilia, quæ in ipso Articulo hujus Consultationis se adjunxerant, partim Literis missis excitata, partim sponte à multis *Regni* Partibus venientia.

Principales autem Personæ, quæ tum in *Regis* Auxilium advolarunt, fuerunt, ex Nobilitate quidem, *Comes Salopia*; & *Dominus Strange*; Ex Equitibus autem; & Nobilibus minoribus, ad Septuaginta Homines, cum Cohortibus suis numerum sex mille Armatorum, implentibus, præter Copias, quæ *Regi*, ante eorum adventum, præsto fuerant. Quocirca *Rex*, cum eerneret Copias suas in tantum auctas, magnamque in omnibus, ad pugnam, alacritatem, in eo, quod prius decreverat, confirmatior erat; atque prope Exercitum duxit, ita ut inter *Castra Hostium*, & Oppidum *Neuvarci*, se medium sisteret; Nolens eorum Exercitum illius Oppidi Commoditate gaudere. *Comes* ne utique tertius, eo ipso die, ad pagum quendam, *Stoke* dictum, periret, ibique illa nocte castra metatus est, super Clivum cuiusdam Colliculi. *Rex* autem, die sequente, Acie in instruit in Campes tribus. Nec minus animose *Comes* de Colle descendit, & Prælium cum eo conferuit. De quo quidem Prælio, Narrationes, quæ nunc extant, tam exiles sunt & nudæ, (etsi fuerit Res tam recentis memoriæ) ut potius Successum Prælii, quam Modum Pugnae declarent. Ajunt *Regem* Copias suas in tres Acies divisisse; Quarum prima Acies tantum, Alis utrinque bene roborata, reapse pugnaverit, totumque Exercitus Hostilis impetum sustinuerat: Pugnam fuisse atrocem & obstinatam, & per tres horas durasse, antequam Victoria in aliquâ partem inclinaret; nisi quod, quandoquidem prima tantum *Regis* Acies pugnaverit (duabus reliquis Aciebus veluti otiose stantibus) iudicium fieri possit, qualis in fine successus Pugnae expectandus esset: *Martinum Swartum* cum suis Germanis, egregie pefunctos esse: Itemque *Anglos*; Neque etiam *Hibernos* officio defuisse, Animis aut Ferocia; Sed cum essent fere inermes, Spiculis tantum & Ensis instructi, in eos potius Occisionem, quam Pugnam fuisse: ita furiosa eorum trucidatio, reliquo Exercitui, magno terrori fuisset: Universos autem Duces in Acie cecidisse:

Nempe, *Comitem Lincolnia*, *Comitem Kildaria*, *Franciscum Dominum Lovellum*, *Martinum Swartum*, & *Thomam Broughtonum*, omnes fortiter præstantes, nec terga vertentes, aut retro cedentes: Tantum de *Lovello* exiit Sermo, quod e prælio fugerit, & *Flumen Trenti* equo transnataverit, sed adversum Littus propter ripæ precipitium conscendere non potuit, unde in Fluvio submersus est. At alius Sermo eum in Fluvio non relinquit; Sed refert, quod diu post, in Caverna quadam subterranea, vitam produxerit. Numerus Occisorum, ex parte *Hostium*, fuit ad minimum quatuor Millium: Ex parte autem *Regis*, primæ Aciei circiter Dimidium cecidit, præter multos saucios, sed minoris Conditionis Homines. Inter alios Captivos, fuerunt Supposititius ille *Plantagenista* (item *Lambertus Simnelius* factus) unaque; versusus ille *Sacerdos*, ejus *Pædagogus*. *Lambertum* quod attinet, *Rex* vita eum privare noluit; Sive ex Animi Magnitudine, reputans illum instar imaginis tantum *Cereæ* fuisse, quam alii temperant, & finxerant; Sive ex alta quadam prudentia, putans eum, si capite plecteretur, nimis propere in Oblivionem iturum; Sin in vivis maneret, futurum eum assiduam spectaculam, & instar Remedii aut Exorcismi adversus ejusmodi Spectra, & Incantationes, temporibus venturis. Itaque receptus est in Famulitium *Regis* in Aula sua, sed vili admodum Loco, in Culina; Adeo ut, insigni humanæ Fortunæ Ludibrio, Veru circumageret ille, qui Coronam gestarat; (Cum tamen Fortuna, post Tragediam minime soleat Comœdiam, aut Exodium introducere;) Postea autem promotus est, ut esset ex Falconariis *Regis*. Quod vero ad *Sacerdotem*, in Gurgustium quoddam obscurum inclusus est, neque quid de eo postea factum esset, innotuit: Cum in Natura *Regis* penitus insitum esset, Pericula sua veluti sub Sigillo obsignare.

Post Prælium, profectus est *Rex Lincolniam*, ubi Preces solennes, & Gratiarum Actiones, celebrari fecit, pro Salute sua & Victoria. Utque Devotiones ejus plenum suum Circulum complerent, misit Vexillum suum ad Templum *Beate Virginis Walsinghamie*, in Oblationem; ibi vota solvens, ubi nuncupasset. Atque hoc modo, ab ista tam insigni Fortunæ Machina (quæ in eum intentata fuerat) liberatus, ad pristinam Animi Confidentiam rediit; Secum cogitans, universa sua infortunia simul in eum irruisse. Verum id contigit, quod Sermo Vulgi, in principio Regni sui, ei ominatus est; Futurum scilicet, *Ut laboriose regnaret, quod Regnum suum, à Morbo Sudorifico inisum cepisset*. Sed quævis *Rex* se jam in portu navigare putaret, tamē tanta fuit prudentia, ut Fiducia sua providentiam ne utique obfuscarer, præsertim in rebus non remotis. Itaque tam recentis & inexpectato periculo expectatus, animo volvebat, quibus modis, tam Rebellionis præteritæ Participes & Fautores eradicaret, quam similibus Periculorum Semina in futurum extingueret: Simulque Hominum, male erga res suas Animatorum, Receptacula omnia & Refugia, ubi Rebellionibus suis paulo post vivificandis incubabant, amoveret. Primo igitur, Profectionem novam à *Lincolnia*, in Partes Septentrionales, instituit, quamvis revera hoc iter potius Curiam quandam Judicalem Itinerariam saperet, quam alias. Nam ubicunque se contulit, magna

magna cum Severitate, & stricta Inquisitione; partim Jure Militari, partim via Justitiæ ordinaria, animadvertēbat in eos, qui Rebellioni praterita adhæserant, eique vires præbuerant. Neque morte plerosq; affliciebat, (cum ipsum prælium haud parum cruoris profudisset) sed Multis pecuniariis; Vitæ parcens, thesauros autē corrogans. Inter alia ejus generis Crimina, sedulo inquisitum est, de iis, qui rumorem quendam excitarunt & sparserunt, paulo ante Prælium commissum; *Rebelle Prælio vicisse, Regisq; Exercitum debellatum fuisse, Regemque ipsum fugisse.* Unde opinio erat, complures, qui aliter in *Regis* supplicias venturi fuissent, isto Artificio detentos fuisse, & perterritos. Quæ quidem Accusatio, licet Fundamento non penitus caruerit, attamen callide & avidè à nonnullis arrepta erat, qui cum ipsi, ad *Regis* partes tuendas, fociordes fuissent, & negligentes, hoc prætextu utebantur, ad Temporem eorum & Inertiam tegendam. Quam nihilominus Calliditatem, *Rex* deprehendere noluit, etsi eam anime reconderet, quatenus ad Personas quasdā particulares, ut sui moris erat.

Verum quoad Extirpationem Radicū, & Causarum Motuum similium, temporibus futuris, excepit *Rex* sentire, ubi cum Calceus suus urgeret; Quodq; Depressio *Familie Eboracensis*, in omnibus tanquam Unguis in Ulcere esset. Factus igitur jam cautior, neque Pericula amplius contemnere, aut Remedia eorum dedignatione quadam rejicere volens; atque aliquid, quod in hac re Animos hominum sanare posset, præstare cupiens, (præsertim in cæremonia quapiam externa) decrevit tandem Coronationem *Reginae* maturare. Postquam igitur *Londonium* reversus esset, quo magna cum pompa, & tanquam Triumphali, ingressus est, victoriamq; suam, per biduum, lacris obeundis celebrasset; (prior enim die Templum *D. Pauli* adiit, & Hymnum *Te Deum* cantari fecit; Crastino autem, solennem Processionem habuit, & Concioni apud *Crucem Divi Pauli* interfuit) *Regina*, summa cum magnificentia, & splendidissimo apparatu, apud *Westminsterium* coronata est, *Novembris* vicesimo quinto, Anno autem *Regis* tertio; Quæ Coronatio, duos circiter Annos, Nuptias suas insecuta est; Tanquam *Baptisma serotinum*, quod *Compares diu expectasset.* Quæ mira & inexpectata Temporis Protractio, si nota est ab omnibus, ac si Res Stomacho *Regis* minime grata erat, sed necessitate quadam, & propter Rationes Status, ei fuisset imposta. Paulo post, ut omnibus palam fieret, Serenitatem quandam jam factam, quodque Incarceratio *Thomæ Marchionis Dorcestriae*, Temporis potius Res quam Hominis esset, idem *Marchio* Libertati restitutus est, absq; Examinatione aliqua, aut alia quavis Formula. Sub idem tempus, *Rex* Legationem ad *Innocentium Pontificem* misit, quæ de Nuptiis suis eum certorem redderet: atque insuper referret, *Regem* jam (sicut alium *Aneam*) ex fluctibus & diutinis Erroribus, fortunæ suæ emeruisse, atque in portum securum appulisse: ac simul Gratias *Sancitatis* suæ ageret, quod Celebrationem Nuptiarum suarum, præsentia Nuncii sui, honorasset, Atq; tam Personam suam, quam Viros *Regni*, ad Mandata sua exsequenda prolixè offerret.

Legatus autem *Regis*, Orationem habens coram *Papa*, in præsentia Cardinalium, *Regem* *Reginamque* tanta Verborum grandiloquentia extulit,

ut Fastidio eos qui aderant prope enecaret. At postquam ad *Papa* laudes pervenisset, ita cum ad cælos usque elevavit, deificavit, ut omnia quæ de *Rege & Regina* jam modo dixerat, moderata viderentur & tolerabilia. A *Papa* sane honorifice admodum exceptus est, & multa cum gratia dimissus. Cum enim *Papa* sibi conscius esset locordia suæ, quodq; Orbi Christiano prorsus inutilis haberetur, magna affectus est lætitia, quod Nomen suum & Laudes, apud *Regna* remotiora tam feliciter resonare cerneret. Obtinuit etiam à *Papa*, jultam admodum & honorificam *Bullam*, ad Privilegia *Asylorum* (quæ *Regi* tantas molestias venturi fuissent) in tribus Articulis moderanda.

Primo, ut si quis ex *Asylo* noctu, aut alias clandestinè, exiisset, & Maleficii aliquid vel Transgressionis commisisset, ac deinde se in *Asylum* recepisset, *Asyli* jure in perpetuum decideret. Secundo, ut licet Corpus ejus, qui in *Asylo* degebat, à Creditorebus immune esset, tamen Bona, quæ extra *Asylum* inventa essent, Legi subicerentur. Tertio, ut si quis ad *Asylum*, propter Crimen læsæ Majestatis, confugisset, bene liceret *Regi*, Custodes ei intra *Asylum* ipsum apponere, qui ejus *Dicta & Facta* observarent.

Rex quoq; in majorem *Regni* sui securitatem, contra seditiones & malevolos Subditos, (quibus *Regnum* abundare sciebat) qui in *Scotiam* ad libitum aufugere possent; Quippe quæ non sub clavibus erat, quemadmodum erant *Regni* *Portus*; Hujus rei Causa, magis quam quod Hostilia ab eo *Regno* metueret, ante adventum suum *Londonium* (dum apud Oppidum *Novi Castris* maneret) *Legatos* solenniter miserat ad *Jacobum* *Tertiae Scotiae Regem*, qui de Pace cum eo tractarent & concluderent. Fuerunt autem *Legati*, *Richardus Foxus Episcopus Exoniensis*, & *Richardus Edgcomb* *Eques Auratus*, *Regis* *Hospitij* *Contra-rotulator*, qui honorifice apud eum *Regem* excepti fuerunt. Verum *Rex* *Scotia*, eodem, quo *Rex* *Anglia*, Morbo laborans, (licet, ut postea apparebat, magis Atroci & Lethali) hoc est, Subditis malignis, ad tumultus ciendos idoneis, etsi affectu proprio, in pacem cum *Roge* componendam, multum inclinaret; tamen Proceres suos in hac re cognoscens averrissimos, (quos irritare timebat) Inducias tantum in Septennium concessit; In secreto tamen pollicitus, eas Inducias de tempore in tempus renovatas iri, quamdiu uterque *Rex* in vivis esset.

Hucusque *Rex* occupatus fuit; in rebus domi constituendis; Verū circa hoc tempus oblata est occasio, ut foras prospiceret, atq; ad res externas Animū applicaret. *Carolus Octavus Galliarum Rex*, Virtute & Fortuna Patris & Avi sui, (*Caroli Septimi*, & *Ludoci Undecimi*) *Regnum* *Franciae* acceperat, & opibus florentius, & ipso Territorio amplius, quam multis retro Annis fuerat: Cum redintegratio facta esset, in illis Membris principalibus, (quæ olim, Portiones Coronæ *Franciae*, postea autem ab ea avulsæ fuissent; Ita ut jam diu, sub Homagio tantum Coronæ, non in Dominio tenerentur; cum à Principibus proprii, Jure tanquam *Regio*, administraretur) *Andegavia* scilicet, *Normannia*, *Provenza*, & *Burgundia*. Restabat tantum *Britannia*, quæ cum Corona *Franciae* uniretur; ut sic Monarchia *Franciae*, ad veteres Terminos & Limites proferretur.

Rex *Carolus*, haud parva flagrabat Ambitione & Cu.

Cupiditate, illum *Ducatum* recuperandi & re-nectendi. Quæ quidem ejus Ambitio prudens admodum fuit, & pondus in signe habebat; minime certe similis Ambitioni Expeditionum suarum sequentium in *Italiâ*. Sub initiis enim Regni sui, Paternis Consiliis regebatur (Consiliis inquam, non Consiliariis) cum Pater ejus Consiliariis fere non usus sit, sed ipse sibi pro Conicilio esset; nec Virum quenquam prudentiorem juxta se haberet. Atque illum *Regem* Patrem suum, satis sciebat *Carolus*, Bellis *Italicis* aversum fuisse, & in *Britanniâ* oculos suos coniecisse. Multæ erant Res, quæ Animum *Caroli*, spe prosperi Successus, in hac re pacifcerent. *Dux Britannia* ævo confectus, & Lethargicus, & Mercenarius Consiliariis innitens, duarum tantum Filiarum Parens, ex quibus altera valedudinaria erat, nec diu superstes futura. At *Carolus* in ipso ætatis flore & Robore jam erat; Et Populus *Regni Franciæ* pro ratione ejus temporis, Bellis Copiis, tam quoad Duces, quam quoad Milites, satis instructus; Viris Militaribus qui in *Bellis Burgundicis* meruerant nondum absumptis: Pacem etiam cum omnibus vicinis Principibus se colere non ignorabat. Quatenus veroad illos, qui Consiliis suis perficiendis se opponere possent; *Maximilianum Romanorum Regem*, qui sibi Rivalis futurus esset, (tam pro *Ducatu*, quam pro *Nuptiis Filie*) Pecuniarum indiguum sciebat; *Regem* autem *HENRICUM*, tam sibi non nihil devinctum ob Favores & officia ejus præterita; quam domesticis Turbis implicatum. Erat ei in super præbita Occasio pulchra & Speciosa, quæ Ambitionem suam regeret, & Belli ansam adversus *Britanniam* porrigeret; Eo scilicet nomine, quo à *Duce Britannia* *Ducem Aurelianensem*, & alios ex Nobilitate *Franciæ*, (qui contra *Regem Carolum* Arma sumpsissent) ad se recepisset. Quo circa *Rex Carolus*, de Bello *Britanniæ* inferendo certus, satis cognoverat à nullo tam potenter sibi opponi posse, quam ab *HENRICO*: (sive Ratione Status permoto, ne Regnum *Franciæ* in nimiam potentiam excrefceret; Sive gratitudine quadam adducto, quod ipse *Duci* etiam *Britanniæ*, non minus quam sibi, ob ejus in rebus suis adversis merita; obstrictus fuisset) si modo ille partibus se adungere vellet. Itaque quamprimum *Carolus* audisset, *Regem* victoria sua in tuto collocatum, statim Legatos ad eum misit, qui Auxilium ab eo peterent, aut saltem ut ne alterutri Parti se addiceret, Legati illi *Regem* apud *Lancastriam* offenderunt, & Legationem in hanc sententiam declararunt: Primo *Regi* impertiti sunt Successum *Caroli*, quem paulo ante contra *Maximilianum* habuerat, in Oppidis quibusdã, quæ invaserat *Maximilianus*, recipiendis. Istud autem genus Sermonis, familiariter præmissum fuerat, ac si *Carolus HENRICUM*, non pro Amico aut Fœderato exteriore haberet, sed intimo, suorumque tum Affectuum, tum Fortunarum Participe. Post istam Insinuationem, ac deinde Gratulationem *Regi* ob Victoriã suã in Rebelles factam, ad rem de qua missi erant pervenerunt; significantes *HENRICO* *Regem* suum compulsum Bellum, quod *Dux* Rebelles suos & Hostes declaratos recepisset, & Auxiliis juvasset. Non esse eos, humiles aut calamitosos Supplices, qui in *Britanniam* ad Auxilia imploranda aufugerint, sed tam eminentes Viros, ut liquido

pateret, Consilia eorum, non ad Fortunarum propriarum præsidium, sed ad *Regis* Fortunas infestãdas & invadendas, spectare. Cum Caput eorum esset; *Dux Aurelianensis*, primus *Regis Sanguinis* Princeps, & Persona ab ipso *Rege* secunda. Ideoque si res recte perpenderetur Bellum merito judicari posse, ex parte Domini sui, potius Defensivum, quam Offensivum; utpote quod omitti non poterat, si status proprii cõservatio sibi curæ esset; Neque profecto primum Ictum, Bellum constituitere Inativum (quem Princeps prudens nullus expectare vellet) sed primam Provocationem, aut saltem primam Præparationem. Imo Bellum hoc, magis Rebelleum Suppressiõnem sapere, quam Bellum cum Hoste legitimum; Cum Res huc redierit, quod Subditi *Regis* (Proditores) à *Duce Britannis* *Regis* Feudatario, protegerentur. Satis scire *Regem HENRICUM*, quã perniciosa Exempli res sit, si Principes vicini Rebelleum patrocinia susciperent, contra Jus Gentium & Fœderum. Neque tamen ignorare *Regem* suum, quod *Rex HENRICUS*, in Rebus suis Adversis, multis & opportunis Ducis *Britanniæ* officiis, non nihil obligatus fuisset; Neque ex altera parte dubitare, quin *Rex HENRICUS* non oblitus esset, quam promptus *Rex* suus fuisset, in Auxiliis ei submittendis, cum *Dux Britannia*, & Consiliariis ejus Mercenarii eum destitissent, & tantum non prodidissent: Quod quæ haud parvum subisset discrimen, inter Officia quæ *Rex* suus, & ea quæ *Dux Britannia* præstiterat; Cum *Ducis Britannia* Consilia, ex rationibus utilitatis, & emolamenti, manare possent; contra vero ea, quæ Dominus suus contulerat, nulli alii causse, quam Amoris, & sincero Affectui tribui possint; Eo quod, si res hæc, ad amissum politicam examinata esset, longe fuisset rebus suis consultus, ut Tyrannus in *Anghia* regnaret, odio populi & turbis expositus, quam talis Princeps, cujus virtutes non poterant non magnum & potentem eum reddere, quandocunque eum Rerum suarum comitem fieri contigisset. Sed quomocunque se res haberent, quoad Obligationis respectum, quem *Rex Duci Britannia* debere videtur: tamen *Regem* suum adduci non posse, ut crederet, *Regem HENRICUM*, ab eo quod justum est declinaturum, aut in causam tam iniquam descensurum. Itaque cum Bellum istud, quod *Regi* suo gerendum erat, nihil aliud esset, quam ut se à periculis iminentibus liberaret, sperare *Regem* suum, *HENRICUM*, non minore studio & Affectu, ad Conservationem Status ejus concursurum, quam ipse *HENRICO*, ad adaptionem *Regni* sui, concurrisset. Saltem non dubitare, quin *Rex HENRICUS*, pro sua in pacem propensione, quam semper præ se tulerat, Spectator tantum Belli futurus esset, & inter partes Neutralis; Neque enim posse Dominum suum, nisi iniquus foret, à *Rege* postulare, ut partem Belli capesseret, qui tam nuper à Seditiõibus & Motibus intestinis cœperat respirare. Verum de Mystero illo Reunionis *Britanniæ* ad Coronam *Franciæ*, sive per Bellum, sive Nuptias cum *Hærede Britanniæ*, ne verbum quidem; Legati enim hoc, velut Scopulum quendam, exhorruerunt. Satis scientes illud postulatis suis maxime obfuturum. Sed è contra Sermonibus suis, quasi obiter inseruerunt, *Regem* suum, apud se omnino constituisse, *Filiã Maximilianum* in uxorem ducere: Simul & *Henricum*

cedere voluerunt, Regem suum totum in eo esse, ut Expeditionem in persona propria, in Italiam, ad Jus suum ad Regnum Neapolitanum armis vindicandum, susciperet; Quæ omnia eo spectabant, ut HENRICUM, ab omni suspicione abducerent, de Bello Britannico, nisi quatenus ad reflinguendam Flammam, quam in Regnum proprium alias grafaturam merito formidaret, conduceret.

Rex negotio, cum Concilio suo sanctiore, communicato, Legatis in hunc modum Responsum dedit. Primo autem, (quod Legati fecerant,) comitatem quandam verborum præmisit, inquit; Se magna lætitia affectum, quod Regem, Oppida illa è manu Maximiliani recepisse, ab illis didicisset. Deinde familiariter eis commemorabat particularia nonnulla; de rebus suis, quamdiu in periculo fuisset, & de victoria postea secuta. Quod vero ad negotium Britannia, Rex paucis respondit; Regem Gallia, & Ducem Britannia, duos esse viros, quibus ante omnes plurimum deberet; Quodque pro magno sibi ipsi infortunio duceret, si res ita inter eos procederet, ut ei non liceret Gratitude Animi sui erga utrumque demonstrare. Quodque nulla alia sibi pateret via, tanquam Principi Christiano, & utriusque Amico communi, quæ Fidem suam erga Deum & Homines exsolveret, quam ut se Pacis & Concordiæ inter eos Intercessorem offerret; Ea, quæ in via minime se dubitare, qui Regi eorum Status & Honos, minore cum Periculo, minore etiam cum Invidia, conservari possint, quam Bello: Neque ulli se impensæ, aut labori, parvum esse (imò se veluti in Peregrinationem aliquam sacram paratum esse proficisci) ut tam pium assequeretur Effectum. Ita autem sermonem clausit; Se in re tanti ponderis, quæ sibi hærebat in medullis, Animum suum, per Legatos proprios fufius declaraturum; Quos, omni mora seposita ad Regem Gallia, in eum finem missurum esset. Ita Legati Gallia domum remissi sunt. Noluit autem Rex, de Re-unionem Britannia ad Coronam Francia, quicquam intelligere videri; quemadmodum, & Legati nullam de ea mentionem fecissent; Nisi quod Rex, verbo illo Invidia, aliquid de hac re subinnuisse visus est. Res autem ita se habuit; Rex neq; Judicio tam imbecilli fuit, neq; negligenter informatus, ut Regis Gallia Consilium, de Britannia in Ditionem suam redigenda, eum fugeret Sed primum, (utcumq; simulabatur) à Bello contra Regem illum incundo, averissimus fuit. Fama de ejusmodi Bello ei grata erat, sed res ipsa minime: Ex altera parte fore, ex altera pauperiorem; Etiam adhuc metuebat sibi à Populo suo, quem idcirco armare volebat. Veruntamen, ut Princeps prudens & animosus, non in tantum à Belli Consiliis abhorrebat, quin decretum ei esset Bellum eligere, potius quam ut Gallum sibi Britanniam subjicere permitteret: Quod tam amplus & opulentus fuisset Ducatus, & tam opportune situs, ad Angliam infestandam, sive Bello, sive impediendo Commercio. Sed spes has fovebat Rex, quod partim negligentia, (quæ Gallis vulgo imputari solet) partim viribus Ducatus Britannia propriis, quæ parvæ non erant, præcipue autem, ob potentem Factionem, Ducis Aurelianensis in Regno Gallia, (qui plurimis modis Motus in Gallia intestinos suscitare possit, ad Regis Gallia Consilia circa Bri-

tanniam discutienda;) Postremo autem, ob potentiam Maximiliani, qui ei erat Rivalis; Res autem ex se se solvi, aut ad pacem flecti posset. In quibus omnibus, Rex trutina non iusta res perpendebat, ut postea patuit. Misit igitur confestim Rex Legatum ad Regem Gallia: Is erat Christophorus Ursvicus, Capellanus suus; Vir cujus Fidem & Prudentiam in multis obeundis Negotiis perspexerat, Eum potissimum eligens, quod cum Ecclesiastica Persona esset, eo magis ad Legationem Pacificatoriam idoneus videretur; Eique etiam in mandatis dedit, ut, si Rex Gallia Tractatum Pacis inire non abnueret, in Britanniam quoque ad Ducem proficisceretur, Tractatumque Pacis utrinque ad maturitatem perduceret. Ursvicus, ad Regem Gallia, verba fecit, quæ, cum Regis HENRICI ad Legatos Responsu, ut plurimum convenirent; Instillando, sed molliter, nonnulla, quæ spumarent ad Reconciliationem Ducis Aurelianensis cum Rege, & quædam de concordia inter omnes partes facienda. At Rex Gallia, ex altera parte, non sincere in hoc Negotio versatus est, sed summo cum Artificio, & simulatione insigni, ad eam Metam collimans, ut tempus lucraretur, Auxiliaque Anglorum, sub spe Pacis retardaret, donec Britanniam Armis suis occupasset. Respondit igitur Legato, se prorsus in manu & potestate Regis HENRICI fore, cumque Pacis Arbitrum constitutum; Et facile, ut Legatus in Britanniam proficisceretur, consensit, qui in hac re consensum suum declararet, Animumque Ducis super hac re cognosceret; satis ignarus, Ducem Aurelianensem, (cujus Consilio Res Britannia omnino regebantur) secum reputantem, nullis se Conditionibus Regi conciliari posse, Pacem prorsus disturbaturum. Itaque hoc modo sperabat se, simul ambitionem suam apud omnes velaturum, & existimationem justæ & moderatæ Animi assecuturum; atque etiam, Gratiam apud Regem Anglia summam initurum, utpote, qui omnia ejus Arbitrio permisisset: Imo (callidissimo consilio usus) fore providebat, ut licet Bellum actu prosequeretur, tamen Regem Anglia in opinione perstiturum, eum illud solum agere, ut Gladium in manu ostentaret, quo contrariæ partis pertinaciam, ad pacem recipiendam inflecteret; Atque hoc modo HENRICUS, nihil prosecutione Belli commoveretur, sed fore ut tractatus Pacis ad ultimum usque continuaretur, donec ipse rem Armis confecisset.

Quæ cum Rex Gallia recte admodum & prudenter aestimasset, omnia ex voto ejus successerunt. Nam cum Legatus Anglus ad Aulam Ducis Britannia venisset, Dux ipse vix sanæ memoriæ fuit, omniaque Ducis Aurelianensis nutui parebant; qui Legum Ursvicum mandata perferentem audivit, & quasi commotus, & elato Animo respondit; Ducem Britannia, qui Regi HENRICO Hospes olim fuisset, imò Parentis loco, in tenera ejus Etate, & afflictio rerum Statu, expectasse illo tempore, ab HENRICO (Glorioso illo Anglorum Rege) potius Copias Equitum & Pedum validas, quam inanem de Pace Legationem. Quod si Rex præterita Ducis Merita oblivioni mandasset, sciebat tamen Regem, quæ erat prudentia, provide consulturum, & solide reputaturum, quantum ejus & Securitatis, & Fama, tam apud Exteros, quam apud populum suum interesset, non pati, ut Britannia (veteres Anglia Federati) à Gallia absorberentur

rentur; utque tot Portus commodi, & Oppida maritima munita, Imperio tam potentis Regis vicini, & Inimici tot per sæcula inveterati, adjiacerentur. Itaque humiliter se Regem obsecrare, ut de hac re, tanquam de re sua, cogitaret. Atque hoc modo sermonem abruptit, & negavit se de eare amplius tractaturum.

Ursovicus primum ad Regem Gallie rediit, atque ei, quid in Britannia factum esset, retulit. Qui cum res, secundum expectationem suam, cedere videret, occasionem arripuit dicendi; Regem jam tenere potuisse, id quod, pro sua Parte, ipse partim præviderat. Quando scilicet Dux Britannie, in potestate Ducis Aurelianensis, & suæ Factionis esset, nullam Pacem sequi posse, nisi ex Tractatu mixto ex Armis & Argumentis. Itaque se alteram partem suscepturam, Regem autem rogare, ne alteram desereret. Se utcumque sibi constare, Regis fideliter promittere, se semper in Regis potestate futurum; ut eas Leges subiret in negotio Pacis, quas Rex Anglia præcriberet. Hæc quem admodum acta essent, Ursovicus Regi retulit; ea tamen adhibita moderatione, ac si Tractatus pacis pro re desperata minime haberi deberet, sed tantum Horam magis propitiam præstolaretur, donec Malleus incudem sapius percussisset, atque Britannos & eorum Sequaces emollivisset. Ex quo factum est, ut perpetuo inter Reges Anglum & Gallum, Literæ & Nuncii volitarent, ab altero Rege cupide sed candide, ab altero per simulationem, super Negotium Pacis. Interea Rex Gallus Britanniam cum magnis Copiis invasit, & Urbem Nantia arcta obsidione cinxit; Atque ut Princeps, non magni certe Judicii, sed tamen qui simulationem Artes in sinu Patris optime perdidicerat, quo magis Bello instabat, eo magis Tractatum Pacis urgebat. Adeo ut, durante Nantia Obsidione, post multas retro citroque commeantes Literas, & Nuncios, Gallus ad Henricum miserit Bernardum Daubenejum (virum spectatum & eminentem) qui ab eo enixe peteret, ut Negotio Pacis, sub quacunque Conditione, finem imponeret.

Neque Rex minus alacris & promptus fuit, ad Tractatum Pacis instaurandum, & accelerandum. Itaque tres Legatos in Galliam misit, Abbatem Abingdoia, Richardum Tunstallum Equitem Auratum, & Capellanum suum Ursovicum, quem prius miserat; Mandans, ut totis viribus, in Tractatum Pacis strenue incumbere.

Circa hoc tempus, Baro de Woodvilla (Regina Avunculus) Vir animosus, & Gloria appetens, à Rege petiit, ut Copias aliquas Evocatorum secreto cogeret, atque absque Commeatu, aut Fide publica, in Auxilium Britannorum duceret. Rex petitioni ejus minime annuit, (aut saltem ita credi voluit) eique pro imperio suo injunxit, ut nihil moveret; eo quod Rex, in Jacturam Honoris sui fieri putaret, durante Tractatu Pacis, Auxilia summittere. Attamen Baro iste, (aut Impetu effreni, aut Opinione temeraria, Regem clam ei rei favere, quam tamen palam agnosceret, refugiebat) secreto in Vectum Insulam trajecit, cujus erat Præfectus, & Copias electas, ad numerum Quadringentorum Virorum coëgit, & cū illis in Britanniam perrexit, easque Copias Ducis adjunxit. Cujus rei Nuncii postquam in Aulam Francie allati sunt, ita nonnullos juvenili sanguine ferventes, veluti Fu-

riis conciverunt, ut Legati Angli non sine periculo essent, ne Motu aliquo repentino violarentur. Verum Rex Carolus, tum quod Jus Legatorum in violatum servare volebat; tum conficius sibi, quod in hoc Negotio Pacis, ad Regem Anglia collatus, ipse Simulationis Palmam mereretur, severe edixit, ne ulla fieret, aut verbo, aut facto, in Anglos Legatos, aut eorum Comitatum & Familitium, Contumelia. Statimque à Rege Henrico Nuncius advolavit, qui eum de Baronis Woodvilla facto purgaret; Eo principali usus Argumento, Regem minime illius Facti notitiam habuisse, quod Copia tam exigua fuisset, ut neque Auctoritate publica aliqua, emanasse eas verisimile esset, neque Res Britannicas quicquam promovere possent. Cui Nuncio, etsi Rex Gallie non profus Fidem adhiberet, tamen cum Serenitate quadam Regi respondit, sibi que satisfactum esse de ea re, significavit. Paulo post, Legati illi tres domum redierunt: Quorum duo etiam in Britanniam, ad res inspicendas, profecti fuerant, neque negotium ullo modo in melius proVectum invenerunt. Post Reditum suum, Regem de statu Rerum plene informarunt, quamque longe Rex Gallia à Consiliis Pacis abesset, edocebant: Itaque videndum Regi, ut alia quapiam via insisteret, & negotii Pacis desereret. Neque tamen Rex, in universo hoc Pacis Negotio tractando, credulitate mera peccaret, (ut vulgo ei imputabatur) verum Error ejus ortum habuit, non tam ex Facilitate credendi, quam ex Copiis alterius Partis (quod antea innumis) male mensuratis.

Ita enim Rex cogitaverat; Primum de rebus Britannicis judicabat eas, propter Urbium & Oppidorum munitorum, & Copiarum etiam vires, haud celeriter accisas fore. Etenim Consilia, quæ à Rege Gallia, eo tempore calibe & sine Liberis, contra Regni Hæredem agitata essent, lenta admodum & enervia futura existimabat: Neque etiam fieri posse, quin Status Gallia, Motibus & Turbis in Ducis Aurelianensis favorem conquassaretur. Maximilianum etiam Regem Romanorum ut Principem bellicosum & magnæ potentia estimabat: Quem ad Britannorum Auxilium propere accursurum minime dubitabat. Itaque, cum rem haud parvæ moræ futuram putaret, ejus moræ Usuram & Fructum, ad se & res suas, trahere destinabat. Primo autem, hoc apud Ordines Parlamenti, sibi emolumento futurum num dubitabat; quia satis sciebat, eos in Favorem Rerum Britannicarum propensissimos, larga manu Pecunias collaturos. Quos quidem Thesuros, ut Fama Belli elicere potuit, ita Pax secuta eos in Impensas Belli erogari, non permissura erat. Quoniam autem norat Populum suum erga res Britannia optime affectum, profus videri volebat, quoad præterita se potius Gallorum Artibus deceptum, & veluti in soporem conjectum, quam ex motu proprio ad Bellum minus alacrem fuisse: Cum sciret Subditos suos, rationum Status, quæ ipsum merito retardare poterunt, minus capaces esse. Itaque ad hæc, que animo disposuerat, nihil magis conducibile judicabat, quam ut Tractatum Pacis perpetuo continuaret: eum intermittendo, aut renovando, prout Rerum Progressus postularet. Neque oblitus erat, lucrifacendum se sibi haud levem Honorem, Personam Beati Pacificatoris assumendo. Etiam illud non infimo

infimo loco ponebat, quod prospiciebat, se posse nonnullum ex Invidia, quæ in Regem Gallia, propter Britanniam occupatum redindatura esset, fructum capere, in novis Amicis & Fœderatis sibi adjungendis; veluti Ferdinando Hispaniarum Rege, quocum semper etiam Natura & Moribus Sympathiam quandam habebat; Maximiliano item, cujus res manifeste agebatur. Itaque in summa, sibi Pecunias, Honorem & Decus, Fœderatos, & in fine Pacem qualem optabat, satis indulgenter promiserat. Verum istæ Cogitationes nimis subtiles erant, quam ut fortunata esse possent, & Successum in omnibus sortiri. Etenim res magnæ, fere magis rigida & contumaces esse solent, quam ut callidioribus consiliis, figi & affabre efformari possint. Rex etiam, in duobus illis Fundamentis jaciendis, quæ ei pro principalibus erant, magnopere deceptus est. Etsi enim probabiliter judicabat, Concilium Francia magna cautione usurum, ne Regem in bellum, contra Hæredem Regni proximum conjicerent; tamen oblitus fuerat, Carolum, à Viris è Concilio primariis, minimè regi, sed à quorundam Virorum Ignobiliorum Consiliis pendere; Qui illud maxime spectarent, sibi quæ & Honori & gratiæ futurum putabant, si Seniores fortes viderentur, & ad animosa, licet perniciosa Consilia, Regem impellerent; Qualia nemo è Potentioribus aut Prudentioribus, dare aut auderet, aut vellet. Quod vero ad Maximilianum attinet, majore tum is exultatione agebat, quam postea; Neque enim Mores ejus instabiles, & Conatus ob Indigentiam suam semper fere inutiles, adhuc noti erant.

Postquam cum Legatis deliberasset, qui revera nihil Novi ei reulerunt, sed quæ ipse prius secreto expectaverat (licet ab iis rem totam perdidicisse præ se ferret) Parliamentum statim convocavit; Et primo Parlamenti die, Ordinibus simul ex more congregatis, Britannia causam, per Cancellarium suum Mortonium, Cantuarie Archiepiscopum, proposuit; Qui in hunc modum locutus est:

Domini mei, & Magistri: Rex Supremus Dominus noster, mihi mandavit, ut vobis Causas declararem, quibus adductus fuit, ut Ordinem hunc Convantum convocaret: Quas paucis perstringam, veniam à Cellitudine sua, & à vobis omnibus, humiliter petens si hoc pro tenuitate mea, & non pro rei dignitate, præstiterim.

Cellitudo sua, primo omnium vobis notum facit, quam alta mente reposuerit, Amorem, & Fidelitatem, quam in ultimo Convantu, ei egregie exhibuisset, in Regali sua Auctoritate stabilenda, Homines Partium suarum periculo eximendis, & Hostibus ac Proditoribus suis ulciscendis: Quibus plura à Subditis, erga Regem suum in unica Actione cumulari non potuerunt. Hoc in tam bonam partem à vobis accepit, ut apud se decreverit, communicare & deliberare cum Subditis, à quibus tanta ei tributa sunt Amoris & Fidei Pignora, de omnibus Negotiis, (qua quidem ejus generis sunt, ut publicari debeant) tam domi, quam foras.

Due igitur sunt Cause presentis Conventus: Una, circa Negotium magni momenti, in Partibus Exteris; Altera, circa Respub. Administrationem Domesticam.

Rex Gallia (ut proculdubio audistis) Bello Ducem Britannia, hoc tempore, acriter invadit. Exer-

citu ejus jam Nauticam oppugnat, & arcta Obsidione premit; Principalem scilicet (si minus Carmonia & Pra-eminentia, ac certe Robore & Opulentia) ejus Ducatus Urbem. De Spe ejus conjectura recte capi potest, quod difficillimam Belli partem, primo loco aggressus est. Hujus Belli Causam ipse Rex Gallus optime novit. Præterit receptos, apud Britannos, Ducem Aurelianensem, aliosque Gallia Proceres, (quos Rex Hostium suorum loco numerat) eisque Auxilia subministrata. Alij aliter divinant. Utraque Pars, à Rege nostro, non semel, per Legatos suos, Auxilia petierunt. Rex Gallus sane, Auxilia aut Neutralitatem: Dux Britannus Auxilia simpliciter; Hac enim Res sua postulant. Rex tanquam Princeps Christianus, & Filius Ecclesie pius, se medium interposuit, ut Pax componeretur. Rex Gallus de Tractatu annuit, ac Belli prosecutionem intermittere recusat. Britanni autem, qui Pacem maxime optant, consiliis de Pace minus auscultant; Non Confidentia aliqua, aut etiam Contumacia, sed suspicione & diffidentia, de Regis Galli sincera Intentione, cum videant Bellum non refrigescere. Ita ut Rex, post tantam Curam & Diligentiam, quantam unquam in alia re quavis insumperat, adhibitam, cum neq. ex una parte Bellum, neque ex altera parte Suspiciones propter Belli prosecutionem magis magisque impensus, compescere posset, Tractatus sinem dedit; Non presentia motus, sed plane desperatione. Itaque ex hac Narratione, Stratum Questionis percipere potestis, super qua Rex à vobis Consilium poscit: Qua huc redit; Utrum Rex suscipere debeat Bellum Defensivum & Auxiliare, à parte Britannorum, contra Regem Gallum?

Atque ut Judicium vestrum melius de hoc Negotio informetur; iussit, ut nonnulla apud vos proponerem, de Personis, qua in hoc Negotio intercedunt; Nonnulla autem de Negotij Consequentiis, quatenus in hoc Regnum reflectere possint; Nonnulla denique, de Exemplo ejus in genere: Neq. tamen, in alteram partem concludendo, aut judicium faciendo, donec Cellitudo sua, fidele & politicum Consilium vestrum, de hac re intellexerit.

Primo, quantum ad Regem Dominum nostrum, (qui Persona principalis est, quam in hoc negotio intueri debetis) plane proficetur Cellitudo sua; Se ex Animo & constanter cupere, ut in Pace regnet. Sed simul ait, se neque jactura Honoris sui Pacem empturum, neq. Conditiones Pacis sub fœnore periculorum accepturum; Sed pro felici Rerum suarum conversione habiturum, si Deo visum fuerit, intestinas Seditiones, quibus hætenus exercitus fuit, cum Bello Externo Honorabili commutare.

Quod vero attinet ad reliquas duas Personas, quas hac Actio complectitur (Regem nimirum Gallum, & Ducem Britannia) Cellitudo sua notum vobis facit, eos esse Principes, quibus, ex omnibus amicis suis & fœderatis, plurimum debet: Cum alter, Manu sua Protectrice, à malitia Tyranni eum conservasset; Alter ei Manum Salutarem, ad Regnum suum obtinendum, porrexisset. Ita ut affectus suos, quatenus ad naturalem Personam suam, neutro inclinet. Atque si forte audieritis Cellitudinem suam compulsam fuisse, & Britannia in Galliam fugere, Metu Proditoris, hanc Rem, nolle Cellitudinem suam, ullo modo Duci Britannia imputari, in Beneficiorum anse collatoris Obliterationem, quod Rex plene se informaverit, eam rem, ad Mercenarios quosdam Ducis Consilia-

rios tantum pertinere; qui, cum Dux ipse graviter agrotaret, ejusmodi consilia, Duce prorsus inscio, agerant.

Se utique istares, Celsitudinem suam, si privata Personam tantum gereret, devincere possent, satis tamen novit, superiorem illam Obligationem, qua se ad illa procuranda, qua subditis suis presidio & commodo esse possint, obstringit, se itidem inferiore hoc Obligationis genere exolvere; Nisi forte hoc sibi relinquat, ut si ad Bellum Celsitudo sua compulsa sit, illud sine Acerbitate, aut Ambitione, prosequatur.

Quantum ad Negotij hujus Consequentias, quoad Regni Angliæ statum, ea tales esse possint, quales fuerint Regis Galli Fines & Intentiones. Quæ si ulterius non tendant, quam ut Subditos suos in ordinem redigat, nihil ad nos. Quod si Regi Gallo in animo sit, (vel licet non fuerit, tamen si sponte secuturum sit) ut Britanniam in Provincia Formam constituat, & Coronæ Franciæ eam reuniat, tum digna est res, quæ magna cum sollicitudine, & anxio iudicio perpendatur; Quantum scilicet hæc Innovatio Angliæ intersit, tam propter insigne Regni Franciæ augmentum, (amplissima adjecta Regione, quæ in oras Mariæ nostræ, per Tractum non parvum, porrigitur;) Quam quod inde privetur hæc Natio, & nudetur, tam firmis & fidelibus Fœderatis, quales Britones se semper præstiterunt. Tum enim fore, ut Regnum hoc nostrum, cum olim etiam in continente potens esset, primum Territorio postea Affinitatibus, Bungalowia scilicet & Britannia, (quarum Principes fœderati nostri tantum erant, sed tamen fœderati ex hujus Regni Consiliis pendentes;) Altera jam nuper disjecta partim in augmentum potentis Gallorum, partim Austriacorum cedat; Altera jam prope sit, ut in Galliæ potentiam coalescat; Atque ex inde Regnum hoc, intra Aquas salvas cohibeatur, cinctum maritimis Provinciis potentissimum Monarcharum.

Quantum ad Exemplum, quod inde promanare possit, illud (ut de Consequentibus dictum est) ita se habet, prout se habent Regis Galli intentiones. Nam si Britanniam Gallia devoraverit, quemadmodum Vulgi Sermones (parati semper Actionibus Regum Ambitionis notam inurere) divinant, tum vero Res profecto esset Exempli perniciosi, ut Minus Status à Majori opprimeretur. Ex hoc enim periculum imminere possit, Scotiæ ab Anglia, Lusitanæ ab Hispania, minoribus Italiæ & Germaniæ Statibus à majoribus; imo etiam (si parva magnis componere liceat) perinde esset ac si Aliquibus ex vobis Minoris Ordinis, in otio vivere non liceret, in vicinitate aliquorum ex his Proceribus potentioribus Hujus autem Exempli Introductionem, Regi potissimum imputatam fore verisimile est, ut Principi, qui illud, etiam cum Bono Reip. suæ, impedire maxime potuisset. Verum contra, tam speciosus se offert, ex parte Regis Galli, prætextus, (at Prætextus potentia nunquam defuit) propter periculum Regno suo imminens, quod Bellum hoc ex necessitate gerat, non Ambitione, ut Periculum ab Exemplo non nihil corrigat & mitiget. Siquidem, Periculum ejus Belli, quod solum in defensionem propriam suscipitur, nullum esse potest, quia penes quemlibet est illud prohibitu devitare. Verum in hoc Negotio universo, Rex se vestris gravibus & maturis Consiliis permittit, in quibus acquiescere decrevit.

Atque in hanc sententiam, Cancellarius locutus

est, quantum ad Res Britannia. Rex enim ei mandarat, ut tali orationis moderatione uteretur, quæ Ordines ad Britannia Auxilium accenderet. Regem autem aperta aliqua Declaratione non obstringeret.

Cancellarius ad Domestica orationem transtulit. Quantum ad Administrationem Domestica, Rex mihi in mandatis dedit, ut hæc dicerem: Credere se, nulli unquam Regi (tam brevi Regni spatio emenso) majores & justiores causas fuisse, quarum contrariarum passionum, Gaudij & Doloris, quam sibi. Gaudij, ob immensos & manifestos Dei Omnipotentis favores; qui cum gladio Regio cinxerat, eidemq; Gladio contra Hostes suos universos semper adfuit, Sequere tot probis & fidelibus Servis & Subditis beavit, qui nunquam destiterunt fidelibus Consiliis, prompta Obedientia, & animosa Defensione, eum prosequi: Doloris, quod nondum Deo placuerit permittere ei, ut Gladium conderet, (quod maxime expe-tebat, præterquam in administratione Justitiæ) Sed quod toties compulsus sit Ensem stringere, ad proditorios & seditiosos Subditos refecandos; Quos (ut videtur) Deus reliquit (inter multos bonos, aliquos malos) tanquam inter Israëlitas, Cananæos, veluti Spinas in Lateribus suis, ad eos tentandos, & probandos: Et si semper fuerit verum Exitus (sit Nomen Domini ob hoc benedictum) ut malitia eorum in Caput proprium reciderit.

Quamobrem Rex ait, se jam admonitum esse, quod Sanguis in Acie effusus, nevisquam Sanguini in Civitate parcere possit; Neq; gladius Martialis sit satis validus ad Regnum hoc in plena Pace constituendum: Sed quod vera via hæc tendat, ut Rebellionum Semina & Origines sub initis eorum comprimantur. Et ad hoc obtinendum, Leges bonæ & salubres excogitentur, confirmantur, & acuantur, contra vim omnem, & illicitos Hominum Cæcus, eorumque Confæderationes & Combinationes omnes, per vestrum scilicet distinctiones, reseras, & alia hujusmodi Fæctionis Symbola; ut pax Regni, talibus Statibus, veluti Cancellis ferreis, solide muniatur & stabilietur; omnisque violentia, & in Aula, & in Agris, & in Domibus privatis, reprimatur. Cujus rei curam, quæ ad vosmetipsos tam prope pertinet, quamq; Temporis Ratio summo opere flagitat, Celsitudo sua Prudentius vestris commendat.

Quoniam vero Regi Cordi & Curæ est, ut Pax hæc, in qua regnare, & subditos suos meri cupit, non tantum vobis Folia producat, sub quarum umbra securus recumbere possitis, verum etiam Fructus vobis edat, Divitiarum & Opulentia, Rogat vos Celsitudo sua, ut Cogitatione suscipiatis, de Mercatura & Commercio regulando; nec minus de Manufacturis Regni promovendis, unaque spurium illum & sterilem Pecuniarum usum, in Fœnus & illicita Excambia jam erogari solitarum, coercetis; unde ad naturalem suum usum, Mercatura, & Commercy Legitimi, & Nobilis, applicentur. Similiter, ut Populo nostro copia fiat, se in Artibus Mechanicis exercendis, quomodo Regnum ex se, & Naturis suis Mercibus subsistere possit, ut in otio non degant, atque Thesaurus noster, propter Manufacturas forniceas, non exhauriatur; Quin & ulterius providere debetis, ut quæcumque Merces à Partibus exteris, in Regnum introducta fuerint, prorsus ad Merces Nativas nostras coemendas convertantur; unde Sors Regni non minuat, ex Super-Importatione Mercium Exterarum.

Po.

Postremo, quoniam Regi certio per suum est, vos eum Pauperem nolle, qui vos Divites esse cupit, minime dubitat, quin cura vobis futurum sit, ut Reditus sui, tam ex Vectigalibus, quam alias, conferantur, & augetur; Atque insuper, ut Subsidia Pecuniaria, si postulet occasio, alacriter conferatis. Eo magis, quod satis nobis Regem frugis esse, atque pro Dispensatore tantum se gerere in Commodum Regni; Quodque ea Pecunia, quae a vobis conferuntur, sint tantum instar Vaporum, qui e Terra in sublime attrahuntur, & in Nubes coeunt, quae rursus in Terram imbres refundunt. Quin & probe scitis, vicina vobis Regna magis magisque amplificata, atque Tempora ista variis Moribus obnoxia: Itaque minime convenire, ut Regem a pecuniis imparatum offendant. Plura enim non habeo quae dicam: Opta enim autem, ut quae dicta sunt melius fuissent declarata: Illud vero Prudentia, & Benevolentia vestra supplebit. Deus Consiliis vestris adjuvet.

Hanc Orationem Cancellarius habuit non contemptam certe, sed solidam & perspicuam.

Res difficilis non erat, Parliamentum ad istud Britannia Negotium disponere, & afficere tam propter Emulationem inter Nationes Angliae & Galliae, atque Invidiam recentem quod Regnum Galliae nuper Incrementa acceperat, quam propter periculum, quod Angliae imminere poterat, si Galli tam amplam Provinciam maritimam acquirerent, ut supra diximus. Commovebatur etiam Parliamentum Oppressionis Intuitu, Et si enim, quae afferebat Rex Gallus, essent satis probabilia, tamen apud Multitudinem impares semper sunt Congressus Argumentorum & Suspicionum; Itaque Consilium Regis dederunt, ut Causam Britanniae strenue amplecteretur, & auxilia celeriter mitteret; Magnaque Alacritate Regi amplum Pecuniae Subsidiarum Modum concesserunt, horum auxiliorum contemplatione. Verum Rex, tum ut decorum servaret erga Regem Gallum, cui se devinctum profitebatur; tum quod revera Belli potius ostentandi, quam gerendi erat cupidus; iterum solennes Legatos ad Regem Gallum misit, qui ei intimarent Decretum Ordinum; & verbis dulcissimis Intercessionem suam, prius factam, renovarent; Ut scilicet Rex Gallus a Bello Britannico desisteret; aut si necessario Bellum habendum esset, in bonam partem acciperet, si Populi sui precibus motus, qui Causam Britanniarum, tanquam veterum Amicorum & Foederatorum suorum, impense favebant) Suppetias eis mitteret; protestando nihilominus, se quo Leges Amicitiae & Foederum cum Gallia religiose servaret, Copiis suis imperare in animo habere ut Britannis quidem succurrerent, ad Gallos autem Bellum minime extenderent, nisi quantum ad Possessionem Britanniae tuendam. Verum antequam ista speciosa Legatio advenisset, Ducis Britanniae Res haud leviter percussa sunt & manifesto declinare coeperunt. Nam prope Oppidum Sancti Albani in Britannia, Praelium commillum fuerat, in quo Britannii profligati sunt, Duxque Aurelianensis & Princeps Aurasionensis capti, caesis ex Copiis Britanniarum sex Millibus, atque inter eos, Domino de Woodvillia, & Cohorte ejus prope universa, dum fortissimè dimicarent. Ex parte autem Regis Galli, Mille & ducenti ceciderunt, eum Duce suo Jacobo Galleario, viro in rebus Bellicis spectato.

Postquam Nova de hoc Praelio in Anglia audita essent, expergefactus est Rex, qui nullum jam Subterfugium habebat, sub quo Tractatum Pacis ho-

nefte continuare posset. Jam enim plane tanquam oculis cernebat, Britannia rapide perditam iri prorsus contra spes suas. Cum autem conscius sibi esset, se tam apud Populum suum, quam apud Exteros magnam sustineret Invidiam, imo & Infamiam, propter priores moras; statim Auxilia, quanta potuit cum celeritate, in Britanniam misit. Quod fecit sub Ducu Roberti Domini Brooki, ad numerum octo Millium, Virorum lektorum, & bene armatorum; qui propitio uli vento, intra paucas horas Britanniam tenuerunt, & se Copiarum Ducis Reliquiis adjunxerunt, statimque perrexerunt ad Hostes, atque prope eos castrametati sunt. Galli possessione victoriae sobrie utentes atque Animos & Alacritatem Anglorum probe cognoscentes, praesertim sub initiis militandi, se intra vallum continuerunt, Castris optime munitis, certi manum non conferere. Sed interim, ut Copias Anglicas sursum deorsum jactarent & defatigarent, eas, levis Armaturae Equitibus, adoriebantur & vexabant; In quibus Certaminibus tamen, plerumque detrimenta acceperunt, potissimum Sagittarios Anglorum.

Verum, hoc rerum Statu, Franciscus Dux Britanniae obiit: Quod quidem Accidens Rex facile praevidere potuerat, & debuerat certe hoc ipsum supponere, & huic Evetui Consilia sua aptare; nisi quod Honoris contemplatio, propter Nova de praelio facto allata, quae Regem ad aliquid prope exequendum extimulavit Belli Rationes pervertisset.

Post Ducis Obitum, primarii Britanniae Viri, partim empti, partim factionibus imbuti omnia permissuerunt: Adeo ut Angli, nec Caput nec Corpus reperientes, quibus se adungerent, atque non minus a Sociis quam ab Hostibus sibi metuentes, Hyeme jam ingruente, domum, post quinque Menses ab eorum Traiectu, redierunt. Atque hoc modo, Praelium Sancti Albani, Mors Ducis Francisci, & Auxiliorum Anglorum Recessus Britanniam tandem perdiderrunt. Quam rem, alii ut Judicii Regis Maculam, alii ut Temporum ejus Infortunium, acceperunt.

Sed utcumque Fructus Parliamenti horarii circa res Britannicas, male cesserant, nihilominus Fructus illi durabiles, & Parliamentorum proprii, (bonae scilicet & salubres Leges) prospere se habuerunt, atque in hunc diem permanent. Nam ex Monitis Cancellarii, eo Parlamento, Leges nonnullae egregiae, circa ea quae Rex proposuerat, latae fuerunt.

Primo, Auctoritas Camera Stellata, quae antea Legi Regni communi tantum nitentur, in aliquibus Calibus, robore Statuti suffulta est. Curia autem ista, ex maxime prudentibus & generosis hujus Regni Institutis, censeri possit. Nam in Distributione Tribunalium Regni, (excepta Curia suprema Parliamenti) in qua Curia Banci Regis, Criminibus quae contra Coronam committuntur; Curia Banci Communis, Litibus civilibus; Curia Scaccariae, Causis quae ad Reditus & proventus Regis spectant; & Curia Cancellariae, Causis, quae Mitigationem Rigoris Juris, ex Arbitrio boni Viri, ad Exemplum Juris Praetorii, merentur, politice admodum assignatae sunt; semper tamen reservata est, magna & praeminens Jurisdictione, Consilio sanctiori Regis, in Causis, quae vel Exemplo, vel Consequetia, Regni statum publicum oppugnare & convellere possent: Quae si Criminales fuerint, consueverunt Consiliarii in Camera (quae vocatur Stellata, Sin Civiles, in Camera vel Aula (quam vocant) Alba, convenire. At quemadmodum

Cancellaria Jus Prætorium, ita *Camera Stellata* Jus Censorium, (deemptis tamen Rebus Capitalibus) imitatur. Ista autem *Curia Camera Stellata* ex bonis composita est Elementis. Ex quatuor enim Generibus Personarum commissa est; *Consiliariis Regis, Proceribus, Prælati, & Judicibus* aliarum *Curiarum principalibus*. Etiam quatuor *Causarum* Genera præcipue tractat, *Vim illatam, Fraudes, Crimina varia Stellatatus & inchoamenta* siue *actus mediis*, qui vergunt ad *Crimina Capitalia*, aut alias Atrocia, licet nunquam actualiter commissa & perpetrata fuerint. Sed quod præcipue in hoc statuto Rex volebat, erat Suppressio Turbarum illicitarum, una cum *caussis* earum præcipuis, hoc est, Multitudinis Combinationibus, & Potentium Patrociniis.

Ab universali *Regni* Pace, descendit *Regis* Cura, ad *Pacem Aulae* & *Famulitii* ipsius *Regis*, & *Securitatem* *Consiliariorum* suorum, ac *Magistratum* eminentium. Verum hoc Statutum miri cujusdam erat temperamenti. Nam in hanc sententiã per scriptum est: Ut si quis ex *Regio* *Famulatio* (qui tamen infra gradum *Baronis* sit) in vitam alicujus *Consilarii Regis*, aut *Baronis* *Regni*, conjurasset, factum est *Crimen*, licet res peracta non fuerit, *Capitale*. Ista *Lex* à *Cancellariis* suspitionibus fluxisse existimata est; Qui cum *Vir* austerus, & imperiosus esset, atque in *Aula Regia* *Inimicos* nonnullos sibi infensissimos degere cognosceret, suã *Securitati* prospexit; *Invidiam* generali *Legis* *Ordinatione* obruens, præsidium nempe hoc cum omnibus *Consiliariis* & *Nobilibus* communicando; Neque tamen ausus est, *Legem* ulterius extendere, quam ad *Famulitium* conscriptum ipsius *Regis*, ne minori *Nobilitati* & *Plebi Regni*, nimis dura res videretur: Quæ merito credere possent, *libertatem* suam antiquam, & *Clementiam* *Legum Anglicarum*, sensim invadi; *Si* *Voluntas* mera, alia quam in *Criminibus* *Læse* *Majestatis* pro *Falto* reputaretur. At tamen *Causa*, quæ in *Statuto* ipso inserta est (nimirum quod, *Qui* in *vitam* *Consiliariorum* *conspirat* merito *cenferi* possit, *oblique* & *meditate*, ipsius *Regis* *mortem* *moliri*) æque omnibus *Subditis* ac *Aulicis* communis est. Verum hæc *Legis* *Angustia*, ad id quo *Cancellarius* tetenderat, satis erat: Sed tamen *vitam* eo usque produxit, ut ei etiam *Legi* generali opus fuisset, cum non minus *Populo*, quam *Aula Regia* postea odio fuerit.

A *Pace Aulae*, & *Famulitii Regia*, rursus *Cura Regis* descendit, ad *Pacem* *Familiarum* *privatarum*. Lata est enim *Lex* *justa* & *moralis*, per quam *Asportatio* *Fœminarum* per *vim*, contra *voluntatem* suam, (exceptis *Pupillis* *Femellis* & *Ancillis*), *Capitalis* facta est: *Parlamento* prudenter, & merito censente, *Crimen* *abripienti* *Fœminas* per *vim*, in *possessionem* *Extraneorum*, (licet postea per *Illecebras* aut *Artutias* concilietur earum *Assensus*) nihil aliud esse, quam *Raptum* in *longum* *productum*, quia *prima* *Vis* *reliqua* *traxisse* præsumitur.

Sancita est alia quoque *Lex*, ad *Pacem* *Subditorum* in genere, & *Cædium* & *Homicidiorum* *repressionem*, atque in *emendationem* *Legum* *Antiquarum*. Ea fuit; ut cum per *Legem* *Communem* *Prosecutio* *Homicidiorum* in nomine *Regis*, *Annum* & *Diem* expectaret, quod *spatium* *Uxori* aut *Hæredi* *Occisi* datum est, ut nomine proprio *Accusatione* peragerent: Cumque *Experientia* monstraret, quod *Pars* *aggravata* læpius *pretio* aut *variis* *modis* *inducta*,

aut *Lite* ipsa defagitata, *Accusationem* *desereret*; atque eo temporis tractu *Res* quasi in *Oblivionem* transfret; & hoc modo *prosecutio* in nomine *Regis*, (quæ semper, *Flagrante* *Crimine*, vivacior est) neglecta esset; ordinatum fuit prudentissime: Ut *Prosecutio* in nomine *Regis*, etiam intra *Annum* & *Diem*, admitti possit, absque præjudicio tamen *Prosecutionis* in nomine *Partis* læsæ.

Tum quoque *Rex* cepit, non minus prudenter quam *juste*, clericis *privilegia* non nihil amputare, facta *ordinatione*, *Ut* *Clerici* *Capitalis* *Criminis* *convicti*, *candente* *ferro* in *manu* *signarentur*, tam ut aliquo *corporali* *Supplicio* afficerentur; quam ut *Ignominia* notam *secum* ferrent. Verum hujus *Salubris* *Legis* gratia, *Rex* postea *Perkinsi* *Edicto* *laceratus* est, tanquam *Privilegiorum* *sanctæ* *Ecclesiæ* *immanis* & *execrabilis* *Violator*.

Etiam alia *Lex* lata fuit, *Paci* *Regni* *consulens*: qua puniebantur *Officiarii* & *Firmarii* *Reges*, *amissione* *Officiorum* & *Firmarum* *suarum*, si *Famulitiis* *Nobilium*, aut aliorum, nisi *Domestici* essent, se aggregarent, aut *illicitis* *Cœtib* participarent.

Atque hæc *Leges*, ad *vim*, & *Turbas* *reprimendas* *ordinatæ* sunt, quibus *Tempora* illa maxime indigebant; Et adeo prudenter *constitutæ* sunt, ut in hunc usque *diem* *Temporis* ipsius *Suffragiis* confirmatæ, durent.

Latæ sunt etiam *Leges* bonæ & politice, contra *Fœnus*, quod est *Ulus* *Pecuniæ* *spurius*: Et contra *illicita* *Excambia*, & *Contractus* *fictos*, qui sunt item *instar* *Fœnoris* *spurii*. Aliæ etiam pro *securitate* *Vectigalium* *Regis*: Atque *Conversione* *Pecuniarum*, ex *Mercibus* *externis* *provenientium*, in *Merces* *Regni* *nativas*: Una cum aliis *minoris* *Momenti* *Legibus*.

Verum, quamvis *Leges* in iis *Comitiis* latæ, bonum & salubrem ediderint *Fructum*: *Subsidium* tamen *Pecuniarum*, iisdem *Comitiis* *concessum*, *Fructum* exhibuit *acerbum*. Sane, universa *Messis* in fine in *Horrea* *Regis* *coacta* est, sed post *Procellam* *grandem*. Cum enim *Deputati* cœperunt *taxare* *Subsidium*, in *Comitatu* *Eboracensi*, & *Episcopatu* *Dunelmensi*, *Populus* ex *improviso* in *Seditione* erupit, aperte loquens, se *hæc* *an* *proximis*, in *numeras* *miserias* *perpeffos* esse; Quare nec posse se, nec velle *Subsidium* *conferre*. Neque tamen *proculdubio*, hæc *Contumacia* ex *Indigentia* *meritissimi* *Populi* *manavit*, sed etiam ex *inveterato* *studio* *Partium*, quod illis *Regionibus* *penitus* *infeuderat*, ubi *Memoria* *Richardi* *Tertii* adhuc in tanto *vigore* erat, ut tanquam *Fæces* *quædam* *acres* in *Animis* *Hominum*, veluti in *Fundo* *Vasis* *subfiderent*; quæ si *Vas* *paullulum* *agigaretur*, in *sursum* *ascendebant*. Accedebat etiam (ut credere par est) *instigatio* *alicujus* *Malevoli*, & *Rebus* *præsentibus* *in sensu*, ex iis qui apud eum *populum* maxime erant *gratiosi*. Hoc *Accidente* tam *inopinato*, *Deputati* fere *attoniti*, rem ad *Comitum* *Northumbriae* *detulerunt*, qui *Vir* erat *Auctoritate* *primarius* in iis *Partibus*. Ille statim ad *Regem* *Literas* *misit*, aperte *significans*, quale *incendium* *obortum* esset in *Populo*, simulque *petens*, ut *Rex*, quid fieri vellet, *mandaret*. *Rex* *Responsum* *dedit* *peremptorium*, se ne *Obolum* *quidem* *remittere* *velle*, ex *Summa*, quæ in *Comitiis* *concessa* *fuerat*; Tum quia *exemplum* *ejus* *alias* *Provincias* *animare* *possit*, ad *similem* *mitigatione* *poscendam*; Tum præcipue, quia nunquam esset *passurus*,

passurus, ut vulgus ignobile, Ordinum munificentiam frustraretur, in quorum consensu etiam Plebis ipsius vota concluderentur. His Literis à Rege acceptis, Comes Principales illius Comitatus Iusticiarios, & Liberos Tenentes, convocavit; & eos allocutus, verbis æque imperiosis ac Rex scripserat, (quibus nihil opus fuit, nisi quod Negotium asperum infeliciter in Virum etiam asperum incidere) non solum animos eorum irritavit, sed etiam suspicionem iniecit, ex acerbitate verborum ejus, quæ tanquam Regis ipsius verba retulerat, ipsum *Comitem*, aut Auctorem fuisse, aut Suaforem principalem ejus Consilii. Quo factum est, ut Turba vilis cœtus miscuerit; & insultum in *Comitem* ipsum faciens, eum, cum compluribus ex Servis suis, trucidaverit. Neque hic desisterunt Seditiosi illi, sed *Joannem Egremondum* Equitem Auratum, Virum turbidum & factiosum, (quique diu ante Regis insensus erat) in Ducem suum cooptarunt: Atque animati & extimulati à quodam ex infima Plebe, vocato *Joanne Chamberio*, tanquam Face Seditiosus, qui apud Vulgus multum poterat, in apertam Rebellionem eruperunt: Quin & frementes diversis verbis dixerunt, se contra *Regem Henricum* ituros, & cum eo pro Libertate sua pugnaturos.

Postquam Rex certior factus est, de nova hac Insurrectione, (similibus enim motibus tanquam Febre anniversaria, quotannis corripitur solebat) suo more, parum aut nihil commotus, *Thomam Comitē Surria*, (quem paulo ante, non solum à Turri liberaverat, eique præterita omnia condonaverat, verum etiam in gratiam suam specialem receperat) cum Exercitu fati valido, contra Rebelles misit; Qui cum Copiis eorum confligit, eosque Acie vicit, & *Joannem Chamberium* Antesignanum eorum vivum cepit. *Joannes* vero *Egremondus*, fuga se eripuit, & in *Flandriam* transfretavit, ad *Margaretam Burgundiam*: Cujus Palatium, Asylum & receptaculum fuit proditorum omnium, qui *Regem* infestabant. *Joannes Chamberius Eboraci* supplicio affectus est, magna pompa: Suspendus est in Patibulo præalto, extructo in medio Furcari quadratarii, tanquam Proditor transcendens: Atque magnus Numerus ex Complicibus suis, super trabem Patibuli inferiorem, circa eum itidem suspendus: Cæteris autem generaliter venia facta est. Neque Rex consuetudinem suam interrupit, ut vel primus, vel inter primos esset, in omnibus Bellicis suis Expeditionibus: Juxta id quod familiariter dicere solebat, cum de Rebellibus quid nunciatum esset: *Se nihil amplius cupere, quam ut eos aspiceret*. Nam statim, postquam *Comitem Surria* in eos misisset, ipse subsecutus est: & licet Nuncium de Victoria accepisset in via, tamen usque ad *Eboracum* perrexit, ut eas Regionem componeret & pacaret; Postea vero *Londonium* reversus est, *Comitem Surria*, Locum tenentem suum, in *Partibus Borealibus*, relinquens, & *Richardum Tunstallum*, Militem Auratum, principalem suum Commissarium constituens, ad *Subsidium* levandum, cuius ne Dodrantem quidem remisit.

Eodem autem tempore, quo Rex Servum tam bonum, quam fuit *Comes Northumbria*, amisit: etiam Amicum & Affinem fidelem, *Jacobum* tertium *Scotia Regem*, similiter amisit, qui miserabili Fato functus est. Ille enim Princeps infelix, post diuturna, tam Procerum suorum, quam magnæ partis Populi, odia, quæ subinde in Seditiones, & crebras

Aulæ mutationes eruperant, tandem ab iis oppressus est. Siquidem arma contra eum sumpserunt, & *Jacobi Principis* filii sui personam, ex improvise, intra potestate suam redegerunt, partim Vi, partim Minis: Interminantes se aliter Regnum in manus *Regis Angliæ* tradituros. Eo autem Consilio hoc moliebantur, ut Rebellionem suam obvelarent, sicque Princeps titolare & pictum quoddam Caput Rebellionis fieret. Unde Rex *Scotia* (se viribus minime parere cogitans) à *Rege Henrico*, etià à *Papa*, & *Rege Gallo*, poposcit, ut res inter se & subditos suos componerent. Reges, prout petiit, mediationem suam, modo honorifico, & qui Reges magnos deceret, interposuerunt: Non tantum postulando, & suadendo, verum etiam protestando, & minando; Rebellibus denuncians, se, communem Regum Causam agi, censere, si *Subditi permittantur Leges Regibus suis imponere*. Sequitur ultionem ejusmodi sceleris prorsus ituros. At Rebelles, qui jam ante obedientie jugum majus excusserant, facile modestiæ Vinculum minus abjecerunt: & Furore metum superante responderunt: Inanem esse de Pace mentionem, nisi rex se Imperio abdicaret. Quo circa (Tractatu Pacis abrupto) ad Arma ventum est, Prælium que ad *Bannochia Rivulum*, juxta *Sterliniam*, commissum est. Quo Prælio Rex, Iracundia & Indignatione licet iusta, ex æstivans, pugnam temere iniens, & manum præcipitanter conferens, antequam universæ ejus Copiæ convenissent, interfectus est, (nihil obstante expresso & præciso Mandato Principis Filii sui, qui hoc interdixerat) dum ad Molendinum quoddam fugisset, in Campo, ubi pugnatum est, situm.

Quatenus vero ad *Legationem Papæ*, quæ per *Adrianum de Castello, Italum*, missa est, (quæque illis temporibus, magis forsitan futura fuisset efficax) sero illa advenit, si *Legatio* ipsa spectetur, sed fati in tempore, pro commodo *Legati*. Nam cum per *Angliam*, *Scotiã* peteret, & honorifice admodum à *Rege Henrico* exceptus esset (qui perpetuo se erga *Sede Romanam* officiosum præbuit), *Regis* favoris majorem in modum affectus est, simulque magnam cum *Mortono Cancellario* familiaritatem contraxit. Adeo ut Rex moribus ejus delectatus, & cum rebus suis utilem fore credens, eundem ad Episcopatum *Herefordiensem* promoverit, & postea ad Episcopatum *Bathoniensem*; Ejusque opera usus fit, in compluribus negotiis, quæ ad *Juriam Romanam* pertinebant. Certe Vir magnus fuit *Adrianus*, & multa Eruditione, Prudentia, & in rebus civilibus dexterritate præditus: Et non diu post in Honorem *Cardinalis* erectus, largum *Regis* tributum ob beneficia sua rependit: *Regem*, magno cum Judicio, & Diligentia, de rebus *Italia* subinde per Literas informans. Nihilominus, sub finem Vitæ suæ, Particeps fuit Conjuracionis, quam *Cardinalis Alphonfus Petruccius*, & alii quidam *Cardinales*, in vitam *Leonis Pontificis* inierunt, Atque hoc ejus Crimen, per se atrox valde, aggravatum est, propter Causam, quæ cum impulerat: Quæ Malitia sane aut Odio minime nitabatur, sed ambitione fœda adipiscendi *Papatum*. Atque in hoc impietatis excessu, non defuit tam levitatis & vanitatis mixtura quædam. Nam (ut apud omnes increbuerat) ad *Papatum* expectandum, fatali quodam Ludibrio inductus est, scilicet Prædictione *Harioli* cujusdam, quæ talis fuit: *Successurum Leoni, cuius nomen esset Hadrianus, Senem, humili loco natum, sed doctrinæ & prudentiæ eminentem*. Quo Chara-

Charactere & Schemate se describi putavit; Et si hoc Vaticinium impletum postea fuerit, in *Adriano Belga*, (Filio Cerevisarii ex eadem *Belgia*, *Cardinale de Torfa*, & *Caroli Quinti* Præceptore) qui postea, mortuo *Leone*, Nomine proprio non mutato, *Adrianus Sextus* vocatus est.

Verum ista anno sequente, quinto scilicet *Regis*, contigerunt. Sed in fine Anni quarti, Rex iterum *Ordinum Convventus* egit; Non (ut videtur) ob aliquam Occasionem tum emergentem, sed precipitatis & abruptis *Comitiis* præcedentibus, propter Apparatus Belli *Britannici*, Rex cogitavit se non satis ampliter Subditos suos Legibus bonis hæcenus remunerasse; Quæ semper ei fuerunt pro retributione erga Subditos, propter Pecunias ab ipsis collatas; Cumq; Alienationis Subditorum, ex iis quæ in Borealibus Partibus gesta erant, memor esset, visum est ei, eo magis Subditos suos solatis reficere. Sane Tempora ejus, in bonis Legibus condendis, excelluerunt. Ita ut merito cenferi possit, inter *Reges Angliæ*, post *Edvardum Primum*, Legislator optimus. Leges enim ejus, (si quis attentius eas introspiciat) ex Prudentia profunda ortas inveniet, neq; vulgaris esse naturæ; non occasione aliqua præsentis stimulante latas, sed vere ex Providentiæ futuri, ut status ejus *Regni* indices fieret magis florens & beatus; Ex more *Legislatorum* Temporibus Antiquis & Heroicis.

Primo igitur Legem tulit, quæ cû Temporibus & Actis suis optime conveniebat. Quemadmodum enim ipse, in Persona sua & Nuptiis, finalem introduxerat Concordiam, in Lite illa magna, quæ de Titulo Coronæ tandem pendebat: ita & hæc Lex (de qua loquimur) similem Pacem & Tranquillitatem, circa privatas Subditorum terras, & Possessiones, stabilivit. Ordinum est enim, ut *Fines*, quos vocant (quod Genus est Transactionis cujusdam solennis) revera finales essent, ad Jura non Partium tantum, sed aliorum omnium, extinguenda: Ita tamen, ut post *Fines* hujusmodi levatos, & solenniter proclamatos, haberet Subditus spatium quinq; Annorum, post Titulum suum devolutum, ad Jus suum recuperandum, aut saltem vindicandum; Quod si prætermisisset, Jure suo in perpetuum excluderetur; Cum exceptionibus tamen nonnullis, Etate minorum, Nuptiarum, & similibus Personarum, Juris sui persequendi, incapacium. Hoc Statutum aliud *Regni* Statutum antiquum tantum restituit; quod & ipsum latum fuerat, juxta tenorem Legis Communis. Mutatio Legis intervenit; per Statutum quoddam vulgariter dictum de *non Clameo*, factum tempore *Edvardi Tertii*. Atq; ista Lex, de *Finibus* levandis, instar Prognostici cujusdam erat boni, de Pace illa, quæ in hunc usq; diem, à temporibus ejus, ut plurimum secuta est. Statuta enim de *non Clameis*, Belli temporibus conveniunt, cum animi Hominum inquietantur, ita ut rebus suis domesticis prospicere nequeant: Statuta vero quæ possessionibus favent, temporibus Pacis maxime sunt accommodata, ut Lites & querelæ extinguantur, quæ Pacis sunt Fructus perniciosi.

Aliud Statutum latum est, Prudentiæ, & in Rebus politicis Peritiæ singularis; Incrementum populi *Regni* manifesto, & (si quis acutius inspexerit) Militiam etiam, & vires *Regni* Bellicas promovens.

Cæperunt eo tempore, magis quam retro solitum, fieri Septa & Clausuræ in Agris; Ex quo Terra

arabilis (quæ sine populo & familiis coli non poterat) versa est in Pascua, quæ Armentariorum paucorum opera tantum indigebat; Etiam *Firmæ* & *Tenementa* ad terminum vitæ, Annorum, & advoluntatem Domini, (in quibus Coloni complures habitabant) versa sunt in *Dominicum*. Hoc infrequentiam & diminutionem peperit Populi, & (per consequentiam) Oppidorum, Ecclesiarum, Decimarum, & similitum: Probe etiam noverat Rex, neq; ullo modo oblitus erat, sequi etiam ex hoc Diminutionem *Subsidiorum* & Census: Quanto enim major numerus fuerit generosorum, tanto semper *Subsidiorum* Summæ decreverunt magis. In quare medenda, prudentia *Regis* & *Parlamenti* enituit, Clausuras Agrorum prohibere noluerunt: Hoc enim fuisset, Soli Culturam fructuosior em, atq; inde secururam patrimonii *Regni* Meliorationem, prohibere: Neq; etiam rationes Hominibus jussu Legis imponere consultum putarunt: Hoc enim fuisset cum Natura ipsa, & Rebus, pugnare. Sed tale temperamentum adhibuerunt, ut Clausuras tantum & Pascua, quæ Depopulationem liquido invehebant, tollerent; neque tamen expresse, aut Interdicto aliquo imperioso, sed solummodo per Consequentiam. Ordinatio fuit talis; ut omnes Domus Agricolationis, quibus fuerunt annexa viginti Jügera Terræ, aut amplius, in perpetuum sustentarentur & conservarentur, absque Decasu; una cum Portione Terræ competente, quæ à Domibus illis nullo modo separari possit: ut & per Statutum aliud quoddam, Successoris sui tempore factum, fufusus declaratum fuit. Neque tamen, si quis deliquisset, sancitum erat, ut populari Auctioni subiceretur, sed ut Terræ ipsa in Manus *Regis*, aut *Domini*, caperetur, quoad dimidium proficuoꝝ, donec Domus ac Terræ reparatæ forent, & restituta. Hoc modo Ædificia sustentata necessario Habitatorem traxerunt; & Portio Terræ iisdem annexa necessario etiam posebat, ut Incolis non esset Mendicus, aut Tuguriales, sed ex paulo Opulentioribus, qui familiam alere, & Aratrum in opere ponere possent. Hoc populi numerum miris modis augebat, quin & potentia Regni militaris intererat: ut scilicet *Firmæ* & *Tenementa*, certum Terræ Dimensum fortirentur, quod Virum non infimæ conditionis, citra penuriam, sustentaret: Eademq; res quodammodo magnam partem Fundi *Regni*, Agricolis & mediæ sortis Hominibus, mancipabat, & perpetuabat: Mediæ (intelligimus) conditionis, inter generosos & Operarios Rusticos. Jam quantum hæc Res militarem Regni potentia (ut occæpimus dicere) promoveat, liquet, tum ex Militaris Disciplina principis, tum ex aliarum Nationum Exemplis. Etenim opinione fere generali, Virorum maximi circa Res Bellicas Judicii, (etsi pauci quidam aliter senserint, quum revera Casuum distinctionem hæc Quæstio subire possit) Robur præcipuum Exercitus alicujus in Peditatu maxime consistit. Pedites autem ut fortes & bellicosi evadant, opus est, ut in Conditione aliqua non servili, aut inopi, sed libera & copiosa degant. Itaq; si quod Regnum, aut Status, in Nobiles & Generosos potissimum excreverat: Agricolæ autem & Aratores loco tantum, & Conditione Operariorum illis inserviant, aut forte Tuguriales meri existant, (qui pro Mendicis tecto coopertis tantum haberi possunt) *Equitatu* certe pollere possit, sed *Peditatu* minime: Tanquam

Sylvæ

Sylvæ cædua, quæ si Arboribus grãdioribus abundent, Dumos & vepres progignunt, Ligna autem Puriora non educunt. Atq; hoc cernere est in *Gal- lia, Italia, &* aliis nonnullis *Europa* Partibus, ubi Populus univertus, vel ex Nobilibus, vel ex Rusticis vilioribus, componitur (De populo in Agris degente loquor, non in Urbibus,) Mediocris autem fortis Populus fore deficit: Quo fit ut *Copis pestribus* parum polleant: Adeo ut, ad *Peditatum* suum constituendum, roborandum, mercenarias Cohortes *Helveticorum, aut Germanorũ*, adhibere fere consueverint. Unde etiam fit, ut Nationes illæ, Populum quidẽ numerosum, Milites autem paucos edant. *Rex* autem videbat, ex contraria parte, *Anglos* suos, quamvis Territorio multo angustiores, tamen Militibus, & Copiis natis, præ illis (quas diximus) Nationibus, longẽ magis abũdare. Hoc Consilio atq; Instituto, *Rex Hydra Dentes* occulto ferebat; ex quibus (juxta *Fabulis Poetarum*) Milites armati exurgerent, in Regni sui Præsidũ, & Amplificationem.

Isdem etiam Comitibus, *Rex* (curam adhibens, ut Regni potentia, non minus Mari quam Terra, augetetur) in Classis sui Adornationem, & Inerementum, ordinavit, ut Vina & Glactum, ex partibus *Gafconia & Languedocia*, allata, non nisi Navibus *Anglicis* importarentur; Insectens paulatim politiam *Regni Anglia*, ab Intuitu *Ubertatis & Utilitatis rerũ venalium*, ad Intuitum potentia Militaris. Antiqua enim statuta, fere omnia, Mercatores exteros invitant, ut Merces omnigenas in *Regnum Anglia*, importent; pro fine habentia Vilitatem & Copiam earundem Mercium, neutiquam respicientia ad Rationes politicas, circa *Regni* potentiam Navalẽ.

Tulit etiam Legem illis *Comitis Rex, & Monitoriam*, & Minatoriã, erga *Justiciarios Pacis*, ut munus suũ diligenter exequerentur, Delationes contra eos Auctoritate sua Regia inivitã, & Neglectus eorũ primo Sociis sui *Justiciariis* committẽs, postea *Justiciariis Assisarũ*, postremo, *Cancellario*: Mãdando simul, ut Edictum, (quod in eam Scientiam promulgaret,) quotãnis quater *publicis Sessionibus* legeretur, ne forte *Justiciarii* obdormiscerẽt: Hoc modo fore putabat, ut Leges suæ pœnales, executioni demandarẽtur; utq; inde, vel *Obedientia*, vel *Mulctarum Fructum* perciperet: In qua re versus finem Vitæ suæ, declinavit nimis in partem sinistra. Hunc ad finem etiam cohibuit *Pragmaticam* quandam, nuper ortam, qua *Informationes veræ*, super Legibus pœnalibus exhibitæ, *Informationibus* aliis *Illusoriis* suffocabantur, exhibitis scilicet, per quosdam, quos *Delinquentes* subornarant, ut ad libitum eorum fieret, *Litis vel Prosecutio*, vel *Desertio* atq; hoc modo, veras prosecutiones (scilicet ne duplex foret vexatio) regerebant.

Legem etiam tulit de *re Monetaria* reformanda, & Nummorum exrenorum (Eorum scilicet qui Edicto Regio essent in usum Regni recepti) adulteratione puniendã: Utq; in *Pecuniis* perfolvẽdis, nulla fieret Solutio in Auro, quibuscunq; *Mercatoribus* alienigenis; ut hoc modo *Theaurus Regni* intra *Angliam* melius asservaretur: Quandoquidem Aurum ejus generis Metallum sit, quod facillime, & in occulto transportari possit.

Statutum etiam fecit, de re pannaria, & Lanis intra *Regnum* conservandis: Neq; hoc tantum, sed de *precii* etiam *Pannorum* limitandis, & mode-

randis; Pretio uno, Pannis tenuioris filii, alio *crasioris*, imposito. Quod eo libentius refero, tum quia rarum sit, Pretia per Statutum aliquod imponeret, præsertim *Mercibus Regni Natis*: Tũ propter hujus *Legis* pradẽs *Tẽperamẽtũ*, quod Pretia præcise *Pañorũ* diverfi generis non præscriberet; Sed sanciret tantum, ne Pretium a Statuto limitatum pannarii excederent; ut liberum esset *Pannario* pannos suos ita conficere & accommodare, ut jacturam nullam in eis faceret.

Fuerunt & alia Statuta his Comitibus ordinata, sed hæc præcipue. Hic vero petendum videtur, ab iis, in quorum manus hoc Opus nostrum incidit, ut in bonam partem accipiant, quod tam diu in Legibus, quæ hujus *Regis* tempore latæ sunt commemorandis imoremur. Cujus rei has Causas habemus, Primo quoniã virtus illa præcellens, & Meritum proprium in hoc Rege fuit (cujus *Memoria* honorem deferimus) ut optimus Legislator esset; Dein quod cum Vitæ nostræ Genere, & Instituto conjunctũ sit, Præcipue vero quod (nostro quidẽ Judicio) hoc ipsum, optimis *Historia* Scriptorib; desit, quod scilicet non satis crebro, summarie referant *Leges* maxime memorabiles, quæ temporibus, de quibus scripserint, perlatae sunt; cum sint *Leges* revera Acta *Pacis* principalia. Et si enim, in Voluminibus *Legum* ipsarum, maxima ex parte, reperiri soleant, neutiquã tamen non hoc tã bene informat *Judicium, Regum, & Consiliariorum, & Virorum Civilium*, quam si videant eas descriptas, & veluti depictas, in *Tabulis Temporum*.

Circa id tempus, *Rex* quater mille *Libras* à *Civitate Londini*, mutuo sumpsit; Quæ summa, priori quam crediderunt, dupla erat, & fuit debite & præcise ad diem præfixum, repensã, quemadmodum etiam prior Summa fuerat: Rege præoptante semper, potius mutuari citius quam egebat, quam solvere tardius quam debebat; Id quod ei *Fidem* admodum conciliavit.

Neq; abjecerat adhuc *Rex* Curam, aut spem de *Rebus Britannicis*, verum *Occasiones* Consilio & *Arte* vincere anisus est, (quamvis *Arma* sua infeliciter cesserant) atq; *Regem Gallum*, licet *victoria* ipsa non potuisset, tamen *victoria* *Fructu* privare. Summa *Regis* Consilii fuit, *Maximilianum Regẽ* ut in *Nuptiis Anna Britannia* *Heredis* abiendis persisteret, extimulare, atq; ad earum *Confirmationẽ* adjuvare. Verum *Res Maximiliani*, eo tempore, in magna *Perturbatione, & Combustione* fuerunt, propter *Rebellionem* *Subditorum* suorum in *Flandria*. Nam *populi Gandavi* præsertim, & *Brugarũ*, (præfente ipso *Maximiliano*) *arma* subito ceperãt & nonnullos, ex officariis ejus principalibus, interfecerant, eique ipsi *custodiam* circumdederant: usq; quo, & ipsum, & aliquos ex *Consiliariis* suis, *jure* jurando obstrinxissent, ut *veniam* omnium *Ante-actorũ* concederet; Neq; ea in posterũ *quæstioni* subijcere, aut *vindicare* vellet. Attamen *Fredericus* *Imperator, Maximiliani* pater, permittere noluit, ut *Contumelia* hæc, & *Indignitas*, *Filio* suo illata, maneret impunita, sed acriter *Bellũ Flandriis* intulit. Sed *Dominus Ravestomus*, vir magnæ apud *Maximilianũ* *Auctoritatis*, (qui & ipse *Juramentum* *Abolitionis* simul cum *Domino* suo sumpserat) *Religionem* in ea prætexens, sed revera *privata* *motus* *Ambitione*, (atq; (ut credebatur) *incitatus & corruptus* à *Gallis*, (*Imperator em & Maximilianus*

Maximilianus Dominum suum deseruit: Seq; Partibus Populi Ducem & Caput præbuit: Oppidaq; *Hyparrarum*, & *Slusia*, cum Castellis, occupat: Statimq; ad Dominum *Cordesium*, *Picardia* sub Rege Gallo Præsidem, misit, ad Auxilia ab eo petenda: Atq; insuper postulans, ut ipse *Cordesius Regis* sub nomine, Unitorum Oppidorum Protector esse, & Armis reliqua subigere, vellet. *Dominus Cordesius* ad Occasionem arripiendam paratus erat, (quam partim ipsemet instruxerat,) & continuo Auxilia summisit ampliora, quam, si res ex improviso gesta fuisset, tanta festinatione cogere potuisset: Præfæctis Copiarum mandans, ut Oppida inter *Galliã* & *Brugascaperent*. Copiæ *Gallorum*, oppidum parvum, vocatum *Diximeum*, obliderunt, ubi *Belgicarum Copiarum* pars se cum eo conjunxerat. Dum illa Obsidio duraret, *Rex Angliæ*, sub prætextu Præsidii Finitum suorum juxta *Caletum*, sed revera minime volens, ut *Maximilianus* contemptui exponeretur, & propterea Matrimonio *Britanna* decideret: *Baronem Morleju*, cum Mille Militibus, ad Dominum *Daubeneju Caleti* Præfæctum, misit, cum mandatis secretis, ut *Maximiliano* auxiliaretur, & Obsidione *Diximeu* eximeret. *Daubenejus*, (sparsis vocibus hæc omnia ad securitatem Finitum Anglicorum fieri) ex Militibus Præsidiaris *Caleti*, *Hammæsiæ* & *Guinesia*, alio Mille eduxit: Ita ut cum recentibus Auxiliis conjuncti, duorum ad minimum Millium, numerum explerent. Quæ Copiæ, una cum aliis nonnullis *Alemannorum*, *Diximeum* clanculum ingressæ sunt, in scis Hostibus; atq; Oppidum pertranseuntes (additis nonnullis ex ipsius Oppidi Copiis) Castra hostium, negligenter custodita, (utpote qui nihil tale metuebant) adortæ sunt, ubi magna cædes facta fuit. *Angli* autem, & eorum Socii, victoria potiti sunt, interfectis octo Hostium Millibus, *Anglorum* vero centum tantum, aut circiter, desideratis; Inter quos fuit *Dominus Morlejus*. Ceperunt etiam Tormenta Hostium majora, cum Spoliis haud exiguis, quæ omnia ad Oppidum *Novi portus* asportarunt. His peractis, *Dominus Daubenejus Caleti* reverfus est, laucios suos, & alios nonnullos sponte manentes, apud *Novum Portum*, relinquens. At *Dominus Cordesius*, ad *Hyparras* cum magnis Copiis sedens, Jacturâ & Ignominiam Pugnæ ad *Diximeum* sarcire sperans, statim advolvit, & *Novum Portum* Obsidione cinxit; Et post aliquorum dierum Obsidionem, Oppugnationis Fortunam tentare statuit; Quod etiam die quodam fecit, eo successu, ut *Turrim* Oppidi principalem ceperit, & Vexillum *Gallorum* super eam errexerit. De qua tamen, paulo post ab *Anglis Galli* dejecti sunt, ope recentium quorundam Auxiliorum, ex *Sagittariis*; qui feliciter in ipso Pugnæ Articulo, in *Portum* Oppidi appulerunt. Unde perterrefactus *Cordesius*, atq; Auxilia *Anglorum* (quæ parva erant) ex successu Rei (qui erat magnus) metiens, Obsidionem solvit. Hoc modo, res inter *Hericum* & *Regem Gallorum*, nonnihil exacerbatae sunt, quia in hoc *Flandria* Bello, Auxiliares Copiæ utriusq; Regni, sanguine mutuo haud exiguo, se consperserunt. Quæ Acerbitas aucta est ex inani factatione *Cordesii*, qui se aperto *Anglorum* Hoste gerebat, magis certe quam *Regis* sui rebus conducebat. Solitus enim erat dicere, Se libenter in Inferno, per Septennium jacere velle, ea conditione, ut *Caletum* e manibus *Anglorum* recuperaret, *Rex*, postquâ res & exitum in *Maximiliani*

hoc modo sustentasset, consilium ei dedit, ut jam Nuptias cum *Britanna* acceleraret. Quod & *Maximilianus* fecit, & eo usque, tum apud Principissam ipsam, tum apud Consiliarios ejus principales, prævaluit, ut Matrimonium per Procuratorem consummatum fuerit, cum Cæremonia, tuæ temporis, in his partibus, nova. Neq; enim solum publice desponsata est, sed etiã tanquam Nuptia per omnia tracta, atq; in Thalamo collocata: Postquam autem decubisset, ingressus est Legatus *Maximiliani* cum Litteris Procurationis, & astantibus multis, tam Viris, quam Fœminis, primariis, Tibiam suam ad Genu usq; nudatam, inter Lintea nuptialia inferuit; ut Cæremonia illa, Consumationi, & Cognitioni actuali, æquipollere putaretur. Hoc factò, *Maximilianus* (cujus moribus penitus insitit erat, ut negotia semper semipfecta relinqueret, & reliquã Imaginatione tantum forti consummaret: tanquam Sagittarius malus, qui sagittas ad cuspidem usq; attrahere non solet: Cui etiam tam facile fuisset Sponsam suam præsens amplexari, quam hujusmodi Ludibria instituire) omnia jã pro certis dicens, neglexit ad tempus cogitationem de Nuptiis, & Bello totus incubit. *Carolus* interim (postquam Theologos suos consulisset, atque ab iis edoctus fuisset, istiusmodi fictitiam Consumationem, potius Inventum quoddam Aulicum esse, quam apud Ecclesiã receptam) magis solide rem aggressus est; & secretis & callidis Instrumentis, (tam Matronis scilicet, quàm Consiliariis,) primo Conscientiæ & Honoris scrupulũ amovere conatus est; Quia in re duplex erat labor. Neq; enim solum *Maximilianus* cum *Britanna*, sed etiam *Carolus* ipse cũ *Filia Maximiliani* contraxerat: Ita ut Nuptiæ, ex utroq; parte claudicarent, & ex neutra parte dubitatione carerent. Verum quatenus ad Contractum, cum *Rege Carolo*, exceptio erat justa & liquida, eo quod *Filia Maximiliani* infra Annos consensus esset, ideoque Lege non teneretur. Sed quoad Contractum *Maximiliani* ipsius, duriores sustinebat partes *Carolus*, cum nihil adducere posset, nisi quod Contractus ille, sine consensu *Dominus Capitalis Caroli* scilicet, (cujus Pupilla & Vassalla erat, atque ipse erga eam Parentis loco initus esset; Ideoq; ob defectũ hujusce Consensus proflus irritus. Qui defectus (dixerunt) licet Matrimonium ipsum, post Cohabitationem & actualem Consumationem, dirimere nõ posset, tamen ad Contractum invalidandum sufficiebat. Nam quoad Consumationem illam *Ludicram*, risu eam excipiebant, inquiringes; argumẽto esse quod *Maximilianus* Viduus esset, & Procus admodum tepidus, qui Sponsi partes per Deputatum præstare contentus fuerat; neque laborem Itineris parvi adire sustineret, ut omnia extra controversiã statueretur. *Britanna* igitur, hisce rationibus permota, artificiose instillatis, ab iis, quos *Rex Gallus* (qui Præmiis & Promissis non pepercerat) in suas partes traxerat; & illecta proculdubio presete gloria, & potentia *Regis Caroli* (præsertim cum in Floreatatis esset, & cælebs,) atq; Patriam suam, Sedem diuturni & Calamitosi Belli constituere verita, secreto in Matrimonium *Caroli* consensit, Sed durante hoc Tractatu secreto, *Carolus*, ut rem, ab adversis Oppositionis & Dissuasionis Auris, illa sã servaret, ad solidas Artes confugiens; & sperans se Nuptias, sicut antea Bellum, posse tecte conficere, si *Regem Angliæ* inani spe laçtasset; solennem Legationem in An-

in Angliam misit, per Franciscum Dominum de Luxemburgo, Carolum Marignianum, & Robertum Gaguinenum Generalem Ordinis honorum Hominum (qui appellatur) de Trinitate; qui Pacem & Fœdus cum Rege componerent, intermiscendo veluti preces, ut Caroli liceret cum Henrici Regis bona voluntate (pro jure suo tanquam Domino Feudi, atque insuper Tutori) de Nuptiis Britannia ad arbitrium suum disponere. Suscipiebatur autem in se, Nuptias Maximiliani per viam Juris se dirempturum. Atque hoc ipso tempore, ut Hominum oculos averteret & perstringeret, Filiam Maximilianum in Aula sua habere non desistit; qua diu ante ei commissa fuerat, ut in Gallicia educaretur; Eam minimè dimittendo aut remandando, sed contra, constanter asserendo & declarando, sibi in animo esse, Nuptias illas tempore idoneo perficere: Atque quoad Britanniam, se nihil aliud cupere, quam ut jus Domini sui retineret, eamque alicui Affini, sibi fideli & observanti, nuptiam traderet.

Postquam tres Legati in Aulam Henrici venissent, Legationem Regi retulerant, qui eos ad Concilium suum remisit, ubi post aliquot dies auditi sunt; Orationem autem habuit Prior Trinitatis qui, licet loco ultimus esset, eloquio tamen ceteris præfari putabatur. Is locutus perhibetur in hunc modum:

Domini mei; Rex noster maximus & potentissimus inter Reges Galliarum universos, qui à tempore Caroli Magni regnarunt, (cujus etiam Nomen gerit;) Atamen à Magnitudine sua nihil alienum se facturum putavit, si hoc tempore pacem iniret cum Rege Angliæ, imò etiam peteret. In quem finem, nos Legatos suos misit, cum plena Potestate, pacem & tractandam, & concludendam, Nobis simul in mandatis dant, ut secreta Confessorum suorum, in aliquibus, vobis impertiremur. Hoc sunt demum illa, qua inter Reges magnos, pro certissimis Amoris Pignoribus & Testibus, merito censeri possunt; Communicatio scilicet & Participatio mutua Negotiorum status, prætermisissis Honoris Ceremoniis curiosis, qua affectui alicui in signum postpositi debent. Hoc pro certo apud Dominationes vestras restari possum; Fieri vix posse ut animo planè concipiatis, cordialem illius & verum amorem, quo Rex Dominus noster, Regem vestrum prosequitur, nisi præsentem cum eo essetis, ut nos solemus; Nominis ejus, cum magno Honore, mentione semper facit; Familiaritatis ipsorum & Convictus Parisiis, sæpi cum delectatione quadam & voluptate, meminit; Imò nunquam de illo loquitur, quin statim excurrat in sermones de Regum magnorum miseriis, quod non cum Aequalibus suis; sed tantum cum Servis, conservari eis concedatur. Hunc affectum insignem erga Regem vestrum, proculdubio Numen Divinum cordi Regis nostri indidit, ad Bonum Reip. Christianæ, & ad Fines nobis omnibus hæcenus incognitos. Neque enim alia ejus possit esse radix, quã daquidam eodem animo fuerit olim erga Comitem Richmondia, quo nunc est erga Regem Angliæ. Primus igitur Motor, ad pacem, à Rege vestro petendam, iste, (quem diximus,) est affectus, & cordis sui sensus genuinus. Atq; affectus idem, Rationibus Status armatus est. Audite enim jam (si placet) occulta Confessorum Regis nostri, qua summo candore & libertate vobis intimat. Constitutio ei est, Expeditionem honorificam & sanctam, in Partes à Regno suo remotas, suscipere: Itaque ipse secum reputat, nõ exi-

gna momenti fore, ad existimationem Sui, & Expeditionis sua augendam, si ubique innotescat, eum pacem cum omnibus Principibus vicinis suis perfrui, & præcipue cum Rege Angliæ, quem merito plurimi facit.

Iam vero (Domini mei) veniam à vobis peto, si paucis verbis nonnulla complectar, qua scrupulos omnes & interpretationes sinistras, inter Reges nostros, circa Actiones quasdam nuperas delere possint; Que si minime amoveantur, pacem hanc fortasse sint disturbatura; sperans fore, ut his rectè intellectis, quatenus ad præterita, neuter Rex, quæ ab alterutro gesta sunt, aut in malam partem accipiat, aut in mala partem accipi suspicietur. Actiones illæ duæ sũt. Altera Britannia, altera Flandria. In quibus duabus Actionibus, negari non potest, Subditorum utriusq; Regis enses strictos fuisse, & sanguinem utriusq; haussisse, Atque simul intentiones & affectus utriusq; Regis, quatenus ad Confederatos & affines suos, longè diversos existisse.

Quatenus ad Actionem Britannia, Rex Vester optime novit, qua in illa intervenerint. Bellum erat illud, ex Domini nostri parte, necessitate mera costurum. Atamen quamvis stimuli & provocatines ejus belli acriter Regem nostrum pupugerint; nihilominus potius Olive, quam Laureæ ramum in manu gestant, illud transegit. Præterea, indies ferè ad Regem vestrum mittebat, veluti chartas abrasas & puras, in quibus Rex vester, pro arbitrio suo, pacis & belli Leges conscriberet. Licet enim, & Honor Regis nostri, & Securitas, in ea Actione sita essent; tamen neuter eorum tam charum aut pretiosum duxit, quod in manus Regis vestri non committeret. Neque Rex noster ex sua parte, ad iniquam aliquam interpretationem iradit, quod Rex vester auxilia Duci Britannia præstiterit. Satis enim novit Rex, multa à Regibus, ad populo suo complacendum, fieri necesse esse; neg, difficile est distinguere in rebus hujusmodi, quid à Regis vero motu emanaverit. Verum hæc Actio Britannica jam (Decreto divino) transacta est & finita; Et (sicut Rex noster sperat) est tanquam Via Navis in Mari, nullo relicto vestigio & impressione in animis alterutrius Regis: Ipse certe sibi confensus est, nihil hujusmodi in animo suo residere.

Quod vero ad Actionem Flandriae attinet, Quæ admodum Bellum Britannicum Regi nostro necessitas imperabat: ita & Bellum Flandriae Minus & Debitum Justitiæ: Quod Regi bono perinde est, ac ipsa necessitas, aut periculum status sui; Aliter enim Rex esse desinere. Subdit Burgundia, Corona Franciæ, quatenus ad Jus Domini Capitali, etiam subditi sunt: Duxq; eorum, Franciæ Fœdatorius & Vassallus est. Solus certe erant Burgundi, subditos se bonos & fideles Duci suo præstare, utcumq; eos Maximilianus nuper in intemperiem quandam conjecerit. Ad Regem confugerunt, ut Justitiam, & ab oppressionem vindicationem impetrarent. Justitiam eis denegare non poterat: Emolumentum aliquod sibi ipsi minime experebat. Hoc etiam ipsi Maximiliano ultile erat, si rem rectè perpendisset, nempe, ut in populo commoto, furori obviam iretur, & desperatio ultima prohiberetur His, qua dixi (Domini mei) fortasse opus non erat, nisi quod Rex noster, tenero quodam affectu & anxio, quicquid in Angliæ amicitia resflectere possit, amplectatur. Amicitia proculdubio inter duos Reges stat sarta, tecta & inviolata. Quod vero èfes subditorum collisi sint, nihil ad pacem publicam: Cui

usitatisimum sit copias auxiliare. Federatorum inter se comiti, sanguine utrinque effuso. Quin etiam quandoque sit, ut auxiliare copia ejusdem Nationis ex utraque parte in acie stent & dimicent. Neque tamen propterea, Regnum in se divisum, dici potest.

Superest (Domini mei) ut vobis negotium imperiam, quod satis scio vos magna cum letitia & gaudio audituros. Quippe quod Reipublica Christiana magis inter sit, quam Alitio ulla post nostram memoriam. Rex, Dominus noster, in animo habet, Bello Regnum Neapolitanum recuperare, hoc tempore usurpatum quidem à Spurio Vistulamine Arragonum sed iure evidente & indubitato ad Regem nostrum devolutum. Quod nisi armis vindicare auniteretur, neq; honorem suum illam conservare, neque causam huiusmodi desidia populo suo probare possit. Sed cogitationes ejus generose, & vere Christiana in hoc non acquiescunt. Spe enim hand levi non inflatur quidem, sed fulcitur, Expeditione pro Regno Neapolitano recuperando, instar Pontis fore, ad copias suas in Græciam transportandas. Quin etiam constitutum ei est, neque sanguini, neque sumptui parcere (non si Coronam suam oppignorare, & Franciam ipsam desolare compelleretur) antequam aut Tyrannidem Ottomannorum debellaverit, aut hac via in Paradisum aditum sibi patefecerit. Neque tamen nescit Rex, hoc inceptum nulli Regi in mentem venire potuisse, nisi qui ad Deum præcipue oculos attolleret, Cujus causa agitur, & à quo, & Velle, & Posse datur. Certe congruit illud cum persona, quam Rex sustinet, (licet indignus, & Regis Christianissimi, & Filii Ecclesie Primogeniti. Quinetiam invitatus est exemplo prænobilitis illius Regis Angliæ, Henrici IV, [qui primus Sceptrum tenuit ex Familia Lancastrensi & accessit quidem, licet non Progenitor Regis vestri,] Qui sub finem vita (ut vos melius nostis) similem Expeditionem in Terram Sanctam destinabat. Nec non exemplo præfenti inductus est belli illius pii & honorifici, quod nunc gerit, & ferè ad exitum perduxit Rex Hispaniæ, pro Regno Granadæ à Sarracenis recuperando. Etsi autem (Domini mei) hoc inceptum primo intuitu vastum videri possit & immodicum, ut Rex propriis copiis illud aggrediatur, quod conjuncta copie tot Principum Christianorum non sine magnis laboribus & diuturno bello olim confecerunt; Attamen Cellitudo Sua prudenter secum reputat, interdum copias minores, sub uno Imperio unitas, successu feliciores evadere, (etsi fama & opinione minus jactentur) quam copias multo aptiores, variè commistis, & vinculo federum & societatum tantum colligatas, que plerunque paulo post principia vertuntur in dissidia & dissociationes. Verum (Domini mei) id quod, tanquam vox de caelo, Regem ad hoc inceptum vocat, est scissura hoc tempore insignis in Familia Imperatoria Ottomannorum. Non dico quin frater contra fratrem ante hac in illa Familia arma sumperit, & pro Imperio decertavit. Verum nunquam prius factum est, ut aliquis fratrum ad arma Christianorum confugeret, quem admodum nunc fecit Gemes (Bajazethi, qui jam regnat, frater) virtute Germanum suum longe superas. Bajazethus siquidem ingenio & moribus, veluti medius est inter Monachum & Philosophum, Ac potius in Alchorano, aut Philosophia Averrois Arabis instructus, quam habilis ad gubernacula tractanda Imperii tam belli-

cosi. Tale igitur est Regis Domini nostri memorabile & Heroicum Institutum circa bellum sacrum. Et quia in hac re personam gerit non minus Militis Christiani, quam Regis potentis, ab humilitate auspicatur, Etsi in causam religiosam pacem ab aliis Principibus Christianis emendicare non detrectat. Superest tantum civile quoddam potius postulatam, quam Legationis nostræ pars essentialis, quod Dominus noster Regi vestro commendat. Rex (ut omnes norunt) Dominus est Capitalis Ducatus Britannia, Nuptia Heredis ad eum, tanquam Tutorem & Gardianum, jure spectant. Estq; hoc genus Juris, Privilegium sui & Patrimoniale, non Regium. Attamen, (ut amanter & ingenue cum Rege vestro agat, quem tanquam alterum se efficere cupit, & una eademque res cum eo fieri) hoc petit, ut bona Regis gratia & consensu de Nuptiis ejus disponere possit, prout sibi commodum videbitur; Et Matrimonium Maximilianum præfensum & intrusum, per viam Juris, irritum facere. Hac habui (Domini mei) que apud vos dicere, veniam petens, si minus ornate, & pro rerum dignitate dixerim.

In hunc modum, Legati Regis Galli, verbis suavissimis & planè mellitis, Regis sui propensionem in Henricum Regem repræsentare, & aspera quæque inter Reges duos lenire & dulcorare conati sunt: duas res ex hoc sperantes. Quarum altera erat, ut Regem consopirent, donec Nuptia Britannica essent consummata: Hoc vero æstimabant, Rem esse unius tantum æstatis, & tanquam fructum jam prope maturum, & cito decerpendum: Altera vero instar fructus plurium annorum erat, ut scilicet Regis Henrici tantum ita temperarent, ut Expeditioni Italica ne utiquam esset impedimento. Consilium Angli silebant: illud tantum modo dicentes, se scire, Legatos Responsum minime expectaturos, antequam rem Regi suo retulissent. Atque ita Concilium dimissum fuit. Rex interim animi dubius erat, quid de Nuptiis Britannia judicaret. Liquido cernebat, Regis Galli ambitionem eo ferri, ut Ducatu eo potiretur: Sed res prorsus mirabilis ei visa est, Gallum in Familiam suam introducere velle, Nuptias controverfas & litigiosas, præfertim cū talem haberet Successorem. Sed omnia simul perpendendo, Britannia quidem ut rem perditam æstimabat: Verum negotium hoc Britannia, ut ansam belli cum Gallia, arripere constituit; Et Expeditionem Neapolitanam in promptu habere, pro ansa pacis, quando opus foret: Probè siquidem informatus erat, quato Rex Gallus Expeditionis illius flagaret desiderio. Postquam igitur sæpius cū Concilio suo de re deliberasset, animi autem sui sensum parè aperuisset, Cancellario in Mandatis dedit Responsum quoddam formale, quod Legatis redderet, idque præsentibus reliquis Consiliaris fecit. Sed postea Cancellarium solum ad se vocans jusfit eum tali Stilo verba facere, quæ convenirent Tractatui, qui in Fœderis rupturam destitutum foret, Ut que ante omnia caveret, ne ullo modo Expeditionem in Italia averteret. Paulo post Legati ad Concilium accesserunt, ubi Cancellarius in hunc modum locutus fertur.

Domini mei Legati, ex Mandato Regis, respondeo Orationi Domini Prioris, eloquenti admodum & ornate, paucis & perspicuis verbis. Rex mi-

nime oblitus est veteris sui amoris & familiaritatis cum Rege vestro. Commemoratione autem eius non est opus, Nam streps inter eos eodem maneat loco, bene habet; Sin aliqua inter venerit mutatio, ea verbis in integrum restitui non potest.

Quatenus ad Actionem Britannia; miratur Rex, Regem vestrum ejus rei mentionem facere, ac si illam meriti loco apud Regem nostrum duceret. Illud enim meriti huc tantam redit, quod Regis nostri opera usus sit, ad decipiendum unum ex optimis suis Fœderatis. Quoad Nuptias verò, Rex ei rei se immiscere minime vellet, si Rex Dominus vester, Liguria non gladio, Matrimonium contraheret.

Quatenus verò ad Actionem Flandria; si Burgundia Subditi à principio per viam Supplicationis vestrum Regem appellassent, ut Dominum supremum, illud demum speciem quandam justitiae præ se ferre visum esset. Sed nova prorsus erat Processus forma, ut Subditi Regem suum primò in custodiam darent, & Officiarios ejus interficerent, & postea querimoniam institueret. Rex aut, sibi è memoria non excidisse, quando ipse cum Rege Gallo ad Scotos (qui contra Regem suum arma sumpsissent) Legatos suos misisset, se alio stilo locutos, atq; prout Reges decebat, populares istos Motus contra Principes suos deestatos esse. Verum (Domini mei Legati) has duas Actiones in hoc statu Rex noster relinquit. Profitetur quidem sibi, ex iis, quæ à vobis dicta sunt, nullo modo satisfactum; Sed tamen se ea non tam graviter ferre, ut eorum respectu de pace tractare recuset, modo alia conjunctim tractentur. Quantam verò ad Bellum Neapolitanum & inceptum contra Turcas, Rex expressè mihi mandavit, ut dicerem; Se ex animo optare, suo bono Fratri Regi Gallia; ut fortuna, ejus spes, & consilia honorifica exaquet: Et quandoq; Regi audire contigerit, Regem vestrum in Graciam trajicere paratum esse, sicut hoc tempore placuit Domino vestro dicere, se pacem à Rege emendicare, ita tunc Regem nostrum à vestro partem belli emendicatorum.

Item verò, (Domini mei Legati,) habeo in super, quæ vobis ex parte Regis nostri proponam. Rex vester Regem nostrum, quod ei proponendum aut perendum esset, docuit. Dicit (Domine Prior) Regi vestro decretum esse, ius suum in Regnum Neapolitanum injustè detentum, persequi. Quod si non faceret, neque honorem suum illi sum conservare, neque causam talis desidia populo suo probare possit. Hæc fuerunt ipsissima verba vestra, quæ non aliis verbis melius exprimere possum. Putate, (Domini mei,) Regem nostrum eadem verba vobis regeere, circa Normanniam, Gasconiam, Andiam, imò circa Regnum Gallia; ipsum. Si igitur Rex vester consenserit, ut in hoc Tractatu ius Regis nostri ad Franciam (aut saltem tributum eo nomine rependendum) simul in deliberationem veniat, Rex de ceteris quoq; deliberare non abnuat; alius Tractatum longius producere recusat.

Legati hac re nova attoniti, non sine indignatione quadam responderunt. Se minime dubitare, quin gladius Domini sui Sceptrum suum facile possit defendere. Ac pro certo scire, Regem suum nec posse, nec velle aliquid de Juribus Corona Francie imminuere, sive in Territorio, sive in Regalibus. Sed utcumque, res illas nimio majoris momenti esse, quam ut ipsi de illis differerent, cum

nihil ejusmodi haberent in Mandatis. Ad quæ Consiliiarii dixerunt tantum, Regem ab ipsis nullum aliud Responsum expectasse, sed Legatos proprios ad Regem Gallum propediem missurum. Injuncta autem, tanquam obiter, est Quæstio à quibusdam ex Consiliiariis; Num fortè Rex Gallus consentire vellet, ut nuptias Britanna pro arbitrio disponderet; cum exceptione tamen sive exclusione, ne ipse eam in uxorem duceret. Cui interrogationi Legati prudenter & cautè responderunt: Rem illam à Regis sui cogitationibus tam procul abesse, ut de ea nihil dederit in Mandatis. In hunc modum Legati dimissi sunt, præter unum Priorem. Secuti autem sunt confestim Regis Anglia Legati in Galliam; videlicet, Thomas Ormonda Comes, & Thomas Goldenfonsus Prior Ecclesie Christi Cantuariensis. Interea Lionellus, Episcopus Concordia, ad utrumque Regem à Papa Alexandro VI. missus est Nuncius de pace. Alexander enim se in arctum compulsus esse, & quasi obsessum sentiens à fœdere quodam & societate inter præcipuos Italia Status inita, ut nullus ei aditus ad Familiam suam evchendam (cujus rei cupiditate immani flagrabat) pateret, aquas in Italia turbare expetebat, ut in turbido felicius piscaretur: rete scilicet jaciens, non ex Perri, sed ex Borgia navi. Atque dubitans, ne metus ab Anglis Expeditionem Galli in Italiam remorari posset, Episcopum hunc misit, ut res inter duos Reges, si posset, componeret. Qui primùm ad Regem Gallum se contulit, eumque benè animatum (ut ipse arbitrabatur) offendens, versus Regem Anglia perrexit, & Legatos Anglos apud Calem reperit. Postquam cum iis colloctus esset, honorificè in Angliam transvectus est, ubi apud Regem Mandata exposuit. Attamen licet boni ominis nomen ad pacem componendam sortitus esset, nihil inde secutum est. Etenim jam consilium Regis Galli, de desponsanda Hærede Britannia, diutiùs dissimulari non poterat. Itaque Legati Anglia, quo in statu res essent, satis perspicientes, domum redierunt. Prior etiam Trinitatis monitus est hic in Anglia, ut discederet. Qui postquam tergum vertit, more Pedantii potius quàm Legati, petulantissimum Libellum, versibus Latinis, contra Regem sparsit; Cui Rex (licet nihil haberet è Pedantio) Responsum tamen Versibus similiter Latinis, scribi jussit; in persona quidem Regis ipsius, magno tamen cum vilipendio Prioris: Cujus genio & petulantia, tanquam facetiis scurræ, se oblectabat. Circa hoc tempus etiam natus est Regi filius secundogenitus Henricus, qui postea regnavit. Secuta est paulo post Nuptiarum Solennizatio, inter Carolum & Annam Britannia Ducissam; cum qua Carolus Ducatum Britannia, nomine dotis, accepit; Maximiliani Filia paulò ante domum remissa. Quod postquam ad aures Maximiliani pervenisset, qui illud nunquam crediderat, antequam peractum esset; Quiq; in seipso decipiendo principales semper partes obtinebat: (eti hoc quidem in negotio Rex Gallus partes secundas eleganter sustineret) atque cogitationibus suis sursum deorsum agitans & revolvens: quale hoc esset, ut ipse uno ictu, duplici autem ludibrio, tam Nuptiis propriis, quàm Nuptiis Filia; suæ deiceretur, (ex quarum utrisque magna sibi & sublimia auguratus erat) patientiam omnem amisit: atque abjiciens reverentiam illam atque decus, quod magni Reges

(etiam cum Sanguis eorum maxime effervereat) mutuo fervare debent, Regis Galli personam & facta acerbissimis convitiis profecidit. Et quanto factis minus poterat, tanto verbis intemperantior, quascunque poterat excogitare contumelias, in Regem Carolum effudit; ajens: Eum inter omnes sub Sole homines esse maxime perfidum: Illumque monstrum quoddam Nuptiarum peperisse, ex rapto & adulterio commistum: Quod iustissimo Dei Judicio (ut agebat) decretum erat, ut (nullitate hujus Matrimonii toti mundo conspicua) posterius personam tam indignam in Gallia non regnarent. Et statim Legatos tam ad Regem Angliæ, quam ad Regem Hispaniæ expedit, qui eos ad bellum & fœdus offensivum ineundum contra Gallum excitarent: Se cum magnis copiis in bellum adfuturum pollicitus. Hinc Rex Angliæ (auti propria insultens via) Parlamentum suum convocavit. Regni scilicet Anno septimo & in primo Solennitatis die (in Soglio suo sedens) ipse ad hunc modum in Conventu Ordinum locutus est.

Proceres mei, & vos Populi Deputati: Cum bellum Britannicum instituissem, per Locum tenentem meum gerendum, allocutus sum vos per Cancellarium meum; Nunc vero, cum decreverim bellum Franciæ inferre, in persona propria rem vobis ipse exponam. Bellum illud ad Fœderati nostrilius defendendum spectabat; Hoc vero ad litem propriam nostrum vindicandum & recuperandum. Illud casu fortuito terminatum est; Hoc in victoriam destinatum speramus.

Rex Gallus Orbem Christianum perturbat. Quæ possidet sua non sunt, & tamen ulteriora appetit. Britanniam in Ditionem suam redegit. Rebelles Flandriæ contra Regem suum fovet; Italiæ minatur. Quatenus ad nos ipsos, a dissimulatione exorsus ad neglectum processit, a neglectu ad contumeliam, Fœderatos nostros invasit: Tributum nostrum solvere renuit: Ut verbo dicam, bellum querit. Non sic Pater ejus, sed pacem a nobis petiit: Quod etiam Rex iste fortasse faciet, postquam Consilium sanum, aut tempus ipsum, eum prospicere rebus suis docuerit, quemadmodum Pater fecit.

Interim ambitionem ejus in commodum nostrum convertamus: neque nummulus paucis, Tributi aut Recognitionis nomine, contenti simus; sed (divino favore innisi) de jure nostro ad Regnum ipsum Galliæ armis experiamur; Memores plane, Regem Franciæ in Angliâ quondam captivum; Rursus, Regem Angliæ in Gallia coronatum, Majores nostros vidisse. Fœderati nostri nullatenus sunt diminuti. Burgundia hodie potiore manu regitur, quam unquam antehac, neque magis unquam irritata fuit. Britannia quidem nobis auxilio esse non possit, eis tamen no cumento futura est. Nova Provinciæ Imperio addita, oneri magis sunt, quam robori. Qui res novas moliri sum, in Regno ipsius non ignobiles, plebei, aut titulari impostores extiterunt, sed gradus sublimioris. Rex Hispaniæ (ne dubitetis) nobiscum conjunctus erit, incertus quo Regis Galli ambitio progressus sit. Sanctus Pater noster Papa Transmontanos in Italia non libenter videt. Verum hic de Fœderati sermo in considerationem recte venire debet, in computationem autem minimè. Absit enim, ut Anglii sui sum in Galliam asserere non valeant, nisi aliunde adjuti.

In præliis Cressæ, Pictaviæ, Agincurti, ipsi absque auxiliis steterunt. Gallia populo maxime abundat, militibus haud item. Stabiles pedum phalanges & cohortes nullas habent. Equitatu certe utuntur bono, verum copia equitum in bello defensorum minoris sunt usus; ubi actiones belli ab invadentis electione pendunt. Discordia nostra sola in causa fuerunt, quod Regnum Galliæ perdidimus: Atque (Deo annuente) Pax, quam nunc domi fruimur, idem restitueret. Deus hucusque gladio meo affuit. Hoc tempore, quo Regnum tenui, malos Subditos extirpare, & bonos probare, mihi contigit. Populus jam meus, & Ego, satis nos invicem novimus, quod confidentiam parit. Quod si Sanguis aliquis pravus aut insensus in Regno reliquus sit, honorificum bellum externum, remedium fuerit optimum, ad eum expurgandum aut rectificandum. In negotio hoc magno & arduo consilio & auxilio vestra me jurate. Si cui vestrum, filium suum in Equitem Auratum cooptari, contigerit, auxilium illi, a Tenentibus suis, Lege debetur. Hac vero, qua agitur, res, ad honorem & calcaria Regni spectat, cuius ego Parens sum, atque ad illud non solum tuendum, verum etiam amplificandum Regio munere obligatus. Quamvis vero ad pecunias, illa hominibus tenuioris fortune non impendantur, sed iis, ad quos belli ipsius commoda aliquatenus pervenire possint. Gallia Eremus non est: Ego vero, qui me Regem frugi profiteor, spero me effecturum, ut bellum post initia se ipsum alat. Ite in Consilium in Dei nomine, neque temporis jacturam facite; Etenim hujus negotii gratia solius hoc Parlamentum convocavi.

In hunc modum Rex locutus est. Verum tamen, et si magnam alacritatem ad bellum inferendum, non solum Parlamento & Aula sua, verum etiam Concilio suo sanctiori, (exceptis duobus Episcopis & paucis aliis) ostendisset, nihilominus in secreto suo ad Bellum Gallicum animum non adjecit. Veritas autem rei sic se habuit: Mercaturam quandam instituebat Rex, belli famas cum pecuniis permutandi. Satis sciebat Galliam hoc tempore in omnibus suis partibus fuisse reintegratam, neque à multis retro annis tanta potentia floruisse. Vidit etiam, experientia edoctus, atque exemplo copiarum in Britanniam paulo ante missarum, Gallos non ignorare, qualis optima res belligerandi cum Anglis ratio; nimirum, ut prælii alex rem non committerent; sed eos obsidione oppidorum & castris metandis, in locis opportunis & munitis, fatigaret. Jacobum III. Scotia Regem sibi fidissimum perisse meninerat, Jacobum autem Quartum, qui successerat, Gallis addictissimum, adversus se malevolum noverat. Conjunctionibus autem Ferdinandi Hispani & Maximilianorum parum fidebat. Alteri enim copiæ aderat, voluntas decerat; Alteri contra voluntas aderat, decerat copiæ. Præterea Ferdinandus tunc noviter respirare ceperat à bello Granadæ; Et cum Gallia hoc ipso tempore negotiatur circa restitutionem Provinciarum, Ruffigiani & Perpigniani, paulo ante oppignoratarum. Neque etiam penitus sine metu erat, à motibus interstinis, quos cum semper præfens compefcere solitus esset, minimè volebat, ut se in Partibus transmarinis bello implicata

tum deprehenderent. Quare, cum belli difficultates & incommoda recte perpenderit, secum animoolvebat, qua tandem ratione duo, quæ expe-tebatur, obtinere posset. Primum erat, quomodo ex bello denunciato & inchoato utilitatem suam infer-viret; Alterum, quomodo se à bello, cum oppor-tunum foret, salvo honore, subduceret. Utilitatem & emolumentum duobus modis aucupabatur. A *subditis* suis propter bellum, ab *hostibus* propter pacem, tanquam mercator prudens, qui lucrum facit tam ex mercibus exportatis, quam ex im-portatis. Quantum vero ad honoris considera-tionem, ne fama sua paulo ad metas hæreret, si à bello desisteret, recte secum cogitabat: Quod sicut auxiliis *Ferdinandi & Maximiliani* fidere securè non posset ad belligerandum, ita alterius impotentiam, alterius verò duplicitatem & minus sincera Consilia semper præsto habiturus esset ad pacem excusandam. Hæc omnia prudentissimè prævidit, nec minus artificiosè executus est; Unde omnia ex voto, veluti in gremium suum, placidè delapsa sunt.

Interea *Ordines Parlamenti* sine mora flam-mam conceperunt, inde ab antiquo belli *Gallici* cupidi, atque etiam præsentem occasione excitati, ut honorem *Regis & Regni*, ex amissione *Britan-nia* (ut putabant) imminutum, repararent. Ita-que magna cum alacritate consilium *Regi* dede-runt, ut bellum cum *Gallis* susciperet. Quamvis autem *Parlamentum*, ex prima & secunda Nobi-litate, unà cum civibus & *Burgensibus* principa-libus consisteret; at tamen justè admodum & cum dignitate, potius ad populum (cujus deputati erant) quam ad privatas suas fortunas respicien-tes; quin & *Regis* privationi memores in hoc consen-serunt, ut Contributio, (quam *Benevolentiam* appellabant) ab opulentioribus tantum exigere-tur. Hoc Contribuendi genus, (dictum *Bene-volentia*;) ab *Edwardo IV.* excogitatum fuerat; Ob quod invidiam magnam sustinuit; Postea verò à *Rege Richardo III.* per suffragia *Ordinum* damnatum fuit & abolitum, quo gratiam apud populum iniret; Jamque à *Rege* dehinc intro-du-ctum est, sed tamen accedente auctoritate *Comis-tionum*: Hoc enim tempore *Edwardi IV.* de-fuit. Hac autem ratione Summas pecuniarum in-gentes corrogavit: Ita ut *civitas Londini* (etiam illa ætate) novies mille Libras & ampliùs con-tribuerit; præcipuè à locupletioribus collatas: Traditur *Morton* Cancellarium Dilemma quod-dam excogitasse, quo *Benevolentiam* istam in majus augetet: Quod alii *Furcam* ejus, alii *Ham-mum* nominabant: Etenim Mandatis *Commissa-riorum ad Benevolentiam* exigendam assignato-rum inseri voluit; ut si incidissent in homines frugi & parsimoniaz deditos, illos monerent; Fieri non posse quin illi pecuniis abundarent; quod magnos sumptus non facerent: Si verò in eos, qui liberaliùs viverent, itidem dicerent; Illis pecu-nias proculdubio suppetere ex impensis, quas fa-ciebant, conspicuum esse: Ita utrosque captabat.

Hæc *Comitia* merè erant militaria: Neque enim aliud tractabant, quam Declarationem belli contra *Galliam & Scotiam*, cum aliquibus Statu-tis eò tendentibus. Veluti circa severam animad-versionem in Capitaneos, qui aut stipendia mili-

tum mortuorum, vel absentium, in rationes suas referrent, aut etiam stipendia militum detinerent, Severè etiam sancitum est contra milites, qui post delectum habitum, nisi licentia se subtraherent. Etiam Protectiones, quæ priùs Lege Comuni in usu erant, pro iis, qui militabant, Statuto robo-ratae sunt. Atque alio Statuto porta patefacta est omnibus, qui terras suas vendere, vel oppigno-rare vellent, ne aliquid inde pro earum alienatio-nibus *Regi* solverent; ut sumptui in militiam & usus belli sufficerent. Postremo edictum est, ut omnes *Scoti ex Anglia* abscederent. Lata etiam est Lex, ut Exemplar Ponderum & Mensurarum, quod in *Scachario Regis*, ut authenticum, repo-situm est, in universum Regnum dispergeretur; & Pondera atque Mensuræ ubique ad eam nor-mam examinentur & reducerentur. Aliæ etiam nonnullæ minoris momenti similiter latae.

Postquam *Parlamentum* finitum esset (quod ad breve tempus duraverat, *Rex* se accinxit ad ap-paratum in omnibus instruendum pro bello *Gal-lico*. Neque tamen interea Res *Maximiliani* ne-glexit, pro motu *Flandria* sedando, & auctoritate *Maximiliani* inter subditos suos restituenda. Eo enim tempore *Dominus Ravenstonus*, non tan-tum Subditus rebellis, sed & Servus Proditor, (eoque malitiosior & violentior) adjutus copiis *Brugarum & Gandavi*, oppidum atque castella ambo *Slusia* ceperat, ut superius diximus. Et post-quam (opportunitate usus Portus illius,) naves quasdam & lembos coëgisset; cepit Piraticam quandam exercere, prædando & spoliando, & in captivitatem abducendo, naves & rates om-nium Nationum, quæ per illas Oras navigabant versus *Nundinas Antverpia*, vel aliquam par-tem *Brabantia, Zelandia & Frizlandia*; Com-meatu semper adjutus ex *Picardia*, præter eum, quem percipiebat ex *Slusia*, & Regionibus cir-cum jacentibus, & ex præda propria. *Galli* eum perpetuo, sed in occulto adjuvabant; Ipse quoque (ut omnes solent, qui partes subinde alternarunt) se securum minimè putabat, nisi in tertiæ alicujus personæ protectionem se reciperet.

Fuit autem oppidum quoddam parvum, duo-bus miliaribus distans à *Brugis*, versus mare, di-ctum *Dammum*; Quod propugnaculum fuit *Brug-arum*, & ad eam aditum præbebat, & ad *Slusia* quoque res utile esse poterat. Hoc oppidum *Rex Romanorum* læpius tentarat (non quod oppidum ipsum tanti erat, sed ut *Brugas* suffocaret, & ma-ris commoditate privaret) atqui irritò semper con-natu. At sub idem tempus *Dux Saxonie* in *Flan-driam* advenerat, pro arbitrio se gerens, ad res in *Maximilianum* & subditos suos componendas; revera tamen *Maximiliano* impensè favens; Sub hoc Neutralitatis & Tractatus prætextu ad *Brugis* profectus est; à Magistratibus *Brugarum* pe-tens; ut in urbem ei pacificè ingredi liceret cum comitatu tali armatorum, qualis Dignitati suæ conveniret; Quos eo plures secum adducere par erat ob securitatem suam in loco, ubi omnia armis strepebant; Simul etiam eis intimans, se multa habere magni profus momenti, quæ cum illis comunicaret in commodum ipsorum. Quod postquam impetrasset, Impedimenta sua & *Epi-stathmos* ante se misit, qui hospitium ei appar-

rent; Ita ut milites sui ordine instructi urbem intraverint, ipse autem sequeretur. Qui agmen ducebant, de diversis & hospitibus percontabantur, ac si in animo haberent, in ea urbe penes stare; Atque hoc modo perrexerunt ad portam urbis, quæ versus *Dammum* recta ducebat; Cives autem *Brugarum* mirabundi tantum, eos spectabant, neque transitu arcebant. Præfecti etiam & inhabitantes apud *Dammum* nihil mali suspicabantur, ab aliquibus, qui à *Brugis* venerant, atque copias à longè aspicientes, eas in auxilium suum à *Gallis* submissas credebant, qui pericula aliqua nova illis intenta nosset. Itaque nil hostile, nisi serò nimis, metuentes, eos in oppidum suum admiserunt. Quæ certè fraude potius quàm stratagemate oppidum *Dammum* captum est; & urbs *Brugarum* damno affecta, magna cum civium constitatione.

Dux Saxonie, capto *Damno*, statim ad *Henricum Regem* misit, certiorum cum faciens, *Slusiam* maximè, & *Domino Ravenssoni* imputari debere, quod rebellio *Flandrie* adhuc arderet: Quodque si *Rex Slusiam* ex parte Maris obsidere vellet, se certè Terram illam obsidere paratum esse, atque hoc modo medullam ipsam belli se extracturos.

Rex Auctoritatem *Maximiliani* apud Subditos suos munire cupiens, (ut frano *Gallie* esset) atque etiam mercatorum suorum querelis commotus, eò quod Mare navibus *Ravenstoni* multum infastaretur, *Edvardum Poynningum*, Equitem Auratum, virum strenuum, & qui antea bene res gesserat, confestim misit, cum duodecim navibus, Militibus & Tormentis bene instructis, ut Mare liberarent, & *Slusiam* ab ea parte obsiderent. *Angli* his copiis non tantum *Ravenstonum* veluti in Ergastulum compulerunt, ita ut se nullam in partem commovere poterat; & similiter maritimam *Slusiam* partem obsidione cinxerunt; verum etiam unum ex *Castellis Slusie* adorti sunt, atque insultum per dies viginti subinde renovarunt, (sub reflexum Maris semper è navibus excentes) ita ut magnam eorum, qui castellum defendebant, facerent, qui assidue, ut eos repellerent, pugnabant, licet ex parte etiam *Anglorum* quinquaginta viri cecidissent, inter quos fuit *Frater Comes Oxonia*.

Sed obsidione *Slusianis* arctius quotidie premente: & utroque Castello (quæ præcipua Oppidi robor fuerunt) afflicto, altero per *Saxoniam Ducem*, altero per *Anglos*, & Ponte quodam Scapharum, quem *Ravenstonus* inter utrumque Castellum extruxerat, ut alterum alteri suppetias ferre possit, noctu ab *Anglis* incenso, *Ravenstonus* amplius oppidum se tenere posse planè desperabat: Itaque tandem Castella *Anglis*, Oppidum autem *Duci Saxonie* per compositionem dedit. Quo facto, *Dux Saxonie* & *Poynningus* cum *Brugensibus*, ut se *Maximiliano* Domino suo submitterent, egerunt, Quod paulo post *Brugenses* fecerunt; solventes magna ex parte belli impensas, unde *Germani* & *Angli* dimissi sunt. Exemplum *Brugarum* reliqua Oppida, quæ defecerant, secuta sunt: ita ut *Maximilianus* à periculo jam liber esse, ab indigentia autem (prout ipse res suas administrabat) nunquam: *Poynningus* verò (postquam aliquot dies apud *Slusiam* moratus esset, donec res in tuto essent) ad Regem, tunc *Bononiam* obsidentem, reversus est.

Circa hoc tempus venerunt *Literæ* à *Ferdinando* & *Isabella Regibus Hispania*, quæ significarant debellatum jam esse cum *Mauris* apud *Granadam*: Quod facinus per se tam memorabile *Ferdinandus* (cui in more erat, nullam ex virtutibus suis malè representando obscurare) *Literis* suis fusè admodum & magno verborum ornatu depinxerat, cum omnibus circumstantiis, & religiosis Ceremoniis, & Magnificentis, quæ in receptione ejus fuerant adhibita. Inter alia commemorabat, quod ab ingressu suo in urbem abstinebat, donec Crucem super altissimam *Granade* Turrim erectam à longè vidisset, unde Solium ipsum reddidit fuisse *Christianum*: Quodque etiam, antequam ingressus esset, Homagium fecisset Deo è fastigio Turris, per Patrem patrati proclamando: Se recognoscere & confiteri, Regnum illud se recuperasse auxilio *Omnipotentis Dei*, & *Gloriosæ Virginis*, & *Beatis Apostoli Jacobi*, & *Sancti Patris Innocenti VIII*. Egregiam sibi insuper operam præstantibus *Pralatis*, *Nobilibus*, & *Populis* suis: Quodque e castris pedem non movisset, donec exercitum exiguum *Martyrum*, ad numerum septingentorum, & amplius, *Christianorum* (qui in vinculis & crudelissima servitute *Maurorum* per multos annos vixerant) ante oculos suos transire vidisset, pro redemptione sua gratias agentes, & Hymnum canentes; Atque unà Tributum Deo solvisset pro Eleemosynas, quas singulis largitus esset propter suam in urbem receptionem. Hæc in *Literis* inserta erant, cum aliis multis Ceremoniis, plenè sacræ cujusdam ostentationis.

Rex, qui semper in omnibus Actionibus religiosis, Consortio & Choro eorum, qualis celebrabant, se libenter adungere consueverat, & ex genii sui inclinatione *Regis Hispania* addictus erat, (pro modulo amoris, quo *Reges*, alter alterum prosequi possint) partim ob virtutes ejus, partim ad potentiam *Gallorum* libramentum, his *Literis* receptis, statim *Magnates* & *Pralatos* suos, qui circa *Urbem* & *Aulam* manebant, unà cum *Majore* & *Senatu Londinensi*, magna cum solennitate, *Ædem D. Pauli* audire iussit, ut ibidem Declarationem à *Cancellario*, jam *Cardinale* facto, audirent. Postquam convenissent, *Cardinalis* in supremo gradu Ascensus ad Chorum stans; *Nobiles* omnes, *Pralatos* & *Magistratus Civitatis*, juxta gradus in imo manentes, allocutus est; declarans eos, illo consecrato loco, ex *Regis* Mandato, convenisse, ut *Deo* cantarent Canticum novum. Nam per plures jam annos, *Christianos* aiebat nullas Provincias novas, aut Territoria à *Sarracenis* & *Mahumetanis* eripuisse; Neque *Christiani Orbis* Terminos protulisse: Hoc verò jam factum esse virtute & auspiciis *Ferdinandi* & *Isabella Regum Hispania*; Qui (nominis sui decus immortale & gloriam) *Regnum* magnum & opulentum *Granada*, una cum urbe populosissima & potentissima ejusdem nominis, recuperassent à *Sarracenis*, qui possessionem ejus per septingentos annos & amplius usurpaverant. Itaque ab hoc cœtu & *Christiano Orbe* univerlo gratias maximas *Deo* agendas esse, Ac celebrandum etiam nobile hoc & insigne facinus *Regis Hispania*, Qui certè hoc nomine, non tantum illustrem victoriam obtinuisse, sed etiam *Apostolico* munere

mutere perfunctum esse, merito censeretur, quod scilicet Provincias novas *Christiana Fidei* aggregasset: Tanto magis, quod victoria hæc absque multa sanguinis effusione parta esset. Unde bene sperare liceret, lucrum demeti posse, non tantum Territorii, sed innumerarum Animarum *Ecclesie Christi* augmentum, quandoquidem tam multos *Deus* pro sua bonitate vivere voluisset, ut demum converterentur. Tum vero *Cardinalis* vetulitres maxime memorabiles, quæ in victoria potiunda intervenerunt. At Oratione finita, cæterus universus solenni Processione *Hymnum, Te Deum,* cecinerunt.

Non multis diebus ab hac Solennitate *Rex Festum Sanctorum Philippi & Jacobi*, apud Palatium suum de *Shine*, nunc *Richmondianum* dictam, celebravit; ubi, ut Sanguis Aulicorum & Juventutis non nihil incalcesceret, spectacula edidit magnifica *Hasilidivium & Turnamentorum*, & hujusmodi Pugnarum umbratiliū per totum illum mensem. In quibus Ludis contigit, ut *Jacobus Parkerus* Eques Auratus, & *Hugo Vaughanus* (unus ex *Regis* Ostiariis) inter se altercantes de Insignibus quibusdam, quæ *Rex* Ceremoniarum dederat *Vaughano* gestanda, hastis decertare consenserunt. Et infortunio quodam Galeæ prava, quam *Parkerus* portabat, primo cursu in ore percussus est, ita ut lingua ejus gutturi ferè affigeretur, unde subito in ipso loco animam efflavit. Quod factum, propter controversiam præcedentem & mortem secutam, habitum est vulgo, ut Monomachia pro Decisione Juris. *Rex* sub finem ætatis, postquam copias suas, quibus *Galliam* esset invalorus, præparasset (sed minime congregasset) misit *Vivvicum* (jam factum ejus *Eleemosynarium*) & *Joannem Rislejum* Equitem Auratum ad *Maximilianum*; qui significarent ei, *Regem* jam arma cepisse, & ad trajiciendum in *Galliam* paratum esse, solum quæ expectare; ut ab eo certior fieret, quo loco & tempore copias suas cum copiis *Regis* conjuncturus foret, prout promiserat per Legatum suum *Comtebaltum*.

Legati Angliæ, cum ad *Maximilianum* adventassent, facultates ejus & pollicitationes longo intervallo inter se disjunctas repererunt; Cum omnino ei deessent pecuniæ, milites, arma, quæ tantæ Expeditioni sufficerent. *Maximilianus* enim, cum neutram Alarum suarum integram haberet, (quoniam *Patrimonium* suum *Austria* ad eum nondum devenerat, *Patre* siquidem adhuc vivo; Atque ex altera parte, *Territoria* sua *Matrimonialis*, partim *Ducissa Vidua* in dotem cefferant, partim recentibus rebellionibus exhausta erant) copiis ad bellum necessariis planè destitutus erat. Neque hoc non viderunt *Legati*, sed prudente consilio fatius esse duxerunt, *Regi* hoc per Litteras significare, quam ab Aula *Maximiliani* discedere, antequam *Regis* mentem circa hanc rem cognovissent; eo magis, quod *Maximilianus* ipse nihil de magniloquis suis detrahebat, sed eos Responsis, quæ rem indies differebant, detinebat; Adeo ut moræ justam causam habere viderentur. *Rex* (qui hoc fore præsenferat, & eventum negotii sui usque à principio præceperat) ad *Legatos* rescripsit, discretio-

nem eorum in reditu differendo laudans; simulque jubens, ut quo in loco *Maximiliani* res essent, sedulo occultarent, donec ab ipso ulteriora Mandata recepissent. Ipse interim ad Expeditionem suam *Regalem in Galliam* accingebatur; Nuncium hunc de inopia & pusillis viribus *Maximiliani* ad tempus supprimens.

Jam exercitus magnus & potens *Londini* convenerat: In quo erant, *Thomas Marchio Dorcestria*, *Thomas Comes Arundelia*, *Thomas Comes Derbriæ*, *Georgius Comes Salopia*, *Edmundus Comes Suffolciæ*, *Edwardus Comes Devonæ*, *Georgius Comes Cantii*, *Comes Essexiæ*, *Thomas Comes Ormudiæ*, cum magno numero *Baronum*, *Equitum Auratorum*, & aliorum virorum eminentiorum; Inter cæteros autem memoratur *Richardus Thomas* merito celebratus, ob cohortes pulcherimas, quas adduxit è *Wallia*. Univerfus exercitus numerum viginti quinque millium peditum, & mille sexcentorum equitum complevit. Quibus copiis *Rex* (constanter se gerens in delectu *Ducum* suorum) præfecit *Jasperum Ducem Bedfordiæ*, & *Joannem Comitem Oxoniæ*, sub persona sua propria. Nono *Septembris*, octavo *Regni* sui anno, à *Grenovico* movit, versus Mare: mirantibus omnibus, quod tempestatem illam anni elegisset (cum jam hyems adestet) ad bellum inchoandum: Quidam autem hoc in signum trahebant, bellum minime diuturnum futurum. Attamen *Rex* contrarium credi voluit, inquit: Sc, cum bellum ejus generis instituisset, quod non opus unius ætatis futurum esset, sed absque termino præfixo, *Regni Gallia* subjugationem, pro periodo haberet, non curare, quo anni tempore inciperet, præsertim, cum *Calerum* à tergo haberet, ubi, si ratio belli postularet, hyemare possit. Sexto *Octobris* apud *Sandovicum* naves conscendit, eodemque die *Calerum* appulit, qui locus designatus erat, ubi copię universæ convenirent: Verum in itinere versus Mare (in quo, ob causam quam nunc memorabimus, hærebat diutius) literas à *Domino Cordesio* recepit: Qui, quo violentior fuisset in negotio belli contra *Anglos*, eo in tractanda pace sincerior habebatur; Qui etiam aliàs homo verax, & pectoris aperti existimabatur. His literis *Pacis* Conditiones à parte *Regis Galliæ* proponebantur, quæ *Regis* *Henrici* gustui non prorsus erant ingrata: Verum negotium istud *Pacis* à principio mirabili artificio occultatum est. Quamprimum *Rex Calerum* venisset, *Pacis* auræ lenes flare cæperunt. Primum enim *Legati Angli* ad *Maximilianum* missi è *Flandria* redierunt; *Regemque* certior fecerunt, eum à *Maximiliano* auxilia neutiquam sperare posse, quod ad bellum prorsus imparatus erat. Voluntatem sanè ei adesse, pecuniæ deesse. Hæc autem, quæ ferebant *Legati*, nota facta sunt exercitui, & undiq; sparsa. Quamvis autem *Angli*, eo nuncio allato, animos nihil demiserunt; Nec non moris sit apud milites, ex malis Nunciis, magis viri alacres & erectos; & magnificentius loqui; nihilominus loco *Præparativæ* erant ad *Pacem*. Hunc nuncium è *Flandria* excepit Nuncius ex *Hispania*, (ita enim *Rex* rem disposuerat) *Ferdinandum & Isabelam Hispania Reges* *Pacem* cum *Rege Carolo* fecisse;

cisse; *Carolumque* iis Provincias *Ruffigniani & Perpigniani* restituisse, prius à *Ioanne Rege Arragonia*, Patre *Ferdinandi Hispania* pro tercentū mille Coronatis oppignoratas; Quæ Summa per hanc pacem gratis ei remissa esset. Hoc etiam, ad pacem *Henrici cum Gallo* promovendam, eleganter viam stravit; tum quia *Federatus* tam potens (qualis fuerit *Ferdinandus*) se subtraxerat, tum quia pacis emptæ præclarum exemplum exhiberet, ita ut *Rex* pacis non futurus esset mercator solus. Inter has auras *Pacis Rex* se non difficilem præbuit ad pacem tractandam; Consensitque, ut *Episcopus Exonia* Dominus *Danbenejus Præfectus Caleti* colloquerentur cum *Domino Cordeſo* super *Tractatum Pacis*. Ipse tamen cum exercitu suo decimo quinto *Octobris à Caletis* movebat, & post quatuor dies *Bononiam* obsidere cœpit.

Durante obsidione *Bononia*, quæ ad mensem ferè producta est) nil memorabile intervenit. Solummodo *Ioannes Savagius* Eques Auratus, vir fortis, dum muro urbis inspicendi gratia circumquiritaret, interfectus est. Oppidum & benenum erat, & militibus abundabat: Attamen in arcto res ejus erant, & omnia ad insultum aggressoribus erant parata. Qui si factus fuisset, opinio erat, multo sanguine constiturum; se tamen in fine oppidum captum fore. Interea Pax per *Legatos* utriusque *Regis* firmata est, ad terminum vitæ amborum *Regum*. In qua videre minime erat *Articulum* alicujus momenti; Nec mirum, cum *Mercatura* quædam potius esset, quam *Tractatus*: Omnia enim in statu relinquebantur, in quo tunc fuerunt, nisi quod *Regi Henrico* persolvi deberent à *Rege Gallo* septingenta quadraginta quinque millia *Ducatorum* præ manibus, pro impensis in ea Expeditione factis; Et viginti quinque millia *Coronatorum* annuatim pro impensis, circa res *Britannicas* erogatis: Pro qua Summa posteriore, licet *Maximilianum* ante ei obligatum haberet, tamen debitoris mutationem non minus, quam si debitum ipsum esset persolutum, aestimabat; Etiam hujus Summæ annua solutio nullo *Termino* præfixo definita est: Id quod *Angli* in eam partem accipiebant, ac si pro *Tributo* penderetur, sed specioso tamen obtentu. Atque verissimum est, Pensionem illam & *Regi Henrico*, & *Filio* ejus *Henrico, VIII.* diutius persolutam esse, quam ex ulla *Impensarum* supputatione continuari possit. Insuper, præcipue *Regis* *Consilarii*, magnis Pensionibus annuis à *Rege Gallo* donati erant, præter munera larga in præsentem. Quod utrum *Rex* ideo permisisset, ut propriæ munificentæ parceret; an ut invidiam negotii apud populum ingrati communicaret; diversam interpretationem subiit. Pro certo enim *Rex* hujus pacis auctor videri detrectavit. Itaque paulo ante multos è *Ducibus* suis & *Viris* militaribus primariis secretò subornat. ut in *Scriptis* ad pacem eum hortarentur, idque obnixè contenderent perviam supplicationis. Veritas autem rei ita se habet; Pacem hanc utrique *Regi* pergratam fuisse; *Carolo* quidem, quod ei possessionem *Britannia* confirmarent, Expeditionem *Neapolitanam* ab omni *Impedimento* liberaret; *Henrico*, quod arcas suas pecuniis implevit; quodque hoc ipso tempore prævidit, *Procellam* quandam motuum intestinorum ingruen-

tem, quæ non ita multo post erupit. At contra, *Nobilitatem* & viros in exercitu primarios (ut cunque nonnulli ex illis ad ejus nutum se accommodassent) malè admodum habebat; quorum plurimi fortunas suas aut vendiderant, aut oppignorarent, in bello spes collocantes. Neque veriti sunt dicere: *Regni nihil pensi esse, Nobilitati & populo suo plumas detrabere, modo seipsum bene plumarum redderet.* Alii autem ridebant ea verba, quæ *Rex* apud *Comitia* protulerat; Nempè, *Se minime dubitare, quin bellū post principia seipsum compensare posset;* Eum promisso suo iteuisse dicentes.

Cum movisset *Bononia*, *Caletum* rediit, ubi per aliquod tempus mansit. Unde etiam literas scripsit (quo genere comitatis interdum utebatur) ad *Majorum & Senatuum Londinensem*, gloriando ferè de pecuniis, quas propter pacem receperat; Satis gnarus, arcas *Regis* plenas *Londenensibus* rem suavissimam auditu esse. Magis tamen latari fuissent illi, si *Contributio* ipsorum, (*Benevolentia* dicta,) mutuatio sola fuisset. Verum decimo septimo *Decembris* *Regis* sequentis *Vestmonasterium* rediit, ubi *Festum Nativitatis Domini* celebravit.

Haud multo post *Regis* in *Angliam* reditum, misit ad *Alphonsum* *Filium* primogenitum *Ferdinandi Regis Neapolitani, Ducem Calabria*, in *signe* *Ordinis Periscelidis*; Honorem quidem à *Duce* ipso petatum, qui cum in oculis *Italarum* eveheret: Siquidem arma *Caroli* expectans; plurimi aestimabat amicitiam *Anglia*, utpote quæ frenos ambitioni *Caroli* injicere possit. Illud in *signe* à *Alphonso* maxima cum *celebritate* & pompa receptum est: ut solet fieri in iis, quæ existimationis gratia procurantur. Missum autem fuerat per *Ursvicum*, in quem *Rex* hanc *Legationem* contulit, ut ei post multas *Legationes*, unde nihil lucri percipi poterat, propter liberalitatem *Ducis Alphonſi*, præmii loco esset.

Sub hoc tempus *Rex* rursus *Spiritibus* malignis obsideri & infestari cœpit; Per *Magiam* scilicet & *Artes curiosas* *Ducisse Margareta*; Quæ ab *Inferis* evocavit umbram *Richardi, Ducis Eboraci*, *Filii* secundo-geniti *Edwards IV.* ut obambulare, & *Regem* vexaret. *Gemma* ista, (licet adulterina,) splendidior tamen erat, oculisque fulgore magis perstringebat, & in digitis *Principum* majorum gestata est, quam *Lambertus Simnellus*: Quippe quam non solum *Ducissa Burgundia*, sed & *Rex Gallus*, etiam & *Rex Scotia* in prætio habuerunt. In *Simnello* certè parum erat, nisi quod puer erat venustus, quemque vestimenta sua *Regalia* non dedecerent: verum adolescens iste (de quo nunc loqui occœpimus) tam versutus erat, & veluti *Mercurialis*, ut similem vix ferè reperias; Isque, qui, si fortè in *Scena* partibus suis excidisset, eas acumine proprio promptè supplere possit. Itaque cum inter *Exempla* *Pseudo-Principum*, quæ vel recentibus, vel antiquis temporibus extiterunt, hoc ipsum emineat, narrationem certè plenioram & accuratiorum meretur, Et si *Regis* in veterata consuetudo, res per obscuram lucem & partes divulsas & disjectas monstrandi, hanc rem tanta caligine involverit, ut ad hodiernum usque diem ferè instar *Mysterii* se habeat.

Ducissa

testari possint, cum falsis, ad fidem faciendam: verum cavendo semper, ut personæ, quam jam acturus esset, omnia congruerent. Instituit eum insuper, quomodo quæstiones quasdam captiosas & tentantes, de quibus verisimile esset alios eum interrogaturos, evitaret. Verû in hoc, cum indole propria, ita instar anguillæ lubricum, & ad elabendum promptum tepperit, ut ingenio ejus & dexteritati facile confideret; Ideoque minus in eo laboravit. Postremo animos ei, nonnullis in præsens præmiis, & ingentibus in posterum promissis addidit, Ante oculos illi proponens opes & gloriam Regni, si res successissent; sin secus evenisset, certissimum in sua Aula refugium. Postquam eum Documentis suis satis instructû perpexisset, cœpit secum cogitare, à qua cœli plaga Cometa iste se primo ostendere deberet, & quo tempore. Cōstituit autem hoc fieri oportere ab Horizonte *Hibernia*. Illic enim hujusmodi Meteororum potentem antea emiserat influxum. Tempus autem apparitionis maxime opportunum fore, cum *Rex Bello Gallico* implicaretur. Hoc autem satis novebat, quicquid à se profectum esset, suspicionibus obnoxium futurum. Ideoque si *Perkinus* cōtinuò è *Flandria* in *Hiberniam* pergeret, ipsa se ei rei immiscere putaretur. Præterea tempus nondum maturum erat, quod Reges duo tunc de pace tractarent. Itaque circumrotabat *Ducissa*, atque ut omnes suspensiones tolleretur, & metuens eum diutius apud se retinere, (satis gnara, Arcana brevis ævi plerunque esse) clam eum misit in *Lusitaniam* cû *Domina Bramptona*, Angla, quæ illo tempore in *Lusitaniam* navigavit: una cum homine fido ex famulatio proprio, qui facta ejus sedulo observaret; ubi morari eum voluit, donec nova Mandata ab ea acciperet. Interim non omisit ea parare & instruere, quæ adventum ejus acceptiorem & magis prosperum redderent, non solum in Regno *Hibernia*, verum etiam in *Aula Gallia*. In *Lusitaniam* circiter annum unum mansit: quo tempore *Rex Henricus* (ut jam dictum est) Comitibus sua convocaverat, & bellum *Gallis* aperte indixerat. Jam itaque Signum benevolum regnare, & Cōstellatio advenisse visa est, sub qua *Perkinus* oriri deberet. Itaque Mandata à *Ducissa* accepit, ut *Hiberniam* sine mora proficisceretur, secundum quod primo destinaverat. In *Hibernia* ad urbem de *Corke* appulit. Postquam illuc venisset (si quis propriæ Rationi & Confessione, quam postea exhibuit, credere velit) *Hiberni* eum satis splendide vestitû reperiētes, ad eum undique frequentes convolarunt, ei imponentes, quod *Dux Clarentia* esset, Idem qui antea apud illos manserat; & postea mutata opinione, quod Filius esset *Nothus Richardi III.* postremo hanc etiam opinionem aspernati, eum pro certo *Richardum Ducem Eboraci*, Filium secundo-genitum *Edvardi IV.* esse volebant, & affirmabant: Se vero (ajebat) ista omnia (pro virili) abnegasse, & Jusjurandum, tactis *Evangelis* obtulisse, quod ipse nihil tale esset: donec in fine vi quadam ad quicquid illi vellent agnoscendum eum adessent, unde jusserunt eum bono animo esse, & sine metu. Sed revera compertum est, quod ipse statim ab adventu suo in *Hiberniam*, personam *Ducis Eboracensis*, in se suscepisset, sibi que, quibus potuit modis, socios & conjuratos adjunxisset: Adeo ut

Literas expressas ad *Comites Desmondia & Kildaria* miserit, petens, ut in auxilium suum properarent: Quarum Literarum Chartæ Originales adhuc extant.

Circa idem tempus *Ducissa* ad se pellexerat unum ex servis *Regis* interioribus (cui nomen erat *Stephanus Frionus*) Secretarium *Regis* pro *Lingua Gallica*; hominem industrium, sed turbulentum & *Regi* infensum. *Frionus* iste confugerat ad *Carolus Regem Gallum*, seque in ejus famulitium insinuaverat, sub ipsum tempus, quo bellum inter *Reges* aperte pullulare cœpisset. At *Carolus*, postquam de persona & inceptis *Perkini* audisset (satis ex sese promptus ad occasiones quascunque arripiendas, in detrimentum *Regis Anglia*; atque à *Friono* instigatus, & antea *Ducissa Margareta* artibus allectus) statim misit quendam *Lucam* una cum *Friono* isto, (de quo diximus) tanquam Legatos ad *Perkinum*, qui eum, de *Regis Caroli* bono in eum animo, certiores facerent; Quodque auxilia ei abundè mittere decrevisset, ad recuperandum Regnum suum è manibus *Henrici*, Coronæ *Anglia* usurpatoris, & *Gallicia* hostis: Invitans eum, ut ad se, in Regnum *Gallia*, veniret. *Perkinus* se in cœlo jam collocatum existimabat, cum à tanto Rege tam honorifica Legatione, accersitus esset: Atque amicis suis in *Hibernia* narrans, quomodo à fortuna ipsa vocatus esset, quantaque spe ageret, continuo in *Franciam* navigavit. Cum ad *Aulam Regis Gallie* pervenisset, *Rex* magno eum honore eum excepit, eumque salutavit & appellavit per nomen *Ducis Eboracensis*, hospitium & alia ei assignans, quæ magnum Principem decerent. Etiam, quo magis ad Principis magni imitationem accederet, Satellitium ei circumdedit, cujus *Dominus Congressallus* erat Præfectus. Aulici etiam (licet apud *Gallos* Ludos facere in proclivi non sit) ad *Regis* nutum se componabant: Satis gnari Rationes status ab ea parte stare. Eodem quoque tempore nonnulli ex *Anglia* viri primarii ad *Perkinum* profecti sunt; *Georgius Nevillus*, *Joannes Taylerus*, Equites *Aurati*; Et circiter centum alii: Et inter cæteros *Frionus* iste; Qui fortunis *Perkini* se totum tradidit, & tunc, & diu post: Et revera ei fuit præcipuus Consiliarius, & ad omnia Instrumentum bene efficax. Verum hæc omnia ex parte *Regis Gallie* artificiosè tantum facta sunt, quo facilius *Henricum* ad pacem flecteret. Itaque à primo usque *Thuris Gratia*, super *Altare Pacis*, apud *Bonomiam* incenso, *Perkinus* veluti fumo abactus est: Attamen eum *Rege* *Henrico* in manus tradere *Carolus* renuebat, (licet ab eo de hoc interpellatus) honoris sui gratia, sed eum liberum dimisit. Etiam, ex sua parte, *Perkinus* discessum suum acceleravit, veritus ne subito & occulto interciperetur. Itaque in *Flandriam* ad *Ducissam Burgundie* properavit, narrans se variis fortuna fluctibus jactatum, ad ejus *Aulam*, veluti Portum securum confugisse; Dissimulans prorsus, se unquam antea illic mansisse, sed tanquam jam primum se eo recepisset. Nec minus ex altera parte, *Ducissa* ipsa tanquam rem noyam & miram, ejus adventum videri voluit; A principio egregia cum simulatione verba injiciens, quod edocta fuisset, & prudentior facta, ab

Exem-

Ducissa Margareta (quam Regis amici *Inno-*
nem appellabant, quia talis erat veritas eum, qualis
fuit *Iuno* versus *Æneam*, *Superos* & *Acheronta*
movendo, in perniciem ejus) loco basis machina-
rum suarum, quas contra *Regem* extruebat, perpe-
tuo, omnibus viis & modis alebat, confirmabat &
spargebat famam illam volitantem, nimirum, *Richardum Ducem Eboraci*, Filium secundo geni-
tum *Edwardi IV.* minime fuisse in *Turre Londi-*
nensi (prout ferebatur) necatum, sed vivum emis-
sum: Quoniam Carnifices illi, qui operam suam
præstiterunt ad barbarum illud facinus, postquam
Primogenitum trucidatum vidissent, horrore &
misericordia percussi, *Richardum ipsum* clam emi-
serunt, sortem suam experturum. Hanc escam &
illecebram undique projecit, credens hujus rei
famam & fidem (una cum recente exemplo *Lam-*
berti Simmelli) aliquas volucres fortè aliquando
tracturam, quæ eam captarent. Alia quoque dili-
gentia usâ est, non omnia casui permittendo. Ad-
hibuit enim occultos quosdam emissarios (simi-
les *Turce* ministris, qui puerorum tributum exi-
gunt) qui adolescentulos venustos & formosos
conquirerent, unde *Plantagenistas* & *Duces Ebo-*
raci effingeret. Tandem verò incidit in quendam,
in quo omnia, quæ requiri videbantur, concurre-
bant, ad *Ducem Eboraci* representandum.

Ille fuit *Perkinus* ille *Warbeckus*, cujus faci-
nora & labores jam narrabimus. Primum enim ætas
in utroque benè conveniebat: Secundo, Adole-
scentulus erat, oris elegantia & corporis lineamē-
tis cum dignitate quadam amabilis. Atque insu-
permores & gestus ejus tam erant vafri, & quasi
veneficiis quibusdam oblit, tam ad misericor-
diam commovendam, quam ad fidem imprimen-
dam, ut fascino cujusdam & incantationis loco
essentis, qui eum aut videbant, aut audiebant: Ter-
tio tam egregius, usque à pueritia, Erro fuerat, aut
(ut *Rex* eum appellare solebat) Terrarum calca-
tor, ut difficile admodum esset nidum ejus, aut pa-
rentes reperire. Neque etiam potuisset aliquis per
diuturnam cum eo conversationem, aut familia-
ritatem plenè conjicere, aut detegere quis esset;
Solum siquidem tam crebro mutabat. Postremo
contigerat etiam res quadam levis (à Scriptore
ejusdem temporis memoriæ tradita) quam tamen
probabile est, ad ea, quæ postea gesta sunt, non ni-
hil attulisse, eis que tanquam ansam præbuisse; Ea
fuit, quod *Rex Edwardus IV.* Compater hujus
Perkini fuisset. Quod sicut suspiciosum valde erat
in *Rege* tam lascivo, quod in Familia tam ignobili
Compater esse non dedignaretur, atque opinio-
nem cuius facile injicere poterat, *Perkinum* Sanguinis
illegitimi *Familia Eboraci* aliquid in se ha-
buisse; Ita (licet illud minime fuisset) occasionem
saltem puero ministrare poterat (quod scilicet
subinde *Regis Edwardi* Filius lustricus; aut jo-
co fortasse Filius vocaretur) cogitationes tales ar-
ripiendi & fovendi. Tutorem enim nullum nactus
est, (ut *Lambertus Simnellus*) donec ad *Ducissam*
Margaretam venisset, quæ eum in omnibus
egregiè instruxit.

Ad hunc igitur modum hæc fabula peracta est.
Fuit Oppidanus quidam in *Civitate Turnacensi*,
qui Magistratu in eo Oppido perfunctus erat, cui
nomen erat *Joannes Osbeckus*: Judæus ad fidem

conversus, qui in uxorem duxit *Catharinam* de
Faro, cujus negotiorum procuratio eos traxit, ut
ad tempus *Londini* habitarent, temporibus
Edwardi IV. Hoc spatio Filium ex ea genuit;
Cumque in Aula *Regis* notus esset, *Rex* aut
pietate quadam motus, quod *Judæus conversus*
esset: aut privata quadam noticia adductus, eo
honore eum dignatus est, ut filium ejus è Fonte
susceperet, eumque *Petrum* nominaret; Postea
autem, cum puer delicatus & effœminatus fuisset,
vulgò vocatus est, Diminutivo Nominis sui,
Peterkinus, aut *Perkinus*. Etenim nomen *Warbecki*
ei ex conjectura tantum impositum erat, an-
tequam examinationes de eo negotio habitæ
fuissent. Attamen ita invaluerat nomen *Warbecki*,
ut etiam post verum nomen ejus cognitum
retineretur. Dum adhuc infans erat, parentes
cum eo *Turnacium* reversi sunt. Paulo post com-
missus est cuidam ex cognatis suis, *Joanni Ste-*
becki dicto, qui *Anтверpie* habitabat, unde sa-
pius, *Anтверpiam* & *Turnacium* inter, & circa
alia *Flandriæ* Oppida cursitabat; ut plurimum
cum *Anglis* veritatus, quo pacto etiam Linguam
Anglicam ad unguem callebat. Tandem, pau-
cis annis elapsis, postquam in adolescentem for-
mosum crevisset, à quodam ex *Ducissa Marg-*
areta exploratoribus ad eam deductus est. Quæ
eum accuratè intuita, & cernens eum vultu &
corpore fortunam sublimem posse sustinere; ac
simul perspicuens eum ingeni acumine & mo-
rum elegantia eminere; putabat se jam repe-
risset marmor quoddam pretiosum, ex quo ima-
go *Ducis Eboraci* exculpi posset, eumque
apud se diu detinuit, sed prorsus in occulto.
Quo temporis spatio multis secretis colloquiis
eum instruxit. Primum quidem edocens, quo-
modo personam Principis aspectu & gestu imi-
taretur: atque qualiter majestatem suam, cum
sensu tamen infortunii sui, tueretur. Tum vero
diligentissimè eum informavit de omnibus
circumstantiis & notis particularibus, quæ ad
Ducem Eboraci (cujus persona ei agenda esset,)
pertinerent. Descripsit enim effigiem, faciem,
& lineamenta corporis, *Regis* & *Reginæ* Pa-
rentum suorum; Etiam Fratrum, & Sororis
ipsum, & famulorum, & aliorum, qui pueritiæ
ejus præcipuè affuerunt: una cum rebus multis,
aliis vulgò notis, aliis secretioribus, quæ *Duci*
obtinuerunt, (& tales videbantur, quas puerili
captivi & memoriæ inhærere verisimile erat,) us-
que ad mortem *Edwardi IV.* Addidit & parti-
cularia omnia, quæ à tempore mortis *Regis* in-
secuta sunt, donec ipse & frater ejus in *Turrim*
conclusi essent; tam cum libertate frueretur, quam
postea cum in asylo degeret. Quod vero ad tem-
pus detentionis suæ in *Turre*, & modum fra-
tris sui necis, atque emissionis suæ: satis sciebat
illa omnia tam è lande fuisse, ut pauci ad-
modum, quæcunque tandem ei contingere li-
beret, arguere possent: Itaque libero prorsus men-
dacio se uti posse. Quamobrem terfam *Perkinus*
& probabilem earum rerum narrationem con-
textuit: jubens, ut ne hylum quidem ab ea ab-
scederet. Convenit etiam inter eos, qualis ado-
lescenti ratio reddenda esset peregrinationum
suarum: miscendo multa vera, & quæ alii abundè
testari

Exemplo *Lamberti Simelli*, ne merces adulterinas reciperet; Licet (ut aiebat) etiam de illo ipso *Lamberto Simuello*, ei non planè adhuc constiterit. Prætendebat autem, (verù hoc semper fuit astantibus aliis) se contendere, ut *Perkinum interrogacionibus* satis captiosis tentaret & implicaret, ut experiretur, num verus *Dux Eboraci* fuisset; Verùm quando Responsis suis sibi magnoperè satisfactum fuisse affirmaret, tum verò se quasi attonitam, & in Ecstasim raptam fingebat, propter mirabilem adolescentis è periculis emerfionem: eum amplexa, ac si è morte in vitam rediisset: Atque argumenta, *Deum*, qui modis tam miris eum ab interitu eripuisset, simul reservare eum constituisse ad prospera fortunæ & inagnum aliquod facinus. Quod verò ad eum è *Francia* dimissionem; nolebat eam interpretari, ac si fraudes *Perkini Gallis* suboluisse, aut propter neglectum aliquem; sed contra, hoc pro signo certo astruebat, eum pro viro aliquo magno habitum fuisse; Quoniam causæ ejus destititio & desertio revera tantum erat, ut si quis rectè animadvertat, pacem confecerit: Immolando scilicet Principis innocentis & calamitosi fortunæ, utilitati & ambitioni duotum potentium *Monarcharum*. Neque sibi *Perkinus* ipse defuit; aut majestate & comitate quadam *Regia*; Aut promptis & appositis Responsis; Aut se benignum & gratiosum præbendo, favorem ejus ambientibus: Aut indignatione & villipendio quodam modesto versus eos, qui de veritate rerum suarum subdubitare videbantur; sed in omnibus mirabiliter se gessit. Ita ut non solum apud Eminentiores constanter creditum sit, eum verum fuisse *Ducem Richardum*: Quin & ipse ex diuturna & assidua simulatione, & mendacium sæpius narrando, versus ferè est in habitum ejus rei, quam simulabat: quasi quæ fingeret simul & crederet. *Ducissa* igitur, tanquam in re explorata, honoribus pluribus *Perkinum* cumulavit, eum perpetuò Nepotem suum compellans, & eique tribuens Titulum illum delicatum *Alba Rosa Angliæ*, & ad corporis ejus custodiam satellites ei assignavit, ad numerum triginta hominum, cum bipennibus, tunicis variegatis, ex purpureo & ceruleo, indutos. Aulici quoque universi, & generaliter tam *Flandri*, quam peregrini, eum magno honore prosequerantur.

Hæc nova, veluti Fulgura & Tonitrua, in *Angliam* pervenerunt, *Ducem* scilicet *Eboraci*, pro certo vivere. Nomen autem *Perkini* eo tempore incognitum fuit, sed rumores de *Duce Eboraci* tantum volitarunt; Eum in *Hibernia* agnitum, in *Gallia* venundatum, jam quæ in *Flandria* receptum & in magno honore esse. Rumores isti plurimum prævalebant: Apud nonnullos quidem propter malevolentiam; Apud alios propter ambitionem; Apud aliquos propter levitatem, & rerum novarum studium. Apud paucos fortasse propter conscientiam & credulitatem: Apud plurimos autem propter imbecillitatem Judicij; Et apud hæc paucos propter obsequium, erga viros quosdam primarios, qui his rumoribus in secreto favebant, eosque alebant. Neque magno post intervallo secuta sunt hos rumores rerum novarum murmura & scandala, contra Regem & regimen suum; quæ infamiam ei inurebant, quod magnus esset Ex-

tor, & Nobiles *Regni* deprimeret. Amissio *Britanniæ*, & Pax cum *Gallis* facta, neutiquam silentio prætermissa. Sed ante omnia injuriarum urgebant, quæ *Rex* *Reginam* suam afficiebat, quod in ejus Jure nõ regnaret. Dicebant igitur, *Deum* jam tandem ramum Masculum *Familia Eboracensis* in lucem produxisse, qui precario regnaturus nõ esset, utcunque *Rex* uxorem suam miseram Regno spoliaret. Nihilominus, (ut fieri solet in iis, quæ apud vulgus fidem obtinent, quæque illi libenter audiunt) fama ista ita invalescebat, ut Auctores, inter multitudinem loquentium, caput conderent; Similes herbis quibusdam serpentibus, quæ radicem certam non habent; Aut vestigiis ultro citroque impressis, quæ sequi non licet. Sed paulò post maligni isti humores in ulcus confluerunt, atque occultò in viris aliquibus magnæ dignitatis, veluti in partibus nobilibus, sedes repererunt. Quorum præcipui erant *Guilielmus Stanlejus Hospitiæ Regii Camerarius*; *Dominus Flitz, vvalterus*, *Simon Mountfortus*, *Thomas Thruvatus*, Equites Aurati; cum aliis. Hi in occulto conjurarunt, promittentes se *Ducis Richardi* Titulum promoturos. Nihilominus nemo Conjuratorum apertè fortunæ suas periculo objecit, præter duos; nempe *Robertum Cliffordum* Equitem Auratum, & *Guilielmum Barlejum*, qui duo in *Flandriam* trajecerunt, missi à Conjuratis in *Angliam*, ut veritatem earum rerum, quæ in *Flandria* agitatae sunt, diligenter inquirerent & explorarent; unã cum bonæ pecuniæ Summa, sed sub conditione, ne eam distraherent, nisi illa, quæ ferebantur, verà esse, & sine furo, perspicerent. Adventus *Roberti Cliffordi*, quod ex magna Familia oriundus, & fama celebratus esset, gratus supra modum *Ducissa* erat. Quæ postquam cum eo collocuta esset, eum in conspectum *Perkini* adduxit, cum quo sermones crebro conseruit. Adeo ut in fine (sive à *Ducissa* adductus, ut conatibus suis faveret; sive à *Perkino*, ut fabulæ crederet,) rescripsit in *Angliam*, se personam *Ducis Eboraci* atque nosse, ac suam propriam; atque proculdubio adolescentem istum verum esse *Ducem*. Hoc modo factum est, ut omnia hic in *Anglia* ad defectionem & seditionem spectarent; & conjuratio foveri cœpit mutuo tractatu inter *Flandriam* & *Angliam*.

Rex, ex sua parte, non dormiebat: verùm arma sumere, aut copias cogere, adhuc intempestivum putabat: ne metum proderet, aut idolo isti cultum nimium exhiberet. Attamen Portus *Regni* clausit; vel saltem Ministros præfecit, qui commeantes ultro citroque observarent, & suspectos examini subjicerent. Quoad reliqua verò, fraudè fraude propellere elegit. Duo autem erant, quæ animo destinaverat. Unum, ut imposturam *Perkini* omnium oculis subjiceret: Alterum, ut conjuratos inter se committeret. Ad imposturam convincendam, duæ tantummodo patebant viæ, Prima, ut liquido appareret, *Ducem Eboraci* revera trucidatum fuisse: Altera, ut sive mortuus esset, sive vivus, *Perkinum* utcunque; Impostorem esse omnibus constaret. Quantum ad primam, ita se res habebat: Quatuor tantum erant Testes, qui ex notitia propria de nece *Ducis Eboraci* affirmare aliquid poterant; Ii erant *Jacobus Tirrellus*, qui à Rege *Richardo* Mandata de ea re acceperat;

Ioannes

Joannes Dightonus, & Milo Forrestus, Servi Tirrelli, Carnifices ipsi; & Capellanus Turris Londinensis, qui eos sepelivit. Ex quibus quatuor, Milo & Sacerdos jam mortui erant. In vivis autem supererat solum Tirrellus & Dightonus. Hos duos in Turre incarcerari iussit Rex, & strictè examinari, de nece Principum illorum innocentium. Qui duo cõfessionem exhibebant (ut Rex ipse publicabat) per omnia consentientem, in hanc sententiam: nimirum, Regem Richardum primò mandata dedisse Brackenburio, Locum-tenenti Turris Londinensis, ut Principes interficeret, eum autem munus illud recusasse: Itaque Richardum similia mandata Jacobo Tirrello renovasse; Nempe ut claves Turris à Locum-tenente reciperet, in unam noctem, ad obcunda Regis iussa specialia: Tirrellum igitur, noctu, se ad Turrim contulisse unà cum duobus servis prænominatis, quos ad facinus delegerat: Tirrellum ipsum in imo graduum mansisse, & servis suis negotium commississe, ut illi homicidium patrarent: Illos autem in lecto decumbentes Principes suffocasse: Quo factò, Dominum suum vocasse, ut corpora mortuorum nuda, quæ idcirco exposuerant, videret: Postea verò, Principes in terram defossos sub gradibus fuisse, & acervum lapidum in fossam injectum: Quando verò ad Richardum Regem Tirrellus retulisset Mandatum suum jam peractum esse, eum magnas eidem gratias egisse, locum solummodò sepulturæ eorum improbasse, quod vilis nimium esset, cum è Rege nau essent: Unde nocte alia, ex Mandato Regis, per Capellanum Turris corpora eorum transiata fuisse, & alio loco sepulta: qui (per mortem Sacerdotis paulò post defuncti) penitus incognitus esset. Hanc examinationum earum fuisse Summam in vulgus publicatum est. Rex tamen Henricus, ipsarum examinationum & confessionum luce, in nullis suis Declarationibus, quas edidit, usus est: unde (probabile est) eas negotium reliquisse obscurum & perplexum. Quantum verò ad Jacobum Tirrellum, ei caput paulò post abscissum est, in Turre ipsa, propter alia læsæ Majestatis crimina. Joannes autem Dightonus (qui, ut videbatur, ad Regis votum optimè locutus est) statim liber dimissus est: atque hujus Traditionis evulgandæ principale erat Organum. Itaque quanto hoc prius testimonium & probationis genus magis nudum & jejunum apparebat, tanto majorem adhibuit Rex diligentiam, in posteriore enucleando: De vita scilicet & vestigiis Perkinii, Ad hunc finem, in diversas partes, præcipuè autem in Flandriam, nonnullos secretos & industrios exploratores misit: Alios, quasi ad Perkinium cõfugissent, eique adherere constituisent: Alios autem, sub variis aliis prætextibus: Qui omnes speciales quasque circumstantias & eventus rimarentur, circa Perkinii Parentes, Natalia, Personam, Peregrinationes: ut verbo dicamus, qui Diarium conficerent, ejus vitæ & factorum. Hos exploratores suos liberaliter pecuniis instruxit, ut homines, qui notitiam hujusmodi rerum haberent, ad se traherent, eosque remunerarétur: dans etiam eis in Mandatis, ut quæ repererant, sibi subinde significarent, & nihilominus in inquisitione pergerent. Et perpetuo evocante alium alio nuncio, novos homines adjunxit, ubi Negotii Ratio hoc postulabat.

Alios autem emisit cum interioribus Mandatis, & clariore Consiliorum suorum participatione, qui in rebus, quas in interruptionem & dissipationem inceptorum Perkinii struebat, operam navarent. His commissum est, ut se in familiaritatem eorum, qui à partibus Perkinii stabant in Flandria, penitus insinuarent, eoque modo expiscarentur, quos jam socios & consiliorum participes illi sibi alciuisent, tam hæc in Anglia, quàm foras, & quousque singuli eorum, de se, fidem aut pignus dedissent: Quosque insuper tentare, & allicere, in animo haberent. Neque de Personis tantummodò, ut inquirerent, sed etiam de actionibus, spe & machinamentis Perkinii & Conjuratorum, quantum fieri posset, se informarent. Hi exploratores pro fidelioribus habiti, (aut saltem ex his aliqui) secretiora mandata receperunt, ut principales Perkinii amicos & servos occultè ab eo abalicerent, & averterent, proponendo & intimidando eis, quam futili & debili res ejus niterentur fundamento, & quàm prudente & potente cum Rege illis res essent, eosque Rege reconciliarent, venia promissa necnon præmiis, prout mererentur. Ante alios autem omnes ut constantiam Roberti Cliffordi invaderent & subruerent, eumque ad Regis partes, si posset, traherent: Cum ille vir intima arcanorum adversæ Partis optimè nosset: Quique, si eas Partes deseruisset, reliquos maxime deterrere, & mutuis suspitionibus implere posset.

Mirum etiam quiddam traditur, Regem nimirum Sylva immani suspicionum circumdatum & involutum, neque cui fidem haberet, satis certum, cum Confessoribus & Capellanis complurium virorum primario rum secretò egisse, ut ex iis de Consiliis adversariorum suorum edoceret: Quinetiam, quo exploratoribus suis transmarinis, plus fidei apud externos conciliaret, Regem sæpius jussisse, illos ipsos exploratores, inter ceteros suos hostes, pro more illis temporibus usitato, in Templo Divi Pauli, nominatim diris devoveri. Isti autem utriusque generis exploratores officio suo tam diligenter perfuncti sunt, ut Rex Perkinii licet vivi Anatomiam jam reciperet, & simul de plurimis in Anglia Conjuratis benè informatus esset, atque illa insuper Mystèria ei essent revelata. Robertus autem Cliffordus imprimis in Regis partes attractus fuit, atque ad res Regis promovendas jam factus est Minister industrius & officiosus. Rex igitur (diligentiæ suæ proventum largum metens, & de plurimis rebus, quas eum scire intererat, ampliter informatus) primò per univèrsum Regnum Relationes de impostura & præstigiis Perkinii, cum omnibus, quæ eò spectabant, fusè & plene divulgavit & sparit. Hoc autem fecit, non per Edictum (quandoquidem examinationes nondum essent perfectæ, ideoque magis & minus recipere possent) sed per Famas Aulicas, quæ ut plurimum altius penetrant, quàm Edicta Typis excusata. Tempestivum quoque jam putavit, Legationem in Flandriam mittere, ad Archiducem Philippum; cum eo acturam, ut Perkinii causam desereret, ipsumque è Territoriis suis dimittere vellet. In hac Legatione usus est Rex opera Edwardi Poyningi, Equitis Aurati, & Guilielmi Warhami, Equitis itidem Aurati, & Iuris Canonici Doctoris, Archi-

Archi-Dux tum in minore Ætate erat, & à Confiliariis suis regebatur; In quorum præsentia Legati Mandata sua declararunt, & Warhamus in hunc modum locutus fertur:

Domini mei; Rex noster egre admodum fert, quod, cum Anglia & Ducatus vester Burgundia habuit tamdiu instar Marti & uxoris, jam Regio ista vestra veluti Scena facta sit, super quam vult Prestigiator partes Regis Angliæ agere: Non solum ad Cellitudinis suæ Molestiam & Dedecus, verum etiam in Contumeliam & Opprobrium, quotquot sunt, Regum & Principum: Adulteratio Imaginis Regis alicujus in Moneta sua, capitale, omnium Legum consensu, judicatur: Verum, Regis vivi Imaginem, in persona sua adulterare, super omnia Imposturarum crimina merito palmam fert: Nisi forte excipi debeat, Impostura Mahometi alicujus aut Antichristi, qui Majestatem divinam simularunt. Rex Dominus noster, meliora de Concilio hoc gravissimo ominatur, quam ut credere possit, aliquem ex vobis, hac fabula captum esse: (est fortasse Passio alius Persona particularis vos aliquatenus inflectere possit:) Res ipsa per se tam est incredibilis: Ut testimonia omitam, de morte Ducis Richardi, quæ Rex Instrumentis Authenticis descripta habet (quoniam ea in potestate Regis propria esse quæstionem putare possit) res ipsa pro se loquatur: Rationi enim & Argumentis Nemo imperat. An fieri posse creditis, ut Richardus Tertius, Animam suam damnare, & Nomen suum maculare, tam nefando Homicidio vellet, absque tamen ullo rerum suarum in melius profectu? Aut etiam existimare potestis, Homines Sanguinarios (qui Carnifices ei erant) in medio Facinoris, ad misericordiam conversos? Cum contra in Feris ipsis, nec minus in Hominibus Ferina Natura, primus Sanguinis Gustus, eos magis in furorem agere & rabiosos reddere soleat. An nefecitis, Tyrannorum Ministros cruentos, ad hujusmodi scelera perpetranda, veluti cum Laqueis in collo semper missos? Adeo ut, si mandata non perfecerint, certa morti additi sint: Et putatis hosce Sceleratos, visa propria periculo, alienam salutem redimere voluisse? verum esto, ut Duci percerint, ubi gentium cum exponerent? Nummam in Plateas Londini immitterent, ut Vigiles scilicet eum prehenderent, & coram aliquo ex Justiciariis Pacis sisterent, unde omnia, quæ egerant, per Examinationem prodicerent? An autem secreto eum servarent? Atqui hoc certe, multa cura, sumptus, & assidui periculi, res fuisset. Verum (Domini mei) in Re non dubia, Argumentis ut non cessaris. Rex prudentia adeo abundat, necnon Amicis fidelibus in partibus exteris, ut jam Ducem Perkinum, etiam à Cunabulis, pervoverit. Et quoniam, magnus profecto est Princeps, si apud vos inveniatur aliquis Poeta idoneus, Memorias ei suppeditare possit, ad vitam ejus conscribendam; introducendo eum, veluti parallelum Lamberto Simnello, nunc uni ex Regis Accipitrariis. Quamobrem (ut nihil apud Dominationes vestras dissimulem) omnem Admirationem certe superat, Ducissam Margaretam (ignoscite, obsecro, si eam nomen, cujus in Regem odii nulla est Causa, nullus finis) jam seniore ætate qua Mulieres aliæ à puerperis cessare solent, duo ejusmodi Monstra peperisse: non novem aut decem Mensum, sed Annorum com-

plurium Partum, Cumque aliæ Matres Naturales, Infantantes pariant infirmos, quique seipso attollere & juvare nequeant: Illa contra Adolescentes proceros pariat, qui non multo postquam in lucem prodierint, cū Regibus potentibus præliari possint. Domini mei, non libenter huic parti immoror. Utinam tandem Ducissa illa gustare sibi in animum induceret Gaudia, quæ Deus Omnipotens, manu benigna, ei porrigit, tuendo Nepem suam tanto in honore regnantem, & tam numerosa sobole Regia beatam: si ei placeret, possit illa pro propria ducere. Regis certe postulatum, Archi-Duci & Dominationibus vestris jam à nobis exhibendum, possit tale esse: ut secuti Regis Caroli Exemplum, qui jam pridem eum abegit, Nebulonem istum è Territoriis vestris eliminare velint: Verum quoniam Rex Majus expectare merito possit, à Fœderato antiquo, quam ab Hoste nuper reconciliato, petiti à vobis; ut eum in Manus suas tradatis: præsertim cum Pirata, & Impostores hujus generis, pro communibus Generis Humani Hostibus haberi debeant, nec juris Gentium præsidio inniti possint.

Post nonnihil Temporis, ad deliberandū, interpositum, Legati hoc breve Responsum tulerunt.

Archi-Ducem in HENRICI gratiam, nullatenus Ducis Eboraci præsenso, auxilia aut favorem præstaturum, seu in omnibus Amicitiam, quæ ei cum Rege erat, conservaturum. Quatenus vero ad Ducissam Dotariam, illam in Terris Dotis suæ, plenam habere potestatem: Ideoque in manu Archi-Ducis non esse, quo minus re sua pro Arbitrio suo utatur, eam impedire.

Rex, post reditum Legatorum, neququam sibi hoc responso satisfactum esse judicavit. Satis enim sciebat, Dotem Matrimoniale, nihil quod absoluti Imperii esset, (quale est Copiarum Administratio,) secum transferre. Quin & Legati disertis verbis ei retulerunt, Ducissam in Concilio Archi-Ducis magna Auctoritate pollere: Et quod utcumque Archi-Dux ad res Perkinii connivere tantum simularet, se creto tamen ejusdem Incepta promoveret; Itaque (partim Animum ex plere cupiens, partim Rationibus politicis inductus) statim Burgundos omnes è Regno suis exulare jussit, tam Homines, quam Merces ipsorum; Mandans Subditis suis, (& nominatim Mercatoribus vulgo vocatis Adventurariis) qui Antuerpiæ residebant, ut statim domum redirent: Emporium (quod plerumque pannos Anglicos sequebatur) Caletum transferens; Omnè etiam commercium in futurum cum Burgundis interdicens. Hoc Rex faciebat, partim ut nihil Honore suo indignum fieri permitteret; qui haud parum perstringi posset, si quis ad Coronam Angliæ Prætenfor, eum ex tam propinquo lacerasset; atque interim ipse cura Natione, in qua Prætenfor ille se ostentaret, amicitiam non interrumpere. Sed simul prudentissimo Consilio secum reputabat, subditos Flandriæ tanta lucra ex Commercio Anglorum percipere; ut, eo Interdicto publicato, cito tadio Rerum Perkinii affici possint: Quodque tumultus Flandriæ, tam recentes & graves fuissent, ut Principi Populum irritare intemptivum esset. Nihilominus, Archi-Dux, quasi per Talionem quandam, Anglos etiam è Flandria exulare jussit: In quo, si quis rem rectè introspicat, solummodo actum agebat.

Rex bene jam & certo informatus, quod spes *Perkin*, magis à Conjuratis intra *Angliam*, quam ab Armis transmarinis, penderent, iudicabat *Reinoldi*, Malo eo optime applicari, ubi Fomes Morbi erat; Itaque consultissimum existimavit in Iudicium adducere, præcipuos aliquos ex conjuratis in *Anglia*; unde & malignos Humores in *Anglia* expurgaret, & spes in *Flandria* ebullientes redderet tepidiores. Jussit itaque apprehendi (eodem quasi temporis momento) *Joannem Ratcliffum*, *Domini Fitz wwaterum*, *Simonem Mountforti*, *Thomam Throvaum*. Equites Auratos; *Guilielmum Danbenejum*, *Robertum Ratcliffum*, *Thomam Cressenorum*, & *Thomam Astvoodum*. Hi omnes, læsæ Majestatis impetiti, convicti, & damnati, quod *Perkino* adhæsissent, eique Auxilia polliciti essent. Ex his, *Domini Fitz wwaterus Caletum* transvectus est, ibique arcte custoditus, spe etiam vitæ ei facta, donec paulo post, (aut impatiens custodia, aut astu proditus) cum custode suo defuga egisset, unde statim decollatus est. At *Simoni Mountforto*, *Roberto Ratcliffo* & *Guilielmo Danbenejo*, immediate post Sententiam in eos prolatam, capita abscissa sunt. Cæteris gratia facta est, tam Clericis, quam Laicis; inter quos fuerunt duo Fratres *Dominicani*; Necnon *Guilielmus Worslejus*, *Ecclesie D. Pauli Decanus*: Clerici autem, Examinationem quidem subierunt, sed in Iudicium publicum adducti non fuerunt.

Camerarius Hospitij Regij, illo sane tempore, intactus permanit: Sive quod Rex Humores varios simul movere metuerit, more *Medicorum* prudentium, qui caput ultimo loco expurgant; Sive quod *Cliffordus* (ex cujus Literis plurima de Conjuratis Rex didicerat) hanc partem in adventum suum, ut rem maximi meriti, reservarat; *Regi* tamen interim significans, suspicari se aliquos ex Potentioribus, huic Conjuratiioni nomina dedisse; de qua re *Regi* coram satisfacere in animo haberet.

In vigilia omnium Sanctorum, decimo autem *Regis* Anno, Filius *Regis* secundo-genitus *HENRICUS*, *Dux Eboraci* creatus est; Et simul, tam *Dux* ipse, quam alii complures Nobiles, Equites Aurati, & Generosi Eminentiores, in ordinem *Equitum de Balneo*, pro ritu usitato, cooptati sunt. *Craftino Epiphania*, Rex à Palatio suo *Westmonasterij* (ubi *Festum Nativitatis Domini* celebraverat) ad *Turrim Londinensem* se contulit; Hoc fecit, simul ac audivisset *Cliffordum* (in cujus sinu aut capsula plurima *Perkini* Arcana reposita erant) in *Angliam* appulisse. Mansio autem *Regis* apud *Turrim* eo consilio delecta est, ut si *Cliffordus* ullos ex Potentioribus accusaret, possint illi sine suspitione, aut strepitu, aut Mandatis huc illuc mittendis, statim comprehendi: Cum tam Palatium, quam Carcer, unica muri cinctura claudentur. Post diem unum aut alterum elapsum, convocavit Concilium secretum, & electum, atque *Cliffordum* ad conspectum suum admisit: Qui primo pedibus *Regis* advolutus, humillime ejus veniam & gratiam imploravit: quam Rex ei tunc non gravate concessit, etsi occulto antea securitatem de vita sua accepisset. Tum jussus, ut quæ sciret, referret, inter complures alios (ex motu proprio, nequam interrogatus) *Guilielmum Stanlejum Camerarium* impetivit.

Rex ad nomen hujus Viri prænobilis visus est obtupefcere, ac si de Prodigio aliquo miro ac formidabili nuncium accepisset. Fieri ne posse, ut vir, qui cum tanto officio obligasset, quale fuit, Vitam ejus servasse, & Coronam capiti imposuisset: Vir qui tam splendida & copiosa fortuna frueretur, favore ejus, tam Opibus, quam Honoribus auctus: Vir, qui etiam tam propinquo Affinitatis gradu devinctus esset, cum Frater ejus germanus *Matri Regis* matrimonio junctus esset: Denique vir, cujus fidei *Rex* personam suam commiserat, eum constituendo *Camerarium* suum: ut Vir iste, adhuc apud *Regem* gratia florens, nec ullo modo gravatus, nec etiam metu aliquo percussus sibi invidus esset: *Cliffordus* jussus est, ut iterum atque iterum Capita Acculationis suæ adversus *Stanlejum* recenseret: Admonitus subinde, ut in re tam incredibili, & quæ tantum Virum impeteret, veritatis limites nullo modo excederet. At *Rex* videns moderationem & constantiam ejus, in iis quæ affirmabat asserendis absque hæsitacione aliqua aut vacillatione, & cum iis potestacionibus quæ decebant: Cum etiam Testimonium suum, Vitæ & Animæ suæ periculo, se defensurum recipiebat, eum semoveri jussit: Et multum prius questus de Fortuna sua apud Consilium, mandavit, ut *Stanlejus* in Cubiculo ejus proprio, intra *Turrim Quadratam*, ubi prius manserat, custodiretur. Die autem sequente examinatus est *Stanlejus* à Consiliariis. In Examinatione sua, nihil fere eorum, quæ objiciebantur, negavit, neque Delictum suum magnopere excusare aut extenuare conatus est. Itaque (haud fatis prudenter) dum culpam suam elevare speraret ingenue confitendo, ita rem in liquido ponebat, ut ad condemnationem suam sufficeret. Opinio erat, eum multum superioribus Meritis suis confisum, atque Intercessioni *Fratri* ejus. Verum iis adjumentis præponderabant complura, quæ contra eum faciebant, & in *Regis* Ingenio & Animo prædominabantur, Primo Meritorum ejus exuperantia; Etenim *Regibus* grata est Meritorum mediocritas, quibus Præmia paria esse possunt. Deinde, Apprehensio Potentiæ ejus: Subiit enim *Regem* ea Cogitatio, ab eodem qui ipsum extulisset, periculum sibi imminere, ne rursus dejiceretur. Tertio, confiscacionis magnæ expectatio; Etenim, omnium *Regis* Subditorum *Stanlejus* erat ditissimus; quod postea patuit, inventis, in *Castello* suo de *Holt*, quadraginta Millibus Marcarum in Pecuniis Signatis, & vasis Aureis & Argenteis, præter Jocalia, Suppellestem lautam, Pecorum Greges & Armenta, & alia Bona mobilia, ingenti copia. Quod vero ad Reditus ejus attingit in Ferris & Feudis, illi ad tria Millia Librarum, antiqui census, annuatim ascendebant; pro ratione temporum illorum, res mira, & fere inaudita. Postremo Temporis ipsius Conditio; Si enim *Rex* à metu, quoad statum proprium, plane immunis fuisset, verisimile est *Regem Stanlejo* vitæ gratiam fuisse facturum: Verum impendente tam atroci rebellionis tempestate, securitati suæ consulere necesse habuit. Itaque post sex Hebdomadatum spatium elapsum (quam moram *Rex* honorifice interposuit, tam ut *Fratri* Intercessioni spatium daret, quam ut palam fieret, se non sine conflictu quodam

dam Animi ad hoc compulsus, jacta Proditionis condemnatus est, & statim post decapitatus.

Attamen usque ad hodiernum diem, incertæ memoriæ est, tam crimen ipsum hujus prænobilis Personæ, propter quod morte mulctatus est; quam causa Defectionis suæ à Rege, & infensi sui erga Regem animi. Casus ejus talis fuisse perhibetur; Quod scilicet, in Colloquiis suis cum *Robertus Clifford* dixisset; Se, si exploratum sibi esset, Adolescentem illum, verum fuisse *Edwardi Quarti Filium*, nunquam contra eum arma gesturum. Casus iste videtur, primo intuitu, paulo durior; tam propter Particulam conditionalem, quam propter verba reliqua. Sed quantum ad Clausulam hujus conditionalem, videntur *Judices* illius temporis (qui viri fuerunt in Legibus apprimè eruditi, quorūque tres primarii à Concilio sanctiori Regi erant) censuisse, periculosam admodum rem futuram, si Conditionalia admitterentur ad verba Proditionis qualificanda: Fore enim, ut cuivis liceret Malitiam suam proferre, Periculum vero vitare. Fuit autem Casus ille non absimilis Casui, qui posterioribus temporibus emergerat *Elizabethæ Bartonæ*, dictæ sanctæ virginis *Cantiæ*: Quæ dixerat; Si *Rex Henricus Octavus*, *Catharinam* repudiatam, rursus ad se non recepisset, futurum ut à Regno suo deiceretur, & mortem (anis obiret). Possunt autem Casus innumeri hujus generis adduci. Quos (ut videtur) *Judices* illi gravissimi in memoriam revocantes, noluerunt prorsus Proditionibus cum Clausulâ Conditionali patrocinari. Quantum vero, ad Verba positiva illa, *Stanlejum* nunquam contra Regis *Edwardi Filium* arma gesturum; etsi verba illa lenè quidem sonarent, nihilominus hoc dixisse, directa & directa fuit Oppugnatio, & Abnegatio Tituli Regis, sive per *Lineam Lancastrensem*, sive per *Auctoritatem Parlamenti*. Quod præcudubio Regem altius pupugit, quam si *Stanlejus*, in Acie hanc suam contra eum vibrasset. Si enim *Stanlejus* eam Opinionem defenderet, *Filiū Edwardi* aliquem, Titulo ad Regnum, Regis Titulo potiore inniti, cum ipse tanta auctoritate, & gratia apud Regem floreret; nihil aliud hoc fuit, quam univèrsam *Angliam* verberare, ut idem affirmarēt. Itaque si quis temporum illorum conditionem rectè introspiciat, verba illa ad vivum usque persecarunt. Verum Scriptores nonnulli extra dubium rem ponunt. Ajunt enim, *Stanlejum* & *Perkinum* expresso, & Pecuniarum missarum pignore, se *Perkinum* obstrinxisse.

Jam vero, quantum ad Causam Defectionis suæ à Rege; Verum est, Regem in Prælio de *Bosworth*, Turmis Hostium undique circumseptum in extremo vitæ suæ periculo fuisse; cum *Stanlejus* iste à Fratre missus fuit, cum tribus millibus Armatorum, ad Regem eripiendum; Quod tam fortiter & foeliciter præstitit, ut *Rex Richardus*, in eo ipso loco, occisus esset. Adeo ut vita Mortalium majus Beneficium accipere nequeat, quam *Rex* à manu *Stanleji* acceperat. Cum quodammodo *Christi* Beneficio simile quiddam esset, simul & Servare & Coronare. Pro quo tam insigni Merito *Rex* ei maximam gratiam habuit: Eumque *Consiliarium* & *Camerarium* suum constituit; atque etiam, (nonnihil contra Ingenium suum) ad Spolia illa ingentia Prælii de *Bosworth*,

connivetat, quæ universa fere in hujus Viri commodum cesserunt, adeo ut inde supra modum ditaretur. Attamen tanto merito inflatior, sibi gratiam à Rege relata minime existimavit; Salm non ex mensura pressa, & redundantem, ut expectabat. Itaque Ambitio ejus in tantum exorbitavit, & modum omnem excessit, ut à Rege se *Comites Cestriae* creari peteret. Qui Honor, cum semper ut *Appennagium Principatus Wallia* reputaretur, & *Filio Regis primo genito* ex more cedere soleret, Petito illa, non solum à Rege repulsam tulit, sed etiam Animum ejus secreto offendit: Cum ex hoc, *Rex* satis perspiceret, Cupiditates *Stanleji* immoderatas esse, & Cogitationes ejus vastas, & irregulares; atque Beneficia priora Regis ei fordescere, nec prout decuit, æstimari. Cœpit itaque *Rex* ei intra animum suum minus favere. Et quemadmodum modicum *Frementi*, totam *Massam* corrumpere solet, Regis sagacitas jam passioni suæ ex nova offensa irritata suggerere cœpit, *Stanlejum*, in Prælio de *Bosworth*, licet satis celeriter advenisset, ad vitam Regis servandam; contra tamen, satis diu moratum esse, ut de vita *Rex* periclitaretur. Nihilominus, cum nihil haberet accusatione in eum dignum, eum Honoribus suis frui, usque ad præcipitium istud extremum permisit.

Post eum factus est *Camerarius Hospitij Regis Egidius Dominus Daubenejus*, Vir magnæ prudentiæ & fortitudinis: Quæ virtutes magis in eo enituerunt, quod simul humanus fuerit & moderatus.

Invaluerat Opinio, quod *Robertus Cliffordus* (qui jam factus erat veluti Delator Regis) etiam ab initio fuisset *Emissarius*, & *Explorator Regis*; & quod in *Flandriam* confugisset non sine Regis notitia & consensu. Verum hoc minus est probabile: tum quia nunquam Mensuram illam gratiæ apud Regem recuperavit, qua ante discessum suū fruebatur: tum præcipue, quia Delatio ejus circa *Stanlejum* (quod ei pro maximo merito erat) minime processit ex iis, quæ in *Flandria* didicerat, sed ei res illa ante Discessum suum ex *Anglia* innotuerat.

Supplicium *Stanleji* & cæterorum (præcipue vero *Stanleji*, qui Robur fuerat Patrium) & Defectio *Cliffordi*, qui omnium erat apud *Rebelles* intimus, *Perkini* & *Conjuratorum* incepta miris modis turbavit, tam metum injiciendo, quam Suspicionem & Diffidentiam: Adeo ut jam, instar *Arenæ* essent sine calce, male inter se coherentes; præcipue qui ex *Anglis* essent: Qui jam attoniti, se mutuo oblique intuebantur: incerti, quis Partibus suis fidus esset, quis secus, sed existimabant plane Regem, partim præmiis inescando, partim Arte irretiendo, omnes, qui alicujus essent pretii, in suas partes tracturum. Et revera factum est, ut plurimi sigillatim recederent, alii post alios. *Barlejus* (qui una cum *Cliffordo* missus fuerat) ex iis fuit, qui diutissime in fide erga *Rebelles* permansit, donec *Perkinus* fere attritus esset; attamen etiam Regi ad extremum reconciliatus est. Sed ruina hujus Viri magni, (*Stanleji* scilicet, qui tanta gratia & auctoritate (ut credebatur) apud Regem floruerat: Atque Modus ipse quo *Rex* Negotium illud tractavit, unde liquido patebat, Inquisitionem occultam ei diu, antequam in ju-

dicium adductus fuisset, incubuisse: simul & Causa, propter quam supplicio affectus est, quæ vix alia fuit, quam quod affirmasset, *Titulum familia Eboracensis Titulo familia Lancastrensis fuisse potiore*: In quo Casu omnes fere includebantur, saltem quoad opinionem internam. Hæc omnia (inquam) res fuerunt incredibilis Terroris universis Regis servis & Subditis: Adeo ut nemo ferre tutum se reputaret: Quinetiam eo res processerat, ut vix sermones inter se conlererent Homines auderent, sed universalis cunctos invaderet Diffidentia: Ex quo factum est, ut Rex magis absoluto certe, sed minus tuto Imperio fruere: *Nam, Sanguis in interiora fluens, & vapores intus conclusi, opprimunt & suffocant magis.*

Hinc orti sunt innumeri famosi Libelli (qui Libertatis sermonis cohibita Eruptiones sunt, & Seditio quæsi Femellæ) infinita in Regem, & aliquos ex Consiliariis suis intimis, Scandala & Inyectivas ejaculantes. Pro quibus componendis & spargendis, post multam & diligentem Inquisitionem, quinque tantum tenuis conditionis Homines apprehensi sunt, & morte mulctati.

Rex interea res Hibernia non neglexit: Is enim Ager erat, in quo Fungi illi (qui nocte una se attollunt) maxime vigere solebant. Misit igitur ex Anglia (quo res suas in eo Regno melius componeret & stabiliret) utriusque Togæ Delegates: Priorem nempe de Lanthony, ut Cancellarii munere ibi fungeretur: & *Edwardum Poyningum* Equitem Auratum, cum Copiis Militaribus, & Potestate Imperatoria: Atque una Diploma dedit, Auctoritatem in eum conferens *Locumtenentis* sui, in Regimine Civili. In qua Clausula erat, *Ut etiam Kildaria Comes tunc Hibernia Deputatus ei pareret.* Verum *Hiberni* agrestes (qui maxime deliquerant) more suo, in Sylvas & Paludes fugerunt; quique in pacato Hibernia similes Criminis conscii sibi erant, ad eos se receperunt: Adeo ut *Poyningus*, erga Erraticos *Hibernos*, Erraticam quandam Expeditionem suscipere compulsus fuerit: In qua propter Montes & Saltus, parum profecit: Quod (sive ex Melancholia quadam suspiciosa, quod res ei male successerunt: sive ut Conatus suos ab infamia vindicaret) imputari prorsus voluit favori, quo *Comes Kildaria* secreto Rebelles prosequeretur Levissima quaque suspicione locum habente in eum, propter *Kildaria* Comitem illum, qui *Lamberto Simnello* adhæserat, & in *Pralio Stokensi* occubuerat. Itaque *Comitem* comprehendi iussit & in custodiam dari, eumque in *Angliam* misit: qui examine debito facto, ita se purgavit, ut in Munus pristinum *Deputati Hibernia* restitutus fuerit. Sed *Poyningus* (quo Meriti sui, in Rebus Bellicis, exilitatem, Actis pacis compenfare) *Parlamentum* convocavit. In quo Lex lata est illa memorabilis, quæ etiam hodie *Lex Poyningi* vocatur: per quam, *Statuta Anglia* universa, etiam in *Hibernia*, recipi & obtinere sancitum est. Antea siquidem *Hibernos* minime obligabant: neque similiter ullum *Statutum in Anglia* ordinatum, post tempora illa, scilicet Annum decimum *Regis Hibernos* obligat.

Circa hoc tempus cæpit in Rege notari, Inclimatio illa, quæ postea à Consiliariis & Ministris pravis excitata & aucta, Macula plane facta est

Regiminis sui. Illa erat Industria & Artes, pecunias à subditis suis emungendi, per Mulctas & Foris facturas ex Legibus Pœnalibus. Id quod Hominum Animos magis hoc tempore percussit, quoniam facile erat cernere, hoc in Ingenio Regis penitus insitum fuisse, cum nullæ cum premerent Rei pecuniaræ angustiar: sed contra, Thesauri uberrimè abundaret. Etenim, pecunias à Gallo propter Pacem nuper receperat: à Subditis item ea, quæ nomine *Benevolentia* collatæ fuerant, soluta jam erant. His Casualia amplissima, ex confiscatione *Stanlejana*, accesserant: præter alia Lucra diversa. Primus Casus in hoc genere memorabilis, tuit ille *Gulielme Capelli Equitis Aurati, Aldermanni Civitatis Londinensis*: Qui vigore diversarum Legum Pœnalium mulctatus est, ad Summam bis mille & Septingentarum Librarum: Et pro mille Sexingentis libris, cum Rege transegit: A quo tamen *Capello*, diu post, *Empsonus* novas pecunias extorquere annuus est: idque fecisset, nisi Rex, sub ipsum tempus, mortuus fuisset.

Ætate sequente Rex, ut Matrem suam consolaretur, quam semper unice dilexit & reveritus est: atque ut fidem apud omnes faceret, Severitatem contra *Stanlejum* (quam inposuit ei Necessitas, & Ratio status) nihil proflus Amori suo, erga *Thomam Fratrem* ejus, detraxisse: profectus est, ad *Lathamam*, ut cum *Matre* & *Comite*, hilareres aliquot ageret dies, ibique: moram nonnullam fecit.

Durante adhuc hac Regis profectio, *Perkinus* videns tempus & moram, quæ (dum incepta sua occulta fuissent, nec in lucem prodissent, & in Angliam satis prospere successissent) rebus suis conducebant; nunc vicissim, cum Consilia sua patefacta essent, contra eum potius facere (propterea quod cum Res in declivi positæ sint, non facile sustinentur, aut sistantur, absque novo impetu) constituit fortunam suam, per novam aliquam, in Angliam ipsam, Impressionem, experiri: spem adhuc ponens in populi Inclinatione, & Favore erga *Familiam Eboracensem*. At Corpus illud Vulgi, ne utiquam similibus artibus tractari oportere, ac Personas eminentes, judicabat. Sed nulli aliud Affectuum vulgi Experimentum capi recte posse, quam Vexillo in Campis expanso. Delegit autem, ex locis, in quibus Invasio fieri deberet, *Oras Cantij*.

Interea vero Regis Prudentia & Providentia, ad tale Opinionis & Famæ Culmen ascenderunt, ut quicquid prospere evenerat, de industria, & ex composito ab eo factum esse, existimaretur. Itaque creditum est, etiam hunc particularem *Perkinus* de *Cantio* invadendo conatum, Regi prævisum & præcognitum fuisse. Ideoque, quo facilius *Perkinus* in *Cantium* alliceret, eum in partes *Septentrionales* procul profectioem suscepisse: Luctatorum more, latus apertum *Perkinus* ostendendo, ut irrueret, & incaute dejiceretur; cum Rex eam *Cantii* Provinciam, jam antea sibi fidam, & erga se bene animatam, effecisset.

Perkinus autem, eo tempore, Colluviem quandam, ex omnibus Nationibus, collegerat: Nec numero certe, nec Animis aut Fortitudine contentendam: Sed qui tali essent Ingenio & Fortuna, ut non minus Amicis, quam Hostibus essent formidabiles: Cum plurimi eorum ex-leges essent

essent, & facinorosi, quique ex rapto vivere sole-
rent. Hos in naves imposuit, iisque comitatus
Sandovicum & *Dealan* Oppida Provincie *Canti-*
æ circa *Mensem Iulii* appulit.

Illic *Anchoras* jecit, atque ut animos Plebis
tentaret, aliquos ex suis in littus exposuit, multa
jactando de *Copiis*, quæ præsto essent, statim
subsecuturis. At populus *Cantiæ* (cum satis persepe-
xissent, in *Copiis Perkinii*, neminem comparere
ex *Anglis* melioris notæ, sed *Exteros* tantum, eos-
que infimæ Conditionis Homines, ac fere *La-*
trones, longe magis idoneos ad oras maritimas
depopulandas, quam ad *Regnum* Domino suo
recuperandum) ad primarios *Cantiæ* viros con-
tulerunt; studium suum & fidem versus *Regem*
professi, & operam suam ultro offerentes, & præ-
cipi sibi petentes, quibus modis *Regi* maxime uti-
les esse possint. Primarii illi *Viri*, consilio inter
se habito, jusserunt, ut *Copiæ* nonnullæ, numero
haud exiguo, se circa *Littora* ostenderent: ali-
quæque ex *ipsis Copiis Perkinianis* signis alli-
cerent, tanquam se cum illis conjuncturæ: Alii-
nonnulli, à *Littore* se in *Interiora* recipere & au-
fugere simularent, quo *Perkinum* ad Homines
suos in terram exponendos animarent; At *Per-*
kinus (qui in partibus *Regis* agendis jam peritus,
aut fortasse à *Frisio* Secretario instructus, didi-
cerat *Milites* imperio parentes, primo stare, postea
ordine incedere: *Rebelle*s contra confuse
omnia agere & miscere) omnia sedate & sine tu-
multu agi, observans, rem in duriorum partem
interpretabatur. Itaque quo erat *Ingenio* subdo-
lo, pedem è *Navi* movere noluit, priusquam om-
nia in tuto videret. Quamobrem, *Copiæ Regis*
animadvertentes, se plures allicere non posse,
quam eos qui primo in terram expositi fuerant,
*Rebelle*s statim adortæ sunt, & considerunt,
priusquam in naves se recipere potuissent. Qua
pugna (præter occisos, eos & qui fuga se eripue-
runt) capti sunt circiter centum quinquaginta
Homines: Quos omnes (quoniam *Rex* judica-
bat, *Morem* illum paucos ad *Terrorem* reliquo-
rum supplicio afficiendi melioris notæ *Homini-*
bus competere; verum facem *Populi* protinus
internecioni dandam, præsertim in principio *Re-*
bellionis; Simulque animo prospiciens, *Copias*
Perkinii posthac, ex *Colluviæ* & *Sentina* *Homini-*
um projectorum, compositas iri) in patibulo suspen-
di jussit, ad majorem terrorem ejusmodi *Nebu-*
lonibus incutiendum. Omnes *Londinum* perdu-
cti sunt funibus utrinque alligati, ut *Equi* in plau-
stro, & morte affecti, alii *Londini* & *Wappingi*, alii
circa *Oras* *Maritimas Cantii*, *Suffexiæ* & *Norfolciæ*,
ut loco *Signorum* *Nauticorum* & *Laternarum*
essent, quæ *Perkinii* *Affectas* à *Littoribus Angliæ*
absterrere possent. *Rex* cum primum de *Rebel-*
lismo in *Cantiæ* impressione certior factus fue-
rat, profectioem suam abrumpere cogitavit;
Sed proximo die, nuncio accepto, quod partim
dericti partim fugati fuissent, iter suum conti-
nuavit; *Richardum* *Guisfordum* *Equitem* *Au-*
ratum in *Cantiæ* misit; Qui populum convocâs,
eos, (ex parte *Regis*) *Laudibus* cumulavit: quod
non solum in fide permanissent, sed operam suam
tam promptè & prudenter præstitissent: atque
universis gratias egit; præmia etiam aliquibus
privatim pollicitus.

Decimo sexto *Novembris*, Anno autem *Regis*
undecimo, Electio *Servientium ad Legem*, in *Adi-*
bus Episcopi Eliensis celebrata est: quanovem in
eum ordinem cooptati fuerint. *Rex* Solennita-
tem illam præsentia propria, & *Reginæ* suæ ho-
noravit utpote *Princeps*, qui semper *Jure* *consul-*
tos ornare & decorare consueverat: Id agens, Ut
Subditos *Legibus suis*, *Leges* autem *Jure-consultiis*
reeget & *steteret*.

Hoc etiam Anno, *Fœdus* iniit *Rex* cum *Prin-*
cipibus Italiæ, pro *Defensione Italiæ* contra *Gallos*.
Carolus enim *Regnum Neapolitanum* subjugave-
rat, & paulo post amiserat: quasi per *Somnium*
felix. *Universam Longitudinem Italiæ* pervase-
rat, nusquam *Arma* expertus: Adeo ut verum ef-
set, quod *Alexander Papa* dicere solitus est; *Gal-*
los in Italiæ venisse, cum creta in manibus, qua
diversoria sua notarent, potius quam cum Armis,
quibus pugnarent. Etiam ipso *Regno Neapolitano*
universo potitus est, gladium vix stringendo. Ve-
rum statim post, tot & tantos *Errores* cumulavit,
ut iis nulla fortuna, licet optima, par esse posset:
Barones Neapolitanos *Partium Angevinarum*
minime demeruit; sed præmia sua, pro *Arbitrio*
quorundam *Famulorum* suorum, qui *lucra* ca-
ptabant, disperdit. *Italiæ* universam contra se
excitavit, eo quod *Ostiam* cepisset, &
libertatem *Pisanorum* protexisset: Quæ suspicio-
nem omnibus injecerunt, *Ambitionem* ejus ultra
Regnum Neapolitanum extendere. *Nimis* propere
Amiticium cum *Ludovico Sforza* diripit; qui re-
vera *Claviger* fuit, *Gallumque* introduxit, & ex-
cludit. *Nonnullas* etiam *Belli Reliquias*, in *Regno*
Neapolitano adhuc fumâtes, extinguere neglexit.
Postremo, qui *Italiæ* sine *oppositione* pervase-
rat, *Arma Italorum* nimis despiciere cepit; Unde
Regnum Neapolitanum Italorum *Copiis* minus in-
structum reliquit. Ita ut, paulo post *reditum* ejus,
universum *Regnum* ad *Ferdinandum Juniores*
defecerit, & *Gallos* expulerit. *Nihilominus Caro-*
lus cum *ingentibus* *Minis*, & magno *Copiarum*
Apparatu, novam *Expeditionem* in *Italiæ* desti-
nabat. Itaque ad *instantiam Statuum Italiæ* com-
plurium (& maxime *Papæ Alexandri*) *Fœdus* iectum
est, inter eundem *Alexandrum Papam*, *Maximi-*
lianum Romanorum Regem, *Henricum Regem*
Angliæ, *Ferdinandum* & *Isabellam Regis Hispania-*
rum (ita enim in *Tractatu Originali* *Nomina*
Principum illorum constanter collocantur) *An-*
gustinum Barbadicum Dusem Venetiarum & *Lud-*
ovicum Sforzam Ducem Mediolani: pro *Com-*
muni *defensione Statuum* suorum singulorum.
In quo *Tractatu*, licet *Nomen Ferdinandi Junioris*,
ut *Partis* *principalis*, non fuisset insertum, *nihilo-*
minus Regnum Neapolitanum, proculdubio erat
inclusum, tanquam *Feudum Ecclesiæ Romanæ*.

Mortua etiam est hoc Anno *Cecilia Ducissa*
Eboraci, *Edvardi Quarti* Mater, apud *Castrum*
suum de *Barckhamsted*, *Ætate* extrema: Quæque
eo vitam produxerat, donec vidisset, tres *Princi-*
pes ex *Sobole* sua, coronatos: quatuor autem tru-
cidatos. Sepulta est apud *Foderinghamiam*, juxta
Ducem *Maritum* suum.

Hoc etiam Anno, *Rex* *Comitia* *Ordinum* cõ-
vocavit: In quibus complures *Leges* latæ fuerunt,
naturæ magis *privatæ* & *vulgaris*, quam ut *Hi-*
storiæ *Lectorem* detinere mereantur. Atque me-
rito

rito quis suspicari possit, ex iis quæ postea lecta sunt. *Regem*, sicut in salubribus Legibus ordinandis præcelleret: ita, in secreto, apud se constituisse, ex Legibus suis fructum percipere, non minus ad colligendas pecunias, quam ad corrigendos Mores: atque in hunc Finem eas in majus accumulasse.

Lex Principalis, quæ his Comitibus perlata est, fuit miræ cujusdam Naturæ: Justa potius secundum æquitatem naturalem, quam ex norma Juris: & Magnanima magis: quam Cauta. Statuit hæc *Lex*, ut nemo, qui *Regis* partes tunc de facto regnantis secutus fuerat, propter ejusmodi crimen, unquam impeteretur aut condemnaretur, vel processu Legis, vel per Actum Parlamenti: Atque insuper, si tale aliquod Actum Parlamenti condemnatorium fieri post contigisset, irritum & invalidum prorsus foret. Ista Constitutio in hoc fundabatur, quod rationibus Status magnopere conveniret, ut Subditi de Jure *Regni* minime inquirerent: Atque rursus. Conscientiæ Leges hoc postularent, ut (quicumque Belli exitus foret) Subditi obedientiæ suæ pœnas non darent. Genius hujus Legis pius & nobilis certe fuit: cum id in Bello statueret, quod *David* in peste à Deo petiit, qui dixit: *Si peccavi, percutite me, ista autem oves quid fecerunt?* Simul occulto sapiebat ista *Lex* providentiam & prudentiam, quandam profundam: Nam omnem occasionem sustulit, cur Subditi in *Regis* Titulum curiose inquirerent: cum ipsorum Securitati, quæcunque esset Belli fortuna, cautum jam esset Præterea, non potuit non Corda & Amorem Subditorum sibi conciliare, quoniam magis videbatur prospicere illis, quam *Regis* ipsi. Attamen interea Milites hæc *Lex* exuebat & exolvebat, magno illo vinculo, & calcari Necessitatis (quæ illis alias incumberebat) pugnandi, & non, nisi parta victoria, abscedendi: Quandoquidem vitæ Militum & fortunæ in tuto essent, sive fortiter pugnarent, sive terga verterent. Verum quoad partem *Legis* secundam, vis ipsius plane vana fuit, & illusoria; cum scilicet per Statutum præcedens, Statutum aliquod futurum frustrari posse quis cogitet? Absoluta enim, & suprema potestas, se ipsam constringere non potest: Neque, quod Natura revocabile est, figi potest: Non magis, quam si quis Testamento suo declaraverit, quod si Testamentum novum conderet, illud irritum esse. Et quantum ad Casum Acti Parlamenti, memorabile prorsus accessit Exemplum temporibus *Henrici Octavi*: Qui se, durante minore Ætate Filii sui, mortem obire posse prævidens. Statutum condidit: *Ut nullum Statutum, durante minore Ætate Regis, latum, Regem aut Successores eius teneret, nisi à Rege, postquam ad plenam Ætatem pervenisset, sub Sigillo magno Angliæ confirmatum foret.* Verum primum Statutum, quod tempore *Regis Edwardi Sexti*, tunc minoris, inactitatum fuit, illud prius Actum prorsus rescidit. Verum, res quæ non sunt peremptoriæ ad obligandum, possint tamen esse commode, pro tempore, ad satisfaciendum populo.

Lata est etiam *Lex*, in Adminiculum & Firmamentum *Contributionis* ejus, quæ dicta est *Benevolentia*. Quæ sancivit, ut pecuniæ summa, in quam aliquis consenserat, neque tamen soluta esset, Legis processu exigeretur. Quod Statutum, sicut

Pecuniarum detentorum Solutionem acceleravit, ita *Rei* ipsi Auctoritatem addidit: Lata autem *Lex* est (ut prætendebatur) ad Instantiam ipsorum, qui jam antea solvissent.

His etiam Comitibus lata est *Lex* illa bona, quæ Breve de *Attineta* vocatum introduxit, per quod Judicia Juratorum (quæ Veredicta vocantur,) falsa rescindi possint; quæ ante illud tempus *Evangelij* cujusdam instar erant, atque plane irrevocabilia. Ad Causas Capitales hæc *Lex* se non extendit; tam quia plerumque *Regis* nomine eæ Causæ aguntur, quam quia illæ (si per viam *Indictamenti*, quod *Regis* nomine semper procedit, tractentur) duplici *Veredicto* transiguntur; Nimirum eorum qui inquirunt, & eorum qui *Quæstionem* terminant: unde fit, ut non duodecim Viri tantum, sed viginti quatuor Viri de re pronuncient. Verum (ut videtur) non fuit id solum in causa, quod ad Capitalia *Lex* non extenderetur, Ista enim ratio, ubi Causa Capitalis à Parte gravata peragitur, non tenet: Sed illud in primis, in Considerationem venerat, ne forte Juratores in Causis Capitalibus timidius se gererent, si obnoxij essent novis Litibus & periculis, ubi favor vita contra eos faceret, Neque etiam extenditur ista *Lex* ad Litem aliquam infra valorem quadraginta Librarum, quia in Litibus, tam exigui valoris, superaturæ essent impensæ Summam principalem, si retractarentur.

Lex alia sancita est, contra ingratitude Fœminarum, quæ à Maritis suis, aut Maritorum suorum Parentibus, aut Cognatis, ad Terras promotæ eas alienarent, in Præjudicium, & Exheredationem Hæredum, aut eorum ad quos, post mortem ipsarum, Terræ illæ redire deberent. Huic malo Remedium porrigebat *Lex*, ut scilicet liceret Hæredibus, & cæteris, in Terrarum possessionem, nomine Foris facturæ, non expectata morte Mulieris, continuo venire.

Lata est etiam illa *Lex*, Charitatis plena: ut scilicet Homines egeni, Lege agentes, admitterentur in *Forma pauperis*: Hoc est, ut nihil solvant Advocatis, Procuratoribus, aut Scribis: Unde tamen factum est, ut Homines egeni, sicut *Lege* experiri melius possent, ita ad alios Litibus vexandos promptiores essent. Fuerunt & aliæ, iisdem Comitibus, *Leges* introductæ, bonæ & sanæ, ut prius dictum est: Sed moro nostro, eas excerpimus, quæ naturæ suæ minime vulgaris.

Rex interim, licet Comitiorum Negotiis incumberet, tanquam in plena pace; viderique vellet Consilia *Perkinsi* (qui jam in *Flandriam* redierat) veluti Floralia quædam, despectui habere; tamen *Regis* prudentissimi Constitutionem nactus (foris Animosi, intra providi) mandavit, ut Phari ad Oras maritimas vigiliis custodirentur; Et plures etiam Phari erigerentur, ubi nimium inter se distarent. Et diligenter observabat, ubi tandem Nimbus iste erraticus erupturus foret. Sed *Perkinsus* à suis monitus, ut Ignem suum (qui hactenus tantum in viridi ligno depasceret) vivum servaret, foliibus veluti assiduis, iterum in *Hiberniam* navigavit, unde prius, propter spes præbitas à Gallis, potius quam propter aliquod Impedimentum, aut Tepiditatem, quam in illo Populo expertus esset, discesserat. Verum tempus ipsum, cum *Regis* ipsius Diligentia, & *Poyningi* prudente Admini-

stratione, ita res *Hibernia* composuerat, ut nihil reliquum fieret *Perkinso*, præter turbulentos impetus sylvestrium & nudorum Hominum. Itaque qui res ejus curabant, consilium ei dederunt, ut à *Rege Scotorum* Auxilia peteret; Principe Juvenc, & Animoso, & Populo suo ac Proceribus acceptissimo, & erga *Regem Henricum* male affecto. Hoc etiam ipso tempore, tam *Maximilianus Rex*, quam *Carolus*, coeperunt à *Rege Henrico*, averso animo esse. Alter in malam partem accipiens prohibitionem Commercii cum *Flandria*: Alter *Regi* jam diffidens propter *Fœdus* nuper ictum cum *Italia*. Itaque præter Auxilia aperta *Ducissa Burgundia*, quæ tanquam velis & remis contenderrat, ut *Perkinsi* Conatus promoverentur; non de erant secreti quidam Favoress à *Maximiliano* & *Carolo*: Adeo ut, occultis literis, & Nunciis, res ejus *Regis Scotia* commendasse pntentur.

Perkinsus igitur, hujusmodi Fiducia fultus, in *Scotiam* adveniens, cum Comitatu decente, à *Rege Scotia* (ad hoc antea bene præparato) honorifice exceptus est: & paulo post adventum suum ad *Regis* conspectum admittus, ritu solenni. Etenim *Rex* cum excepit, in Camera Præfentiali, astantibus multis ex Proceribus *Scotia*. *Perkinsus* autem, cum satis splendido Comitatu, tam eorum quos ipse adduxerat, quam eorum quos *Rex* adversum miserat, ingressus est Cubiculum; ubi *Rex* affederat; Et ad *Regem* accedens, seq; aliquantum incurvans, eum amplexurus: retro se aliquot passus recepit; Atque voce clara (ut à præsentibus omnibus exaudiretur) tali Declaratione usus est.

REX *Excelsus*, & potens; Celsitudo vestra, & Proceres hi vestri, qui adsunt, benigne (si placeat) aures præbeat *Tragica* Narrationi Adolescentis, qui jure debuerat *Palam* Regni in *Manu* sua gestare, sed *Fortuna* Iniquitate factus est ipse *Pila* de *Calamitate* in *Calamitatem*, & de *Regione* in *Regionem* jactatus. Conspicitis ante Oculos vestros positam *Plantagenitæ* Effigiem: qui à *Gyneo* abreptus fuit in *Asylum*: ab *Alylo*, in dirum *Carcere*: à *Carcere* in *Manum* cruenti *Carnificis*: abque ab ejus *Manu* expostus in *Desertum*. Sic enim *Orbem Terrarum* nobis vocare par est. Ita ut ille, qui in *spem*, & *jus* *Regni* potentis, natus est, ne *Palmam* quidem *Terra*, in qua pedem sistat possideat: præter eam, in qua nunc *Regio* vestro favore admittus. *Edwardus Quartus*, nuper *Angliæ* *Rex* (Quod Celsitudinem vestram fugere non potest) duos reliquit *Filios*, *Edwardum* Principem, & *Richardum* *Ducem* *Eboraci*, utriusque *Etate* tenera. *Primo* genitus, in *Regnum* *Patris* successit, *Edwardus Quintus* dictus. Verum *Richardus*, *Dux* *Glocestriæ*, *Patruus* eorum crudelis, primo per *Ambitionem*, *Regnum*, deinde *Neptum* *Sanguinem*, ad *Status* sui securitatem sitiens, eisdem scelerato, & sibi (ut putabat) fido, mandavit, ut utrumque jugularet. Verum *Carnifex* ille, qui ad hoc factus missus est, postquam *Edwardum* *Primogenitum* crudeliter trucidasset, motus est, partim *Conjunctione* quadam, partim aliis modis (de quibus silemus) ut *Richardum*, *Junio*rem *Filium*, servaverit. *Tyranno* tamen referens, se *Jussa* ejus, in utroque interficiendo executum. Iste *Relationi* à *Tyranno* fides adhibita est, eademque publicis *Declarationibus* est confirmata: Ita ut generalis invaluerit *Opinio*, utrumque sublatum fuisse, etsi *Veritas* fere semper quosdam *Igniculos* habeat, qui passim volant, donec tempore suo mani-

fesctur & emicet; quod etiam in hoc negotio contigit. Verum *Deus* *Omnipotens*, omniaque disponens, qui *Leonum* ora obturavit, parvumque *Joam* conservavit à *Tyrannide* *Athaliæ*, cum *Regis* *Liberos* neci mandasset: Atque etiam *Isaacum* liberavit, in ipso temporis articulo, in quo manus ad eum jugulandum extensa est: Fratrem *Junio*rem conservavit. Ille enim ego, qui coram adsum, verus sum *Richardus*, *Dux* *Eboraci*, infelicis *Principis* *Edwardi* *Quinti* *Frater*, *Legitimus*que *Hares* *Masculus* *Inchy* illius *Regis* *Edwardi* *Quarti*, nuper *Angliæ* *Regis*. Quod admodum *Emissionis* meæ à *Turre* attinet, consentaneum est, ut silentio prætermittatur; aut saltem *Relatione* secretiore tradatur; Quoniam nonnullorum adhuc superstitum interesse possit, atque etiam *memoria* aliquorum, qui jam fato functi sunt. Satis sit memorasse, me *Matrem* eo tempore in vivis habuisse, *Reginam* illam quidem, quæque in dies *Mandatum* à *Tyranno*, de *nec* *Filiorum* expectaverat. Hoc modo, & *Etate* mea adhuc tenera, *summa* *DEI* *Misericordia*, à *Londino* migrans, in partes *transmarinas* occulto transvectus fui: Ubi, qui mei curam habebat (utrum novis *Timoribus*, aut animi *Inconstantia*, aut aliorum *Artibus* & *Sollicitatione* adductus, novit *Deus*) subito me deseruit. Unde huc illic errare & tenues conditiones subire, compulsus sum, ad vitam sustentandam. Quare diversis passionibus distractus, ex altera parte, *Metu*, ne res palam fieret. *Tyrannus*, in *fidis* rursus exponeret: Ex altera parte, dolore & indignatione, quod ignotus in tam vili & abjecta *vita* conditione degerem, decrevi *mei* *mortem* *Tyranni* opperiri, & tunc me in *manus* *Sororis* meæ, quæ proxima *Regni* *Hares* esset, committere. Verum interea venit, ut quidam *Henricus* *Tidderus*, *Filius* *Edmundi* *Tidderi*, *Comitis* *Richmondia*, & *Gallia* appelleret in *Angliam*, atque, modis subtilibus & turpibus, *Coronam* *Angliæ* acquireret, quæ jure mihi debebatur. Adeo ut res meæ non proveherentur in melius, sed tantum *Tyrannum* mutarent. *Henricus* iste, *Hostis* meus infensissimus & *Capitalis*, quamprimum me vivere intellexerat, omnibus viis & modis perniciem meam machinari cepit. Nam *Capitalis* ille *Hostis* meus, non solum me falso, & impudenter criminatus est, quod *Persona* ficta & supposititia esse, mihi nomina imponens contumeliosa, ut *Mundo* illuderet; verum etiam, ut *Reditus* meus in *Angliam* prohiberetur, amplas obtulit pecuniarum summas, quibus *Principes*, apud quos receptus fueram, aut saltem eorum *Ministros* corrumpere; Quinetiam importune, cum quibusdam ex *Familis* meis interioribus egi, ut *veneno*, vel alio modo, me è medio tollerent; Cum aliis autem, ut à *Causa* mea justa desisterent, atque ex *Servitio* meo abscederent; quemadmodum *Robertus* *Cliffordus* & alij, à *Tiddero* seducti, fecerunt. Ita ut quivis animi compos, facile peripicere posset. *Henrico* isti, se dicenti *Regem* *Angliæ*, non opus fuisse tantas pecuniarum *Largitiones* & *Impensas* profundere, neque, tam indefesso labore & sollicitudine, *necem* meam & *ruinam* moliri, si ejusmodi ficta *Persona* fuisset. Verum *Causæ* meæ *Justitia*, tam liquido apparens, *Christianissimum* *Regem* *Carolum*, nec non *Nobilissimam* *Heroinam*, *Ducissam* *Dotariam* *Burgundia*, *Amicam* meam *charissimam*, permovit, ut non solum *Causam* meam probarent sed etiam *Auxilia* benigne juvarent. Verum (ut videtur) *Numini* *Cœlesti* complacet (ad *Bonum* commune *Insulæ* hujus unversæ, quæ hac *Regna*

potentissima Angliæ & Scotiæ, melius & ætius, Amicitia federe, ex tanto merito conglutinarentur) Collocationem mei in Solio Avorum meorum Regum Angliæ, Armis & Auxiliis Celsitudinis vestræ referre. Neque hæc prima visa sunt, quibus Rex Scotiæ, Reges Angliæ, Regno exutus restituit; sicut recente Memoria factum est in Persona Henrici Sexti. Itaque, cum Celsitudo vestra jam pridem Specimen egregium ediderit, se, nulla virtute Regia, Progenitoribus suis esse inferiorem, ego afflictus & calamitosus Princeps; veluti divino nutu monitus, ad vos accessi; Meque fortunam, meas in Manus vestras Regiastrodo; Opem vestram implorans, qua in Regnum meum Angliæ restituar; Fideliter vobis pollicitus: me erga Celsitudinem vestram, non aliter affectum iri, quam si Frater vester essem germanus; Atque post Regni mei Adeptionem, grate omnia pro viribus meis præstiturum, qua tanta Me obligatione exsolvere possint.

Postquam Perkinus hanc Declarationem suam finiverat, Rex Jacobus generosè & prudenter respondit; Quisquis tandem ille fuerit, fore; ut eum nunquam peniteret, quod se in manus ejus tradidisset. Atque ab illo tempore, etsi non deessent, qui persuadere ei conarentur, hæc omnia meras esse præstigias, tamen sive Perkinus blandis Obsequiis captus, sive in gratiam magnorum illorum Principum Exterorum; sive promptus ad arripendam Belli contra Henricum occasionem, eum excepit in omnibus ac si verus fuisset Dux Eboracensis; Causamque ejus suscepit; Atque (quo magis fidem faceret, se pro magno Principe cum habere, minime autem pro Persona ficta) consensit, ut Dux iste Perkinus, in Matrimonium duceret, Dominam Catharinam Goradanam, prænobilem Fœminam, Comitissæ Humilei Filiam, Regique ipsi Sanguine conjunctam; Virginemque in flore Etatis, eximia formæ, & virtutis.

Non diu post, Rex Scotiæ in persona propria, Perkinum secum ducens, Northumbriam Exercitu magno invasit; licet ex Limitaneis, quos subito coegerat, maxima ex parte conflato; Perkinus autem, pro Suffitu quodam, in locis ad quæ venerat, promulgari fecit Edictum, in tenorem sequentium, sub Nomine Richardi Quartii, Angliæ Regis.

PLacuit Deo Omnipotenti (qui Potentes de Solio eorum dejecit, & Humiles attollit, neque spes Justorum, in exitu perire sinit) Nobis tandem benigne indulgisse, ut Armatos nos, Subditis nostris Angliæ, ostenderemus. Verum absit, ut eorum Damnum aut Nocumentum cogitemus, aut Bello illos impetere in animo habeamus, aliter, quam ut illos nobiscum una, à Tyrannide & oppressione vindicemus. Etenim, Capitalis Hostis noster, Henricus Tidderus, falsus Corona Angliæ usurpator, (quæ jure Naturæ & Hereditario ad nos devoluta est) satis sibi conscius de jure nostro indubitato, (cum simul verus Richardus Quartus Angliæ Rex; utpote Heres Masculinus, Incliti & gloriosi Edwardi Quartii, nuper Regis Angliæ) non solum Regno nostro nos deiecit, sed omnibus modis pravis, & sceleratis, nos prode, & vita privare, conatus est. At tamen, si Tyrannis ejus ad Personam tantummodo nostram se extenderet (etsi sanguis noster Regius Injuriarum sensum adaugeat) minus dolore afficeremur. Verum Tidderus iste, qui se de Tyranni Excidio jactat,

nihil aliud fere ab Introitu in Regnum suum maleficio usurpatum, exercet, & executus est, præter Tyrannidem, & Tyrannidis Artes, & Facinora.

Richardus enim, Patruus noster impius, etsi Regnandi Cupiditas eum occæverit, tamen, in aliis rebus & Actis suis (ut verus Plantagenista) generosi Animi fuit; & honorem Gentis Angliæ adamavit, atque Procerum & populi sui Solatia & Commoda procuravit. Verum Capitalis iste Hostis noster (pro Generis sui Ignobilitate) Honorem Gentis Angliæ concalcavit. Fœderatos nostros charissimos vendendo & Mercaturam quandam Sanguinis & Fortunarum, Nobilium & aliorum Subditorum nostrorum, exercendo, per Bella ficta & Paci ignominiosas; Non alium finem, quam ut Arcas suas thesauris impleveret. Neque dissimile exitit odiosum suum Regimen, & maleversationes domi. Primo enim (ut Cassam suam in justissimam crudelitatem munit) plures ex Nobilibus Regni, quos suspectos habebat, sibi que infensos, atrocissime necari jusit; veluti charissimum Consanguineum nostrum Guilielmum Stanlejum Camerarium, Simonem Mountfortum, Robertum Ratcliffum, Guilielmum Daubenejum, Humphredum Staffordum; & complures alios, præter eos, qui vitas suas immensi pretio redemerunt. Ex quibus, haud pauci jam in Asylis degunt. Etiam diu in Carcere detinuit, & adhuc detinet, excellentissimum & præcharissimum Consanguineum nostrum, Edwardum, Filium & Hæredem patris nostri, Dulcis Clarentiæ, & alios; Eos Possessionibus eorum spolians, in eum finem, ut opibus destituti, nobis, in Causa nostra justissima, pro Ligeantia & Fidelitate ipsorum, auxiliari non possint. Etiam, per vim & minas, aliquas ex Sororibus nostris, necnon Sororem prædicti Consanguinei nostri, Comitissæ Warwici, atque complures alias prænobiles Fœminas, sanguinis Regii, nuptas dedit nonnullis ex Cognatis & Amicis suis, humilis conditionis Homines; atque sepelitis Nobilibus, quibus Patria sua cordi est; nullos circa se habet, quibus fidet, præter Foxum Episcopum, Smithum, Brajum, Lovellum, Oliverum Kingum, Davidem Audoenum, Rifelejum, Turbervillum, Tilerum, Cholmejum, Emplonum, Jacobum Hobartum, Joannem Cuttum, Garthum, Henricum Wiatum, & hujusmodi alios Villanos, & Terra Filios, qui callidis Inventis, & expilatione Populi, præcipua extiterunt Instrumenta, Consiliarij, & Causa Malorum & Calamitarum, qua nunc ubique regnant in Anglia.

Nos in memoriam revocantes præmissa, necnon immania & execrabilia Maleficia, assidue perpetrata, per Hostem istum nostrum Caputalem, ejusque Complices, violando libertates & immunitates Sanctæ nostræ Matris Ecclesiæ, sub Prætextibus mundanis, & quæ Hominem mere Animalem sapiunt, non sine summa Omnipotentis DEI Indignatione; Cui accedunt multiplices Proditiones, infanda Murdra, Homicidia, Latrocinia, Concussiones, Extortiones, Perpetua Populi Expilationes, per Decimas, Tributa, Tallagia, Benevolentias, & alias à Lege prohibitas Impositiones, & graves Exactiones; cum multis aliis Factis odiosis, qua Ruinam & Desolationem Regno, in propinquo, minantur; Gratia divina fult, atque ope & auxilio illustrium Procerum, Regij nostri Sanguinis, adhibitis

eriam aliorum Hominum prudentium Consilii, providebimus in posterum, atque ita Republicam ordinabimus, ut Merces Regni nostri naturæ maximo cum lucro impendantur: Commercia Regni cum Partibus Exteris ita administrantur, ut in majus emolumentum cedant subditis nostris: & omnes illa (quas recensuimus) Decima, Tributa, Tallagia, Benevolentia, Impositiones & graves Exactiones, penitus aboleantur, & in desuetudinem veniant, neque unquam posthac resuscitentur, nisi in illis casibus in quibus Incliti Progenitores nostri Reges Angliæ, ab antiquo, Subsidia & Collationes Subditorum, & fidorum Ligeorum, recipere consueverunt.

Atque ulterius, ex Gratia & Clementia nostra, per presentes simul promulgamus & promittimus, omnibus subditis nostris, plenam & gratissimam Remissionem & Condonationem, omnium præteritorum Delictorum, & Offensarum, cujuscunque Generis, contra Personam, aut Coronam nostram in adherendo Hosti illi nostro Capitali, à quo satis scimus eos fuisse seductos, si intra tempus conveniens se nobis submittant. Quantum vero ad eos, qui cum primis nobis se aggregaverint, in Defensionem & auxilium Juris nostri, eos tam ampliter sentire faciemus Regiam nostram Gratiam, & Munificentiam, ut in magnum solatium cessurum sit, tam illis ipsis, quam suis, & durante ipsorum vita, & post mortem suam. Atque insuper, omnibus viis & modis, que Deus in manus nostras dederit, ita Sceptra tractabimus, ut omnibus Hominum Gradibus & Ordinibus, Solatia & Beneficia præstemus. Immunitates sanctæ Ecclesiæ illas conservando, Honores, Privilegia, & præminentias Nobilitatis nostræ pro dignitate Natalium eorum, à Contemptu & vilipendio vindicando: Item Jura solvemus Subditis nostris universis, Onoribus & Gratiam omnigenam: civitatibus quoque nostris, Burgis & Oppidis Chartas suas & libertates confirmabimus, & amplificabimus etiam, si merebuntur. Denique, in omnibus rebus, Subditis nostris occasionem præbebitur, existimandi, felix illud & clementissimum Edvardi Incliti Patris nostri, posterioribus vite sue Annis, Regimè, in nobis revixisse.

Quoniam vero, Mors, aut Captivitas, prædicti Hostis nostri Capitalis, multa Sanguinis Effusioni parcere possit, aliter proculdubio secuturæ, si Terrores, aut Promissis, complures ex subditis nostris in Partes suas contra nos pertraxerit, quod protinus evitare cupimus (etsi pro certo informemur, prædictum Hostem nostrum, decrevisse, jamque in proclivitate esse, quo è Regno aufugiat, magnis Theauris Coronæ nostræ, in exteris Partes, jam dudum transmissis, ut copiosius vitam in exilio sustentare possit) per presentes edicimus, si quis Hostem illum nostrum ceperit, aut afflixerit, (qualiscunque demum fuerit Conditions qui hoc fecerit) eum remuneratum iri, mille Libris Pecunie, in manus suas statim numerandis: atque insuper centum Mercedum Redituum per Annum: sibi & Hæredibus suis concedendis in perpetuum: præterquam quod DEO, & omnibus Subditis bonis, rem gratam faciet, ejusmodi Tyrannum tollendo.

Postremo omnibus notum facimus, Deumque omnipotentem testamur: Cum Deus Cor charissimi Consanguinei nostri, Regis Scotiæ, excitaverit, quo huic causæ nostræ iustissima, in propria Persona

sua adesset: Hoc ab eo factum esse absque aliquo pacto, & promisso, aut etiam postulato, in præjudicium Coronæ, aut Subditorum nostrorum: sed contra, Fide data, ex parte dilecti Consanguinei nostri, se, quandocunque nos invenerit, satis virum habere, ad Hostem nostrum debellandum, (quod speramus brevi futurum) confestim, pacifice in Regnum suum reversurum: Gloria tantum tam egregiè Incepti contentum, una cum vero & fido nostro Amore & Amicitia. Quam, (Gratia divina aspirante) ita semper dispensabimus, & fovebimus, ut magno solatio futuræ sit utriusque Regni subditis.

Hujus Edicti Originale Scriptum, reponitur in Bibliotheca Roberti Cortoni, Equitis Aurati, Eximii sane Conservatoris & Thesaurarii Antiquitatum rariorum: Cujus Manuscripta magnam nobis præbuerunt Informationis Lucem, ad hoc Opus conficiendum.

Verum Edictum Perkins Populum Angliæ parum permovit: Neque gratior erat ejus adventus, propter Consortium illius, cum quo venerat. Itaque Rex Scotiæ, animadvertens, neminem ad Perkinum venire, neque alicubi in favorem causæ ejus se armare, Bellum in Incurfionem vertit, & Provinciam Northumbriæ, Gladio & Incendiis vastavit, & diripuit: Verum, postquam audisset, Copias contra se venire: neque volens Homines suos spoliis onustos, & graves deprehendi, in Scotiam, cum præda ampla rediit: Incepti prosecutionem in aliud tempus differens. Traditum est, Perkinum, personam Principis probe imitantem, cum videret Scotos Regionem illam depopulantes, queribundum, ad Regem accessisse, eumque obsecrante: Ne Bellum in eum modum generetur: Sibi enim nullam Coronam tam charam esse, ut eam Patria sua sanguine & Ruina, redimere vellet. Cui Rex Scotiæ fere per Ironiam respondit: Se multum vereri, quod de re non sua sollicitudinem susciperet: Quodque ipse nimis providus villicus Hosti futurus esset, si Regionem in usus ejus servasset.

Per hoc tempus, Annum scilicet Regis undecimum, Interruptio Commerci inter Anglos & Flåndros, cepit Mercatores utriusque Nationis graviter pungere. Majorem igitur in modum commoti, omnem Lapidem moverunt, ut Principes suos respective flecterent, ad commercium illud denuo aperiendum, qua in re Tempus iis favit. Cœperunt enim jam Archi-Dux & Consiliarii sui, cernere, Perkinum Erronem, & Colmopolitam inventum iri: Quodque pueroræ esset, circa pupas, rixari. Quin & Rex ipse HERRICUS, post Impressiones illas Perkin, in Cantium & Northumbriam, factas, & frustratas, Perkin Negotium minus æstimare cepit: Adeo ut, aliquo Consilio status, ejus rationem habere, consentaneum non putaverit. Verum, quod eum maxime movit, illud fuit, Quod cum Rex esset, Theauri & Opum appetentissimus, pati non potuerit, commercium tanquam Atrophia languescere; Aut ullam manere Obstructionem in Vena porta, per quam Sanguis ille flueret. Attamen Majestatem suam eo usque tuebatur, ut se rogari primum vellet. Quinetiam Mercatores, qui Adventuarij dicebantur (Quorum Societas tunc opulentia floruit, & magno Locupletum numero, & bonis Contributionibus corroborata erat)

erat) nihil humile fecerunt, sed Nativas Regni Merces coemerunt, etsi in manibus suis, veluti mortui, jacerent, Exportatione cessante. Tandem Londini convenere Delegati ex utraque parte, qui de negotia tractarent. Ex parte Regis *Foxus Episcopus Privati Sigilli Custos; Vice Comes Wellensis; Kandallus Prior Sancti Iohannis; Warrhamus Custos Rotulorum*, qui in Regis Gratia, & bona opinione, indies magnopere proficiebat; *Ursovicus*, qui in omnibus fere negotiis adhibitus est; & *Risefesius*. Ex parte *Archi-Ducis, Dominus Beverus Admirallius* ejus: *Dominus Veruisellus Praefes Flandriae*: & alii. Hi Tractatum ad Exitum perduxerunt, tam de Amicitia, quam de Commercio, inter Regem & Archi-Ducem; Articulos complectentem, tum Status, tum Commerci, & libera Piscationis. Hic est ille Tractatus, quem *Belgae*, in hodiernum diem, vocant *Intercursum magnum*; Tam quia omnibus numeris suis magis esset absolutus, quam Tractatus praecedentes: tertii & quarti Antiorum Regis; Praecipue vero, ad discrimen alterius Tractatus, qui secutus est, Anno vicesimo primo Regis, quem *Incursum malum* vocant. In hoc Tractu continebatur Articulus expressus (Ne alteruter Princeps alterius Rebelles reciperet) in hunc tenorem; *Ut si alter ex Principibus, à Foderato suo, Rebellem aliquem suum, sibi tradi petuisset, statim Foderatus ille, eum à Territoriis suis excedere Edicto juberet. Cui nisi Rebelles intra quindecim dies paruisset, statim pro Proscripto esset.* Verum in isto articulo, *Perkinus* nominatus non est, nec fortasse inclusus, quia Rebelles non erat; Sed tamen per hoc, *Alx* ejus succisae erant, quatenus ad Sequaces suos ex *Anglia*. Quin insuper, in Tractu disertis verbis insertum erat, ut hæc Prohibitio, ad Territoria *Ducissae Viduae*, extendere. Post commercium redintegratum, *Mercatores Angli*, in Sedem suam *Antwerpenia*, redierunt; ubi *Solenni Processione*, & insigni latitia excepti sunt.

Hyeme sequente, nimirum Anno duodecimo Regis, Rex Comiticia sua iterum convocavit, in quibus majorem in modum questus est, de malitia Regis *Scotia*, & de crudeli ac prædatorio Bello, quo *Angliam* invaserat. Regem illum, qui Fodere sibi junctus esset, & nulla re à se provocatus, tanto erga se odio arsisse, ut *Fæces Perkin* Intoxicationis epotaverit; quos jam cæteri omnes ubique abjecerant, & despexerant; Cumque vidisset, supravires suas esse, ut Regi noceret, Arma sua in Inermes & Imperatos vertisse, spoliando & depopulando Agros; contra Jura, & Pacis, & Belli: Orationem autem suam claudebat, se non posse, absque Honoris sui jactura, & Subditorum suorum periculo (quibus Protectionem debebat) Injurias illas inultas pati. Comiticia, quid Rex sibi vellet, satis intellexerunt, eique *Subsidium* concesserunt, limitatum certe, sed tamen amplissimum, ad Summam videlicet centum & viginti Mille Librarum, una cum Quindecimis duabus. Bella enim Regis HENRICI, ei semper fuerunt instar Mineræ cuiusdam admirabilis, quæ Ferrum habebat in fumo, Aurum vero & Argentum in Fundo. His Comiticiis, (quia Anno superiore tantum temporis in ferendis Legibus impensum fuit; atque etiam, quia hæc Comiticia ob *Scotia* Bellum solummodo convocata erant) nulla *Leges* memoria dignæ sancitæ sunt: Præter unam, quæ perlatæ est, ad In-

stantiam *Mercatorum Adventurarios* per *Angliam* sparforum, contra *Mercatores Adventurarios Londinenses*, propter Monopolium quoddam, & Exactiones novas, Mercibus impostas. Quod, ut videtur, à *Londinensibus* factum est, ut sibi paulum subvenirent, post dura tempora, quæ sustinuerunt, ob Defectum Exportationis. Verum Novitates illæ à Parlamento sublate sunt.

Sed Regi fatale erat, pro pecuniis suis dimicare. Etsi enim pugnam cum Hostibus exteris devitaret, tamen semper pugnare compulsus est cum Rebellibus domi. Quam primum enim cæpit *Subsidium* exigi in *Provincia Cornubia*, Populus confestim murmura, & verba odiosa jactare cæpit: Cum *Cornubienses*, Genus hominum essent, Animis obstinatum, Corporis compage, & viribus robustissimum, quique duriter in terra sterili degerent; Quinetiam complures ex iis (si necessitas postulare) sub terra vivere poterant, cū Stannarii essent. Illi immaniter fredebant. Rem esse prorsus non tolerabilem, ut propter pusillos motus *Scotia*, cito dissipatos, ipsi ad pulverem usque Exactionibus permolerentur: Quin & vociferabantur, Solutiones ejusmodi iis competere, qui haberent quod solvere possent, quique vivebant otiose; Se vero panem, quem in fodere vultus parassent, plane comesturos: neque quonquam eum ipsis erepturum. Quemadmodum autem accidit, ut cum *Astus* Populorum seviré incipiant, non desint plerunque venti turbidi, qui eos majorem in modum exagitant; ita Populus iste, in duos incidit Antesignanos, & Rebellionis Faces, Alter erat, nomine *Michael Josephus, Faber Ferrarius*, ex villa *Bodmini*: Nebulo audax & loquax, & qui Infirorum Sermonibus celebrari gesticulabat. Alter erat *Thomas Flammockus*, Jureconsultus, qui multum apud vicinos suos poterat, quia scilicet, cum de Jure consuleretur, Legem ab eorum parte stare, fere semper responderet. Ille Sciolus erudite loqui volebat: quasi modum teneret, quo Rebellio possit iniri, absque violatione Pacis. Populum autem magno cum supercilio edocuit, *Subsidia* in hoc præsentis casu, jure concedi non potuisse: hoc est, propter *Bella Scotia*, (quia *Lex* aliud excogitaverat Remedium, nimirum *Servitium Schtagy*; pro hujusmodi Expeditionibus) multo minus, cum rebus satis pacatis, Bellum tantum prætexebatur, ad expilandum Populum. Itaque consentaneum esse, ut nequam starent tanquam Oves coram Tonitro, sed se armarent, & Tela arripere: Ita tamen, ut nulli creaturæ nocumentum infligerent, sed tantum Regis petitionem, valida manu, porrigerent: ut ejusmodi graves Exactiones revocaret: Atque eos, qui Consilii ejus Auctores fuerant aut Suafores, supplicio afficeret: quò cæteris metus incuteretur, ne similia in tempus futurum auderent. Atque pro sua parte, non videre se, quomodo officio *Anglorum* fidelium, & bonorum Ligiorum, satisfacere possent, nisi Regem à tam pernicioso Consiliariis liberarent, qui tam ipsum, quam Populum suum proptinus everfuri essent. Innebant *Cavdinalem Mortonum*, & *Reginaldum Brajam*, qui Regi Unibella in hujusmodi rebus erant.

Postquam isti duo *Flammockus*, & *Faber Ferrarius*, garrulitate sua, partim publice, partim secreto, aures Populi impleverunt, & Animos vulgi inclinatos, & promptos ad Consilia sua, inven-

ferent, se pro Ductoribus populo offerebant, donec alii viri eminentioris gradus, à partibus suis se declararent, quod brevi fore dixerunt: Se vero nihil aliud quam servos ipsorum futuros; in periculis tantum primos: Minime vero dubitare, quin Fines extremi, Occidentales & Orientales *Angliae*, in tam iusta causa concurrere sint: quodque univèrsa ista (si quis recte rem intelligeret,) pro Regis, servitio, & bono, facerent. Populus huiusmodi seditiosus sermonibus instigatus, Arma sumpsit (plurimis eorum, Arcus & Sagittas, & Falces, atque huiusmodi Agrestium Tela gestantibus) & continuo sub Imperio Ductorum suorum (quod Imperium in huiusmodi casibus semper tenetur ad bene-placitum populi) è *Cornubia*, per *Devoniam*, usque ad Oppidum *Tauntoni*, in *Provincia Sommersetensi* perrexerunt, sine ulla caede, violentia, aut Præda. Apud *Tauntonam* autem castrum perciti, unum ex Exactoribus Subsidii rigidioribus, qui appellatus est *Præpositus Perkin*, trucidarunt. Inde profecti sunt *Wellestiam*, ubi *Baro Audlejus*, (cum quo Ductores Rebellionem Consilia antea secreta miscuerant) Vir nobilis, ex antiqua prosapia, sed Ingenio turbido, & in ruinam propriam aspirante, se cum illis conjunxit; atque ab illis lætis clamoribus, pro Imperatore ipsorum, agnitus fuit; Animos iam novos fumentibus ipsis, cum senserint se ab uno ex Proceribus duci, *Dominus Audlejus*, *Wellestia Salisburiam*, *Salisburia Wintoniam*, eos duxit. Inde Stultus Populus, (qui scilicet Ductores suos ducebat) omnino in *Cantium* duci volebat; secum fingentes Populum *Cantii* sibi hæsurum, insulsißimo profus Consilio: Cum *Cantiani* nuper magnam Fidelitatem & Animi promptitudinem erga *Regem* ostendissent. Verum fatuus ille Populus audierat *Flammockum* dicere, *Cantium* nunquam fuisse subjugatum; Atque *Cantianos* fuisse homines, inter *Anglos*, in Libertate asserenda acerrimos. Atque his frivolis sermonibus, magna de iis sibi promiserant, in Causa, quam pro libertate Subditorum susceptam credi volebant, Sed cum in *Cantium* venissent, *Provincia* illa adeo bene composita erat, & sedata, tam recenti *Regis* erga eos Comitatu, quam Auctoritate & Existimatione *Comitis Cantii*, *Baronis Abergavennij* & *Baronis Cobhami*, ut ne unus quidem, sive ex Eminentioribus, sive ex Inferioribus, ad eos accederet. Quod haud parum terruit, & fregit multos ex iis, qui minus erant contumaces: Adeo ut ab exercitu aufugerint, & domum redierint. Verum Pertinaciores, qui se promptissimos in causa declaraverint, persistebant; & superbiebant potius quam Animos submittabant. Quemadmodum enim illud nonnihil eos terrebat, quod nemo se iis adjungeret; ita & spiritus addebat, quod Copia *Regis* minime eos invaserant; cum ab Occidentali ad Orientalem Extremitatem *Angliae* pertransissent. Itaque Profectionem suam continuarunt, & castrametati sunt super *Blackheath* inter *Grenovicum* & *Elthamam*; minantes se, aut cum Rege prælium conferuros (jam enim Fluctus se altius quam ad *Mortonum* aut *Brazum* extulerunt) aut *Londonium*, in Conspectu ejus, capturos: Sperantes se in Urbe inventuros, non minus Formidinis, quam Opulentia.

Sed ut ad *Regem* revertamur. Cum primum certior factus esset, de Insurrectione *Cornubiensium*, propter Levationem Subsidii, majorem in modum commotus est: Non rei ipsius ergo, sed propter aliorum periculorum, quæ eodem tempore ei impendebant, concursum. Metuebat enim, ne bellum è *Scotia*, & bellio illa ex *Cornubia*, & conjuratio *Perkini*, ejusque sequacium, simul in eum ingruerent: Satis gnarus, periculosam esse eam Monarchiæ Triplicitatem, cum Bellum Externum, Rebellio Intestina, & Competitor Titularis, simul impendant. Attamen, Occasio cum ex parte invenit paratum, Simul ac enim *Comitia* soluta fuissent, *Rex* potentem Exercitum coegerat, quo *Scotia* Bellum inferret. Quin & *Rex Scotiae* *Jacobus* similiter magnas Copias instruxerat: vel quo Regnum suum defenderet, vel quo Regnum *Angliae* iterum invaderet. Verum *Regis* *HENRICI* Copia, non solum præparata erant, sed plane in procinctu, sub Ductu *Dau-beneij*, *Camerarij* sui. Sed audita rebellionem *Cornubiam*, *Rex* eas Copias apud se tenuit, ad Præsidium suum proprium. Attamen interea *Comitem* *Surre* in partes *Boreales* celeriter misit, ad Defensionem, & Robur earum Regionum, si forte *Scoti* aliquid molirentur. Verum quoad modum suum cum Rebellibus procedendi, is longe diversus erat, à præcedente sua consuetudine, & Practica, quæ semper fuit, cum magna alacritate, & celeritate conjuncta; solebat enim eis sine mora resistere, aut etiam eos adoriri. Hoc ei prius in more fuerat. Verum nunc, præterquam quod erat ætate provectior, minusque periculorum appetens, propter diuinam fruitionem *Regni*, tempus ejus generis fuit, ut varia periculorum facies, diversæ Natura, & à Partibus diversis, eum in hoc consilium adduceret, ad vires suas unitas conservandas, in Sede & Centro *Regni*: Secundum veteris illud *Indorum* Emblemata, in rebus tam tumidis: *Manum in medium vesicae imponere, ut neutrum latus insurgeret*. Præterea, nulla ei incumbere necessitas, propter quam ab huiusmodi Consilio decederet. Neque enim Rebelles Regiones depopulabantur, quo casu parum ei honorificum fuisset Populo non succurrere: Neque, ex altera parte, eorum Copia ulla accessione augebatur; Quæ cum moveret, ut properaret, & rem præcipitaret, antequam in vires nimias excreverent. Postremo & status, & Belli Rationes, ab hoc constare videbantur; quia Motus populares plerunque magis furiosi sunt in principio. Atque insuper, hoc modo, eos plus in arcto habebat, & magis sibi obnoxios, cum longe à Patria sua remoti essent; ideoque fieri non poterat, ut domum se reciperent, & Motus fortasse renovarent.

Cum igitur Rebelles (ut dictum est) super *Collem de Blackheath*, castrametati essent, unde conspiciere possent Urbem *Londoni*, & pulcherrimam Vallem circumjacentem: *Rex* secum reputans, plurimum honoris sui inrèssè, ut quo magis in iis adoriendis rem hætenus distulisset, eo citius Prælium confereret, ne Cunctatio illa ex aliqua tepiditate, sed ex prudentia, & opportuna temporis electione, provenisse videatur; decrevit, omni mora seposita, cum iis congregari; hocq; nihilominus, ea cum providentia, & circumspectione,

ut

ut parum Fortunæ relinqueret. Cumque amplifimas Copias coëgisset, quo magis omnia Accidentia in ordinem redigeret, eaque veluti superior regeret, illas trifariam divisit. Atque exercitus primus, à *Comite Essexia & Suffolcia*, ducebatur. His datum est in Mandatis, ut cum Turmis aliquot Equitum, & Peditum Cohortibus, & Tormentorum firmo apparatu, collem circumirent, ubi Rebelles castrametati fuerunt, seque ultra eos sisterent; Omnesque Collis Fimbrias, & Declivia obsiderent; præter ea, quæ versus *Londinum* patebant; ut Feræ istæ, tanquam indagine, clauderentur. Secundum exercitum (qui maxime in pugnam venturus esset; & in cuius Manu fortuna prælij ejus diei maxime sita foret) *Domino Camerario* attribuit: Cui præceperat, ut à fronte Rebelles invaderet, ex ea parte, quæ *Londinum* prospiciebat. Tertium exercitum, maximum certe & instructissimum, circa se retinuit; ut in omnes Eventus paratus esset, vel ad pugnam instaurandam, vel ad viçtoriam consummandam, atque interim, ut *Urbs* in securo esset. Atque in eum finem, castrametatus est ipse, in *Campis S. Georgii*, ut se medium poneret, inter Rebelles, & *Urbem*. Civitas autem *Londini*, præcipue sub initiis, cum Rebelles tam prope castrametatos cerneret, magno tumultu egit: Ut fieri solet in opulentis & populosis *Civitatibus* (præsertim iis, quæ Regionum suarum tanquam Reginae sint) quæ raro admodum ex fenestris aut turribus ipsarum, Hostilem exercitum vident. Verum, quod maxime eos pupugit, illud erat, quod cum incondita turba rem habituri essent, cum qua nulla erat Compositionis, aut Conditionum, aut legitimi alicujus Tractatus spes, si opus esset; sed quæ in rapinas, & prædam, ruitura videbatur. Et si enim audissent, Rebelles in Itinere suo, se pacate & modeste gessisse; tamen male metuebant, hoc ipsorum temperamentum, non diu duraturum: sed potius hoc ipsum eos acuire posse, ad spolia in fine captanda. Itaque Populus *Londinensis*, perpetuo huc illuc cursitabat, alij ad Portas, alij ad Muros, alij ad littora Fluvii; sibi ubique metus, & *Panicos Terrores* injiciendo. Nihilominus *Prætor Civitatis Tatus*, nec non *Shanus & Haddodonus Vice-Comites*, officio suo strenue & fortiter functi sunt, in populo armando & instruendo. Quibus *Rex* adjunxit nonnullos ex viris Militaribus, qui Cives consilio & opera juvarent. Verum haud multo post, cum intellexissent Cives, *Regem* ita rem administrasse, ut necesse foret Rebelles ter Victores evadere, antequam ad Civitatem appropinquarent; Quodque Personam suam propriam, inter eos & Rebelles, mediam stitisset; Quodque cura major esset Rebelles circumcludendi, ne aliquis eorum effugeret, quam quod de victoria in ipsos omnino dubitatio subesset, tumultuarii deliterunt, & se in tuto esse credebant. Eo magis, quod magnam fiduciam habuerunt, in tribus Ductoribus, *Comitibus Oxonia, & Essexia, & Daubenejo*, qui omnes celebrati & gratiosi fuerunt apud populum. Quantum vero ad *Isparum Ducem Bedfordia* (quem *Rex* Bellis suis præficere solebat) tunc temporis ægrotabat, neque diu superstes vit.

Dies Prælij insecuti fuit vicessimus secundus

Junii, & Dies Saturni, (quem Diem Hebdomadæ *Rex* pro fausto ducebat) etsi *Rex* qua poterat Arte, falsum Diem in vulgus jecerat; Ac si in animo haberet, Rebelles proximo *Die Luna* invadere, quo magis eos imperatos, & Ordinibus solutos, deprehenderet. Nobiles illi, quibus ea pars Belli assignata erat, ut Collem circumsepierent, aliquot ante dies in locis opportunis sesterunt, Rebelles intercepturi. Tempore autem pomeridiano, *Die* paulum declinante, (quod factum est, ut Rebelles certius crederent se eodie non conflicturos) *Daubenejus* contra eos Copias duxit: Ac primo Cohortes aliquot à *Ponte Desfordiensi*, retro se recipere compulsi, licet fortissime & acerrime pugnasent. Sed cum Numerus eorum haud magnus esset, se ad Aciem ipsam, quæ in colle morabatur, receperunt. At exercitus Rebellium, auditum quod Copiæ *Regis* jam adessent, Ordines suos instruebat, sed non sine magna confusione. Verum neque Copias, ut ratio Belli postulabat, in primo Collis ascensu versus Pontem collocaverunt, quæ iis Subsidio essent, quæ Pontem custodirent; neque exercitum suum promoverunt, ad accliviam Collis, ubi iniquo loco, à *Regis* Copiis, pugnam conferri, necessum fuisset; sed in planitie Collis procul instruxerunt. Ita ut *Daubenejus* Collem ascenderet, & æquo loco se sisteret, antequam ei resisteretur. *Daubenejus* eos ferociter admodum adortus est, ita ut *Fortuna* ejus Diei periclitaretur. Etenim cum in fronte Copiarum suarum, oblitus salutis suæ, temere dimicaret, à Rebellibus captus est, sed statim ereptus. Rebelles pugnam, in breve tempus, sustinebant, neque ignave rem gesserunt: Sed cum male armati essent, & sub *Ducibus* imperitis, neque ab Equitatu aut Tormentis instructi, absque difficultate magna devicti, & in fugam coniecti sunt. Quantum vero ad tres illos *Ductores* suos, *Audlejum* scilicet, *Fabrum Ferrarium, & Flammockum* (ut fere Popularem Motuum Auctores ignavi sunt, & semifortes illi se vivos capi sustinuerunt. Numerus Occisorum, ex parte Rebellium, fuit circa bis mille hominum, cum totus eorum exercitus numerum sedecim Millium, (ut dictum est) complectet. Reliquæ plerique omnes capti sunt, cum Collis, undiquaque, *Regis* Copiis obsessus esset. Ex *Regis* parte trecenti circiter occubuerunt: Plurimi eorum Sagittis confixi, quæ Sagittæ, ut fama ferebat, longitudinis erant virgæ scissoriae; Tam potentibus scilicet *Arcubus Cornubiensis* usi sunt.

Victoria in hunc modum parta, *Rex* complures Equites *Banarettos* creavit; Tam in Colli de *Blackheath*, ubi *Locum-tenens* ejus prælio vicerat, (quo ipse Equo vectus est, ut Ceremoniam illam præfens præstaret;) Quam in *Campis Georgianis*, ubi ipse castrametatus fuerat. Quantum vero ad Munificentiam, aut Donativa, edixit, ut omnia Prælio-Captorum Bona, iis, qui illos ceperant, cederent: five in specie, five per viam Redemptionis. Honores & Munificentiam Severitas & Supplicia secuta sunt. *Baro Audlejus* à Carcere de Porta nova, ad Collem *Turris* ductus est; In *Tunica* papyracea, Insignibus suis depicta; Insignibus autem reveris, & *Tunica* lacerata; ibique decapitatus est. *Flammockus, & Faber Ferrarius* ad

ad Furcas de *Tiburne* super crates tracti, suspensi, & deartuati sunt: *Fabro* etiam super Cratem, ut ex verbis ejus nonnullis perspicere licebat, gestiente, se temporibus futuris memorabile fore. *Rex* paulo ante constituerat, *Flammockum* & *Fabrum* in *Cornubiam* remittere, ut ibi in majorem terrorem supplicio afficerentur: Sed certior factus, Provinciam illam adhuc intumescere, & secunda usus cogitatione, populum ne utique irritare, consultius putabat. Reliquis omnibus Edicto *Rex* veniam largitus est: cujus Diplomata sub magno Sigillo procurare poterat, qui vellet. Ita ut, excepto Sanguine, quem praelium hauserat, *Rex* sibi satisfieri passus sit, trium tantummodo hominum supplicio, ad tantæ Rebellionis expiationem.

Erat profecto res mira, *Regis* illa inæqualitas & Alternatio, in infligendis Suppliciis, & spargendis Gratiis. Ac primo quidem Intuitu, rem quis sorte aut casu gubernari putaret? Verum si magis à prope introspicat, reperiet magna ratione factum fuisse: Majore fortasse, quam post tantum temporis Intervallum, notari jam queat. Motu *Cantiano*, (cum Manipulus tantum Rebelleium esset,) ad numerum centum & quinquaginta morte multati sunt: At in hac Rebellionem tam numerosa, homines tres tantum; Sive illud in causa fuerat, quod *Rex* satisfactum in parte putaret, sanguine in Acie effuso; Sive quod in Causa populari severius agere inconsultum arbitrareretur; Sive quod Populi istius Innocentia quædam, (cum Longitudinem *Angliæ* emens essent, fere absque maleficio, vel præda,) *Cor Regis* aliquantum emollisset, & ad Misericordiam flexisset; Sive denique, quod res magni discriminis putaret, Rebellionem ex Lascivia, & Rebellionem ex Inopia.

Post *Cornubienses* devictos, venit *Caletus* ad *Regem* honorifica Legatio, à *Rege Gallia*; Quæ *Caletum* accesserat ante mensem; Ibi que propter perturbationes Regni remanserat, sed honorifice admodum, & impensis *Regis HENRICI*, excepta.

Rex, sub primum eorum ad *Caletum* Adventum, ad eos misit; Rogans ut ibi paulisper manerent, donec Fumus pusillus, qui in Regno suo excitatus erat, dissiparetur: Quo d propediem fore non dubitaret: More suo illud palam contemnuens, cui nihilominus serio incumbebat.

Legatio ista negotium alicujus magni Momenti non ferebat, sed tantum procrastinationem petebat Diei, ad solutionem pecuniarum, præfixi; Una cum aliis quibusdam particularibus, quæ ad *Limitaneos* spectabant. Et revera, nihil aliud fuit ista Legatio, quam Blanditiæ, ad *Regem* Comitatus delinendum, ut amice erga *Gallum* affectus esset: Sed nihil in ea tractatum est, ad præjudicium Fœderis cum *Italis* icæ.

Verum, durante tempore Profecionis *Cornubiensium*, versus *Londinum*, *Rex Scotia* (bene de Rebus *Anglicis* informatus, certusque sibi Bellum instare ab *Anglis*, quamprimum illæ turbæ confidissent) opportunitatem non amisit: Sed *Regem*, fati implicatum credens, Fines *Angliæ*, iterum cum Exercitu, ingressus est; Atque ipse præfens Castellum *Norhami* obsedit, cum parte tantum Copiarum, reliquis ad Agros depopulandos immisiss. Verum, *Foxus Episcopus Dunelmensis*, (vir prudens, qui que per præsentia ad Futura, acri Judicio, penetrare poterat,) hoc ipsum prævidens,

Castrum illud suum *Norhami*, Tormentis atque Apparatu Bellico omnigeno instruxerat atq; muniverat; Quinetiam Præsidium Militum fortissimorum, magno numero in eo collocaverat, magis quam pro Castri magnitudine; Expectans potius Insultum acrem, quam obsidionem longam. Populum præterea Regionis, cum Pecoribus & Bonis suis, in loca tuta, & prærupta, se recipere, ante jusserat: Et equis citatis, ad *Comitem Surria*, (qui, in Provincia Eboracensi, non procul aberat,) literas misit, ut celeriter subveniret. Ita ut, *Rex Scotia*, & Incepto suo contra *Castellum*, intercideret, & Militibus prædam satis jejunam compararet. Ac postquam intellexerat *Comitem Surria*, cum magnis Copiis adventare, in *Scotiam* rediit. *Comes*, cum Castrum liberatum, & Hostem retrocessisse comperisset, in *Scotiam* celeriter perrexit: Sperans se *Regem Scotia* assecuturum, ut prælio cum eo decertaret. Verum cum tarde venisset, *Castrum Atoni*, (quod inter *Barwicum* & *Edinburghum* promunitissimo habebatur) obsedit, illudque intra paucos dies cepit. Sed paulo post, *Rege Scotia*, in Interiora *Regni* sui se recipiente, cumque tempestas Anni esset præter modum procellosa, & aspera, *Comes* in *Angliam* reversus est. Adeo, ut Summa Expeditionum utrinque, nihil aliud esset, quam Castrum captum, & Castrum oppugnatum. Sicque Res gesta, nec Copiarum Viribus, nec Odiorum Fervori, nec Expectationis Magnitudinis, respondebant.

Inter hos Tumultus, & intestinos, & externos, ex *Hispania* in *Angliam* venit, *Petrus Hialas*, (nonnulli eum *Eliam* dixerunt;) Sane Præcursor fuit Fœlicitatis, qua hodie *Anglia* fruitur. Legatio enim ejus Inducias inter *Angliam* & *Scotiam* induxit; Inducias Pacem; Pax Matrimonium; Matrimonium vero Regnorum Unionem. *Hialas* iste vir prudens fuit, atque (pro ratione temporum illorum) non ineruditus: Fuit autem à *Ferdinando* & *Isabella*, *Regibus Hispania*, missus ad *Regem HENRICUM*; ut tractaret de Nuptiis, inter *Catharinam* Filiam eorum secundo-genitam, & *Arthurum Principem*. Tractatus iste, dexterate Legati, non segniter promotus, quin & fere ad Maturitatem perductus fuit. Verum contigit interim, ut Colloquio quodam, quod ei cum *Rege* circa Negotium *Hispaniense* intercessit. *Rex* (cui proprium erat in Sinu Legatorum, Principum exterorum, illabi, si viri ipsi ei placuissent: Ita ut, haud raro, de Negotiis propriis, cum illis deliberare solet; quin & eorum nonnunquam opera uti;) obiter incidit in sermones, de Rebus componendis cum *Scotia*. Etenim *Rex*, naturaliter, sterilia illa cum *Scotis* Bella, non amabat; etsi commodum interdum, è fama eorum, eliceret. Neque defuerunt ei in Concilio *Scotia*, qui parati erant *Regi* suo vicissim persuadere, ut eandem viam iniret, & Bellum cum *Anglia* finiret; Amorem Patriæ prætexentes, sed secreto Rebus *HENRICI* faventes. Solummodo, spiritus nimis altos gerebat *HENRICUS*, quam ut primus pacis mentionem facere sustineret. Ex altera parte, Affinem talem comparaverat, *Ferdinandum* scilicet *Arragonia*, qualem optare poterat. Postquam enim ille *Rex*, certus jam Matrimonii conficiendi, Personam Fraternalis affinis in se suscepisset, non dubitabat (*Hispanica cum gravitate*) *Regi*, in rebus suis propriis, consilia præbere,

præbere. *Rex* quoque, ex altera parte, sui non immemor, sed aliorum Mores in rem suam vertere consuetus, usus est hoc, quo diximus. *Arragonensis* Ingenio, ad negotia, quæ HENRICUS ipse, aut se minus decere, aut apud alios minus grata fore, cognoverat. Itaque libenter assensit, ut *Hialis* (tanquam in re, ex motu proprio nata,) de Concordia cum *Scoto* tractaret, eamque ob causam in *Scotiam* proficisceretur. *Hialis* negotium suscepit, atque ad *Regem* profectus, postquam multa Arte id effecisset, ut *Rex Iacobus* ad consilia saniora propenderet, scripsit ad *Regem* HENRICUM, se minime dubitare, quin pax facile coalescere & coagmentari possit; si *Rex* aliquem ex Consiliariis suis, prudentem & moderatum, ad *Regem Scotia*, de Conditionibus Pacis tractandis, mitteret. Itaque *Rex Episcopus Foxium*, (tunc apud *Caltrum suum Northami* manentem,) misit, ut cum *Hiala* colloqueretur; Atque post, uterque cum Delegatis *Regis Scotia*, tractarent, Delegati utrinque convenerunt: Sed post multas Disceptationes de Conditionibus Pacis, modo ab uno ex *Regibus*, modo ab altero propositis, de Pace quidem concludere nequiverunt. Præcipua causa, propter quam transigi non potuit de pace, fuit *Regis HENRICI* postulatam, ut *Perkinus* in manus suas traderetur, tanquam *Regum* omnium Contumelia, & *Persona Iure Gentium* non privilegiata. *Rex Scotia*, ex altera parte, hoc facere constanter recusavit, dicens, se pro sua parte, de Titulo *Perkini*, Judicem non esse competentem; Verum se eum recepisse ut *Supplicem*; protexisset ut *Profugum*; Cum *Confangueina* sua desponsasse; Atque *Armibus* suis iuvasse, cum crederet eum verum *Principem* fuisse. Itaque nunc profusus non posse, salvo suo *Honore*, ita disfluere; & quodammodo mendacii arguere, omnia quæ ante à se dicta & acta essent, ut eum in manus *Hostium* traderet. *Episcopus* similiter, (qui *Mandata* quædam à *Rege* superba acceperat, saltem in fronte eorum, et in pede inserta fuisset clausula mollior, quæ omnia ad *Episcopi* Arbitrium rejiceret, etiam dissertis *Verbis* præcipiens, ut nullo modo pacis spem abrumperet,) postquam *Traditio Perkini* ei denegata fuisset, alterum *Articulum*, quem in mandatis habebat, proposuit: Ille fuit, ut *Rex Scotia*; cum *Rege HENRICO*, apud *Novum Castrum* congrederet, & in Colloquium venire vellet. Hoc ubi *Regi Scotia* relatum est, respondit, *Se pacem tractare velle, non emendicare*. *Episcopus* etiam, (ut ei insuper erat in *Mandatis*) *Restitutionem* urgebat spoliatorum per *Scotos* captorum, vel saltem compensationem eorum. Verum *Delegati Scotia* responderunt: *Ea esse instar Aquæ in Terram effusa, quæ recolligi non posset, quodque Subditi HENRICI facilius possent Damna illa tolerare, quam Rex Scotia ea persolvere*. Attamen in fine (ut *Homines moderati & Rationi* non recalcitrantes,) *Recessum* potius quendam ad tempus fecerunt, quam *Tractatum* interruperunt, & in *Indiciis*, pro certis *Mensibus*, consenserunt. Sed *Rex Scotia*, etsi *Judicium* suum formaliter de *Perkino* retractare recusasset, quod tantis pignoribus obstrinxerat: Tamè, intra secreta animi sui, frequentibus *Anglorum*, quos circa se habebat, *Sermonibus*, & aliis diversis *Relationibus* motus, cæpit eum pro *Impostore* ducere. Quamobrem honorifice certe, & more *Regio*,

eum ad se vocavit; Et *Beneficia* sua & *Favores* in eum collocatos recensuit; Quod *Confangueinam* eci in *Matrimonium* dedisset, quodq; potentem & opulentum *Regem* Bello offensivo, in causa ejus, per spatium duorum Annorum lacessisset. Imò etiam, quod *Pacem* honorificam, ultra oblatam, si eum dedere voluisset, omnino rejecisset: Quodque etiam *Nobiles*, & *Populum* suum, non mediocriter, dum *promissis* suis erga eum stare vellet, offendisset, quos citius sibi infensos persistere, tutum sibi non esset. Itaq; monuit, ut *Fortunis* suis consulere, & locum exilio suo magis opportunum deligeret: Simul inquit, illum negare non posse, quin *Angli*, priusquam *Scoti* eum deseruissent; Cum factis bis *Experimento*, nemo *Anglus* ad eum accessisset. Nihilominus, se quod sub *primum Adventum* ejus dixerat, confirmaturum; Nimirum, *Eum pœnitentiam* minime atturum, quod in *manus suas* se commisisset: Quandoquidem eum minime ablegare *protinus* constituisset, sed *Navibus & Pecuniis* adjuvare, ut quo vellet, tuto transpotaretur. *Perkinus*, nihil omnino de *Theatrali* suo fastigio descendens, paucis respondit, *Se satis videre tempus suum adhuc non venisse; Sed quacunque tandem Fortuna usus foret, se honorifice, & sentire de Rege, & loqui non destitutum*. Itaque à *Rege* dimissus, de *Flandria* amplius non cogitavit, utpote *Loco* minus tuto, post *Tractatum* cum *Archiduce*, superiore Anno conclusum; sed *Uxore & Amicis, & Servis*, qui eum deserere nolebant, comitatus, in *Hiberniam* trajecit.

Hoc Anno duodecimo scilicet *Regis, Alexander Papa* (qui maxime solitus est amare eos *Principes*, qui remotiores erant; & cum quibus minimum ei intercederet *Negotii*), grato animo recolens, *Regis*, ad *Fœdus Italorum* Accessionem, propter *Defensionem Italia*, eum, *Gladio* consecrato, & *Pileo*, quem vocant, *Manuentionis*, per *Nuncium* suum remuneratus est. Idem ante eum, fecerat *Papa Innocentius*, sed minore cum solennitate & gloria recepta sunt. Etenim *Rex* nunc mandavit *Majori, & Aldermannis Civitatis*, ut *Oratori Papa*, ad *pedem Pœtis Londinensis*, obviam fierent; Atq; plateam universam, inter *Pontem, & Palatium Episcopi Londinensis* (ubi *Rex* tunc hospitabatur) *Civium Fraternalitibus*, in *Sagulis* suis vestitis utrinque clauderentur. Quin & ipse *Rex*, die crastino, (in quem inciderat *Festum omnium Sanctorum*), magna stipante *Cæteris, Prælatorum, Procerum, & Aulicorum*, solenni cum *Processione*, ad *Ædem D. Pauli* perrexit, insignibus illis, *Gladii, & Pilei*, ante se gestatis. Et *Processione* illa finita, *Rege* in *Choro* sedente, *Archiepiscopus Cantuariensis* super *Gradus* ante *Chorum* stans, longam habuit *Orationem*; *Amplitudinem & sublimitatem Honoris* illius extollens quo *Papa*, per hæc *Oramenta, & Insignia* *Benedictionis, Regem* decoravit: Etiam quam raro, quamq; eminentium *Meritorum* contemplatione, illa concedi consuevit. Deniq; præcipua *Regis Acta & Merita* recensuit, quibus *Papa* motus, eum tali *Honore* dignatus esset.

Usq; ad hoc tempus, *Rebellio Cornubiensis* (de qua jam diximus,) nihil affine habere visa est cum rebus gestis *Perkini*; Nisi forte quod *Edictum Perkini* promissio inuississet, se *Exactiones & Tributa* deinceps aboliturum; Eoq; effecisset, ut interdum erga illum non pessime animati essent. Jam vero

Bulla

Bullæ hæ frequentis agitatione concurrere cœperunt, ut in superficie Aquarum facere solent. *Regis* Clementia Rebelles *Cornubienses*, postquam domum rediissent, sine pœna dimissi, verum (ut diximus, solidi unius aut duorū pretio redempti,) magis animaverat, quam sanaverat. Adeo ut apud *Vicinos* & populares suos, jactare nō dubitarent; *Regem* in iis ignoscendis prudenter sibi consuluisse, quoniam satis sciebat, sibi paucos *Subditos* in *Anglia* reliquos fore, si omnes suspendisset, qui cum iis sensissent. Atq; alii alios acutēs Motum renovare cœperūt. Quidam autem ex iis astutiores, clam ad *Pernikum* in *Hiberniam* miserunt, qui ei intimarent, se, si ad illos venisset, ei præsto futuros.

Cum *Perkinus* hunc Nuncium accepisset, cœpit iterum se erigere, & cum *Consiliariis* suis rem communicavit; Ex quibus tres plurimum apud eū poterant; *Hernus* *Sericorum* Propola, qui ob aratus p̄ofugerat; *Skeltonus* *Scissor*; & *Astlejus* *Notarius*; Etenim *Friionus* *Secretarius* discesserat. Hi apud eum diserebant, illum magnopere errasse, eū in *Cantium*, & iterum cum in *Scotiam* profectus esset; Quandoquidem *Locus* alter tam prope *Londinum* esset, & quasi sub oculis *Regis*, Alter autem locus, *Nationis* esset, populo *Anglia* tam invisæ, ut quamvis cum summa *Benevolentia* complexi fuissent *Angli*, nucquam tamen ei ita comitato adhærere vellent: Verum si *Totum* in tantum arrisisset, ut in principio motus *Cornubiensis* adesse ei contigisset, ante hoc tempus, cum *Westmonasterii* coronatum iri. *Reges* enim istos, (ut ipse jam satis expertus esset) *Principes* calamitosos, pro *Calceamentis* vendere, nihil peni habere; *Ijus* vero *Rationes* postulare, ut se totum *Populo* committeret; Itaque ei *Consilium* dederunt, ut, cum qua poterat festinatione, in *Cornubiam* trajiceret, Quod & fecit, secum ducens quatuor *Naviculas*, quæ circiter centum & viginti *Milites* vehabant. *Mense* *Septembris* appulit ad *Oram* *Wihelandi*: & continuo *Bodminum*, oppidū *Fabri* *Ferrarii*, de quo ante diximus, profectus est: quod ad eū confluerunt circiter tria *Millia* *Agresium*. Illic novum *Edictum* promulgavit, *Populū* bellis promissis demulcetes; & *Favorem* eorū *Invectivis* in *Regem*, & *Regimē* suum, prensans. Et ut sit in *Fumo*, qui cū in altissimum pervenit, se perdit, magnifice admodum de seipso loquebatur. *Cōsiliarii* ejus, ante omnia, eū moverunt, ut in potestatem suam redigeret *Oppidum* aliquod opulentum & munitum; Quo & *Milites* suos *Dulcedine* prædæ devincirēt, & *Homines* perditos, & sine *Lare*, undiquaque, simili spe lueri, alliceret; Et rursus, ut *Copias* suis, *Oppidum* illud præsidio & receptui esset, si forte in *Acie* aliquid adversi cōtigisset. Itaq; animos sumentes processerunt, & *Exoniam* obsidione cinxerunt; *Urbem*, in illis partibus, tam *Munitionibus*, quam *Opulentia*, florentissimam.

Circa *Exoniam* castrametati, vi primo abstinerunt, sed assiduis *Clamoribus* & *vociferationibus* instabant, ut *Oppidanos* terrerent. Præterea *Populum*, sub *Muris* stantes sæpe interpellabant, ut se illis adjungerent; Dicentes, *Regē* *RICHARDUM* illud oppidum *Londini* æmulum effecturum, si primum in suas partes descendiissent. Sed pro sua *Insultate*, viros nullos delectos, ad eos miserunt, qui animos eorum tentarent & cum iis tractarent. *Cives* *Exonienses*, ex sua parte *Subditos* se fidos &

fortes præstiterunt. Neque inter eos erat *Tumultus* aut *Disensio* ulla; sed unanimi *Consensu*, se ad *Defensionem* *Oppidi* compararunt. Nam viderunt, *Rebelles* adhuc non tantis viribus pollere, ut ab iis metuere deberent; Ac rursus superabant, antequam numerus *Rebellium* augeri possit, sibi à *Rege* *Auxilia* submissa fore. Atq; utcunque eventus foret, *Extremum* malorum putabant, se illi famelicæ & inconditæ turbæ permittere. Quare cum res *Oppidi* bene ordinassent, nihilominus, *Nuncios* diverfos de *Muris*, per *Funiculos*, clam demiserūt, (ut si unus interciperetur, alius evaderet,) qui *Regem*, de statu *Urbis*, certiore facerent, eiq; *Auxilia* implorarent. Similiter & *Perkinus* metuebat sibi ab auxiliis à *Rege* celeriter mittendis; Ideoq; constituit ultimas suas vires experiri, ad *Oppidum* expugnandū. Quamobrem admotis scalis ad *Muros*, in diversis locis, simul *Insultum*, fecit in unam ex *Portis*. Cum autem nec *Tormenta*, nec *Machinæ* ei suppeterent; Et comperiens se *Arietatione* *Truncorum* *Ligneorum* parum proficere; Cumq; etiam per *Claves* aut *Rostra* *ferrea*, ac per alia similia *Instrumenta*, quæ præsto erant, nihil ei reliquū fuisset, nisi ut ex *Portis* unam incenderet; Illam rem adortus est, ut *Portam* incenderet. At *Cives* periculū prævidentes, priusquam *Porta* integra *flamma* corripi & consumi posset, *Portam* ipsam ex interiore parte, & spaciū nonnihil adjacentis, fascibus ligneis obstruxerunt: Quos similiter incenderunt, eo pacto, *Ignem* igne propulantes. Atque Interea, prope *Aggeres* *Terræ* congesserunt, cum fossis profundis, ut loco *Muri* & *Portæ* essent. Quantum vero ad *Aggressiones* per *scalas*, ex tam perperam *Rebellibus* cesserunt, ut non sine *Jactura* *Hominum* *Ducentorum*, à *Mœniis* pulsi essent.

Rex, cum de *Obsidione* *Exonia*, per *Perkinum*, nuncium accepisset, lusu rem excepit, ajens ad eos, qui circa eum erant; *Regem* *Nebulonum* in *Angliam* *Occidentalem* appulisse; *Seque* jam tandē in spe esse, honore *Conspectus* ejus fruenti, quod hæcenus facere nequiverat. Atque re vera præsentibus *Aulicis* facile constabat, *Regem* magnopere lætari, ob nuncium, de *Perkini* in *Anglicum* solum adventu, ubi nulla ei spes erat per *terram* elabendi: Sperans jam, se liberatum in posterum iri, secretis illis *Convulsionibus*, quæ diu *Cor* ejus obsederant, & interdum *Somnos* suos, in medio *Felicitatis*, abruperant Itaq; quo omnium *Animos* & *Studia* accēderet, cunctis quibus poterat modis, *palam* fecit eos, qui nunc alacriter ei adessent, ut *Finem* his *perturbationibus* imponerent, nō minus ei gratos & acceptos futuros, quam ii, qui *Horā* *Diei* undecima accesserant, qui tamen integræ *Diei* *Merecedem* acceperunt. Itaq; nunc veluti sub *finem* *Ludi*, complures simul in *Scena* astantes, spectare erat. *Camerarium* suum, & *Baronem* *Brookum*, & *Ricum* *Thomasium* *Equitem* *Auratum*, cum *expeditis* *Militibus*, *Exoniam* misit, ad *Oppidum* *Obsidione* liberandum; Et una ad *Famam* spargendam, de *celeri* suo *Adventu*, cum *Copias* *Regis*, *Comes* *Devonia* & *Filius* suus, cum *Carois*, & *Fulfordis*, & aliis ejusdem *Provinciæ* *Viris* eminentibus, (non accersiti, sed audientes *Regē* huic *Expeditioni* tanto *Animi* impetu incumbere, cum *Turmis* & *Cohortibus*, quas conscripserant, festinabant, ut primi *Urbi* *Exonia* auxiliarentur, & *Regis* ipsius *Copias* præverterent: *Dux* etiam *Buchinghamia*, cum multis

multis Viris fortibus, & primariis, Arma sumpserat; Neque ipse adventum Regis, aut *Camerariv* profectioem opperens, sed Corpus quoddam Copiarum, ex sese conficiens, quo meritum suum extolleret; *Regi* significans, se paratum atq; in Armis esse, & ejus Mandata expectare. Ita ut, juxta *Adagium*; *In Descensu omnes Sancti manum admo- verent.*

Perkinus hos Armorum Sonitus & Tonitrua audiens, & tantas undiquaque Copias illi minari, obsidionem suam solvit, & *Tauntoniam* profectus est; Jam tum incipiens alterum in Asylum flectere: Et *Cornubienses*, instar Metallorum saepe ignitorum & vicissim extinctorum, facti essent obitinati; Et potius frangi, quam flecti sustineret; Jurantes & voventes, se nunquam eum, usque ad ultimam Sanguinis guttam, deserturos. Copias habebat circa se, cum ab *Exonia* discederet, fere septem milium Hominum: Multi enim ad eum, postquam ad *Exonia* oppugnationem se comparasset, conflue- rant, tum propter tanti incepti famam, tum etiam ut ex spoliis participarent. Et si sub Obsidionis solutione, nonnulli dilapsi essent. Cum autem ad *Tauntoniam* appropinquasset, metum egregie dissimulavit, atq; diem integrum absumpsit, in praeparandis iis, quae ad praelium necessaria futura essent. Verum circa mediam noctem, cum sexaginta Equitibus aufugit, ad *Bevvelejam*, in *Nova Forresta*, ubi ipse cum nonnullis ex Comitibus suis, nomina dederunt in Asylum; *Cornubienses* autem suos, in quamcunque Fortunae Aleam, exposuit. Hoc tamen modo, eos a votis suis solutus reddidit, & solita sua scilicet Misericordia Regali usus est; *Veneritquam praesens esse vellet, cum Sanguis Subditorum suorum effunderetur.*

Rex, audita *Perkini* fuga, confestim Equites quingentos expeditos misit, qui eum comprehenderent, antequam vel mare repeteret, vel ad Insulam illam exiguam, (*Asylum* scilicet) appelleret. Sed quatenus, ad posterius ex his, tarde venerunt. Itaque quod potuerunt, fecerunt. Hoc est, *Asylum* magno praesidio, & vigilia diligentissima, cinxerunt, donec *Regis* de ea mandata accepissent. Quantum vero ad *Rebelles* ceteros, illi (jam a Duce suo destituti) se *Regis* Clementiae universos submiserunt. *Rex* autem, qui (Medicorum more) Phlebotomia uti solebat, potius ad vitam conservandam, quam eripiendam; Neque unquam sanguinarius erat, cum esset securus; postquam jam periculum transiisse cerneret, omnibus tandem ignovit; praeter paucos ex profligatissimis, quos supplicio destinavit, ut Clementia ejus erga reliquos magis elucesceret. Missi sunt etiam, quanta fieri poterat celeritate, nonnulli Equites ad *Montem Sancti Michaelis* in *Cornubia*, ubi *Perkini* Uxor, Domina *Catharina Gordana* a Marito suo relicta erat, quem in utraq; Fortuna unice semper dilexit: virtute Nuptiali alias suas virtutes cumulans. *Rex* autem tanto diligentius ad eam mittere festinavit, nesciens utrum gravida ex *Perkino* forte esset, unde Turbae istae, in Persona *Perkini* destituta non videbantur. Cum illa ad *Regem* perducta esset, traditum est, eum illam, non solum misericorditer, sed etiam cum nonullo Amoris affectu, excepisse. Misericordia Formae ejus, qua erat, singulari, decus addente. Itaque solatus eam, (ut simul & aspectui suo, & Famae in-

ferviret,) ad *Reginam*, illam misit, ut cum ea maneret; Honorificos ei Reditus assignans, quibus Dignitatem suam sustentaret: Quos etiam retinuit, tam durante vita Regis, quam multos annos post. Nomen certe *Rose Alba*, (quod falso Mariti sui Titulo applicatum erat) verae suae Pulchritudini remansit.

Rex profectioem suam nihilominus continua- vit, & magno cum Jubilo & Laetitia *Exoniam* ingressus est: Ibi Civibus ingentes gratias egit, eosque miris Laudibus cumulavit. Quinetiam, Gladium ipsum, quo accinctus erat, a latere suo solvit, & *Majori* Civitatis dedit; statuens, ut semper postea, coram *Majore* gestaretur. Ibi quoque & *Cornubiensibus* praecipuos aliquot, supplicio affici jussit, uti Piacula quaedam; quae Cives pro formidinis & molestiis ipsorum placarent. Apud *Exoniam*, *Rex* cum Concilio suo deliberavit, utrum *Perkino*, si sponte ex *Asylo* exiret, seque *Regia* clementia submitteret, de vita sua securum reddere oporteret. Consiliiarii autem inter se opinionibus discrepabant. Alii *Regi* consilium dederunt, ut vi eum ex *Asylo* extraheret, & morte mulcetur, utpote in causa necessitatis; Quae ipso facto cum Locis & Rebus Sacra- tis dispensat. Quae in re, minime dubitabant, quin *Rex* *Papam* facilem reperturus esset, in facti sui Rati-habitione: Aut per viam Declarationis, aut saltem per viam Indulgentiae. Alii autem opinabantur, postquam jam *Rex* in portu navigaret, & pericula omnia praetervolasset, non opus esse *Regi*, novo Scandalo, aut Invidia. Tertium Genus erat eorum, qui *Regem* discrete praemonebant, eum neque de Imposturae Certitudine mundo satisfacere posse, neque Conjuracionis Latebras & Anfractus penitus excutere, nisi *Perkinum*, promissis vitae & veniae, & aliis modis suavis, in manus suas pertraxisset. At nemo ex Consiliiariis erat qui non in praefatione sua, *Regis* Fortunae magnopere indolere visus est, una cum Indignatione quadam: Quod *Rex* tantus, & tam insigni prudentia & virtute praeditus, tam diu, & tam crebro, Idolis ejusmodi vexatus fuisset. Verum *Rex* intulit, *DEI* omnipotentis proprium esse, ut *Idolis* vexaretur; Ideoque illud, nullum ex Amicis suis male habere debere. Quodque ipse pro sua parte, ea semper despexisset; Se tamen multo dolore affectum fuisse, quod populo suo tantas Calamitates infixissent. Verum, in fine Deliberationis, tertiae opinioni *Rex* se adjecit; Ideoque quoddam misit, qui cum *Perkino* tractarent. Qui se Captivum videns, & ab omni spe destitutum, jam Principes & Populos, summos & infimos, expertus, quos infidos, Metuculosos, aut infelices, deprehenderat, laetanter Conditionem accepit. *Rex* etiam, dum *Exonia* moratus est, Comissarios deputavit, *Baronem Darcium*, & alios, qui omnes, qui *Perkino*, aut *Cornubiensibus*, sive in praelio, sive in fuga adhaerant, pecuniis mulcarent.

Commissarii autem isti, tanto cum Rigore & Severitate processerunt, ut Clementiam *Regis* in parcendo sanguini multum obscurarent, quod The- sauri sanguinem tam duriter emunxissent. *Perkinus* ad Aulam *Regis* adductus est, ad conspectum ejus minime; et si *Rex* (quo curiositati suae satisfaceret,) spectaverit eum interdum in Transitu. Specie tenus jam liber *Perkinus* erat, sed secreto magna diligentia & cura custoditus; Et in Comitatu *Regis* *Lond-*
num

num proficisci iussus est. Verum sub primum hunc *Perkinum* in Scenam confensum, in persona sua nova, Sycophanta scilicet & præstigiatoris, deposita persona sua priore, quæ erat Principis, facile quis existimare poterit, quantæ Irrisioni & Ludibrio expositus fuerit, non solum *Aulicorum*, verum etiam vulgi, qui circa eum ubique conyolabant; Adeo ut quis conijcere posset, ulula ubi esset, ex congregatione Avium: Aliis irridentibus, mirantibus aliis, aliis execrantibus, aliis Os ejus & Gestus curiose intuentibus, ut materiam, Sermorum captarent: In tantum, ut falsus ille Honor, quo tandem gavifus esset, abunde repensus fuerit, Contemptu & Contumelia. Quam primum *Rex Londinum* venit, etiam horum Ludorum Floralium, Civibus spectaculi, & solatii exhibuit. Etenim *Perkinus* Equo insidens, lentis passibus, (sed absq; habitu aliquo ignominioso,) perductus est, per plateas de *Cheapside*, & *Carnhill*, ad *Turrim Londinensem*; atque exinde revectorus est ad *Vestmonasterium*, cum Choro mille Maledictionum & Contumeliarum. Verum, ad spectaculi ornatum majorem secutus est, parvo à *Perkino* intervallo, unus ex intimis ejus Consiliariis: Qui *Faber Ferrarius* Regi fuerat. Iste Erro, cum *Perkinus* profugisset ad Asylum, optavit potius Habitum Sacratum sumere, quam loco Sacrato se munire; Atque vestitum *Eremitæ* induit, & illo Habitu per Regiones obambulabat, donec detectus & comprehensus esset. At præstigiator iste, manibus pedibusq; super Equum vincatus fuit, neque cum *Perkino* rediit, sed paucis post diebus morte multatus est. Paulo post, cum *Perkinus* se, quis esset, melius cognovisset, stricte examinatus est, & capta ejus Confessione, factum est Breve vel Extractum earum rerum; quas divulgari consentaneum foret: Quod typis commissum, & publicatum est. Qua in re, *Rex* Famæ suæ minus consulit. Quemadmodum enim Narrationem continebat laboriosam, Particularium de *Perkino* Patre & Matre, & Avo, & Avia, & Avunculis, & Cognatis, per Nomina, & Cognomina sua, & in quibus Locis sursum, deorsum erraverat: Ita parum, aut nihil proferebat, de Consiliis ejus, aut de iis, cum quibus Consilia communicasset: Neque ipsa *Ducissa Burgundia*, (quam omnes noverint instar Animæ fuisse universi Negotii,) vel nominata est, aut descripta, sed proflus silentio prætermissa, Ita ut Homines, quod expectabant, non reperientes, multa desiderarent, & majore dubio essent, quam prius. Verum *Regi* magis placebat, vulgo non satisfacere, quam Grandium animo irritare. Neque etiam eo tempore, conijcere erat, ex novis aliquibus Examinationibus, aut Incarcerationibus, aliquem alium præter eos, qui jam pridem innotuerant, detectum aut accusatum fuisse; Etsi *Regis* Animus abditus hoc ipsum indubio diu reliquisset.

Circa hoc tempus, noctu, magnum coortum est Incendium, apud *Regis* Palatium de *Shine*, prope Cameras *Regis* ipsius: Quo incendio magna pars *Ædium* conflagravit, nec non multa lauta supellex absumpta est: Id quod *Regi* occasionem dedit, usq; à solo ædificandi nobilem istam structuram *Richmondia*, quæ hodie cernitur.

Etiam paulo ante hoc tempus, evenit Accidens quoddam memorabile: Fuit quidam *Sebastianus Gabatus* patria *Venetus*, qui *Brissoja* habitabat: Vir

Cosmographia, & Navigationis peritus. Ille vir, Successum videns, & fortasse fortunæ *Christophori Columbi* æmulatus, in illa Fortunata Expeditione versus *Zephyro-Austrum*, ante sex Annos, facta, cogitavit secum, etiam novas terras detegi posse, versus *Zephyro Boream*. Atque sane probabile est, ejus opinionem magis firmis & prægnantibus conjecturis fultam fuisse, quam fuerat ea *Columbi*. Cui enim duæ illæ magnæ insulæ, veteris & novi Orbis, sint versus Septentriones, ipsa Fabrica, lata & exprorecta, versus *Austrum* autem, acuminata; verisimile est, illic primum innotuisse Terras novas, ubi minore Intervallo à veteribus disjunctæ essent. Quin & memoria extabat aliquarum Terrarum ad *Zephyro-Boream* ante discoopertarum, & pro Insulis habitarum, quæ tamen revera essent pars Continentis *Americæ Borealis*. Fieri autem possit, ut aliqua Notitia de hac re ad *Columbum* postea perveniens, & ab eo suppressa, (cupido fortasse, ut in hujusmodi Incepto primus videretur) ei pro firmiore Argumento fuerit, ad credendum, univrsum illud spatium ad Occidentem *Europæ* & *Asia* pelagus perpetuum non fuisse, quam aut *Seneca* Prophetia, aut *Platonis* Antiquitates, aut currentium Maris & Ventorum à Terra spirantium Natura, & similia; quæ, ut fama spargebatur, eum maxime moverunt. Etsi non sum nescius imputatum fuisse illud *Columbi* Inceptum fortuitæ, & tempestate actæ Navigationi, (paulo ante) gubernatoris cuiusdam *Hispani*, qui in *Ædibus Columbi* mortuus dicebatur. *Gabatus* autem iste, *Regi* fidem faciens, se *Insulam* quandam Mercibus pretiosis abundantem, repetiturum, adduxit *Regem* Navem apud *Brissojam*, Commeatu & Nautis, instrueret, pro ea *Insula* detegenda. Quam Navem Regiam committatæ sunt tres Naviculæ, à Mercatoribus *Londinensibus* missæ, mercibus quibusdam vilibus & levibus onerata, quæ essent Commercio cum *Barbaris* exercendo idoneæ: Navigavit autem *Gabatus*, (ut ipse post Reditum suum referebat, adducens etiam Navigationis suæ univrsæ chartam,) longe admodum versus Occidentem, cum quarta parte Septentrionalis plagæ, juxta Boreale latus, *Terræ de Labrador*, usque dum ad latitudinem pervenisset Sexaginta septem Graduum cum dimidio, Mare continuo reprensens apertum & pervium. Certum est etiam *Regis* fortunæ, oblationem porrectâ imperii illius amplissimi *Indiæ Occidentalis*. Neque renuit ipse *Rex*, sed mora fortuita, res disturbata est. Etenim *Christophorus Colûbus*, à *Rege Portugaliæ* repullam ferens, (qui & *Occidentales* & *Orientalis Indias* simul complecti consultum nõ putabat,) *Bartholomæum Columbum*, Fratrem suum, ad *HENRICUM Regem*, Nuncium misit, ut cum eo de suo Incepto negotiaretur. Contigit autem, ut *Bartholomæus* à Piratis, in mari, captus fuisset: quo fortuito Impedimento detentus, non nisi diu post ad *Regem* pervenit: Tam diu, ut priusquam cum *Rege HENRICO* trásegisset. Expeditio illa à Fratre suo *Christophoro* suscepta esset: Quo pacto, providentia divina, *Indiæ Occidentales*, Coronæ *Castiliæ*, ut tunc, reservata fuerunt. Attamen hæc *Regem* acuerunt, ut non solum *Gabati* Expeditionem promoveret, verum etiam postea decimo sexto Anno Regni sui, atque iterum decimo octavo, nova Diplomata concederet, ad Terras adhuc incognitas detegendas, & occupandas.

Hoc etiam Anno, decimo quarto scilicet *Regis*, (admirabili *Dei* providentia qui *Res* ad Beneplacitum suum flectit, & in minimis maxima suspendit,) occurrit Accidens quoddam leve, ac etiā perversum, quod magnos & felices effectus post se traxit. Durantibus cum *Scotia* Indiciis, quidam Juvenes Nobiles ex *Scotia*, ad Oppidum *Norbami* venerunt, ibiq; cum quibusdam ex Familiaribus suis *Anglis*, se exhilararunt. Cumq; in Otio essent, interdum ex Oppido deambularunt, & *Castellum* curiose spectarūt. Quidam autem ex Præfidiariis *Castelli*, cum hoc bis aut ter animadvertissent, cumq; animos adhuc exulceratos gererēt, ex Hostilitate, quæ paulo ante intercesserat, eos pro Exploratoribus, aut habebant, aut calumniabantur. Unde Jurgia inter eos orta sunt, Et à Jurgiis manus conferebant: Adeo ut complures ex utraq; parte vulnerati essent: *Scotis*, uti verisimile erat, cum in Oppido essent peregrini, duriores partes sustinentibus. Quinetiam nonnulli ex iis interfecti sunt, reliquis, citato gradu, in *Scotiam* redeuntibus. Hæc res, postquam inter Custodes Limitaneos, ex utraque parte tractata est, nec finis Controversiæ impositus, *Rex Scotia* in suam Contumeliam factam esse interpretatus est, & Feciale ad *Regem HENRICUM* misit, qui hujus Injuriam reparacionem postularet, cum protestatione, eum alias Bellum denunciaturum. *Rex* autem (qui Fortunæ Aleam sæpius expertus erat, & ad pacem inclinabat) respondit; Quod hætenus factum esset, prorsus contra voluntatem suam, & sine consensu aut noticia, contigisse: Verum si Præfidiarii in culpa fuissent, se in eos servere animadversurum, atque Inducias in omnibus conservaturum. Verum hoc Responsum *Regi Scotia* Dilatio quædam visa est, ut Querela, interposito spatio elanguesceret: Itaque eum magis irritavit, quam placavit. At *Episcopus Foxus* à *Rege* audiens, quod *Rex Scotia* adhuc exæstaret, & impatiens esset, turbatus, Occasionem Rupturæ Induciarum, à suis Hominibus ortam esse, quamplures humiles & deprecatorias Literas ad *Regem Scotia* misit, quibus eum placaret; Unde *Rex Jacobus Episcopi* mollibus & blandi Literis deunitus, ad eum rescripsit, se, licet haud parum Literis suis tribuerit, tamen plenam Satisfactionem non recipere posse, nisi cum eo colloqueretur; Tam circa præsentis Controversiæ Compositionem, quam circa Res alias, quæ ad bonum utriusque *Regni* spectarent, *Episcopus* Mandata à *Rege* accipiēs, in *Scotiam* profectus est. Convenerunt apud *Melross*, *Abbatiam Cisterciolorum*, ubi *Rex* tum morabatur. *Rex* primo, disertis verbis *Episcopo* significavit, quam inique tulerat insolentem illam Rupturam Induciarum, ab Hominibus ejus, apud *Caltrum de Norhamo* factam. Quibus *Foxus* respondit tam humiliter, & tam blande, ut instar olei esset vulnere infusi, unde sanari cœpit. Atque hoc factum, est *Rege* & *Concilio* suo præsentibus. Postea, *Rex* cum *Episcopo* collocutus est solus; Atq; intima animi sui exprōpsit, dicendo; Temporarias istas Inducias & Paces, cito conclusas, cito etiam ruptas esse solere; Se autem arctiorem cum *Rege Anglia* Amicitiam cupere: Ideoq; si *Rex HENRICUS*, Primogenitam Filiam, Dominam *Margaretam*, in Matrimonium ei dare vellet, ita demum Nodum fore indissolubilem. Se satis nosse, quantum *Episcopus* Auctoritate & gratia, apud *Regem* suum merito possit. Itaque

si ipse huic rei studiose incumbere vellet, se minime dubitare, quin pro voto suo successura esset. *Episcopus* sobrie respondit; Quod se potius felicem, quam dignum reputaret, qui in tali Negotio Minister esset: Operam vero suam libentissime collaturum. *Episcopus* igitur ad *Regem HENRICUM* reversus, quæque acta essent referens, *Regem* pro pensum, & fere cupidum inveniens, *Regi* Consilium dedit; Ut primum pacem stabiliret; deinde Tractatum Matrimonii gradatim cōsummaret. Pax itaque facile conclusa, quæ paulo ante *Natalem Domini* promulgata est, decimo quarto *Regis* Anno, duratura in viam amborum *Regum* simul, aut eorum Superstitis, & Annum unum deinceps. In hac Pace, continebatur Articulus; Ut nullus *Anglus Scotia*, aut *Scotus Angliam* ingrederetur, nisi cum Literis Commendatoriis sui *Regis*. Hoc, primo intuitu, videri posset eo spectare, ut Familiaritas inter Nationes abrumperetur: sed factum est ad Limitaneos coercendos, qui Dissidiorum causa esse consueverant.

Hoc etiam Anno, natus est *Regi*, Filius Tertius, *Edmundus* nominatus, qui paulo post obiit. Circa idem fere tempus, allatus quoque est nuncius, de Morte *Carolus Regis Galli*; Cujus nomine celebratæ sunt Exequiæ solennes & Regiæ.

Nec multum Temporis intercessit, quin *Perkinus* (qui ex Argento vivo compositus erat, quod non facile contineri aut incarcerari potest,) turbare cœperit. Etenim Custodibus delusis, se in Fugam dedit, & versus Mare properavit. Verum statim omnes Anguli excussi, tamq; sedula facta est Inquisitio, ut redire compulsus esset, & ad *Domum de Bethleem*, dictam *Prioratum de Shine*, (quæ *Astyli* privilegio gaudebat) confugere, & Sequi *Priori* illius *Monasterij* in manus tradere. *Prior* iste pro sancto admodum viro habitus est, quem omnes, eo tempore, multum reverebantur. Ille ad *Regem* accessit, & pro vita tantum *Perkini* deprecatus est, eum alias *Regis* Arbitrio relinquens. Multi apud *Regem*, ardentius etiam quam antea institerunt, ut *Rex* eum sine mora ex *Astylo* abriperet, & suspenderet. Verum *Rex* (qui elati erat Animi: neque odisse quendam poterat, quæ despiceret;) iussit: Ut *Regulo* ex *Astylo* extraheretur, & in cippis poneretur: Atque ita vitam ejus, *Prioris* precibus largitus, *Perkinum* educi fecit. Et intra duos aut tres dies, super pegma, in Area *Palatii Westmonasteriensis* erectum, compedibus vincit & cippo clausus, per integrum diem sedit. Dieque sequente similiter, cum eo, ad *Crucem de Cheapside* actum est. Aque in utroque loco Confessionem suam, (de qua supra mentionem fecimus) perlegit: Exinde autem in *Turrim Londinensem* perductus est. Verum (ut paulo ante notavimus) *Rex*, talem Societatem cum Fortuna inierat, ut nemo distinguere possit, quæ actiones Fortunæ, quæ autem *Regis* Industriæ, deberentur. Creditum enim est ubique, *Perkinum* proditum fuisse; eumq; non sine *Regis* noticia elapsum; Qui eum, toto tempore Fugæ suæ, veluti injecta chorda, tenuisset: *Regem*que hoc fecisse, ut causam haberet eum Morte multandi, & Finem illis rebus imponendi. Verum hoc minus probabile est; Quandoquidem iidem Ministri, qui eum in Fuga sua observabant, etiam ab *Astylo* intercludere potuissent.

Verum fatale erat, ut Hedera ista serpens *Plantagenis*,

tagenista, veram Plantagenista Arborem, necaret, *Perkinus* enim, haud diu post se in Gratiam; & Favorem Custodum suorum, Servorum *Iohannis Digbey Equitis Aurati*, Praefecti Turris, numero quatuor, (*Strangway, Blevreit, Astwoodi & Rogeri Longi*, in sinuaverat. Atque Nebulones istos, promissorum Montibus corrumpere annis est, ut Carcere se eximeret. Sed satis gnarus, Fortunam suam tam contemptibilem redditam, ut nullius spes pacere possit; (Spe autem perficienda res erat; Nam praemia deerant;) apud se vastum & tragicum Facinus machinatus est: Illud fuit, ut in societatem Consiliorum suorum, *Edvardum Plantagenistam, Comitem Warvici*, tum in Turre detentum, pertraheret; Quem, taxidum diurnae Incarcerationis, & recurrentis subinde Metus, ita emolliverant, ut ad quamlibet Impressionem, de libertate sua recuperanda, recipiendam, apus esset. Hunc Principem Juvemem, arbitrabatur *Perkinus*, servos illos, quos supra memoraverimus, officio reverituros, licet ipse iis despiciatui esset. Itaq; postquam per nuncium unum aut alterum, per aliquos ex illis servis missum, Comitis consensum degustasset; constitutum inter eos fuit, ut quatuor hi, Dominum suum, Praefectum Turris, Noctu, secreto obrucerent; & pecunias & Bona ejusdem Praefecti, quae commode exportari possent, eriperent; Clavesque Turris caperent, & *Perkinus* cum Comite statim emitterent. Verum, haec conjuratio detecta est, priusquam perpetrari possit. Atque in hac quoque re, Regis praesalta prudentia eum gravi Invidia onerabat; *Perkinus* ei tantum instar esse fuisse, ad Comitem captandum. Atque eodem Temporis momento, dum Conjuratio ista iniretur, (quasi etiã illud ipsum Regis Industria effectum esset,) in Fatis erat, ut adulterinus quidam Comes *Warvici* prodiret, *Calceary Filius* cui nomen erat *Radulphus Wilfordus*; Adolescens autem edoctus & instructus erat à Fratre quodam *Augustiniano, Patricio* dicto. Uterque horum à partibus *Suffolciae* in Cantium pervenerunt; ubi non solum clam, & per Sufurros, Rumores spargebant, *Wilfordus* istum verum Comitem *Warvici* esse; Verum etiam Frater ille Populum ad credendum propensorem expertus impudentissime Conciones de ea re ad Populum habuit, eosq; ut in Auxilium suum properarent, hortatus est; unde uterq; comprehensus est, & suppositus Comes morte affectus, Frater autem perpetuo carceri damnatus. Hoc vero opportune admodum accidit, ad representandum periculum, quod Regi à Comite *Warvici* imminerebat, & ad velandam Regis Severitatem, quae secuta est: Ea; ipsa Oppositum, accedente vesania Fratris, qui tantam proditorem, antequam ulla nacta esset vires, publicare esset ausus; Quin & ejusdem Fratris vitæ condonatio, (cujus tamē revera, nihil aliud in causa fuit, quam ordinis sui Privilegiū;) Deniq; Misericordia vulgi, (quae si Gurgite rapido fluat, semper caenum Invidiæ & Scandali excitat,) effecerunt, ut ubiq; potius Sermone hominum jactatum, quam plane creditum esset, omnia Artificio Regis instructa fuisse. Sed utcunque hoc fuerit, *Perkinus* (qui jam tertio contra Gratiam peccarat) tandem in iudicium adductus est, apud *Westmonasterium*, & coram *Commissariis de Audiendo & Terminando*, impetitus, de diversis Proditionibus commissis & perpetratis, post ejus

in *Angliam* Adventum, (ita enim Judices consulerunt, quoniam extraneus esset,) denique condemnatus est, & intra paucos dies, apud *Tiburne*, capitali supplicio affectus. Ubi rursum Confessionem illam suam perlegit, & veram esse, jam sub ipsam Mortem, agnovit. Atque is exitus fuit *Basilisci* hujus, qui potis erat eos necare, qui cum primi non aspexissent. Fabula erat certe ex hujus generis Fabulis, quae memorantur, longissima; Et aliū fortasse finem sortita esset, nisi res incidisset, in Regem prudentem, animosum, & fortunatum.

Quantum vero ad tres *Perkini* Consiliarios, ii se *Consiliarios* registrarunt fecerunt, cum *Perkinus* id ipsum fecisset. Verum, si quod iis ignotum esset, si quod intra privilegium se continuissent, in iudicium minime adducti sunt. Una cum *Perkino* suspensi sunt, *Major Crustatis de Corke, in Hibernia*, & Filius ejus; Qui proditorem *Perkini*, inter praecipuos, Fautores fuerant. Paulo post, similiter Morti adjudicati sunt octo alii, propter Conjuratorem factam in Turre; Quorum quatuor Praefecti Turris Servi erant. Et statim post in iudicium adductus, coram Comite *Oxoniam* (*Seneschallo Magno Angliæ* ea vice facto,) infelix ille Princeps *Comes Warvici*, non propter Conatum à Turre evadendi, (hoc enim peractum non est; Atq; etiam, cum Incarceratio propter proditorem minime fuisset, *Evasio* pro Proditionis crimine, lege haberi non debuit;) Sed propter Conjuratorem cum *Perkino* in vitam, Seditioes in Regno excitandi, & Regem destruendi *Comes* autem *Warvici* Accusationem Confessione sua firmavit, & paulo post, apud *Collem Turris*, decapitatus est.

Sic etiam finivit, non solum Nobilis istius, & vere commiserabilis Personæ, *Comitis Warvici*, Primo-geniti *Ducis Clarentia*, Tragedia; verum etiam Stirps & Linea mascula *Plantagenistarum*, quae tanto cum splendore & gloria floruerat, usq; à temporibus celeberrimæ memoriae Regis *HENRICI secundi Regis Angliæ*. Fuerat autem hæc Stirps, sæpe sanguine proprio intincta. Manet autem adhuc Progenies illa, sed in alias Familias, tam Imperiales, quam Nobiles, transplantata. Verum nec Criminis Reatus, nec Rationes Status Invidiam extinguere poterant, quæ Regi, ob hanc Executionem incumbabant. Itaque consultum putabat *Rex*, Invidiam istam, ex *Angliæ* exportare; eamque, in novum suum Affinem, *Ferdinandum Regem Hispaniarum*, exonerare; *Regibus* enim istis duobus, vel solo nutu se mutuo intelligentibus, res ita se habuit, ut literæ ex *Hispania* reperirentur, atque ostenderentur, quibus inter alios Sermones, circa Tractatum Matrimonii, *Ferdinandus* ad *Regem HENRICUM*, disertis verbis scripserat: se securitatem nullam de *Liberorum Regis* in Regnum Successione videre, quamdiu *Comes Warvici* in vivis esset; Seque Filiam suam, in manifesta pericula & turbas mittere, haud libenter sustenturum. Verum hoc facto, etsi *Rex* aliquatenus Invidiam à se ipso amoliretur; tamen non animadvertit, se simul Maledictionem quandam, & omen infaustum, Nutius ipsis impingere. Quod quidem eventum ita completum est; ut & *Princeps Arthurus* uxore sua ad breve tempus potiretur: Atque ipsa *Principissa Catharina* (Fœmina tristis & Religiosa,) diu post cum *Regis HENRICI Octavi*, de ea repudianda, consilium si primum nunciatum est, diceret; Se

quidem culpa vacare: Sed hoc iusto Iudicio DEI factum esse, quod nuptia sua in sanguine fundata fuissent: Intelligendo Sanguinem Comitum Warwici.

Hoc Anno, Regis decimo quinto, magna graffata est pestis, tam Londini, quam in aliis Regni partibus. Itaque Rex, post loca crebro mutata, (sive ut à Contagione tutior esset; sive ut occasionem Colloquii cum Archi-Duce præberet: sive ob utrumque;) Caletum cum Regina sua transfretavit. Postquam Rex Caletum venisset, Archi-Dux statim ad eum Honorificam Legationem misit: Tam ut de Adventu Regis in eas partes gratularetur, quam ut significaret se præsto esse, (si Regi placeret,) præsentia sua obsequium ei deferre. Sed simul Legati Regi intimarunt, ut Locum Congressus designaret, extra aliquod munitum Oppidum, aut Castellum; quoniam, hoc Regi Gallo, simili occasione, denegasset. Quamvis autem (ut agebat) non exiguum discrimen inter illos duos Reges agnosceret; tamen ab exemplo se metuere, ne forte illud ipsum, à Rege quoque in posterum, cui minus quam Regi HENRICO fideret, postularetur, Rex Comitatus Archi-Ducis sibi gratam esse, excusationem autem probatam esse ostendit; Et locum ad *Edem Sancti Petri* extra Caletum, colloquio designavit. Simul etiam Archi-Ducem Legatis à se missis honoravit: hi fuerunt, Baro de Sancto Joanne; & unus ex Secretariis Regis: Quos Archi-Dux eo honore excepit, ut (ad Missam celebrandam Sancti Audomari profectus;) medius inter Baronem de Sancto Joanne à Dextra, & Secretarium à Sinistra, equitaret. Die ad colloquium assignato. Rex Equo vectus, ad nonnullum ab *Edem Sancti Petri* Intervallum, in occursum Archi-Ducis, perrexit. Cù appropinquassent, Archi-Dux prope de Equo descendit, & ad Stapedem Regis tenendum, se obtulit: Id Rex nullo modo permittere voluit, sed cum & ipse ab Equo descendisset, magnis cù Amoris Indiciis se mutuo complexi sunt; Atque in locum, in Templo ad hoc ornatum, ad longum Tempus collocti sunt; Non solum tractantes de Fœderum præteritorum confirmatione, & Commerciorum libertate; Sed etiam de Nuptiis reciprocis, inter HENRICUM Ducem Eboraci, Filium Regis secundo-genitum, & Archi-Ducis Filiam; Et rursus inter Carolum Archi-Ducis Filium primo-genitum, & Mariam Filiam secundo-genitum Regis. Verum Gemmula ista immaturarum Nuptiarum, nihil aliud erant, quam vota quædam Principum Amicorum, & Auræ Benevolentia; etsi alterum Matrimonium postea Tractatu conclusum, sed minime consummatum fuerit. Verum toto illo tempore, quo Principes isti, inter se conversabantur, in *Suburbis Caleti*, mira fuit inter eos Cordialis & intimi Amoris Demonstratio: præcipue ex parte Archi-Ducis. Qui (præterquam quod esset Princeps humanissimus, & moribus suavissimis,) conscius sibi; quam morose & parum amanter Rex à Concilio suo tractatus fuisset, in negotio *Perkins*, omnibus modis contendit, ut pristinum in Regis Benevolentia locum recuperaret. Atque insuper Patris & Socreri sui Monitis, perpetuo obsessus erat, qui (propter odium suum & suspiciones adversus Regem Gallum,) semper Archi-Ducis Aures obtulerunt, ut super amicitiam Regis Anglia, veluti Anchoram jaceret: hac data occasione, eorum monita & præcepta exequi gauderet:

Regem appellans Patronum suum, & Patrem, & Protectorem: (Nam hæc ipsa verba Rex Literis suis postea inferuit, ad Civitatem Londini missis: Quibus Humanitatem Archi-Ducis prolixè commendavit,) cum aliis verbis Honorificentissimis, quæ Amorem suum, & observantiam erga Regem, testarentur. Venerunt etiam Caletum ad Regem *Præses Picardie, & Balivus Amieni*, à Ludovico Rege Gallo missi: Tam ut honorem ei exhiberent; quam ut certiorum eum facerent, de victoria sua, & subjugatione Ducatus Mediolanensis. Rex visus est sibi complacere in honoribus, qui illi, durante mora sua Caleti, ab Exteris exhibiti erant. Etenim Calero fuisse de iis scriptis ad Majorem & Senatam Londinensem: quod (haud dubie) causam multis sermonibus in urbe præbuit. Rex enim, etsi Civis sibi conciliare non poterat, modis ab *Edvardo Quarto* usitatis: tamen Affabilitate, & aliis Favoribus Regis, eos semper devincibat, seq; illis multum dabat.

Hoc etiam Anno mortuus est *Joannes Mortuus*, Archi-Episcopus Cantuariensis, & Cardinalis, summusque etiam Angliæ Cancellarius. Vir prudens erat, & eloquens, sed ingenio aspero, & imperioso; Regi acceptissimus; sed Nobilitati invidiosus, Populo itidem odiosus. Neque ex Benevolentia aliqua, nomen ejus omisum est, in Catalogo Adulatorum Regis, quos *Edictum Perkins* perstrinxit; Sed eum noluerunt reliquis admiscere, quoniam Imaginem & Supercriptionem Papa in se habuit: Cardinalatus scilicet Honore impressam. Regem sibi obstrinxerat. Consiliorum Occultatione, & Diligentia: sed præcipue, quod Regi, in Fortuna sua minore, fidem se præbuit: Et simul, quod (affectu suo secreto) inveterata malitia non vacabat, adversus Familiam Eboracensem, sub qua Calamitates nonnullas subierat. Quinetiam, libenter Invidiam à Rege in se derivabat, etiam plus quam Rex vellet. Rex enim, subterfugia non quærebat, sed Invidiæ in os se objicere solebat, & cupiditates suas aperte præferre: Id quod Invidiam contra eum auxit sane, sed minus audere effecit. Verum, quantum ad duras illas Regis Exactiones, Tempus postea prodidit, Episcopum istum Regis Ingenio obsequendo; illi potius temperavisse. Sub *Richardo Tertio*, custodia commissa fuerat, in Domo Ducis *Buckinghamiæ*. Quem ad Defectionem à *Richardo* secreto impulit. Sed postquam Dux Negotio se implicaret, Episcopumque, præcipuum sibi in Tempelate Gubernatorem Navis fore sperasset, Episcopus in Scapham transiliverat, & trans mare profugerat. Verum, utcumque iste Vir laudandus, aut reprehendendus occurrat, certe felicissimam Memoriam meritis est: Eo quod principale fuerat Instrumentum in Conjunctione duarum Rosarum. Grandævus admodum mortuus est: Sed corpore validus, & Animi Facultatibus integris.

Anno sequente, qui fuit Sextus Decimus Regis, Annusque Domini millesimus quingentesimus, Jubilæum Romæ celebratum est. Verum Papa *Alexander*, quo Impensis & Periculo longi Itineris, ad Romam usque parceret, consultum putavit, Gratiâ eas Spirituales, per viam permutationis transferre, ad eos, qui certas pecuniæ summas solvissent: cum minus grave esset, eas in Patria quemque sua recipere. Quo nomine, in Angliam missus est, *Jasper Pons Hispanus*, Papa Commissarius. Meliore

Judicio

Judicio electus, quam fuerant illi, qui nonnullis Annis post in *Germaniam*, à *Lione Papa* missi sunt. Etenim negotium, magna cum Prudentia, & specie Sanctitatis, *Pons* iste gessit. Ita ut amplissimas pecuniarum summas, intra hoc *Regnum Anglia*, in usum *Papae* corrogaverit, exiguo aut nullo Scandalo. Opinio prava increbuerat, *Regem* pecuniae participasse. Verum apparet ex *Literis Cardinalis Adriani Regis Pensionarii*, ad *Regem* post aliquot Annos missis, hoc minus verum fuisse. Etenim, *Cardinalis* iste, à *Rege* adhibitus, ut *Papa Julio* persuaderet, *Bullam Dispensationis* pro Matrimonio inter *HENRICUM Principem* & *Dominam Catharinam* in eundo, expedire, *Papamq;* in ea cōcedenda difficiliorem expertus, pro principali Argumento, merito *Regis* erga eam Sedē, usus est: Quod pecuniae illae, quam *Pons* intra *Angliam* collegit, ne Denarium quidem tetigerat. Verum, quo clarius elucesceret, (ad populo satisfaciendū,) pecuniam istam sacram fuisse. Idem *Nuncius brevis Regi* à *Papa* detulit: Per quod *Rex* excitatus, & summionitus fuit, ut in Persona propria *Bello Sacro* contra *Turcam* interesset. Quoniam *Papa* (ex Sollicitudine *Patrii Universalis*), quasi sub oculis cernens Successus & Progressus magni illius Fidei Hostis, multas consultationes in *Conclavi*, praesentibus *Legatis Principum* exterorum, circa *Bellum Sacrum*, & generalem *Principum Christianorum* in *Turcam* Expeditionem suscipiendam, habuisset. In quibus cōsultationibus decretum fuisset, ut *Hungari*, *Poloni*, & *Boemi*, *Thraciam* *Bello* invaderent: *Galli* & *Hispani*, *Graciam*: *Papa* vero (promptus ad se immolandum pro causa *Christiana*), in Persona sua, & Comitatu *Regis Angliae*, *Venetorum*, & aliorū Statuū, qui Mari pollerent, navigaret cum Classe potentissima, per *Mare Mediterraneum*, usque ad *Constantinopolim*. Quodq; in hunc finem, *Sanctitas Sua*, *Nuncios* ad omnes *Principes Christianos* misisset; Tam ut Cessatio fieret omnium Dissidiorum & Querelarum inter se, quam ut Apparatus Bellici, & Contributiones pecuniarum, sine mora fierent, ad sacrum hoc Inceptum ad exitū perducendum.

Huic *Papali Legationi Rex*, (de Animo & Consiliis *Papae* bene informatus) Responsum dedit, magis solenne, quam serium, significans:

Nullum in Terra *Principem* seipso promptiorem, aut obsequentiorem futurum, tam Persona propria, quam universis suis Copiis, & Fortunis, ad *Bellum* hoc *Sacrum* in eundum. Verum, tantam esse Locorum distantiam, ut nullae maritimae Copiae à se apparandae & cogendae, nisi duplici sumptu, instrui possint, & duplici etiam (ad minimum) mora, quam posset fieri à *Regibus*, quorum Territoria magis essent in propinquo. Praeterea, neque structuram navium suarum, (cum nullas haberet *Triremes*), neque *Experientiam Naviarchorum* & *Nautarum* suorum illi Maribus tam apte convenire posse, quam Nationum illarum. Itaque consultius facturam suam *Sanctitatem*, si ab uno ex *Regibus* illis, qui commodius posset impetraret, ut se Mari comitaretur; Quo pacto, omnia & minore Impendio, & majore celeritate, confici possint. Quinetiam, *Emulatio* & *Divisio*, circa Imperium Exercitus, quae inter illos duos *Reges*, *Gallum* & *Hispanum*, intervenire fortasse possint, si uterque in *Bello* terrestri super *Graciam* procederet, pru-

denter vitaretur. Se vero, pro sua parte, Auxiliis & pecuniis non defuturum. Nihilominus, si uterq; *Rex* hoc facere recusaret, se potius, quam *Sanctitas* sua sola navigaret, quam primum posset, eidem inferviturum. Sub *Conditione* tamen, ut primo discordias omnes inter *Principes Christianos* depositas, & sedatas videret; Quemadmodum, ipse ex sua parte, nullis omnino implicatus esset. Atque simul, *Oppida* aliqua munita ad *Littora Italiae*, in manus suas traderentur, quae hominibus suis, & praesidio & *Receptui* esse possint.

Cum hoc responso reversus est *Jasper Pons* nequitiam tristis, Attamen hae *Regis* Declaratio (ut cunq; superficialis) ei talem, apud *Exteros*, *Existimationem* peperit, ut non diu post, ab *Equitibus Rhodi* electus esset *Ordinis* illius *Protector*: Omnibus rebus in multiplicationem honoris cedentibus, *Regi* qui tantam obtinuerat *Famam*, *Prudentiae*, & in rebus *Civilibus* peritiæ.

His duobus posterioribus Annis, in *Judicium* vocati sunt, quidam *Hæretici*; Quod tempore hujus *Regis*, rarum admodum erat: & si aliquando contigerat, *Pœnitentiis* potius, quam *Ignem* luebat. *Rex* (licet *Scholasticus* non esset), tamen honore fortitus est, ut *Cantuarum*, unum ex iis convinceret, & ad *Sanitatem* perduceret.

Hoc etiam Anno, licet *Rex* à *Spiritibus* & *Illusionibus* non esse textatus: Quos aspersione partim *Sanguinis* partim *Aquae* abegerat: Attamen, *Apparitionibus* quibusdam inquietabatur: semper ab eadem Regione se ostendentibus, *Familia* scilicet *Eboracensi*, *Evenit*, ut *Comes Suffolciae*, *Filius Elizabethae*, (Sororis natu majoris. *Edwardi Quarti*, ex *Ioanne Duce Suffolciae*, secundo ejus *Marito*) & *Frater Joannis Comitis Lincolniae*, qui apud prælium de *Stoke* occubuerat, vir iracundus & cholericus, hominem in *Iræ* fervore occideret. Cujus criminis *Rex* ei gratiam fecit. Verum, aut ut ei *Nubem* quandam *Infamiae* impingeret: Aut ut sensum *Gratiæ* suae majorem incuteret; Eum palam in *Judicium* produxit, & *Diploma* *Condonationis* suae aperte allegare voluit. Hoc in *Comite* illum effectum peperit, quem similibus causis, in animis elatis parere consuevit. Nimirum, ut *Ignominia* altius insideret, quam *Gratia*. Itaque *inensus* animi, clam in *Flandriam* aufugit ad *Materteram* suam *Ducissam Burgundiae*. *Rex*, hac de re turbatus non nihil est. Sed prioribus periculis edoctus, ut lenibus & tempestivis uteretur remediis, *Nunciis* benignis ita eum emollivit, (*Ducissa* etiā *Margareta*, tot in *Alchymia* sua frustrationibus, fatigata: ideoque à novis experimentis facta aliena; partim etiam non nihil dulcorata, quod ejus *Nominis*, in *Confessione Perkinsi*, nulla facta fuerat mentio: (ut *Comes* placatus rediret *Regi*), reconciliaretur.

Principio *Anni* sequentis, qui erat *Regis* *Decimus Septimus*, *Dominæ Catharinae*, *Ferdinandi* & *Isabellae*, *Regis* & *Reginae Hispaniae*, *Filia* quarta, *Angliam* appulit, apud *Portū Plimouthi*, secundo die *Octobris*: Et decimo quarto *Novembris* insequētis, *Principi Arthuro* nupsit; *Matrimonio* in *Templo D. Pauli* solenniter celebrato. *Princeps*, tunc *Anorum* erat circiter quindecim, *Sponsa* autem ejus circiter octodecim. *Modus* eam in *Angliam* recipiendij; *Modus* ingressus ejus in *Londinum*; Atque *Nuptiarum* ipsarum *Celebritas*, magna & vera cū *Magnificētia* peracta sunt; sive *sumptus* spectetur, sive

sive Splendor, sive Ordo. Præcipuus vir, qui universum apparatus curavit, erat *Foxus Episcopus*; Qui non solum prudens erat Consiliarius, in Negotiis tam Belli, quam Pacis, verum etiam bonus Præfectus operum, bonus itidem *Magister Cereimonialium*; Deniq; omnia erat, quæ competere parti Activæ, & pertinerent ad Servitium Aulæ, aut Itatus, *Magni Regis*. Nuptiarum harum Tractatus septem Annorum Opus erat; cujus partim causa erat ætas tenera *Principis*, præsertim ipsius *Arthurii*. Sed vera causa suberat, quod hi duo *Reges*, prudentissimi scilicet, & profundi Judicii, stabant diu alter in fortunam alterius intuentes: satis gnari, tractatum ipsum interea, Opinionem ubique creare arctè inter illos Conjunctionis, & Amicitia; Quod ipsum utrinque utile erat rebus amborum *Regum*, licet liberi adhuc manerent. Verum in fine, cum utriusq; *Regis* Fortuna, in dies magis prospera & securâ evaderet, atq; cum circumspicientes, nullam invenirent Conditionem meliorem, Tractatum Matrimonii concluderunt.

Summa Dotis (quæ in *Regem* translata erat per viam Renunciationis,) fuit Ducenta Millia Ducatorum. Quorum centum Millia solvi debebant, post decem dies à Solennizatione Matrimonii: Altera vero centum Millia, æquis portionibus, proximis duobus Annis. Pars tamen poterat per Jocalia, aut per Vasa aurea & argentea, representari: Et Ratio inita est, quo pacto iuste & indifferenter æstimarentur. Reditus autem Principissæ assignatus, fuit tertia pars *Principatus Walliæ & Ducatus Cornubiæ, & Comitatus Cestriæ*, postea per Metas separanda. Verum, si contingerit eam *Reginam Angliæ* fore, indefinitus relinquebatur: Ita tamen, ne minor foret, quam ulla *Regina Angliæ* ante hac frueretur.

In Spectaculis & triumphis Nuptialibus, multa ex *Astronomia* desumpta sunt. Sponsa enim per *Hesperum* adumbrata est, Princeps autem per *Arcturum*: Sed & vetus *Rex Alphonsus*, (qui inter *Reges* maximus fuerat *Astrologus*, atque simul ex Progenitoribus *Principissæ*,) introductus est, ut Fortunam Nuptiarum prædiceret. Certe, quisquis is fuerit, qui istas Nugas continuaret, ultra Pedantium sapuit. Sed pro certo ducas, *Arthurum* illum *Regem Britannum*, ad *Fabulas* usq; celebrem, atq; Prosapiam *Principissæ Catharinæ à Familia Lancastrensi*, extractam, nullo modo oblivione præterita fuisse. Verum, (ut videtur) non faulta res est, Fortunam ex *Astris* petere. Nam *Princeps* iste Juvenis, (Qui, eo tempore, in se trahēbat, non solum Spes & Affectus Patris suæ, verum etiam Oculos & Expectationem Exterorum) post paucos Menses, in cunte *Aprile*, apud *Castrum de Ludlov* obiit, quo missus erat, ut cum Aula sua resideret, tanquam *Princeps Walliæ*. Hujus *Principis*, eo quod cito mortuus est; Et quia in more Patri erat, Liberos suos modice illustrare, exigua manet Memoria. Illud tandem traditur, eum bonarum Literarum studiosissimum fuisse & magnos in iis profectus fecisse, supra Annos suos, & supra Consuetudinem *Principum* magnorum.

Dubitatio quædam temporibus sequentibus oborta est, cum Divortium *HENRICI Octavi*, & *Dominæ Catharinæ*, tantas turbas in orbe concitaverat, utrum *Arthurus* carnaliter cognovisset *Catharinam* uxorem suam: Quo ista pars, de Cogni-

tione carnali, casui infereretur. Verum autem est, *Catharinam* ipsam rem negasse; vel saltem Advocatos illius ei rei infutisse, & ut firmamentum causæ non contemnendum omitti noluisse; Et si plenitudo Potestatis *Papalis* in dispensando, Quæstio fuisset primaria. Ista autem Dubitatio per longum tempus duravit, respectu duarum *Reginarum* quæ successerunt, *Mariæ & Elizabethe*; Quarum Legitimationes erant inter se incompatibiles, etsi Successio ipsarum, vigore *Actus Parliamenti*, stabilita fuisset. Tempora autem quæ *Mariæ Regina* Legitimationi favebant, eredi volebant: nullam fuisse carnalem cognitionem. Non quod videri vellent absolutæ *Papæ* potestati quicquam derogare, vel eo casu dispensandi; Sed Honoris tantum causa, atque ut Calus magis esset favorabilis, & mollius haberetur. E contra, Tempora, quæ Legitimationi *Reginæ Elizabethe* favebant, (quæ & longiora, & recentiora fuerunt,) contrarium defendebant. Illud certæ Memoriam est, intercessisse tempus semestre, inter Mortem *Principis Arthurii*, & Creationem *Henrici*, in *Principem Walliæ*; Quod eo pertinere Homines interpretabantur, quo spatium illud temporis, in certo poneret, utrum *Catharina* ex *Arthurio* gravida facta fuisset. Quin & *Catharina* ipsa, novam à *Papâ Bullam* procurari fecit, ad Matrimonium melius corroborandum, cum clausula illa, (vel *for san cognitam*) quæ in priorè *Bulla* comprehensa non erat. Datum etiam in evidentiis fuit, dum Causa Divortii tractaretur, Scomma quoddam facetum; Nimirum quod *Arthurus* manere cum è lecto *Principissæ* surrexisset, potum postulasset, præter Consuetudinem suam; Cuiq; Generosus quidam è Cubiculo suo, qui potum ei porrigeret, subrideret, remq; notasset; *Princeps* jocans, ad eum dixisset, *Se in medio Hispaniæ, quæ calida esset Regio, fuisse*. Iter autem suum sitibundum eum reddidisse; Quodq; si Adolefcens ille, è tam calido Climate venisset, potum avidius hausisset. Quinetiam *Princeps* fuerat Annorum circiter sexdecim, cum mortuus est, & Corpore sanus & robustus.

Februarii sequente, *Henricus Dux Eboracifactus* est *Princeps Walliæ, & Comes Cestriæ & Flintiæ*; Etenim *Ducatus Cornubiæ*, statuto ad eum devolutus est. At *Rex* Ingenio tenax, & non libenter Reditus novos, si alibi nupisset *Henricus*, assignaturus; sed præcipue propter affectum suum, quo & Natura, & propter Rationes politicas, *Ferdinandum* profectus est, affinitatis prioris continuandæ cupidus, à *Principe* obtinuit, (etsi non absque aliqua Reluctatione, qualis ea Ætate, quæ Duodecimum Annum nondum complevit, esse poterat,) ut cum *Principissâ Catharinâ*, contraheretur: Secreta Dei Providentiâ ordinante, ut Nuptiæ illæ, magnorum Eventuum & Mutationum Causa existerent.

Eodem Anno, celebratæ sunt Nuptiæ, *Jacobi Regis Scotiæ*, cum *Margareta*, Filia *HENRICI* Primo-genita: Quæ per Procuratorem contractæ sunt, & apud *Cruicem Divi Pauli* publicatæ, Vicesimo quinto *January*, & *Hymnus Te Deum* solenniter ibi cantatus est. Verum hoc certum est, Latitiam Civium *Londinensium*, per sonitum Campanarum, Ignem Exultationis, & hujusmodi Plebis suffimenta, monstratam, majorem fuisse, quam quis expectare in animum induxisset, cum tam gravia & recentia, inter Nationes odia extitissent; præser-

præsertim *Londini*, quod tam longe fuerat à sensu Periculorum & Molestiarum ex bellis præcedentibus. Ideoque vere attribui poterat, secreto Augurio & Inspirationi, (quæ sæpenumero influit, nõ tantum in Corda Regum, verum etiam in pulsas & venas Populorum,) de Felicitate, ex eo Coniugio, temporibus futuris secutura. Matrimonium hoc, Mense *Augusti* sequentis, consummatum fuit apud *Edenburghum*. Rex Filiam suam, usque ad Oppidum de *Collingeston* comitatus est; Ibiq; eam Curæ & Famulitio *Comitis Northumbria* commisit. Qui magno cum Comitatu Virorum, & Fæminarum Nobilium, eam in *Scotiam*, ad Maritum suum perduxit.

Hoc Matrimonium, per tres fere Annos, tractatum erat; à tempore scilicet, quo *Rex Scotia*, cum *Episcopo Fovo*, Arcanum animi sui communicasset. Summa dotis, à *Rege HENRICO* data, fuit Decem Mille Librarum Reditus autem annui, à *Rege Scotia*, in Sufsentatione Uxoris suæ, assignati, fuerunt bis Mille Librarum, post Mortem *Jacobi*; & Mille Librarum in præsentem. Qui Reditus separandi erant, ex præcipuis & certissimis Reditibus. Traditur, cum de hoc Matrimonio deliberaretur, *Regem Concilio suo sanctiori* Negotium remisisse; Quosdam vero ex Concilio, ulos Consiliatorum libertate, (Rege tum præsentem) supposuisse; Si duo *Regis* Filii, sine Heredibus Masculis defuncti essent, *Regnum Anglia* ad Lineam *Scotia* devolutum iri, quod *Monarchia Anglorum* præiudicio esse possit. Cui Objectioni *Rex* ipse, nihil moratus respondit; Id si contigerit, *Scotiam* Accessionis *Anglia* futuram, non *Angliam Scotia*; Majus enim *Regnum* minus ad tracturum. Ideoq; Unionem istam tutiorem futuram, quam fuerat illa *Francia*. Hoc Responsum *Regis*, instat Oraculi habitum est; & Silentium de ea re secutum.

Annus item fatalis erat, tam Funeribus, quam Nuptiis: Idque æquali temperamento. Gaudia enim & Festa Nuptiarum duarum, compensata erant, Luctibus & Funeribus *Principis Arthuri*, (de quo jam diximus,) & *Regina Elizabethæ*, quæ ex puerperio mortua est, apud *Turrim*; Infante nõ diu superflite. Mortuus est etiam eodem Anno *Reginaldus Beatus*, *Eques Auratus*, qui notatus est, majorem habuisse, apud *Regem* consulendi libertatem, quam aliquis alius Consiliarius: Verum id genus Libertatis erat, quod Adulationem redderet magis sapidam. Attamen plus iusto ex Invidia participavit, circa *Regis* Exactiones.

Hoc tempore Status *Regis* fuit florentissimus; Amicitia *Scotia* munita, *Hispania* roborata, *Burgundia* ditata, universæ Turbæ intestine siluerunt; Atque omnis Belli strepitus, (tanquam Tonitru ex longinquo,) in *Italiam* delatus. Itaque Natura, quæ sæpenumero vinculis Fortunæ feliciter constringitur, & frenatur, cœpit prævalere, & prædominari effrenis, in Animo *Regis*; Affectus suos & Cogitationes (tanquam Gurgite forti) impellendo, ad corrogandos & accumulandos Thesauros. Sicut autem *Reges*, multo facilius, Ministros & Instrumenta inveniunt, qui Cupiditatibus eorum inserviant, quam qui Rebus suis & Honoris; Nactus est duos Ministros, ex voto suo, aut etiam ultra votum suum, *Empsonum* & *Dudlejum*, (quos Populus æstimabat pro Sanguisugis & Expilatoribus) ambos Audaces & Famæ Contemptores;

Quiq; ex Domini sui multura, haud parum ad se ipsi trahebant. *Dudlejus* bona Familia ortus fuit. Vir eloquens, & qui Negotia aspera bonis Verbis condire poterat. Sed *Empsonus*, qui filius fuit *Rudiarum*, factum semper urgebat, deq; eo triumphabat, missis aliis quibuscunque respectibus, tanquam inanibus. Hi duo, scientia Juris periti, auctoritate Consiliarii, (quemadmodum Corruptio rerum optimarum est pessima,) *Legem*, & *Justitiam* in *Absynthiam* & *Rapinam* verterunt. Primo enim, mos illis erat, efficere ut plurimi ex Subditis diversorum criminum rei peragerentur, atq; eousq; juxta formam Legis procedere; Cum vero *Bulle Impetitionis*, quæ vim tantum Accusationis, nõ Decisionis habebant, veræ repertæ fuerint, statim eos Custodiæ tradere. Neq; tamen causam Juridicam prosecuebantur, aut eos tempore convenienti ad se defendendum producebant, sed in Carcere languere permittebant, & diversis Artificiis & Terroribus, plurimas ab illis multas & redemptiones, extorquebant, quas Compositiones & Mitigationes vocabant.

Quinetiam, usu audaciores facti, tandem tam contemptum & incuriose processerunt, ut ne dimidiam illam partem, (de qua diximus,) Faciei *Justitiæ* retinerent, ut per viam *Indebitamenti* procederent; Sed Præcepta sua & *Missivæ* passim volitabāt, ad homines comprehendendos, & coram seipsis, & aliis, in edibus suis privatis, colore scilicet Commissionis suæ, sistendos; Ibiq; viâ quadam *Justitiæ* sumaria, & irregulari, per Examinationem solam, absq; duodecim virorum *Judicio*, causas terminabant, potestatem sibi assumentes, in his *Justitiæ* latebris, tam Causas *Coronæ*, quam *Controversias civiles* dirimendi.

Præterea, mos illis erat, Terras & Reditus Subditorum, *Tenaris Fendalibus*, (quæ in *Capite* vocantur,) onerare, & captivare; falsas *Inquisitiones* procurando, atq; inde Custodias & *Matrimonia Minorum* captando; Atq; etiam *Liberaturas*, *primas seifinas*, & multas pro *Alienationibus*, (hujusmodi *Tenurarum* fructus scilicet,) exigendo; Reculantes, sub variis prætextibus & procrastinationibus, Subditos admittere ad tales falsas *Inquisitiones*, juxta normam Legis, evincendas. Quinetiam *Pupillus Regis*, cum ad majorem Ætatem pervenissent, non licebat *Restitutionem* Terrarum suarum obtinere, nisi immanes *Pecuniarum Summas* persolverent. Rursum mos illis erat, Subditos, *Informationibus*, de *Intrusione* in Terras *Regias*, vexare, ex meris calumniis, & prætextibus vix probabilibus.

Cum vero Subditos, ob causas aliquas civiles, exleges fieri contigisset, eos chartam *Condonationis* suæ, de more, procurare non passi sunt, nisi magnas & intolerabiles *Pecuniarum Summas* dedissent; Rigori Legis innisi, quæ *Ut-legatorum* *Bona Fisco* applicat. Quinetiam, de proprio addebāt, absque aliquo omnino *Juris* adiniculo, *Regi*, nomine *Multæ*, in casu *Ut-legationis*, dimidiam partem Terrarum & Redituum Subditorum, deberi, durante spatio duorum Annorum integrorum. Etiam cum *Duodecim-Viris*, & *Juratoribus Grandioribus*, minaciter agere solebant, eosq; compellere, ut quod sibi libitum esset, renunciarent: Quod si minus fecissent, in *Questionem* eos adducere, in carcerare, & multare consueverunt.

Häs,

Has, cum multis aliis, oppressiones, & concussiones exercebant, Oblivione potius sepellendas, quam memoria tradendas; Tam sicut Accipitres Domestici, pro Domino suo, quam sicut Accipitres Sylvestres, pro seipis, prædantes; In tantum, ut Oves amplissimas sibi comparaverint. Præcipuum autem eorum Flagellum erant *Forisfactura*, exactæ super Leges poenales: In quibus processibus nulli pepercerunt; neque eminentioris Ordinis neque Inferioris: Neque distinguendo, num Lex possibilis fuerit, aut impossibilis; In usu, aut obsoleta: Sed statuta omnia, tam antiqua, quam nova, tanquam rastris percurrendo: Et si complura ex illis, magis in Terrorem condita essent, quam ut summo jure ageretur. Habebant autem semper circa se catervam Delatorum, Calumniatorum, & Juratorum pragmaticorum; Ita ut quidvis pro Arbitrio suo *Verè dicto* exhiberi & confirmari efficerent, sive de Facto, sive de valore.

Manet etiam in hodiernum diem Narratio; Regem, quodam tempore, fuisse à Comite Oxonia, (qui præcipuus ei erat Servus, tam Bello, quam Pace) magnifice & sumptuose exceptum, apud *Castrum* suum de *Heveningham*. Sub discessu autem Regis, stabant Servi Comitis, ordine decente, Tunicis suis, Famulitiis, cum Insignibus Comitis, utrunque latus Regis prætereuntis claudentes. Rex Comitem ad se vocavit; & dixit; *Domine mi, multa audiveram de Hospitalitate tua, eam autem video Fama esse majorem. Isti generosi, & probi homines, quos ab utraque manu aspicio, sunt certe servi tui Domestici, Nonne? Comes autem subridens respondit: Si placet Celsitudini vestra, hoc opes mea non ferrent. Sunt certe illi plerique Famuli Extræ ordinarij, suis viventes Impensis, qui hoc tempore venerunt, ut Familiam meam decorarent, præcipue autem, ut Celsitudinem vestram spectarent.* Rex ad hæc paulum subsiluit, & dixit; *Medius fidus (Domine mi) de lauro & splendido apparatu, quo me exceperisti, gratias ago, sed pati minime possum, Leges meas sub Conspectu meo, violari. Procurator meus tecum agat. Atque simul traditur Comitem eo Nomine, cum Procuratore Regis, non minoris quam triginta mille Ducatorum, & amplius transegitse. Atque ut Regis incredibilis Diligentia, in ejusmodi Rebus, manifestius appareat, memini me, multis abhinc Annis, vidisse Librum Rationum *Empsoni*, cujus singulas fere Paginas Rex propria manu subsignavit, & in aliquibus locis, postillæ erant etiam ex manu Regis. In quo libro fuit Memorialia ista *Empsoni*.*

Item recepta (à tali) quinque merca, propter Condonationem A. B. impetrandam; & si Condonatio non concedatur, pecunia est rependenda, nisi eidem alias satisfactum fuerit.

In margine autem hujus Memorialis per manum Regis propria, apposita sunt hæc verba.

Alias satisfactum.

Cujus ideo potius mentionem facio, quod in Rege magnam parsimoniam ostendit, sed tamen cum Justitia conjunctam. Itaque pusillæ istæ Arenulæ, & Granulæ, Auri & Argenti (ut videtur) haud parum fecerunt ad mirabilem illam Struem Thesauri constituendam.

Verum interea (ne Rex obdormisceret) Comes *Suffolcia*, in Nuptiis *Arthurii Principis*, propter splendidas vestes, & alios Sumptus obaratus, animum iterum adjicit, ut fieret Eques Erraticus, &

ut Regionibus exteris nova Facinora experiretur; unde cum Fratre suo in *Flandriam* rursus aufugit. Quod animos ei addidit, fuit proculdubio universalis Murmur populi, contra Regimen *HENRICI*. Cumque esset vir levis, & temerarius, cogitavit ille, Vapores quosque in Tempestates vertos iri. Neque defuit ei Factio nonnulla intra Regnum; Etenim Murmur Populi etiam in Nobilibus novarum Rerum studium excitat; Idque rursus, caput aliquod Seditionis evocat. Rex ad solitas Artes confugiens, *Robertum Cursonum, Equitem Auratum, Castellum de Hammes Præfectum* (tum trans Mare degentem; Ideoque minus suspectum, qui cum Rege Consilia miseret.) Præfecturam suam deserere jussit, Seque Servum Comitis profiteri. Eques iste postquam in Arcana Comitis se sedulo insinuasset; atq; ab eo explorasset, in quibus huciam præcipue reponeret; Regem de omnibus, quam fieri potuit occultissime, certior fecit: Et nihilominus, eundem locum in Confidentia Comitis, retinuit. Literis & Nunciis à *Cursono* acceptis Rex motus, comprehendere jussit *Guilielmum Cournejevum, Comitem Devonie*, arctissima Affinitate cum Rege conjunctum (quippe qui in Matrimonium duxerat, Dominam *Catharinam Edvardi Quarti* Filiam); *Guilielmum Polum Comitis Suffolciae* Fratrem, *Jacobum Tirrellum, & Johannem Windhamum*, equites Auratos; Et nonnullos alios gradus inferioris Homines, & in custodia habuit. Eodem quoque tempore comprehensi sunt, *Georgius Baro Abergavennius, & Thomas Greenus* Eques Auratus; Sed sicut ob levioris suspicionem comprehensi erant, ita solutiore custodia habiti, & paulo post Libertati restituti. Ex his, Comes *Devonia*, qui cum sanguine Familia *Eboracensis*, tam alto gradu, commixtus erat; ideoque à Rege metuebatur sane, licet omnino infons fuerit; Nihilominus tanquam illa Persona, quæ pravorum Consiliorum, in aliis Objectum esse posset, in custodia *Turris* detentus est, durante vita Regis. *Guilielmus Polus* similiter, diu in carceribus fuit, et si minus arcta custodia. Sed quantum ad *Jacobum Tirrellum* (contra quem Sanguis *Principum Innocentium Edvardi Quarti, & Fratris* ejus sub Altari clamabat) & *Johannem Windhamum*, & alios Inferiores, illi in Judicium adducti, & supplicio affecti sunt; Equites autem duo decollati. Nihilominus, ut *Cursono* Fides confirmaretur, (qui ut verisimile est, nondum omnes Artes suas depromperat, neque quæ ab eo agenda erant, perfecerat;) publicata est, apud *Crucem D. Pauli*, tempore Executionum prædictarum, *Bulla* *Papalis Excommunicationis & Anathematis in Comitem Suffolciae & Thomam Cursonum, & alios quosdam nominatim; Ac generaliter in omnes Fautores ejusdem Comitis*: In qua re, fatendum certe est, Cælum ad Terram nimis incurvatum fuisse, & Religionem Rationibus politicis. Verù, haud diu post, *Cursonus* (Opportunitatem nactus) in *Angliam* venit, & simul in pristinam apud Regem gratiam, sed majore cum Infamia apud Populum. Cujus reditu Comes haud parum territus est, Seque videns spe omni destitutum, (*Ducissa* quoque *Margareta*, Tractu temporis, & infelicibus successibus, facta tepidior,) post vagas quasdam Peregrinationes, in *Gallia & Germania*; Et pusilla quædam Incepta, nihilo meliora, quam *Ignes Exulis* missiles, defessus tandem

in *Flan-*

in *Flandriam*, in Protectionem *Archiducis* se demum recepit; Qui per mortem *Isabella*, eo tempore *Rex Castiliae* esset, in Jure *Ioanna* uxoris suae.

Hoc Anno (decimo nono scilicet *Regni* sui) *Rex Comitum Ordinum* convocavit. Facile autem conijcere erat, quam absolutam potestatem se crederet *Rex* habere apud *Ordines* suos, ex hoc, quod *Dudlejus*, odiosus ille *Minister Regis*, factus esset *Prolocutor inferioris Confessus*. In hoc *Parlamento* pauca admodum lata sunt *Leges* memorabiles, circa Administrationem *Regni* publicam. Quae vero latae fuerunt, *Regis*, ut semper, prudentiae, & Artis imperandi, Imaginem impressam habuerunt.

Lata est *Lex*, qua irritae factae sunt omnes *Dimissiones* aut *Concessiones Regis* adversus eos, qui rite citati, ad servendum *Regi* in *Bellis* suis, sive contra *Holtes*, sive contra *Rebelles*, non venirent, aut, sine *Regis* licentia discederent; Cum *Exceptione* tamen quorundam virorum *Togatorum*: Ita tamen, ut quisque *Stipendia Regis*, a primo die *Protectionis* suae, usque ad *Reditum* in domum suam reciperet. Simile *Statutum*, quatenus ad *Concessionem* *Officiorum*: *Civilium*, ante ordinatum erat; Hoc vero *Sanctionem* illam *Regis*, etiam ad *Terras* extendebat. Certe, per plurimas *Leges*, hujus *Regis* tempore conditas, liquido aparet, *Regem* tutissimum judicasse, *Leges* *Militares*, *Legibus* *Parlamentariis*, roborare.

Alia *Lex*, condita est, quae prohiberet *Importationem* alicujus *Manufacturae*, ex *byssis*, vel *simpliciter*, vel cum *mixtura* alterius filii, *texturae*. Verum ad *pannos integros sericos* non extendebat, (quoniam, eo tempore, *Ars* hujusmodi *Manufacturae* conficiendi in usu apud *Anglos* non erat,) verum ad *byssum textilem tantum*, veluti *Teniolarum*, *Astrigentorum*, *Reticulorum*; *Ligularum*, & *Cingulorum*, &c. quas *Manufacturas* *Artifices Angliae* satis callebant. *Lex* haec verae *Regulae* nixa est, videlicet; Ubi *Materialia* ex terra *superflua* sint, ibi *Manufacturas*, earum apud *exteros* prohibendas. Hoc etenim aut *superfluitates* illas arcebit, aut *Manufacturam* lucrabitur.

Lata est etiam *Lex* alia, qua *Chartae* *Regiae* de *peculiaribus* *Carceribus* revocarentur, illiq; *Muneris* *Vice* *Comitis* reanecterentur. *Peculiaribus* scilicet, & *privilegiatis* *Officiariis*, non minus ad *Interruptionem* *Justitiae* facientibus, quam *Locis* *privilegiatis*.

Lata est in super *Lex*, quae *Leges* *Municipiorum* restringeret; quae saepenumero impugnare solebant *Prærogativam* *Regis*, *Legem* communem *Regni*, & *Libertatem* *Subditorum*; Hujusmodi *Municipiis* & *Collegiis*, nil aliud existentibus, quam *Fraternitatibus in Malo*. Ordinatam igitur est, ne hujusmodi *Leges* *peculiares*, *Executioni* demandarentur, nisi *recognita* fuissent, & *approbata* à *Cancellario* & *Thesaurario Angliae*, ac *duobus Capitalibus* *Iusticiariis*: sive eorum *tribus*; Aut etiam à *duobus* *Iusticiariis* *itinerantibus*, in *Locis* ubi *Municipium* situm esset.

Lata est etiam *Lex* alia, quae hoc revera agebat, ut *Argentum* *Regni*, in *Monetariis* *Regis*, adduceretur. Ordinatam autem, ut omnes *Nummi* *Ar-*

gentei tonsi, aut diminuti; in *Solutionibus* *Pecuniarum*, minime reciperentur; Ne *grani* quidem facta *gratia*, quam *Remedium* vocant, sed tantum cum *Exceptione* *Attritionis* *Competentis*, quae ob *Incertitudine* *Exceptio*, erat quasi *Illusoria*: Adeo ut per *Consequentiam*, omnes *Nummos* *Argentos* in *Monetariis* *Regis*, iterum recadendos, adduci necesse fuerit, unde *Rex* propter *novam* *curiosionem*, *fructum* perciperet.

Ordinatum est etiam *Statutum* prolixum, contra *Mendicos*, & *Errones*; In quo duae *Res* occurrunt, notatu dignae. Prima, *Comitiis* displicuisse hujusmodi *Erronum* *Incarcerationem*; utpote quae *Populo* *sumptui* esset, *Carceres* *superoneraret*, neq; *publicum* *Exemplum*, quod in *oculos* *Hominum* *incurreret*, exhiberet. Altera, quod in *Statutis* hujus *Regis*, (Neque enim hoc *Statutum* *Anni* *decimi* *noni* *solum* est in eo genere,) semper *copulantur* *Erronum* *Supplicia*, cum *Interdictis* de *Alea*, aut *Chartis* *pictis*, & hujusmodi *Ludis* *illicitis*, à *Servis* & *Plebeis* *utendis*. Atque una de *Couponulis* sive *Cervisiariis* *supprimendis*; Cum haec *Fibrae* *sint* *unius* *Radices*, atque ac si alterum *absque* *cæteris* *extingui* *posse*, *vana* *opinio* esset.

Quod vero ad *turbulentas* *Hominum* *Coitiones*, & *illicita* *Famulitia*, vix fuit *Parlamentum*, tempore hujus *Regis*, absque *Statuto* *aliquo* *contra* *eas* *lato*; *Rege* *semper* *excubias* *quasdam* *agente*, *contra* *Magnatum* *Potentiam*; & *populares* *Cætus*.

Concessum etiam *Regi* fuit, eo *Parlamento* *Subsidium* *Pecuniarum* tam à *Laicis*, quam à *Clero*. Nihilominus, ante *finem* *Anni*, *exivit* *Commisio*, ad *Benevolentiam* *generalem* *colligendam*; *Esti* *nullum* *esset* *Bellum*, *nulli* *metus*. Eodem quoque *Anno*, *Civitas* *Londini*, quinq; *Milia* *Mercarum* *Regi* *dedit*, pro *Confirmatione* *Immunitatum* *suarum*; *Res* *certe*, quae *magis* *Iniunctis* *Regis* *conveniret*, quam *Temporibus* *ultimis*. Neq; *paulum* *lucris* *Regi* *accessit*, *Occasione* *Statuti* *recentis*, de *reducendis* *Drachmis*, & *Semi-drachmis*; hodie *Solidos*, & *Monetam* *sex* *Denario-* *rum*, *aquantibus*. Quantum vero ad *Molendina* *Empsoni* & *Dudleii*, illa etiam *nunc* *magis*, quam *unquam* *antea*, *molebant*. Ita ut *res* *esset* *plane* *stupenda*, *videre* *quot* *Imbra* *Aurei*, in *Regis* *Thesauros*, *simul* *descenderint*. Nam *primo*, *Solutiones* *posteriores* *Dotis* *Nuptiales* *ex* *Hispania* *in* *illud* *tempus* *incidebant*; *Subsidium* *Parlamentarium* *exigebatur*; *Benevolentia* *colligebatur*; *Adde* *Commodum* *ex* *Monetis* *recusis*; *Immunitatum* *Londini* *Redemptiones*; *Casualia* *undique* *emergentia*. Haec autem *Pecuniarum* *congeries*, eo *magis* *fuit* *mirabilis*, quod *Rex* *eo* *tempore*, *nullis* *omnino* *Bellis* *aut* *Motibus* *implicabatur*; *Quin* & *unicum* *tantum* *Filium* *habuit*; *Filiam* *etiam* *unam* *innuptam*; *Præterea* *Rex* *is* *fuit*, qui *prudentia* *excelleret*; *Altosque* *itidem* *Spiritus* *gereret*; *Adeo* *ut* *Gloriam* *ei* *ex* *Divitiis* *petere* *opus* *non* *esset*; *Cum* *aliis* *Rebus* *plurimis*, (Nisi quod *certum* *est*, *Avaritiam* *sibi* *Materia* *Ambitionis* *semper* *proponere*) *emineret*. Ita ut, unde *tanta* *Pecuniarum* *Cupiditas* *Regem* *obsederit*, *non* *facile* *quis* *habeat*, quod *conjiat*. *Fortitan* *A-* *mor* *Filii*, *hanc* *Cogitationem* *animo* *suo* *suggestit*,
Bbb se tam

se tam potens Regnum, & Tantos Theſauri cumulos, relicturum, ut Filius Arbitrator Fortune propria futurus eſſet.

Hoc etiam Anno, Feſtum *Servientium ad Legem* celebratum fuit Quod fuit tempore Regis huius Secundum.

Circa hoc tempus, *Iſabella, Regina Caſtiliæ*, deceſſit: Fœmina Heroica, ac Ornamentum, & Sexus fui, & Temporum: Quæque Magnitudinis Regni *Hiſpanici*, quæ ſecuta eſt, *Lapis Angularis* fuit. Hoc Accidens, *Rex*, non ut nova, peregrina accepit, ſed tanquam illud, quod magnum haberet cum rebus ſuis Conſenſum; Idque duplici reſpectu præcipue. Nimirum, tam propter Exemplum, quam propter Conſequentiam. Primò ſecum reputabat, Caſum *Ferdinandi Arragoniæ*, poſt mortem *Iſabella*, eundem proſuſe eſſe, cum Caſu ſuo, poſt mortem *Elizabethe*. Caſumque *Ioanne, Heredis Caſtiliæ*, convenire cum Caſu Filii ſui, *Principis Henrici*. Etenim ſi uterque *Rex, Regnumque* teneret, in Jure uxoris ſuæ, deſcendebat utiq; ad hæredem, neque marito accreſcebat. Et licet Caſus ſuus proprius, magis quam ille *Ferdinandi*, & Ferro, & Membrana, firmatus, (hoc eſt Victoria in Acie, & Actû Parliamentario) nihilominus, naturale illud Jus Sanguinis ita (etiam in animo Viri prudentis) præponderabat, ut Dubitationem injiceret, num reliquis duobus, tuto & ſolide quis niti poſſet. Itaque diligentiffime obſervabat, quomodo cû *Rege Arragoniæ* actum foret in Retentione Regni *Caſtiliæ*; Atque inſuper, ſi forte retinuiſſet; utrum in Jure proprio, vel ut Adminiſtrator Bonorum Filiiæ ſuæ, ſe illud tenere profiteretur. Secundo, animoolvebat Statum *Europa*, per hanc mortem, conſervationem quandam pati poſſe. Cum enim, temporibus antea actis, conjunctio ſui ipſius cum *Arragoniæ & Caſtiliæ* (quæ Res una fuerant,) Amicitiaque *Maximiliani, & Philippi* Filii ſui, & *Archiducis*, Potentiam *Gallorû* longe ſuperarent; Metuere jam cœpit, ne forte *Rex Gallus*, (qui in Affectibus *Philippi Regis* Juvenis *Caſtiliæ*, Locum inſignem obtinebat, & *Philippus* ipſe, jam *Caſtiliæ Rex*, (Cui inimicitia intercedebat cum Socero ſuo circa præſens Regimen *Caſtiliæ*,) Nec non & ipſe *Maximilianus Philippi* Pater, (qui mobili eſſet Ingenio, & de quo Conjectura illa fere ſola merito capi poterat, cum non diu eundem futurum, qui paulo ante fuiſſet,) Hi res potentiffimi *Principes*, in arctam aliquam Amicitiam & Fœdus, inter ſe coirent. Quo factò, licet Periculum minime ſibi ab aliis immineret, tamen Amicitia *Arragoniæ* nudæ, relinqueretur. Unde fieret, ut cum ipſe prius velut Arbitrator Rerum *Europa* extitiſſet, jam Potestate minus foret, & tanta conjunctio in ordinem redactus. Quin & *Rex HENRICUS* (ut videtur) de nuptiis ſecundis cœpit cogitare, & circumſpicere, quales Conditiones Matrimoniorum, in *Europa*, tunc ſe offenderent. Inter alias audiverat, de Pulchritudine & Moribus ſuaviſſimis, *Regina* Juvenis *Neapolitane*, Viduæ *Ferdinandi* junioris, tunc temporis Matronali Ætate, Annorum circiter vinti ſeptem. Per quas Nuptias exiſtimabat *Regnum Neapolitanum* (de quo tam diu, inter *Regem Arragoniæ, & Regem Gallum*, certatum fuerat, quandoque noviter tandem tranquillitate ſortitum eſt,) poſſe ſaltem in parte, deponi intra

ſuas manus, qui pignus tam tuto tueri poſſet: Miſit igitur tanquam Legatos aut Nuncios, tres Viros, quibus multum fidebat; *Franciſcum Maſſinum, Jacobum Braybrokum, & Ioannem Stulum*, revera ad Inquirendum potius, quam Negotiandum; idque ſuper duas Materias. Prima erat, de Perſona, & Fortunis *Regina* Juvenis *Neapolitane*: Altera, de omnibus Rebus, quæ Relationem quampiam habebant ad Fortunam & Conſilia *Ferdinandi*. Cum autem ii commodiffime obſervare poſſint, qui ipſi minime obſervantur, eos miſit, ſub prætextibus ſpecioſis, tradens iis in manus Literas Amoris & Comitatis à *Catharina Principiſſa* ad Amitam ſuam, & Neptim, Seniore, & juniore, *Reginas Neapolis*: Etiam commiſit iis librum Articulorum novorum circa Pacem; Qui liber, licet antea datus fuiſſet *Doctori* de Puebla Legato *Hiſpano*. in *Anglia* Reſidenti, ab illo in *Hiſpaniam* mittendus: Tamen viſum eſt *Regi*, quia pluſculum temporis interceſſerat, ex quo nihil ab *Hiſpania* accepſſet, ut illi Nuncios, poſtquam duas illas *Reginas* viſitaſſent, recta ad Aulam *Ferdinandi* pergerent, atque ſecum Exemplar Libri perferrent. Mandata circa *Reginam Neapolis* juniorem, tam accurata erant, & exquiſita, cum Articulis continerent, adeo præciſos, ut veluti Tabulam quandam conſicerent perſonæ ejus, quoad Complexionem, Aſpectum, Lineamenta Corporis, Staturam, Valetudinē, Annos, Mores, Geſtum, Fortunas; ut ſi *Rex* Juvenis fuiſſet, eum quis facile Amoris deditum judicaret; cum vero Ætate provectior eſſet, interpretari potius quis debeat, eum proculdubio caſtum inſigniter fuiſſe, utpote qui omnia in una Fœmina conjuncta deſideraret, quo Affectus ſuos ab Amoris vagis contineret. Verum in his Nuptiis *Rex* cito refrixit; poſtquam à Legatis ſuis accepſſet, *Reginam* illam juvenem, pulchris quidem & Amplis Reditibus, in Regno *Neapolitano*, dotatam primo fuiſſe, quos integros recepit, durante vita *Friederici* Patris ſui: Etiam durante tempore *Ludovici, Regis Gallie*; Intra cujus Limites Proventus illi jacebant: Verum poſtquam *Regnum* ad *Regem Ferdinandum* perveniſſet, omnes Reditus illius Regni, Exercitû & Præſidiis aſſignatos fuiſſe: Illam autem penſionem tantum, aut Exhibitionem ex Arcibus ejus recipere.

Alteri Inquiſitionis parti Relatione gravi & diligenti ſatiſfactum eſt, quæ *Regem* plene informabat de præſenti ſtatu *Regis Ferdinandi*. Ex hac Relatione, *Regi* conſtitit, *Ferdinandum* Regimen *Caſtiliæ* retinere, in Jure Adminiſtratoris Filiiæ ſuæ *Ioannæ*; Adminiculo etiam Teſtamenti *Iſabelle Regina* deſunctæ, & partim ex conſuetudine Regni, ut *Ferdinandus* prætexuit. Quodque omnia Mandata & Chartæ *Regia* expediebantur nomine *Ioannæ* Filiiæ ſuæ, ſuique ipſius tanquam Adminiſtratoris, nulla facta mentione *Philippi Mariti* ejus. Quodque *Rex Ferdinandus*, licet nomine *Regis Caſtiliæ* abſtineret, conſtitueret tamen apud ſe *Regnum* tenere, abſoluta potestate, abſque reddendis rationibus.

Reſerebant etiam, *Regem Ferdinandum* ſe ſpe nonnulla paſcere, *Philippum* ei permiſſurum Regimen *Caſtiliæ*, durante vita ſua; Quod *Ferdinandus* certe ei perſuadere vehementer conatus eſt, tam opera Conſiliariorum quorundam ipſius *Philippi* quo

quos *Ferdinandus* sibi devotos habuit, quam præcipue Protestatione, quod si *Philippus* in hoc non acquiesceret, se Juvenem aliquam uxorem ducturum; unde eum Successione in *Regnae Arragonia & Granada* privaret, si forte ipsi Filius natus foret: Postremo intimando ei, *Imperium Burgundorum* ab *Hispanis*, nullo modo toleratum iri, antequam *Philippus*, mora & Tractatu Temporis, factus esset tanquam *Hispanus* Naturalis. Sed in iis omnibus rebus, (et si prudenter positus & captatis) *Ferdinandus* spe sua frustratus esset; Nisi quod *Pluto* erga eum magis fuit propitius, quam *Pallas*.

Eadem autem Relatione, Legati, qui homines erant mediocris conditionis, ideoque majore apud Regem Libertate gaudebant, rem tætigerunt, de qua tutum vix videbatur, apud Regem differere. Etenim non dubitarunt Regi apertis verbis narrare, Subditos *Hispania*, tam Procures, quam populum, melius affectos esse erga Partes *Philippi*, (si modo Uxorem secum in *Hispaniam* adduxisset,) quam *Ferdinandis*; & causam simul adjunxerunt, quoniam *Ferdinandus* magnis Exactionibus eos gravaret: Quæ certe simul representata, ipsissimum Casum exprimebant, inter Regem & Filium suum.

Complectebatur etiam ista Relatio Declarationem, de propositione quadam Matrimonii; quam *Amalson*, *Ferdinandis* Secretarius Legatis intimavit, (sed tanquam magnum Secretum) inter *Carolus Principem Castiliae*, & *Mariam* Filiam Regis Secundo genitam; Regi pro certo referentes, Tractatum de Matrimonio tunc agitatum, inter Principem præfatum, & Filiam Regis *Galliarum* ruptum iri; Filiamque *Galli* proculdubio nuptam iri Angolemie, qui Hæres erat apparens Regni *Gallia*.

Etiam dispersum erat quidpiam, de Matrimonio *Ferdinandis*, cum Domina de *Fons*, Fœmina Nobili, ex Sanguine Regis *Gallia*, quod postea certe completum est. Verum hoc referebant, tanquam Rem, quam in *Gallia* perdidicerant, in *Hispania* autem Silentio cohibitam.

Rex hac Relatione, quæ magnam suis Rebus Lucè præbebat, bene informatus, & edoctus fuit, quomodo se gereret, inter *Ferdinandum* Regem *Arragonia*, & *Philippum* Generum ejus, Regem *Castiliae*. Decrevit autem apud se, omnem navare operam, ut illi inter se bene congruerent: Sed utcumque hoc successisset moderatis Consiliis, & personam Amici communis præ se ferendo, neutrius amicitia se privare: Ita tamen, ut interiori Affectu *Ferdinandis* Rebus faveret: Externis vero Demonstrationibus & officiis *Philippum* magis demereretur. Sed ante omnia maxime delectatus est, Propositione Matrimonii Filia lux *Mariae*, cum Principe *Carolo*: Tum quod matrimonium esset, inter omnia *Europa Christiana*, celsissimum: Tum quod ex utraque affinitate participaret.

Verum ad corroborandam Affinitatem suam cum *Philippo*, venti colloquium ei detulerunt. Etenim *Philippus* Hycnem potius eligens, ut Regem *Arragonia* imparatum offenderet, cum magna Classe e *Flandria* in *Hispaniam* solvit; Mense *Januarii*, Anno Regis *Henrici* Vicefimo primo, Coorta autem est, dum navigaret, atrox Tempestas, quæ Naves ejus in diversas *Anglia* Oras dis-

jecit. Navis verò, in qua Rex & Regina vehebantur, (cum duabus aliis naviculis solis,) lacerata, & vix a furore Tempestatis elapsa: *Waimonham* appulit, *Philippus* ipse, (utpote Mari & Navigationibus infuetus) defessus & Ager, in Terram profusus ascendere voluit, ut vires suas reficeret, licet Consilarii ejus contrarium suaderent: Moram metuentes, cum Res ejus celeritatem potius requirerent.

Fama Classis potentis, ad *Anglia* Littora visæ, Populum Arma sumere adëgit. *Thomas* autem *Trenchardus*, Eques *Auratus*, cum Copiis quas subito coegerat, nesciens quid rei esset, *Waimonham* venit. Ubi intellecta, summa cum humilitate & humanitate, Regem & Reginam ad ædes suas invitavit; Statimque Equites expeditos ad Aulam misit, Paulo post, supervenit *Joannes Carous*, Eques *Auratus*, cum magno Comitatu Armatorum, qui simile obsequium Regi *Philippo* præstitit. *Philippus* autem merito dubitans, hos Equites, utpote Subditos, non ausuros eum, absque Notitia & Licentia Regis sui, demittere, eorum postulatibus annuit, donec ex Aula mandata acciperent. Rex, quamprimum nova de hoc eventu accepisset, jussit statim, ut *Comes Arundelie*, suo nomine, Regem *Castiliae* visitaret; Atque ei significaret, se sicut dolebat de Infortunio ejus, ita letari, quod periculum maris evasisset; Quodque sibi Occasio daretur eum honore debito prosequendi; Et ab eo petere, ut ipse se, quasi in suo esse Regno existimaret, Ipsumque Regem *Henricum*, qua poterat celeritate, in ejus amplexus festinare. *Comes*, insigni cum magnificentia, ad Regem *Philippum* accessit, cum Turma splendida Equitum trecentorum; Et ad majorem pompam, Noctu, Tædis accensis, Regem adiit. *Philippus*, postquam *Comes* in mandata retulisset, Regis animum satis perspicens, quo citius abiret, equis citatis ad *Henricum* *Wintorsie* perrexit, Regina sua, parvis itineribus, subsequente. Reges duo in occurfu suo, summis Amoris & Charitatis Indiciis, se mutuo exceperunt. Rexque *Castiliae* urbane *Henrico* dixit; *Se penas jam solvere, quod intra munitum Oppidum Caleti ingredi refugisset, cum prius collocutus esset. Cui Rex respondit; Miror & Maria pro nihilo esse, ubi Corda, aperta essent; Quodque hic ad nihil aliud adesset, quam ut honore afficeretur.* Post unius aut alterius diei Intermiffione, otio, & levamento data, Reges, sermones de renovando Tractatu, cõtulerunt; Allegante *Henrico*, quod licet Persona *Philippi* eadem esset, tamen Fortuna ejus & status alius evecta essent. In quo casu Tractatum Renovationes in more apud Principes erant. Verum dum ista tractarentur, *Henricus*, Opportunè Tempus deligens, Regemque *Castiliae* in interius Cubiculum adducens, ubi nemo præter ipsos Reges aderat, manuq; leniter super brachium *Philippi* posita, vultuq; nonnihilo ad serium composito, ei dixit; *Rex optime; Tu ad oras meas salutem reperisti; spero te minime permissurum, ut ad Oras tuas ego naufragium faciam.* Quæsiit ab eo Rex *Castiliae*; *Quid sibi vellet is Sermo? Loquor* (inquit Rex *Henricus*) *de temerario illo & cerebroso Subdito meo, Comite Suffolciae, qui in ditione tua protectus est, & partes Fatui jã arripit, cum alii omnes eas fastidierint. Rex Castiliae respondit; Putaram (Domine mi) Felicitatem tuam supra*

rales Cogitationes sitam; Verum si hoc molestum tibi sit, Fimbriis meis eum ejciam. Replicavit Rex, hujusmodi crabrones in nido proprio minus damni facere, atque pessimos esse, cum circum volent. Se autē postulare, ut in manus suas traderetur. Rex Castilia hoc postulato non nihil confusus, & tanquam in se descendens dixit; Hoc, salvo honore meo, facere non possum; Minus etiam salvo honore tuo; Videberis enim me tanquam Captivum habuisse. Cui Rex HENRICUS subito respondit: Tum vero res peracta est. Ego enim illā Honoris mei scietur a perferam quo honor tuus illibatus servetur. Rex Castilia, qui Regē plurimi faciebat: Non inmemor etiam in quo loco esset: Neq; sciebat quanto usui amicitia Regis ei esse posset, quandoquidem ipse in Regno Hispania novus esset: Atque nec Socero suo, nec Populo ipsi adhuc gratus, vultu ledato, dixit; Legem tu quidem mihi imponis, ego itidem vicissim tibi: Habebis enim: Sed honorem tuū obligabis et viam ei minime adempturum. Rex, Philippum amplexus, dixit. Adsentior. Addidit Rex Castilia: Neque tibi displicebit, si ad eū mittam, tali modo, ut partim sponte redire possit. Rex HENRICUS respondit: Regē Philippum rem bene disposuisse: Sequē, si ei placeret, in hoc cooperaturum, & Nuncium ad Comitem, in eum finem missurum. Ambo Reges separatim miserunt, atque interea, Conviviis, & Triumphis, tempus protraherant. Rege hoc agente, ut Comes in ejus potestate esset, antequam Philippus discederet: Rege etiam Castilia in hoc conveniente, ut Res manifestius a se extorta putaretur. Rex itidem HENRICUS, multis prudentibus & egregiis Monitis & Argumentis, Philippo suadebat, ut Soceri sui Consiliis se regeret, Principis scilicet tanta prudentia, tanta experientia, tanta felicitate. Rex Castilia (qui a Ferdinando animo alieno erat,) respondit: Quod si Socer ejus ei permitteret, ut Regna sua, sicut par erat, regeret, ipse etiam ab illo libenter regi vellent.

Confestim Nuncii, ab utroque Rege, missi sunt ad accersendum Comitem Suffolcia: Qui blandis verbis facile incantatus fuit, & in Reditum suum libenter consensit: De vita sua securus, & de Libertate spem bonam habens. A Flandria, Caletum adductus est, & inde Doroberniam appulit, & stipatus custodia conveniente, traditus; & receptus in Turrim Londinensem. Rex per hoc tempus, Regem Castilia, in fraternitatem Periscelidis, cooptavit; Et reciproce, Filius ejus, Henricus Princeps, in Ordinem Aurei velleris admissus est: Et paulo post, Philippus cum Regina sua, Rege comitante, ad urbem Londini venit; ubi excepti sunt omni magnificentia, & Apparatu, quantam quidem temporis angustia paterentur. Postquam autem Comes Suffolcia, ad Turrim perductus esset, (quod maxime HENRICUS expetebat) cessarunt Triumphi: Regesque mutuo sibi valedixerunt. Nihilominus, durante, mora Philippi in Anglia, etiam conclusus est Tractatus ille, quem Belge Intercursum malum nominarunt; gerens Datum apud VVindsoriam; Quoniam in eo continentur Articuli nonnulli, in favorem Anglorum, potius quam Belgarum; Præcipue quod Articulus ille, de libera Belgarū piscatione qui in Tractatu priore, Anno Regis undecimo, insertus erat, in hoc altero omisus est, & minime confirmatus. Omnibus quoque Articulis, qui ad priores Tractatus confirmandos pertinerent, præ-

cise & caute limitatis, ut ad Negotium Commercii tantum, nec alia extenderent.

Observatum est, eandem Tempestatatem, qua Philippum, in Oras Anglia compulerat, etiam Aquilam Auratam, de Spira Templi D. Pauli de jecisse; inter cadendum autem impexit in signum Aquila nigra, quid in Carmiterio erat, illudque confregit. & in terram coniecit. Quod erat, profecto, mira quædam & præceps Accipitris in Alitem Advolutio. Hoc interpretabatur Populus, mali omnis loco, in Familiam Imperialem: Quod etiam impletum est in Philippo Imperatoris Filio, non solum in Infortunio illo Tempestatis: Sed in & iis quæ secuta sunt: Philippus enim, Hispaniam ingressus, & Regni Castilia possessionem sine vi adeptus (Ad eo ut Ferdinandus, qui tam magnifice antea loquebatur: non sine difficultate, ad Colloquiū Generi sui admittis esset) paulo post, Morbo correptus est, & diem suum obit. Eo tamen ipso intervallo, notatū est a prudentioribus, quod si diutius vixisset Philippus, locer ejus, ita apud eum se infinuaturus fuisset, ut si minus in affectibus ejus, at certe in Consiliis, & Regimine, magna apud eum Auctoritate valiturus esset Morte Philippi, univèrsum Regnum Hispania ad Ferdinandum rediit, statu pristino, præcipue per infirmitatem Joanne Filie sue: Quæ Maritum suum unice diligens, (ex quo multos suscepit liberos,) nec minus ab eo adamata, (utrunque Pater ejus, quo Philippo Invidiam faceret, apud Populum Hispania, morose cum erga uxorem suam se gessisse divulgaverat,) Mariti sui obitum impatienter ferebat, & inde in Maniam plane decidit. Cujus Morbi Curationi, Pater ejus, incuriose incumbere existimabatur, quo Imperium in Castilia retineret. Ita ut, quem admodum Felicitas Caroli Octavi, solita erat dici Felicitas Somni: Ita etiam Res Adversæ Ferdinandi, somni res Adversæ dicebantur: utraque tam subito transferunt.

Circa hoc tempus Regem cupiditas incessit. Introducingi, in Familiam Lancastria, honores celestes, unde Papa Julio supplicavit, ut Regem HENRICUM Sextum, pro Sancto canonizaret. Inter alia, Argumento usus, quod de Rege ipso in Regnum successuro, tam clare vaticinatus esset. Julius, (pro more) rem Cardinalibus quibusdam commisit, qui verificationem, de sanctis ejus Operibus, & miraculis examinarent. Verum Res sub hac commiffione extincta est. Generalis fuit Opinio, Julium Papam rem nimio pretio aestimasse, Regemque noluisse eam tanti emere. Sed verisimilius est, Papam illum Julium, (qui honoris Sedis Romanæ, & actorum ejus, fuit studiosissimus,) satis gnarum, eundem HENRICUM ubique pro homine simplici & minus capaci, habitum, metuisse, ne honoris, tali admissione, vilesceret: nimirum, si discrimen rite servatum non esset, inter Innocentes, & Sanctos.

Eodem etiam Anno, tractari cepit matrimonium inter Regem ipsum, & Dominam Margaretam, Ducissam Dorariam Sabaudia, unicam Maximiliani Imperatoris Filiam, & Philippi Regis Castilia sororem: Fœminam prudentem, & Famæ intergerimæ. Hujus rei Mentio aliqua facta erat, inter duos Reges, quando convenerant, sed paulo post in deliberationem denuo venit: In quo negotio pro Tyrocinio Rex operatebatur Capellani sui, Thoma Wolsey, illius, qui postea ad tanti Prælati culmen ascen-

ascendit. Matrimonium hoc tandem conclusum est, sub Conditionibus, in Regis favorem amplissimis: sed firmatum tantum per verba de futuro. Fieri potest, ut Rex in hoc matrimonio eo magis inclinaret, quod indies audisset procedere Matrimonium, inter veterem affinem, & amicum suum, *Ferdinandum Arragonie*, & *Dominam de Foix*: unde Rex ille Regi Gallo adherere cepit: A quo semper antea fuisset alienus. Adeo fatale est, Regum amicitias intimas & artissimas; citius aut tardius, conversionem rota experiri. Imo, Traditio quaedam invaluit, (non certe apud nos, verum in *Hispania*) metuisse *Ferdinandum*, postquam accepisset Matrimonium, inter *Carolus Principem Castiliae*, & *Mariam Regis Henrici* Filiam secundo-gentam, absque Impedimento procedere: (Quod matrimonium licet à Rege *Ferdinando* primo propositum; postea tamen opera *Maximiliani*, & amicorum ejus præcipue, promotum & ad exitum perductum fuisset:) nescire *Henricus* ad Regimen *Castiliae* aspiraret, ut Administrator: durante minori Etate *Generi* sui. Videbantur enim futuri, tres ejus Regiminis Competitores: *Ferdinandus* Avus ex parte Matris, *Maximilianus* Avus ex parte Patris: Et Rex *Henricus*, Principis Adolefcētis *Socer*. Certe non ab simile vero est, Regimen *Henrici*, (secum *Principem* Adolefcētem adducentis,) magis gratum futurum fuisse *Hispanis*, quam reliquorum duorum. Etenim *Proceres Castiliae*, qui *Regem Arragonie* tam recenter expulerant, in favorem *Regis Philippi*, & sensa animi sui tam aperte protulerunt, non poterant non habere pro suspecto & in viso, *Regem Ferdinandum*. *Maximilianus* autem *Ambitus*, propter causas plurimas, vanus proculdubio fuisset. Verum hoc *Regis* Inceptum, quod jactatur, nobis quidem videtur (*Regis* mores reputantibus, & *Consilia* tuta & solida, nec cum vastis aut periculosis *Cogitationibus* commissa,) minus probabile: Nisi forte cupisset spirare calidum, quod *Pulmones* affectos haberet. Hoc Matrimonium cum *Margareta*, de die in diem, procrastinatum fuit, propter infirmam *Regis* valetudinem, qui jam *Vicesimo* secundo Anno *Regni* sui, caput laborare *Morbo Arthritico*. Verum *Catarrhus*, simul in *Pulmones* delatus, eos tabefecit: Adeo ut ter in Anno, (quasi *periodis* certis,) præcipue autem vere, magnas experiretur *Accessiones*, & *Labores Phthisis*. Attamen negotiis se, quantum unquam alias, impertitus est. Ita tamē, ut his *Infirmatibus* monitus, magis serio de *Vita Futura*, meditaretur; Et seipsum consecraret, potius quam *Henricum Sextum*, *Thesauris* melius erogatis, quam si dati essent *Papa Julio*. Etenim hoc Anno, majores consuetis *Elemosynas* distribuit; Etenim in carceratos omnes circa *Civitatem Londini*, redemit, qui detenti erant pro *Debitis* aut *Feudis* ad *Summam* *Quadragesima Solidorum*, aut infra. Acceleravit etiam *Foundationes* religiosas: Et Anno sequente, (qui fuit *Regni* sui *Vicesimus* tertius,) illam *Savoie* perfecit. Quin etiam, acerbas *Populi* sui *Querimonias*, contra *Exactiones* & *Oppressiones* *Dudleyi* & *Empsoni*, & eorū sequacium, audiens; partim per homines probos & devotos, qui circa eum erant; partim per conciones publicas, (Concionatoribus in hac parte, munere suo libere fungentibus) magna circa eas res pœni-

tentia, & conscientia moribus, ut pius Princeps, tactus est. Nihilominus, *Empsonus* & *Dudleyus*, et si non potuissent non audire, de *Regis* in hac parte *Conscientia* serupulis, tamen ac si *Regis* anima & *Pecunia* distinctis officiis attributa & assignata essent, ut nihil rei haberet una earum cum altera, nihilo lentius *Populum* gravabant, quam antea. Eodem enim Anno *vicesimo* tertio, crudelissime actum est cum *Guilielmo Capello*, *Equite Aurato*, jam secunda vice *prætextu*, quod se male gessisset, in *Prætura* sua *Londinensi*. Crimen autem non aliud erat, quam quod, in *Solutionibus* quibusdam, Nummos aliquot adulterinos sciens accepisset: Neque tamen, de illis, qui Nummos adulterassent, *Inquisitionem* diligentem, & exactam fecisset. Propter hoc crimen & alia quaedam ei imputata, condemnatus est in *Summa* bis *Mille Librarum*: Cumque *Vir* esset animosus, & prioribus vexationibus induratus, ne *Dodrantem* quidem solvere voluit: Et simul (ut videtur) verbis quibusdam contumacibus, in ejusmodi prosecutiones, investus est: unde *Turri* commissus est, ibiq; remansit usq; ad *Mortem Regis*, *Knefworthus* quoq; nuper *Major Londinensis* & uterq; *Vice-Comes* ejusdem *Anni*, pro delictis quibusdam, in *Administratione* *Munerum* suorum, in *Judicium* adducti, *incarcerati*, & postea *Solutione* *Mille & Quadringentarum Librarum*, redempti. Item *Havvisius*, unus ux *Aldermanni Londini*, impetitus fuit, & *Dolore* & *Anxietate* *Animi*, antequam lis ad finem perducta esset, mortuus. *Laurentius* etiam *Ailmerius*, *Eques Auratus*, qui similiter *Major Londinensis* fuerat, & ambo ejus *Vice-Comites*, *Mulctam* mille *librarum* subierunt. *Laurentius* autem, quod solvere *mulctam* recusasset, *custodia* commissus est; Ubi remansit, usque dum: *Empsonus* ipse, loco ejus, *incarceratus* esset.

Minime mirum erat, (cum delicta tam levia, multa tam graves essent) si *thesauri Regis* reconditi, quos *spirans* reliquit; quorumq; pars maxima, in locis occultis, sub *clave* & *custodia* sua propria, *Richmondia*, reposita erat; ascendissent ad *Summam* *quinque millionum*, & *Dimidia*, *Aureorum*: *Malam* certe *grandem Pecuniam*, etiam *pro* *ratione* *temporum* *præsentium*

Ultimum *Negotium* *Status*, quod *Regis* hujus *Felicitatem* *temporalem* clausit, fuit *Conclusio* *gloriosa* illius *Matrimonii*, in *Filiam* suam *Mariam* & *Carolus Principem Castiliae*, postea *Imperatorem* *celeberrimum*; utraq; parte *teneræ* *Etatis* tunc *existente*. Qui tractatus consummatus erat, per *Episcopum Foxum*, & alios *egregios* *Delegatos*, *Caletti*, Anno proximo ante *Regis* *Obitum*. Qua *Affinitate*, (ut videtur,) ita *delectatus* est, & quasi *raptus*, ut in *Literis*, quas illa de re ad *Civitatem Londini* scripsit, (mandans ut omnia *lætitiæ* & *Exultationis* *Indicia* exhiberent,) *gloriaretur*, ac si *muro* *Aheneo* *Regni* istud *circum* *dedisset*. Cum *Generos* *sibi* jam *ascivisset*; *Regem* *Scotie*, & *Principem* *Castiliae* ac *Burgundie*. Ita ut jam, nihil videretur *addi* *posse*, ad *hujus* *magni* *Regis* *mundanā* *Felicitatem*, usq; ad *summum* *falgium* *evectam*, (sive quis *intueatur* *excellas* *illas* *Liberorum* *suorum* *Nuptias*, sive *Famam* *ejus*, *longe* *lateq;*, per *Orbem* *sparsam*; sive *Divitias* *fidem* *tere* *superantes*; sive *successuum* *suorum* *perpetuam* *Constantiam*;) Bbb 3

tiam; præter Mortem opportunam, quæ cum ab aliquo Fortunæ impetu futuro, subduceret: Qui certe (propter Odiæ Populi sui, & Titulum Filii sui, tunc Ætatem octodecim Annorum implentis, Principis certe Audacis & Liberalis; quiq; ipso Aspectu, & Oris Majestate, Oculos Populi in se traherat, fortasse in eum irruere potuisset.

Ad coronandum etiam *Vita* suæ Exitum, æque ac Regni sui Initium, Opus Pietatis & Misericordiæ edidit, eximium & Imitatione dignum. Nam Condonationem generalem promulgavit, qualis in Coronatione Regum concedi solet; Ut certus novæ Coronationis, in Regno meliore. Quin & Testamento suo declaravit, se velut in Restitutio fieret earum Summarum Pecuniæ, quæ ab Officiariis suis, injuste extortæ fuissent.

Hoc modo, *Salomon* iste Anglorum, (Nam & *Salomon* ipse exactionibus Populo suo gravis fuit,) cum quinquaginta duos Annos vixisset, atque Vingtis tres Annos, & octo Menfes regnasset; Memoria integra, & statu Animæ beatissimo, in magna Malacia Morbilenti, ad Cælum migravit, Vicefimo secundo Aprilis. Anno Salutis 1508. apud Palatium suum *Richmondia*, quod ipse exædificaverat.

Rex iste (ut verbis utamur, quæ Merita eius exæquent.) fuit instar Miraculi cuiusdam: Ejus scilicet generis, quod prudentes attonitos reddit, imperitios leviter percellit. Plurima siquidem habuit, & in Virtutibus suis, & in Fortuna; Quæ non tam in Locos Communes cadunt, quam in Observationes prudentes & graves. Vir certe fuit Pius, ac Religiosus, & Affectu, & cultu: Sed ut erga Superstitionem, pro modo Temporum suorum, satis perspicax: ita interdum Politicis Rationibus, & consiliis, non nihil occacatus. Personarum Ecclesiasticarum promotor, erga Aylorum Privilegia (quæ tanta ei Mala peperant,) non durus. Hand paucâ Religiosorum Cœnobia fundavit, & dotavit; quibus accedit memorabile illud Hospitale Savoya dictum. Magnus nihilominus Eleemosynarius in secreto; Quod luculenter indicat, etiam publica, Dei Gloria, non sua, data. Pacem se summopere, & amare, & pro viribus procurare, perpetuo præ se tulit. Atque illud in Fœderis præfationibus illud frequens fuit; Pacem cum Christianis in mundum venire, Anglos præcinuisse; cum è mundo excederet, ipsum Dominum legasse. Neque hoc ei, Timori aut Animi Mollitiæ, imputari poterat, (quippe qui animosus fuerit & Bellator,) sed Virtuti verè Christianæ, & Morali. Neque tamè illud cum fugit, à via pacis aberrare illum, qui eam nimio plus videatur appetere. Itaque Famas, & rumores, & Apparatus Belli, sæpe excitabat, donec Pacis Conditiones in melius flecteret. Etiam illud notatu non indignum, quod tam sedulus Pacis Amator in Bellis tam felix extiterit. Siquidem Arma, & expeditiones ejus, neque in Bellis externis, neque in Civilibus, unquam ei improsperæ cesserunt: Neque noverat ille quid clades bellica esset. Bellum in Adeptione Regni, nec non Comitum Lincolnia, & Baronis Rebelliones, terminavit Victoria: Bella Gallica & Scotica Pax, sed Pax ab hostibus ultro petita: Bellum illud Britannia, Casus, Mors nimirum Britannia Ducis: Tumultus Baronis Lovelli, item Perkin, tam ad Exoniam, quam in Cantio, Fuga Rebellionum, antequam Prædium tentarent: Adeo ut propria ei fuerit Armorum Felicitas, atq; inviolata, Cujus rei causa

hand parva, quatenus ad Seditiones intestinas compescendas, proculdubio fuit, quod in eis restringendus Personam suam nunquam subtraxerit. Prima quædam pugna, per Duces suos transiit, cum ipse ad supplicias ferendas præstiteret: sed aliquam Belli partem semper ipse attigit. Neque tamen hoc ipsam omnino propter Ancritatem & Fortitudinem, sed partim ob suspiciones quod aliis parce fideret.

Leges Regni in magno honore sæpe habuit, easq; Auctoritate sua munire videri voluit. Licet hoc ipsum, non minimo quidem ei esset impedimento, ad ea quæ voluit pro arbitrio suo, exequenda. Ita enim commode earum habenas traxerat, ut ne quid de Proventibus suis, aut etiam Prærogativa Regia, intercederet. Attamen, tali usus est temperamento, ut sicut interdum Leges suas, ad Prærogativa sua Jurâ traheret, & prope torqueret; ita rursus per vices Prærogativa suam, ad Legum æquabilitatem & moderationem, consulto dimitteret. Etenim, & Monetarium Regimen, & Belli ac Pacis Tradatus & consilia, & Rei Militaris Administrationem, (quæ omnino absoluti juris sunt,) sæpe numero ad Comitiorum Regni deliberationes, & Vocat, referebat. Iustitia temporibus suis, recte & æquabiliter administrata fuit: præterquam cum Rex in iste Pars esset: Præterquam etiam, quod Consilium privatum Regis, communibus causis, circa Meum & Tuum, nimis immisceret. Etenim Confessus ille mira erat tum Curia & Tribunal Iustitiæ, præsertim sub Regni sui Initio: enim vero in illa Iustitiæ parte, quæ fixa est, & tanquam in are incisa, (hoc est prudentia Legislatoria,) proprius excelluit. Iustitiæ etiam suam, Misericordia & Clementia temperavit. Ut pote, sub cuius Regno, tres tantam ex Nobilitate, pena capitali affecti sunt. Comes nempe Warwicensis, Aula Regiæ Camerarius, & Baro Audlejus. Quamvis priores duo, instar multorum essent quatenus ad invidiam, & obloquia, apud Populum. At ne audire quidem cognovimus erat, tantas Rebelliones, tam parca sanguinis, per gladium Iustitiæ, missione expiatis fuisse, quam fuerunt due illa insignes Rebelliones Exonia, & prope Grenovicum. Severitas autem illa satis cruenta, quæ in primos illos, infamæ Conditionis homines, quos Cantium appulerunt, animadversum est, ad Facem quandam populi tantum pertinebat. Diplomata autè illa generatim, quæ gratiam præteritorum Rebellibus faciebant, perpetuo Arma sua & præbant, & sequebantur. Videre autem erat, apud eum, miram quandam & inusitatam, Gratiæ, largiæ manu prædica, & plane inexpectata, cum suppliciorum severitate, Alterationem. Quod quidem, si tanti Principis prudentiam cogitemus, minime Inconstantia, aut Consiliorum vacillationi, imputari poterit: sed aut Causæ alicui Secretæ, quæ jam nos latet; aut Regule cuiusdam, quam sibi præscripserat, ut Rigoris & Mansuetudinis vias per vices experiretur. Sed quo minus sanguinis, eo plus pecunia haurire solebat. Atque nonnulli satis malevole interpretabantur, in altero fuit continentior, ut in altero premeret magis: utrumque enim intolerabile plane fuisset. Natura proculdubio erat ad accumulandos Thesauros promior, & Divitiis plus quam pro fastigio suo, admirabat. Populus certe, quibus hoc natura inditum est, ad conservandas Monarchias, ut Principes suos excusent, licet sæpenumero minus iusto, Consiliarios eorum, & Ministros, culpam rejiciant, hoc ipsum Mortono Cardinali, & Re-

Reginaldo Brajo *Consiliario* impub. abbat: qui tamen viri, (ut postea luculenter patebat,) utpote qui pro veteri ipsorum apud eum *Auctoritate* & *gratia*, plurimum pollebant, ita *Ingenio* ejus obsecundabant, ut id tamen nonnihil moderentur: ubi contra, qui sequebantur, *Empsonus* & *Dudlejus* viri nullius apud eum *Auctoritatis*, nisi quatenus *Cupiditatibus* illius servilem in modum ministrabant, viam ei, non tantum praberent, verum etiam struerēt, ad eas *Oppressiones* & *Concussiones*, pro pecuniis undiq; excoctendis, quarum & ipsum sub finem vite sue pœnituit, quibusq; *Successor* ejus renuntiavit: *Quin* & eandem diluere & expiari conmixtus est. *Iste* autem *Excessus*, tunc temporis, complures nactus est *Interpretationes* & *glossas*. Nonnulli in ea opinione erant, perpetuas *Rebelliones*, quibus toties vexatus fuit, eum ad hoc redegisse, ut odio *Populum suum* haberet. *Alij* iudicium faciebant, hoc eo tenuisse, ut *Ferocitatem Populi* reprimeret, eumq; propter inopiam, humilior em redderet. *Alij* eum *Filio suo* vellus aureū relinquere cupisse. *Alij* deniq; cum *Cogitationes* secreta, de *Bello* aliquo externo, animo aguisse. *Verum* illi forsitan, ad veritatem propius accedunt, qui causas hujus rei minus longe petunt, easq; attribuunt nature sue: *Ætati* ingravescenti, paci, quæ opes alii, animoque nulla alia ambitione, aut opere, occupato. *Quibus* illud addere placet, eam, quod quotidie per *Occasiones* varias, inopia mala, & difficiles pecuniarum *Conquisitiones*, in alijs Principibus observaret, ex *comparatione* quadam, plenarum *Arca- rum* felicitatem melius agnovisse. *Quatenus* ad modum, quem servabat, in *Theauris* impendendis, hoc habuit, ut nunquam *Sumptus* parceret, quem *negotia* sua postulabant. In *Ædificando* magnificus, in *remunerando* tenacior, ita ut, *Liber* alitas sua, potius se applicaret, ad ea, quæ ad *statum suum proprium*, aut *Memoriam* *Nominis* sui pertinerent, quam ad *Premia* *Bene* meritorum.

Fuit ille alii & *Execrli* *Animi*; *Propria* *sententia*, *proprij* *Consilij*, *Amator*; utpote qui seipsum reveretur. & ex se revera regnare veller. Si *privata* *conditio* fuisset, *Superbus* proculdubio habitus esset: sed in *Principe* prudente, nihil aliud hoc fuit, quam ut *intervallum* & *spatium* *justum* & *debitum*, inter se & *Subditos* suos teneretur: *Quod* certe erga omnes *constanter* tenuit; *Nervus* propinquum, permittendo *aditum*, neq; ad *Auctoritatem* suam, neq; ad *se-* *creta*. *A* nullo enim ex suis regebatur. *Regina* *con-* *fors* ejus, licet eum compluribus pulcherrimis *Libe-* *ris*, quinetiam *Corona* ipsa, (sic unq; illud fateri non sustineret,) hæsset, parum apud eum potuit. *Matrem* magna sane reverentia profectus est, sed ad *participa-* *tionem* *Consiliorum* suorum raro admovit. *Qui* vero *grati* ob *conservationem* ipsi forent, (qualis fuit *Hastingus* apud *Regem* *Edvardum* quartum, aut *Carolus* *Brandonus* postea apud *Henricum* *Octa-* *vum*), nulli fuerant, Nisi forte inter tales numerare- *mus*, *Foxum* *Episcopum*, & *Brajum*, & *Empso-* *num*; quod eos tam frequenter secum habuit. Sed non alio modo, quam sicut *Instrumentum* plerumq; secum *habet* *Artifex*. *Glorie* inanis, si in aliquo alio *Princi-* *pe*, minimum in illo fuit; Ita tamen, ut de *Majestate*, quam ad summum fastigium usq; semper attollebat, nihil remitteret; *Haud* ignarus, *Majestatis* *reveren-* *tiam* *Populum* in obsequio continere: *Inanem* autem *Gloriam*, (si quis recte rem aestimet,) *Reges*, *Popu-* *lari* *Auræ* *prostitueret*.

Erga *Fœderatos* suos justum se & constantem præbuit, rectum tamen, & cautum; Sed contra, tam diligenter in eos inquirebat, se interim ita velans & reservans, ut illi aspicerentur, tanquam in lumine positi, ipse, veluti in tenebris collocatus, lateret. Absque specie tamen hominis se occultantis, sed potius libere, & familiariter communicantis *Negotia* sua, atque de illorum rebus vicissim percontantis. *Quantum* autem ad pusillas illas *Invidias* & *Æmulationes* (quæ inter *Principes*, haud parvo rerum suarum detrimento, intercedere solent,) nihil tale in eo cernere erat; sed suas res sedulo & solide agebat. Atque certissimum est, *Existimatio-* *nem* ejus domi magnam, externis partibus adhuc majorem & illustriorem fuisse. *Exteri* enim, qui *Negotiorum* ejus *Ductus*, & *vias* *particulares*, cernere non poterant, sed *Summas* tantum, & *Exitus* eorum, intuebantur: eum perpetuo conflictari, & perpetuo superiorem esse, animadvertabant. *Partem* etiam in *caussa* erant *Literæ* & *Relationes* *Le-* *gatorum* *exteriorum*, qui in *Comitatu* *Aulæ* suæ, magno numero, erant. *Quibus*, non tantum *Comitate*, *Muneribus*, & *Colloquijs* familiaribus, satisfaciebat, verum in *Colloquijs* illis suis haud parva admiratione illos perstrinxit, cum viderent univertalem ejus *Rerum* *Europæarum* notitiam. *Quam* licet ex ipsis *Legatis*, eorumque *Informa-* *tionibus*, maxima ex parte, hauserat, nihilominus, quod ab univertis collegerat, admirationi erat singulis. Ita ut magna semper conscriberent ad *Superiores* suos, de *Prudentia* ejus, & *Artibus* *Impe-* *randi*. *Imo* post *Reditum* eorum, in *Patrias* suas, per *Literas*, de rebus omnimodis scitu dignis, eum frequenter certiorum faciebant. *Tantæ* fuit *dex-* *teritatis*, in conciliandis sibi *Principum* *exteriorum* *Ministris*.

Omnibus profecto modis sollicitus erat, de *pro-* *curanda* sibi & *obtinenda*, rerum ubiq; *occurrentium*, *notitia*. *Quam* ut assequeretur, non tantum *exteriorum* *Ministrorum*, qui apud se residebant, *industria* usus est, atque *Pensionariorum* suorum, quos tam in *Curia* *Romana*, quam alibi, in *Aulis* *Principum*, fovebat, verum etiam sui ipsius *Legato-* *rum*, qui apud *Exteros* perfungebantur. *Quem* in *finem*, *Mandata* ejus, usque ad *curiositatem* *dili-* *gentissima* erant, & per *Articulos* *ordine* *digestos*. *Inter* quos, plures erant, plerumq; quæ ad *Inquiritio-* *nem*, quam quæ ad *Negotiationem*, pertinerēt, exigendo *Respon-* *sa* *particularia*, & *Articulata*, ad *questiones* suas respectiva.

Quantum vero ad *Emissarios* suos, quos tam *do-* *mi*, quam *foras*, ad *explorandas* *Machinationes*, & *Con-* *juraciones*, contra se *instas*, subornabat: *Sane* hoc, quo loco res sue erant, *apprime* *necessarium* fuit. *Tot* in eum, veluti *Talpa* *subterranea*, perpetuo *ope-* *ram* *dabant*, quo *statum* ejus labefactarent, & *sub-* *foderent*. *Neq;* hoc *illicitum* *habendum* est. *Etenim*, si in *Bello* *Exploratores* probantur *adversus* *Hostes* *legitimos*, multo magis *adversus* *Conjuratos* & *pro-* *ditores*. *Verū* ut *Fides* hujusmodi *Exploratoribus* *cō-* *cilietur*, per *Juramenta*, & per *Execraciones*, atque *Anathemata*, contra illos, tanquam *Hostes*, *ful-* *minata*, *defensionem* *justam* non capit. *Sacra* enim *ista* *vestimenta* *Larvis* non conveniunt. *Verū* tamen, habebat illud in se boni, *Industria* *ista* *emissarios* *adhibendi*; ut *quæ* *modum*, *opera* *eorum*,

eorum, multa Coniurationes detecta, ita etiam Famâ eorum, & dissidentia inde nata, plurima ne tentarentur, proculdubio cohibita fuerint.

Matritus erat minime uxorius, ne indulgens quidem; Sed comis, & consortio blandus, & sine zelotypia. Erga Liberos suos itidem Paterno plenus Affectu, magnam suscipiens curam de iis optime educandis; Ad hoc etiam Animi quadam altitudine, aspirans, ut Conditiones eis dignas & sublimes procuraret: Honores quoque quales Amplitudinem eorum condecere, ab omnibus deferri curavit: Sed non admodum cupidus, ut in Oculis Populi sui, extollerentur.

Ad Sanctius Consilium suum plurima Negotia referebat, ubi frequenter & ipse presidebat: Satis gnarus, hoc pacto, se via recta & solida insistere, tam ad Auctoritatem suam roborandam, quam ad Iudicium suum informandum. Ad quem etiam Finem, patiens fuit Libertatis eorum: Tam in suadendo, quam in suffragia ferendo, donec Animi sui sensum, quam ad Finem deliberationum reservare solebat, declarasset. Nobilitati sue aliquantum gravis fuit, & ad Negotia sua potius Ecclesiasticos, & Jurisconsultos, evehebat; Qui magis ad obsequium parati, & apud Populum minus gratiosi erant: quod quidem ut imperiose regnaret, profuit: ut tuto, non uem. Adeo ut mihi persuasissimum sit, hunc ejus morem fuisse causam non exiguam crebrarum perturbationum, quae sub Regimine suo contigerunt: propterea quod Proceres Regni, licet fidi, & obediens, non tamen alacriter cum eo cooperabantur: sed vota ejus magis Eventui permittebant, quam ad effectum urgebant. Nunquam sibi meruit, à Servis & Ministris, elatioribus Ingeniis & Virtutibus praeditis: Id quod in moribus erat Ludovico Undecimo Galliae Regi: Sed è contra ad sua Negotia admovit viros, qui suis Temporibus maxime eminebant: Quod ni fecisset, fieri non potuit, ut Res sua tam prospere cedere potuissent. Hi erant, nimirum in Rebus Bellicis, Dux Bedfordiae, Comites Oxoniae, & Surriae; Barones Daubenei, & Brookus; & Poyningus, Eques Aurati: in Rebus autem Civilibus, Mortonus, Foxus, Brajus, Prior de Lanthony, Warhamus, Urfvicus, Frovvicus, & alij: Neque ei cura erat, quam vafri & callidi essent, quibus Negotia committebat. Putabat enim, sui ipsius Artes, eorum Artibus posse praeponderari. Sicut autem in Ministris delegendis, summo iudicio agebat: Ita & in iis, quos delegerat, protegendis, haud minore utebatur Constantia. Mirabile enim quiddam est, quod licet Princeps esset occultus & reconditi sensus, & majorem in modum suspicax, Tempora quoque sua turbulenta, & coniurationum plena, Spatio tamen viginti quatuor Annorum quibus regnavit, nunquam Consiliarium aliquem suum, aut interiore Ministerium, deiecit aut discorporavit, excepto Solo Stanlejo Aule suae Camerario.

Quatenus vero ad Subditorum suorum erga eum affectus, ita res erat: ut ex tribus illis Affectibus, qui Corda Subditorum erga Principes suos devincunt, Amore scilicet, Metu, & Reverentia; ultimo horum eximie gauderet, secundo mediocriter, tertio autem tam parce, ut reliquis duobus securitatem suam deberet.

Princeps erat sibiristis, serius, & cogitabundus; quique secretas, in Animo suo observationes, & curas, foret: Cui etiam Commentarioli & Me-

motiae manu propria scripta, praesto semper erant praecipue circa Personas: Quos nimirum ex subditis suis ad Munia destinaret: Quibus Praemiorum debitor esset: De quibus inquirendum: A quibus cavendum: Qui itidem essent inter se maxime, aut Factione, aut meritis colligati, & veluti in partes descenderent: Et similia: veluti Diaria quadam Cogitationum suarum, componens, & servans. Traditur etiam hodie Narratio quadam facta, Cercopithecum suum (ab aliquo ex suis Cubiculariis, ut creditum est, impulsam,) die quadam, praecipuum ex Diariis suis, tunc forte incuriose positum, in frustra innumera descerpisse. Ad quod Aulici, quibus anxia illa diligentia minime complacebat, Risu disrumpebantur.

Quatenus autem esset Apprehensionum & Suspicionum plenus, attamen sicut facile eas admittibat, ita rursus non dimittebat, easque iudicio suo objiciebat. Unde, potius sibi ipsi molesta, quam in alios periculosa, existebat. Fatendum est tamen, Cogitationes suas, tam fuisse numerosas, & complicatas, ut simul stare sepius non possent, sed quod in aliquibus prodesset, ad alia obesset: Neque, fieri potuit ut adeo ultra Mortale prudens esset, aut felix, ut rerum pondera iusta perpetuo exciperet. Certe Rumor ille, qui tot & tantus ei turbas concitavit, nepe quod Dux Eboracensis dimissus & adhuc superstes fuit, sub principis, vires & fidem ab ipso nactus est: quia scilicet hoc credi volebat, ut mollis es imputaretur, quod in Jure proprio, & non in uxoris Jure, regnaret.

Affabilis fuit, & blanda quadam Eloquentia pollens, magnaque, prorsus uti consueverat verborum dulcedine, & illecebris, cum aliquid suadere aut perficere vellet, quod enixe cupiebat. Studiosus magis erat, quam Eruditus: Libros, plerumque, qui Gallica lingua conscripti erant, legens. Licet Latine Linguae rudis non esset: Quod ex eo patet, quod Hadrianus Cardinalis, & alii, quibus Lingua Gallica satis familiaris erat, nihilominus Latine ad eum semper scriberent.

Quatenus ad Delicias & Voluptates hujus Regis, multa prorsus est earum Memoria. Nihilominus apparet, ex mandatis illis, quae Marino & Stilo, circa Reginam Neapolitanam dedit, eum de Forma, & Pulchritudine, ejusque partibus, perite admodum interrogare potuisse. Cum Voluptatibus sic agere solebat, ut Reges magni cum mensis Bellariorum: Paulisper eas insipientes, & statim terga vertentes. Neque enim unquam regnavit Princeps, qui magis Negotiis suis deditus esset: Totus in illis, & totus ex sese lea ut, in Hastiludiis, & Turnementis, & aliis Pugnarum Simulachris, nec non Saltationibus personatis, & hujusmodi celebratibus, potius cum dignitate quadam, & comitate, Spectator esse videretur, quam iis magnopere capi aut delectari.

In eo proculdubio, ut in caeteris Mortalibus universis, (ac praecipue in Regibus,) Fortuna influxum quandam habebat in Mores, & Mores vicissim in Fortunam. Ad culmen Regium ascendit, non tantum à Fortuna privata, quae Moderatione eum imbuere posset, verum etiam à Fortuna Exulis, quae stimulos ei Industriae & Sagacitatis addiderat. Tempora autem Regiminis sui, cum essent potius prospera, quam tranquilla, Confidentiam ex Successibus addiderant, Naturam interim suam, assiduis vexationibus, fere perverterant. Prudentia autem ejus, per

per frequentes è periculis Emeriones, (qua subitis eum Remedijs fidere docuerant,) versa est potius in Dexteritatem quandam, seipsum è malis, quando ingruerent, extricandi, quam in providentiam, illa ex longinquo arcendi, & summovendi: Sed & Indole propria, Oculi Mentis ejus, non absimiles erant, Oculis quorundam Corporalibus: Qui ad objecta prope sita validi sunt, ad remotiora infirmi. Prudentia enim ejus occasione ipsa subito suscitabatur: Atq; eo magis, si Occasioni accesserit Periculum. Atq; hac Fortuna in Naturam suam potius; nec deerant rursus qua Natura sua Fortunæ suæ imposuit. Nam si hoc tribuendum sit Providentiæ ejus Defectui, Aut in rebus, quas decreverat, Pertinacia: Aut suspitionibus, qua aciem Mentis ejus perstringebant: vel quicquid aliud in causa fuit: certum est, Fortunæ suæ perturbationes continuas, (præsertim nulla violenta occasione subnixas,) exoriri non potuisse, absq; aliquibus in Natura sua Impedimentis, & Erroribus in Constitutione Animi sui radicali. Quæ necesse habuit, salvare & emendare, per mille pusillas Industrias, & Artes: verum illa omnia aperius se produnt in Historia ipsa. Veruntamen, intueamur licet eum, cum Defectibus suis omnibus, si quis eum cum Regibus, in Gallia, & Hispania, contemporaneis suis, conferat; Reperiet eum, Ludovico Duodecimo Galliarum Regi, Prudentia civili, & Ferdinando Hispaniarum, Fide & Candore, anteponi debere. At si Ludovicum Duodecimum demas, & Ludovicum Undecimum, qui paulo ante regnavit, substituas: magis convenient Exempla, ferentque verius Parallela. Illi enim tres, Ludovicus, Henricus, & Ferdinandus pro Tribus Magis conferri possunt, inter illius Ætatis Principes. Ut verbo concludamus, Si Rex iste, res majores non gessit, in causa ipse fuit sibi: Quicquid enim suscepit, perfecit. Corpore erat Henricus decore, Statura justa paulo procerior, erectus, & Membrorum compage

bona, sed gracilis. Vultus erat talis, qua Reverentiam incuteret, & aspectum Viri Ecclesiastici aliquantum referret. Et sicut minime erat obscuro aut superciliosus, ita neq; blandus aut Conciliator: Sed tanquam Facies hominis Animo compositi & quieti: Sed non commoda Pictori; Gratiofior scilicet facta cum loqueretur.

Hujus Regis Dignitas præcellens pati possit, ut memorentur Narrationes quæpiam, qua ei Divinum aliquid imponant. Cum Matris ejus Margareta, Fœmina raris virtutibus ornata, Nuptias Multi Proci ambirent; visa est videre in Somniis, Virum quendam Episcopo similem, habitu Pontificali, tradere ei in manum, Edmundum Comitem Richmondia, Henrici Patrem, pro Marito. Neq; illa, Liberos unquam alios concepit, præter Regem, licet tribus Maritis nupta: Quodam etiam die Fæsto, cum Henricus Sextus (cui Innocentia Sanctitatem astruebat,) à prandio lavaret, oculosq; in Henricum, tunc Adolescentulum, conjiceret, dixit: Adolescens iste, Coronam, pro qua nos confligimus, pacifice tandem possidebit. Sed quod vere in eo divinum censevi possit, hoc fuit: Quod non minus Fortunam boni Christiani, quam magni Regis sortitus sit. Vita exercitata, Morte penitenti. Ita ut non magis in Mundanis, quam Spiritualibus, Victor triumphaverit; & Militia ei in Conscitibus, tam Peccati, quam Crucis, prospere cesserit.

Natus est, apud Castrum Pembrochia, Sepultus apud Westmonasterium, in Monumento, inter opera Europæ, pulcherrimo, & elegantissimo, siue Capellam spectes, siue Sepulchrum. Adeo ut magnificentius jam, in Sepulchri sui Monumento, habites mortuus, quam vivus, aut Richmondia, aut in alio quopiam Palatio suo, habitaverat. Optaverim ut idem ei contigisset, in hoc Famæ suæ Monumento.

FINIS.

INDEX VOCABULORUM HAC HISTORIA CONTENTORUM, QUÆ ANGLIS SUNT PECULIARIA.

- P**rotektor: Regens durante minore ætate Regis 998
Rosa Alba: Erant in Anglia dua Familia, qua de Regno contenderunt: altera Eboracensis, qua insignia gerebat Rosa Alba; altera Lancastriensis, qua Rosa Rubra. 999
Comitia: Conventus Ordinum Angliæ; videlicet, Prælatorum, Procerum, & Communitatis Regni: ex quorum consilio, Rex Leges sancit, Pecunias instruit, & alia magni momenti transigit. Ea Comitia interdum appellantur Comitia Parliamentaria, interdum Parliamentum ibid.
Turris Londinensis: Castellum amplum, in quo continetur, Palatum Regium, & Carcer ubi in carcerantur Proditores, & alij Criminum atrocium rei ibid.
Eques Auratus: Ordo Equitum, qui à Rege, aut ejus locumtenente, creantur, & calcariibus auratis ornantur 1000
Comitatus: Provincia, vel portio Regni integralis, ad magis commodam administrationem iustitiæ & Militiæ ibid.
Crux Divi Pauli: Suggestum in Cæmeterio Divi Pauli, ubi conciones sacra habentur ibid.
Major Londinensis: Præfectus annuus urbis, seu Prætor Urbanus 1001
Fraternitates Civitatis: Collegia, siue Societates Mercatorum, & Artificum ibid.
Equites Vexillarii, siue Baneretti: Creantur isti sub vexillo Regis expanso, post Prælia 1002
Baro: Nomen dignitatis ad quam erecti habent jus suffragii: in superiori consensu Ordinum, alijs privilegijs hanc paucis gaudens, & inter superiores Angliæ nobilitatem, annuuntur 1002
Remissio generalis: Indulgentia Regis qua & crimina omnia (exceptis qua in Instrumento Remissionis speciatim recen-
- sentur) & multa, aliæque solutiones Regi debita absolentur. Illa quandoq; à Rege solo emanat, quandoq; à Rege addita auctoritate Parliamenti 1003
Inferior Confessus: in Comitibus Ordinum sunt duo Confessus: alter superior dicitur, qui consistit ex Prælati & Proceribus: alter inferior, qui completitur, per representationem, univ. & sem. populum Regni. Atq; alteruter Confessus habet votum negativum in omnibus 1004
Equites & Burgenses Parliamenti: Deputati Communitatis. Equites, à populo, per agros, & oppida in Burgos nõ erecta, eliguntur; Burgenses ab oppidis, eo privilegio à Rege donati 1004
Beaccharii Camera: Locus, in quo iudices majores conveniunt; Cum aut à Rege consuluntur, aut propter vota æqualia in Curijs minoribus omnes deliberant, & Suffragia reddunt: aut minorum Curiarum iudicia retractant. ibid.
Vice-Comes: Gradus dignitatis inter Comitem & Baronem medius 1005
Dominus Thesaurarius: Præfectus Erarii, siue Quæstor universali Regni. Quæ dignitas est post illam Cancellarii secunda 1006
Custos privati sigilli: Privatum sigillum diplomata Regis, Regia manu firmata exoptat, & ad magnum sigillum transmittit ibid.
Heraldi: Patres patrati, aut Fœciales, qui bella denunciant, in compluribus solemnitatibus adhibentur, & armorum insignia distribuunt 1007
Judices de Banco Regis: Iudices Curia, qua tractat causas criminales & Violationes Pacis 1008
Regii Hospitii Contra-Rotulator: Officiarius ex iis, qui Regis hospitio, quantum ad expensas ejus, præsumt 1009
Subfi.

- Subsidiaria Pecunia: Pecunia, quas Parliamentum Regi conceditur, vocantur subsidia 1031
- Camera Stellata. Camera Alba. Curia Banci Regis. Curia Banci Communis. Curia Scaccharii. Curia Cancellariae. Vide expositionem horum vocabulorum omnium, in Historia ipsa 1034
- Fines: Finitis est instrumentum, quo hereditates transferuntur: eamq; habet vim, ut omnium iura, si mira tempus non agant, extinguat 1037
- Statutum de non Clameo: Lex est, qua sub tempora belli, cum homines iuri suo afferendo plerumq; non vacarent, lata erat, & vim illam Finium destruxit, qua tamen postea per aliud statutum restituebatur. ibid.
- Dominicum: Possessiones, qua non sunt Feudales, sed in manibus Domini 1038
- Iustitiarum assisarum: Iudices itinerantes, qui statim temporibus, provincias Regni visitant & Causas terminant 1039
- Publicae Sessiones: Convencus iustitiariorum ordinariorum, qui Pacis vocantur, & causas nonnullas Regia Auctoritate muniri determinant ibid.
- Auxilium a Tenentibus: Pecuniarum summa, quas Domini a Tenentibus suis exigere iure possunt, ad Nuptias Filii nati majoris, vel promotionem Filii primogeniti in ordinem equitis. 1050
- Beneficentia: Genus impositionis in Subditos, per speciem donationis voluntaria, sed habens quiddam ex compulsorio 1051
- Protectiones: Litera Regis, quibus conceditur alicui, ne in iudicium vocetur 1052
- Alienationes: Translationes possessionum a Tenentibus Regis, pro quibus debetur solutio certa Regi ibid.
- Insigne Ordinis Periscelidis: Equites Ordinis Periscelidis, sunt Equites dignitatis castoris, qui Periscelide circa tibiam, paludamento honorifico, & torque aureo ornantur; Patrorum habentes S. Georgium 1058
- Hospitii Regii Camerarius: Officiarius ex honoratioribus, qui de Cubiculo Regis, qua supra gradus sunt, & eorum ornata disponit 1064
- Equites de Balneo: Ordo Equitum, qui Balneo tinguntur, & tempore coronationis tantum, aut cum Filius Regis primogenitus creatur Princeps Walliae, ordinantur 1069
- Merca: Summa pecunia, valoris duorum ducatorum & paulo amplius 1070
- Libra: Summa pecunia, valoris trium ducatorum & paulo amplius ibid.
- Antiquus Census: Valor terrarum, qualis per antiquas inquisitiones relatus est. ibid.
- Aldermannus Civitatis Londinensis: Primus ex Senatu Civitatis, cui regimen civitatis praecipue incumbit: ex quorum numero, Praefectus annuus eligitur. 1074
- Servientes ad Legem: Dignitas, in quam per Regem cooptantur Advocati. 1075
- Breve de Attincta: Vide expositionem vocabuli in Textu Historiae 1078
- Juratores: Iudices facti ibid.
- Verdictum: Pronunciatum Iudicum Facti ibid.
- Indictamentum: Prima inquisitio per Iudices facti capta, qua peremptoria non est, sed accusationis tantum loco. ibid.
- Tallagium: Exactio pecuniarum, super merces, auctoritate Regia solum munita 1082
- Mercatores Adventurarii: Peculiaris Societas Mercatorum, commercium exercens cum Belgis 1084
- Custos Rotulorum: Officiarius, qui Custodiam habet Archivorum 1085
- Quindecimae: Auxilii Pecuniaris genus, auctoritate Parliamenti tantum concessum; sonans ac si esset decima quinta pars bonorum, sed consuetudine in solutionem certam, & longe minus gravem, redactum 1085
- Servitium Scutagii: Obligatio Tenentis, qua astringebatur ad bella cum Scotis 1086
- Vice-Comes: Peculiaris in quaque provincia Magistratus annuus, cui munus incumbit mandata Regia, vel circa iustitiam, vel circa militiam, exequendi 1089
- Crux de Cheape-side: Crux aurata: qua in principali platea urbis Londini erecta est 1099
- Commisarii de Audiendo & Terminanda: Iudices speciales, qui de re nata, aut alias a Rege assignantur, ad causas criminales determinandas 1103
- Seneschallus magnus Angliae: vice-Magistratus Excelsus qui pro uno die, a Rege ordinatur, cum aliquis ex Proceribus Regni, in iudicium vocatur de noxa capitali 1104
- Magister Ceremoniarum: Officiarius designatus ad Legatos externos excipiendos, & rerum procuracionem, qua ad eos pertinent 1109
- Tenura in Capite: Tenura immediata, de Corona aut Persona Regis, non de Baronia, aut Praefato superiore, aut huiusmodi 1112
- Custodia Minorum: Ius, per quod Custodia haeredum, minoris aetatis, qui tenent per Servitium Equitis, pertinet ad Dominum ibid.
- Liberatura, Prima Scilicet: Ius Domino accrescens, ad summam Pecunia, quamprimum haeres sint plena aetatis. ibid.
- Ut legati: Proscripti ex formula Legis, vel propter Capitalia, vel propter Contemptum & contumaciam ibid.
- Prolocutor inferioris Confessus: Is, qui a confessu inferiore Parliamenti electus, in rebus tractandis, praesidet & moderatur. 1115

F I N I S.

FRAN-